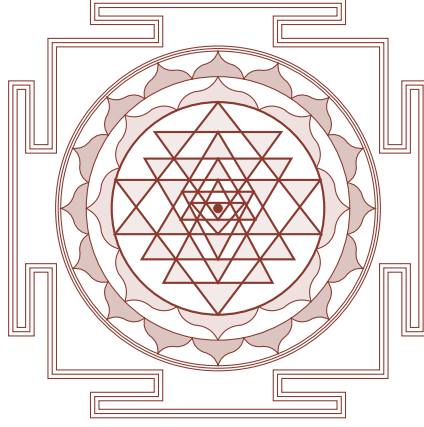

Taittirīya Āraṇyaka, Kāṇḍa 1 (Aruṇapraśna / Sūrya-Upaniṣad)

Rezitationstext, Umschrift, Übersetzung und Wort-für-Wort-Analyse

Herausgegeben von Yogi Narasimha

yoginarasimha.site

15. September 2026

Inhaltsverzeichnis

1	Rezitationstext	1
2	Umschrift (IAST)	34
3	Studienteil	58
4	Quellenverzeichnis	177

1 Rezitationstext

1

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः ।
 स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो
 बृहस्पतिर्दधातु । आपमापामपः सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः

2

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह संचस्करद्धिया । वाय्वश्चां रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो
 अद्रुहः । देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत । महानाम्नीर्महामानाः । महसो
 महस्स्वः । देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत

3

अपाश्रन्युष्णिमपा रक्षः । अपाश्रन्युष्णिमपारघम् । अपाघ्नमपं चावर्तिम् । अपदेवीरितो
 हित । वज्रं देवीरजीतांश्च । भुवनं देवसूवरीः । आदित्यानदितिं देवीम् ।
 योनिर्नोर्ध्वमुदीषंत । शिवानश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः । सुमृडीका
 सरस्वती । मा ते व्योम सदृशिं

4

स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिह्यम् । अनुमानश्चतुष्टयम् । एतैरादित्यमण्डलम् । सर्वैरेव
 विधास्यते । सूर्यो मरीचिमादत्ते । सर्वस्माद्भुवनादधि । तस्याः पाकविशेषेण । स्मृतं
 कालविशेषणम् । नदीव प्रभवात्काचित् । अक्षय्यात्स्यन्दते यथा

5

तान्नद्योऽभिसंमायन्ति । सौरुस्सतीं न निवर्तते । एवन्नानासंमुत्थानाः । कालास्संवत्सरं
श्रिताः । अणुशश्च महश्च । सर्वे समवयन्त्रितम् । सतैस्सर्वैस्समाविष्टः । ऊरुस्सन्न
निवर्तते अधिसंवत्सरं विद्यात् । तदेवं लक्षणे

6

अणुभिश्च महद्भिश्च । समारूढः प्रदृश्यते । संवत्सरः प्रत्यक्षेण । नाधिसत्वः प्रदृश्यते ।
पटरो विक्लिधः पिङ्गः । एतद्वरुणलक्षणम् । यत्रैतदुपदृश्यते । सहस्रं तत्र नीयते ।
एकं हि शिरो नाना मुखे । कृत्स्नम् तदृतुलक्षणम्

7

उभयतस्सप्तेन्द्रियाणि । जल्पितं त्वेव दिह्यते । शुक्लकृष्णे संवत्सरस्य ।
दक्षिणवामयोः पार्श्वयोः । तस्यैषा भवति । शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत् । विषुरूपे
अहं नी द्यौरिवासि । विश्वा हि माया अवसि स्वधावः । भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्त्विति ।
नात्र भुवनम् । न पूषा । न पशवः । नादित्यस्संवत्सर एव प्रयक्षेण प्रियतमं विद्यात् ।
एतद्वै संवत्सरस्य प्रियतमं रूपम् । योऽस्य महानर्थ उत्पत्स्यमानो भवति । इदं पुण्यं
कुरुष्वेति । तमाहरणं दद्यात्

8

साकुंजानां सप्तथमाहुरेकजम् । षडुद्यमा ऋषयो देवजा इति । तेषामिष्टानि विहितानि
धामशः । स्थात्रे रेजन्ते विकृतानि रूपशः । को नु मर्या अमिथितः । सखा
सखायमब्रवीत् । जहांको अस्म दीषते । यस्तित्याजं सखिविदं सखायाम् । न तस्य
वाच्यपि भागो अस्ति । यदीं शृणोत्यलकं शृणोति

9

न हि प्रवेदं सुकृतस्य पन्थामिति । ऋतुर्ऋतुना नुद्यमानः । विनंनादाभिधावः । षष्टिश्च
त्रिंशंका वल्गाः । शुक्लकृष्णौ च षष्टिकौ । सारागवस्त्रैर्जरदक्षः । वसन्तो
वसुभिस्सह । संवत्सरस्य सवितुः । प्रैषकृत्प्रथमः स्मृतः । अमूनादयतेत्यन्यान्

10

अमूंश्च परिरक्षतः । एता वाचः प्रयुज्यन्ते । यत्रैतदुपदृश्यते । एतदेव विजानीयात् ।
प्रमाणं कालपर्यये । विशेषणं तु वक्ष्यामः । ऋतूनां तन्निबोधत । शुक्लवासां
रुद्रगणः । ग्रीष्मेणाऽऽवर्तते सह । निजहन् पृथिवीं सर्वाम्

11

ज्योतिषाऽप्रतिख्येन सः । विश्वरूपणिं वासांसि । आदित्यानां निबोधत । संवत्सरीणं
कर्मफलम् । वर्षाभिर्ददतां सह । अदुःखो दुःखचक्षुरिव । तद्वाऽऽपीत इव दृश्यते ।
शीतेनाव्यथयन्निव । रुरुदक्ष इव दृश्यते । ह्लादयते ज्वलन्तश्चैव । शाम्यतश्चास्य
चक्षुषी । या वै प्रजा भ्रंश्यन्ते । संवत्सरात्ता भ्रंश्यन्ते । याः प्रतितिष्ठन्ति । संवत्सरे ताः
प्रतितिष्ठन्ति । वर्षाभ्यं इत्यर्थः

12

अक्षिदुःखोत्थितस्यैव । विप्रसन्ने कृनीनिके । आङ्क्तेचाद्गणं नास्ति । ऋभूणां
तन्निबोधत । कृन्काभानिं वासांसि । अहतानि निबोधत । अन्नमश्रीतं मृज्मीत । अहं
वो जीवनप्रदः । एता वाचः प्रयुज्यन्ते । शरद्यत्रोपदृश्यते

13

अभिधून्वन्तोऽभिघ्नन्त इव । वातवन्तो मरुद्गणाः । अमुतो जेतुमिषुमुखामिव ।
 सन्नद्धास्सह ददृशे ह । अपध्वस्तैर्वस्तिवर्णैरिव । विशिखासः कपर्दिनः । अक्रुद्धस्य
 योत्स्यमानस्य । क्रुद्धस्यैव लोहिनी । हेमतश्चक्षुषी विद्यात् । अक्षणयोः क्षिपणोरिव

14

दुर्भिक्षं देवलोकेषु । मनूनामुदकं गृहे । एता वाचः प्रवदन्तीः । वैद्युतो यान्ति शैशिरीः ।
 ता अग्निः पवमना अन्वैक्षत । इह जीविकामपरिपश्यन् । तस्यैषा भवति ।
 इहेहवस्स्वतपसः । मरुतस्सूर्यत्वचः । शर्म सप्रथा आवृणे

15

अतिताम्राणि वासांसि । अष्टिवज्रिशतघ्निं च । विश्वे देवा विप्रहरन्ति । अग्निजिह्वा
 असश्र्वत । नैव देवो न मर्त्यः । न राजा वरुणो विभुः । नाग्निर्नेन्द्रो न पवमानः ।
 मातृक्कच्चन विद्यते । दिव्यस्यैका धनुरार्त्तिः । पृथिव्यामपरा श्रिता

16

तस्येन्द्रो वग्निरूपेण । धनुर्ज्यामिच्छिनत्स्वयम् । तदिन्द्रधनुरित्युज्यम् । अभ्रवर्णेषु
 चक्षते । एतदेव शंयोर्बाह्विस्पत्यस्य । एतद्रुद्रस्य धनुः । रुद्रस्य त्वेव धनुरार्त्तिः । शिर
 उत्पिपेष । स प्रवर्ग्योऽभवत् । तस्माद्यस्सप्रवर्ग्येण यज्ञेन यजते । रुद्रस्य स शिरः
 प्रतिदधाति । नैनं रुद्र आरुको भवति । य एवं वेद

17

अ॒त्य॒ध्व॒र्वाक्षोऽति॑रश्वात् । शिशि॑रः प्र॒दृश्य॑न्ते । नैव रूपं न॑ वासा॒सि । न चक्षुः॑
प्रति॑दृश्यन्ते । अ॒न्योन्यं॑ तु न॑ हिंसा॒तः । स॒तस्त॑दे॒वलक्ष॑णम् । लो॒हितोऽक्षि॑णे
शा॒रशी॑र्ष्णिः । सूर्य॑स्योदय॒नं प्र॑ति । त्वं करे॑षि॒न्यञ्ज॑लिकाम् । त्वं करो॑षि नि॒जानु॑काम्

18

नि॒जानु॑कामे॒न्यञ्ज॑लिका । अमी॑ वाचमुपास॑तामि॒ति । तस्मै॑ सर्व ऋ॒तवो॑ नम॒न्ते ।
मर्या॑दाकरत्वात्प्र॑पुरो॒धाम् । ब्राह्म॑णं आ॒प्नोति॑ । य एवं वे॒द । स खलु॑ संवत्सर
एतै॑स्सेना॒नीभि॑स्स॒ह । इन्द्रा॑य सर्वा॒न्कामा॑न॒भिव॑हति । स द्रु॒प्सः । तस्यै॑षा भव॑न्ति

19

अव॑द्रु॒प्सो अंशु॑मतीमतिष्ठत् । इ॒या॒नः कृ॒ष्णो द॒शभि॑स्स॒हस्रैः । आव॑र्तमिन्द्रः श॒च्या
धम॑न्तम् । उ॒प्स॒नुहि॑ तं नृम॑णामथ॒द्रामि॑ती । एत॑यैवेन्द्रः सलावृ॑क्या स॒ह । असुरा॑न्
प॒रिवृ॑श्चति । पृथि॑व्यंशुम॒ती । ताम॑न्ववा॒स्थितः॑ संवत्स॒रो दि॒वं च॑ । नैव
विदु॑षाऽऽचा॒र्यान्ते॒वा॒सिनौ॑ । अ॒न्योन्य॑स्मै द्रु॒ह्याता॑म् । यो द्रु॒ह्यति॑ । भ्र॒श्यते
स्व॑र्गाल्लो॒कात् । इत्यृ॑तुमण्डला॒नि । सूर्य॑मण्डलान्याख्या॒यिकाः । अत ऊ॒र्ध्वं
स॒निर्व॑चनाः

20

आ॒रोगो॑ भ्राजः प॒टरः प॒तङ्गः । स्व॑र्णरो ज्योतिषि॒मान् विभा॑सः । ते अ॒स्मै सर्वे॑
दि॒वमा॑त॒प॒न्ति । ऊ॒र्जं दु॒हाना॑ अनपस्फुर॑न्त इति । क॒श्यपोऽष्ट॑मः । स म॒हामे॑रुं न
ज॒हाति॑ । तस्यै॑षा भव॑न्ति । यत्ते शिल्पं॑ कश्यप रोच॒नावत्॑ । इ॒न्द्रि॒याव॑त्पुष्क॒लं
चि॒त्रभा॑नु । यस्मि॑न्सूर्या॒ अपि॑तास्स॒प्त सा॒कम्

21

तस्मिन् राजानमधिविश्रयेममिति । ते अस्मै सर्वे कश्यपाज्ज्य ओतिर्लभन्ते ।
 तान्तसोमः कश्यपादधिनिर्द्धमति । भ्रस्ताकर्मकृदिवैवम् । प्राणो
 जीवानीन्द्रियंजीवानि । सप्त शीर्षण्याः प्राणाः । सूर्या इत्याचार्याः ।
 अपश्यमहमेतान्सप्त सूर्यानि । पञ्चकर्णो वात्स्यायनः । सप्तकर्णश्च प्लाक्षिः

22

आनुश्राविक एव नौ कश्यप इति । उभौ वेदयिते । न हि शेकुमिव महामैरुं गन्तुम् ।
 अपश्यमहमेत्सूर्यमण्डलं परिवर्तमानम् । गार्ग्यः प्राणत्रातः । गच्छन्त महामैरुम् । एकं
 चाजुहतम् । भ्राजपटरपतङ्गा निहने । तिष्ठन्नातपन्ति । तस्मादिह तप्त्रितपाः

23

अमुत्रेतरे । तस्मादिहातप्त्रितपाः । तेषामेषा भवन्ति । सप्त सूर्या दिवमनुप्रविष्टाः ।
 तानन्वेति पृथिभिर्दक्षिणावान् । ते अस्मै सर्वे घृतमातपन्ति । ऊर्जं दुहाना अनपस्फुरन्त
 इति । सप्तत्विजस्सूर्या इत्याचार्याः । तेषामेषा भवन्ति । सप्त दिशो नानासूर्याः

24

सप्त होतार ऋत्विजः । देवा आदित्या ये सप्त । तेभिस्सोमाभीरक्षणे इति ।
 तदप्याम्नायः । दिग्भ्राज ऋतून् करोति । एतयैवावृता सहस्रसूर्यताया इति
 वैशंपायनः । तस्यैषा भवन्ति । यद्याव इन्द्र ते शतंशतं भूमीः । उत्स्युः । नत्वां वज्रिन्
 सहस्रं सूर्याः

25

अनुनजातमष्ट रोदसी इति । नानालिङ्गत्वादृतूनां नानासूर्यत्वम् । अष्टौ तु व्यवसिता
इति । सूर्यमण्डलान्यष्टांत ऊर्ध्वम् । तेषामेषा भवन्ति । चित्रं देवानामुदङ्गादनीकम् ।
चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्ने । आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षम् । सूर्य आत्मा
जगतस्तस्थुषश्चेति

26

क्वेदमभ्रंनिविशते । क्वायं संवत्सरो मिथः । क्वाहः क्वेयन्देव रात्री । क्व मासा
ऋतवः श्रिताः । अर्द्धमासां मुहूर्ताः । निमेषास्तुतिभिस्सह । क्वेमा आपो निविशन्ते ।
यदीतो यान्ति सम्प्रति । काला अप्सुनिविशन्ते । आपस्सूर्ये समाहिताः

27

अभ्राण्यपः प्रपद्यन्ते । विद्युत्सूर्ये समाहिता । अनवर्णे इमे भूमी । इयं चाऽसौ च
रोदसि । किंस्विदत्रान्तरा भूतम् । येनेमे विधृते उभे । विष्णुना विधृते भूमी । इति
वत्सस्य वेदना । इरावती धेनुमती हि भूतम् । सूर्यवसिनी मनुषे दशस्ये

28

व्यष्टभ्नाद्रोदसी विष्णवेते । द्वाधर्थं पृथिवीमभितो मयूखैः । किन्तद्विष्णोर्बलमाहुः । का
दीप्तिः किं परायणम् । एको यद्भारयद्देवः । रेजती रोदसी उभे ।
वाताद्विष्णोर्बलमाहुः । अक्षरादीप्तिरुच्यन्ते । त्रिपदाद्भारयद्देवः । यद्विष्णोरेकमुत्तमम्

29

अ॒ग्नयो॑ वा॒यवश्चै॒व । ए॒तद॑स्य प॒राय॑णम् । पृ॒च्छामि॑ त्वा प॑रं मृ॒त्युम् । अ॒वमं॑
म॒ध्यम॑ज्ज्व॒तुम् । लो॒कञ्च॑ पु॒ण्यपा॑पानाम् । ए॒तत्पृ॑च्छामि॒ सम्प्र॑ति । अ॒मुमा॑हुः प॑रं
मृ॒त्युम् । प॒वमा॑नं तु म॒ध्यमम् । अ॒ग्निरे॒वाव॑मो मृ॒त्युः । च॒न्द्रमा॑श्चतु॒रुच्य॑ते

30

अ॒ना॒भो॒गाः प॑रं मृ॒त्युम् । पा॒पास्सं॑यन्ति॒ सर्व॑दा । आ॒भो॒गास्त्वे॒वं सं॑यन्ति । य॒त्र
पु॑ण्यकृ॒तो ज॑नाः । ततो॑ म॒ध्यम॑मायन्ति । च॒तुर्म॑ग्निं च॒ सम्प्र॑ति । पृ॒च्छामि॑ त्वा
पा॒पकृ॑तः । य॒त्र या॑तय॒ते य॑मः । त्वन्न॑स्तद्ब्र॒ह्मन् प्र॑ब्रूहि । य॒दि वे॒त्याऽस॒तो गृ॑हन्

31

क॒श्यपा॑दुदि॒तास्सू॒र्याः । पा॒पान्नि॑र्घ्नन्ति॒ सर्व॑दा । रो॒दस्यो॑न्तर्देशेषु । तत्र न्यस्यन्ते
वा॒स॒वैः । तेऽश॑रीराः प्र॑पद्यन्ते । य॒थाऽपु॑ण्यस्य॒ कर्म॑णः । अ॒पाण्य॑पाद॒केशा॑सः । त॒त्र
ते॒योनि॒जा ज॑नाः । मृ॒त्वा पु॒नर्मृ॑त्युमा॑पद्यन्ते । अ॒द्यमा॑नास्स्व॒कर्म॑भिः

32

आ॒शा॒ति॒काः क्रि॑मय॒ इव॑ । ततः पू॒यन्ते॑ वा॒स॒वैः अपै॑तं मृ॒त्युं ज॑यति । य ए॒वं वे॒द । स
ख॒ल्वै॒वं वि॒द्ब्रा॒ह्मणः॑ । दी॒र्घश्रु॑त्तमो भवति । क॒श्यप॑स्याति॒थि॒स्सिद्ध॑गम॒नस्सिद्ध॑गमनः ।
तस्यै॒षा भ॑वन्ति । आ॒यस्मि॑न्स॒प्त वा॑स॒वाः । रो॒हन्ति॑ पू॒र्व्या रु॒हः

33

ऋषिर्ह दीर्घश्रुत्तमः । इन्द्रस्य घर्मो अतिथिरिति । कश्यपः पश्यको भवति । यत्सर्वं
परिपश्यतीति सौक्ष्म्यात् । अथाग्नेरष्टपुरुषस्य । तस्यैषा भवति । अग्ने नयं सुपथां
राये अस्मान् । विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोध्यंस्मज्जुं हुराणमेनः । भूयिष्ठन्ते
नम उक्तिं विधेमेति

34

अग्निश्च जातवेदाश्च । सहोजा अजिराप्रभुः । वैश्वानरो नर्यापाश्च । पङ्क्तिरांधाश्च
सप्तमः विसर्पेवाऽष्टमोऽग्नीनाम् । एतेऽष्टौ वसवः क्षिता इति ।
यथर्त्वेवाग्नेरर्चिर्वर्णविशेषाः । नीलार्चिश्च पीतकार्चिश्चेति । अथ
वायोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य । प्रभ्राजमाना व्यवदाताः

35

याश्च वासुकिवैद्युताः । रजताः परुषाः श्यामाः । कपिला अतिलोहिताः । ऊर्ध्वा
अवपतन्ताश्च । वैद्युत इत्येकादश । नैनं वैद्युतो हिनस्ति । य एवं वेद । स होवाच
व्यासः पाराशर्यः । विद्युद्वधमेवाहं मृत्युमैच्छमिति । न त्वकांमंहन्ति

36

य एवं वेद । अथ गन्धर्वगणाः । स्वानभ्राट् । अङ्गारिर्बम्भारिः । हस्तस्सुहस्तः ।
कृशानुर्विश्वावसुः । मूर्धन्वान्त्सूर्यवर्चाः । कृतिरित्येकादश गन्धर्वगणाः । देवाश्च
महादेवाः । रश्मयश्च देवा गरगिरः

37

नैनं गिरों हिनस्ति । य एवं वेद । गौरी मिमाय सलिलानि तक्षती । एकंपदी द्विपदी सा
चतुष्पदी । अष्टापदी नवंपदी बभ्रुवुषी । सप्ताक्षरा परमे व्योमन्निति । वाचो
विशेषणम् । अथ निगदंव्याख्याताः । ताननुक्रमिष्यामः । वराहवंस्वतपसः

38

विद्युन्महसो धूपयः । श्वापयो गृहमेधाश्चेत्येते । ये चेमेऽशिमिविद्विषः । पर्जन्यास्सप्त
पृथिवीमभिवर्षन्ति । वृष्टिभिरिति । एतयैव विभक्तिर्विपरीताः । सप्तभिर्वा
तैरुदीरिताः । अमून्लोकानभिवर्षन्ति । तेशामेषा भवन्ति । समानमेतदुदकम्

39

उच्चैत्यंवचाहंभिः । भूमिं पर्जन्या जिन्वन्ति । दिवं जिन्वन्त्यग्नय इति । यदक्षरं
भूतकृतम् । विश्वे देवा उपासन्ते । महर्षिमस्य गोप्तारम् । जमदग्निमकुर्वत ।
जमदग्निराप्यायते । छन्दोभिश्चतुरुत्तरैः । राज्ञस्सोमस्य तृप्तासः

40

ब्रह्मणा वीर्याविता । शिवा नः प्रदिशो दिशः । तच्छं योरावृणीमहे । गातुं यज्ञाय । गातुं
यज्ञपंतये । दैवीस्वस्तिरस्तु नः । स्वस्तिर्मानुषेभ्यः । ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम् । शन्नो
अस्तु द्विपदे । शं चतुष्पदे । सोमपा असोमपा इति निगदंव्याख्याताः

41

सहस्रवृद्धियं भूमिः । परं व्योम सहस्रवृत् । अश्विनां भुज्यूनासत्या । विश्वस्य
जगतस्पंती । जाया भूमिः पतिव्योम । मिथुनन्ता अतुर्यथुः । पुत्रो बृहस्पंती रुद्रः ।
सरमां इति स्त्रीपुमम् । शुक्र,न् वामन्यद्यंजं वामन्यत् । विषुरूपे अहंनी द्यौरिव स्थः

42

विश्वा हि माया अवन्तः स्वधावन्तौ । भद्रा वां पूषणाविहरतिरस्तु वासात्यौ चित्रौ
जगंतो निधानौ । द्यावाभूमी चरथः सं सखायौ । तावश्विना रासभाश्चा हवं मे ।
शुभस्पती आगतं सूर्यया सह । त्युग्रोह भुज्युमंश्चिनोदमेघे । रयिन्न कश्चिन्ममृवां
अवाहाः । तमूहथुर्नोभिरात्मन्वतीभिः । अन्तरिक्षप्रुडभिरपोदकाभिः

43

तिस्रः क्षपस्त्रिरहातिव्रजंद्भिः । नासत्या भुज्युमूहथुः पतङ्गैः । समुद्रस्य धन्वन्नाद्रस्य
पारे । त्रिभीरथैश्शतपंद्भिः षडंशैः । सवितारं वितन्वन्तम् । अनुबध्नाति शांबरः ।
आपपूर्षंबरश्चैव । सवितरिपुसोऽभवत् । त्वं सुतृप्तं विदित्वैव । बहुसोम गिरं वंशी

44

अन्वेति तुग्रो वक्रियान्तम् । आयसूयान्तसोमंतृप्सुषु । स सङ्ग्रामस्तमोद्योऽत्योतः ।
वाचो गाः पिपाति तत् । स तद्गोभिस्स्ताऽत्येत्यन्ये । रक्षसानन्विताश्च ये । अन्वेति
परिवृत्याऽस्तः । एवमेतौस्थो अश्विना । ते एते द्युःपृथिव्योः । अहरहर्गर्भन्दधाथे

45

तयोरेतौ वत्सावहोरात्रे । पृथिव्या अहः । दिवो रात्रिः । ता अविंसृष्टौ । दम्पती एव
भवतः । तयोरेतौ वत्सौ । अग्निश्चादित्यश्च । रात्रेर्वत्सः । श्वेत आदित्यः । अहोऽग्निः

46

ताम्रो अरुणः । ता अविंसृष्टौ । दम्पती एव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ । वृत्रश्च वैद्युतश्च ।
अग्नेर्वृत्रः । वैद्युतं आदित्यस्य । ता अविंसृष्टौ । दम्पती एव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ

47

उ॒ष्मा च॑ नी॒हारश्च॑ । वृ॒त्रस्यो॒ष्मा । वैद्यु॒तस्य॑ नी॒हारः । तौ तावे॒व प्र॒तिप॑द्येते । से॒यं रा॒त्रीं
ग॒र्भिणीं॑ पु॒त्रेण॑ सं॒वस॑ति । तस्या॒ वा ए॒तदु॒ल्बण॑म् । यद्वा॒त्रौ र॒श्मयः॑ । यथा॒ गोर्ग॒र्भिण्यां॑
उ॒ल्बण॑म् । ए॒वमे॒तस्यां॑ उ॒ल्बण॑म् । प्र॒जयि॑ष्णुः प्र॒जया च॑ प॒शुभि॑श्च भ॒वति॑ । य ए॒वं
वे॒द । ए॒तमु॒द्यन्त॑मपि॒यन्तं॑ चेति॑ । आ॒दि॒त्यः पु॒ण्य॑स्य वृ॒त्सः । अथ॑ प॒वि॒त्राङ्गि॑रसः

48

प॒वि॒त्रं व॑न्तः प॒रिवा॑ज॒मास॑ते । पि॒तैषां॑ प्र॒त्नो अ॒भिर॑क्षति व्र॒तम् । म॒हस्स॑मु॒द्रं
वरु॑णस्ति॒रोद॑धे । धी॒रां इ॒च्छेकु॑र्ध॒रुणे॑ष्वा॒रभ॑म् । प॒वि॒त्रं ते॒ वित॑तं ब्रह्म॑ण॒स्पते॑ ।
प्र॒भुर्गा॒त्राणि॑ प॒र्येषि॑वि॒श्वतः॑ । अ॒त॑प्त॒तनू॑र्न तदा॒मो अ॑ंश्रुते । शृ॒तास॑
इ॒द्वह॑न्त॒स्तत्स॑मा॒शत॑ । ब्र॒ह्मा दे॒वाना॑म् । अ॒स॑त॒स्सद्ये॑ तत॑क्षुः

49

ऋ॒श॑य॒स्सप्ता॑त्रि॒ंश्च॒ यत् । स॒र्वेऽत्र॑यो अ॒ंगस्य॑श्च । नक्ष॑त्रै॒श्शङ्क॑तोऽव॒सन् । अथ॑ स॒वितुः॑
श्या॒वाश्च॒स्याऽव॑र्ति॒काम॑स्य । अ॒मी य ऋ॒क्षा नि॑हि॒तास॑ उ॒च्चा । न॒क्तं द॑दृ॒श्रे
कु॒हां चि॑द्दिवे॒युः । अ॒द॒ब्धा नि॒ वरु॑णस्य व्र॒तानि॑ । वि॒चा॒कश॑च्य॒न्द्रमा॑ नक्ष॑त्रमेति ।
तत्स॑वि॒तुर्व॑रे॒ण्यं । भ॒र्गो दे॒वस्य॑ धी॒महि॑

50

धि॒यो यो नः॑ प्र॒चो॒दया॑त् । तत्स॑वि॒तुर्वृ॑णीमहे । व॒यन्दे॒वस्य॑ भो॒ज॑नम् । श्रेष्ठं॑ स॒र्वधा॑त॒मम् ।
तु॒रं भ॒गस्य॑ धी॒महि॑ । अ॒पांगू॑ह॒त स॒विता॑ तृ॒भीन् । स॒र्वादि॒वो अ॒न्धसः॑ ।
न॒क्त॒न्तान्य॑भव॒न्दृशे॑ । अ॒स्थ्य॒स्थ्ना सं॑भ॒विष्या॑मः । ना॒म ना॒मैव॑ ना॒म मे॑

51

नपुंसकं पुमांस्त्र्यस्मि । स्थावरोऽस्म्यथ जङ्गमः । यजेऽयक्षि यष्टाहे च । मया
भूतान्ययक्षत । पशवो मम भूतानि । अनूबन्धोऽस्म्यहं विभुः । स्त्रियस्सतीः । ता उमे
पुंस आहुः । पश्यदक्षणाव्रविचेतदन्धः । कुविर्यः पुत्रस्य इमा चिकेत

52

यस्ता विजानात्संवितुः पितासत् । अन्धो मणिमविन्दत् । तमनङ्गुलिरावयत् । अग्रीवः
प्रत्यमुज्चत् । तमजिह्वा असश्चत । ऊर्ध्वमूलमवाक्छाखम् । वृक्षं यो वेद सम्प्रति । न
स जातु जनः श्रद्दध्यात् । मृत्युर्मा मारयादितिः । हसितं रुदितङ्गीतम्

53

वीणापणवलासितम् । मृतज्जीवं च यत्किंचित् अङ्गानि स्नेव विद्धि तत् ।
अतृष्यंस्तृष्यध्यायत् । अस्माज्जाता मे मिथू चरन् । पुत्रो निर्ऋत्या वैदेहः । अचेतां
यश्च चेतनः । स तं मणिमविन्दत् । सोऽनङ्गुलिरावयत् । सोऽग्रीवः प्रत्यमुज्चत्

54

सोऽजिह्वो असश्चत । नैतमृशिं विदित्वा नगरं प्रविशेत् । यदि प्रविशेत् । मिथौ चरित्वा
प्रविशेत् । तत्सम्भवंस्य व्रतम् । आतमग्ने रथन्तिष्ठ । एकाश्वमेकयोजनम् ।
एकचक्रमेकधुरम् । वातध्राजिगतिं विभो । न रिष्यति न व्यथते

55

नास्याक्षो यातु सज्जति । यच्छेतान् । होहितांश्चाग्नेः । रथे युक् । हत्वाऽधितिष्ठति ।
एकया च दशभिश्च स्वभूते । द्वाभ्यामिष्टये विंशत्या च । तिसृभिश्च वहसे त्रिंशता च ।
नियुद्धिर्वायविहिता विमुञ्च

56

आतनुष्व प्रतनुष्व । उद्धमाऽऽधमं सन्धम । आदित्ये चन्द्रवर्णानाम् । गर्भमार्धेहि यः
पुमान् । इतस्सिक्तसूर्यगतम् । चन्द्रमसे रसङ्कृधि । वारादज्जनयाग्रेऽग्निम् । य एको
रुद्र उच्यते । असङ्ख्यातास्सहस्राणि । स्मर्यते न च दृश्यते

57

एवमेतन्निबोधत । आमन्द्रैरिन्द्र हरिभिः । याहि मयूररोमभिः । मा त्वा केचिन्नियेमुरिन्न
पाशिनः । दधन्वेव ता इहि । मा मन्द्रैरिन्द्र हरिभिः । यामि मयूररोमभिः । मा मा
केचिन्नियेमुरिन्न पाशिनः । निधन्वेव तां इमि । अणुभिश्च महद्भिश्च

58

निघृष्वैरसमायुतैः । कालैर्हरित्वमापन्नैः । इन्द्रायाहि सहस्रयुक् । अग्निर्विभ्राष्टिवसनः ।
वायुश्चेतसिक्द्रुकः । संवत्सरो विषूवर्णैः । नित्यस्तेऽनुचरास्तव । सुब्रह्मण्यो
सुब्रह्मण्यो सुब्रह्मण्योम् । इन्द्रागच्छ हरिव आगच्छ मेधातिथेः । मेष वृषणश्चस्य मेने

59

गौरावस्कन्दिन्नहल्यायै जार । कौशिकब्रह्मण गौतमंब्रुवाण । अरुणाश्च इहागताः ।
वसंवः पृथिविक्षितः । अष्टौदिग्वासंसोऽग्नयः । अग्निश्च जातवेदाश्चेत्येते ।
तम्राश्चास्ताम्ररथाः । ताम्रवर्णास्तथाऽसिताः । दण्डहस्ताः ख्यादुदतः । इतो रुद्राः
पराङ्गताः

60

उक्तंस्थानं प्रमाणञ्च पुर इत । बृहस्पतिश्च सविता च । विश्वरूपैरिहागताम् ।
 रथोनोदकवर्त्मना । अप्सुषा इति तद्वयोः । उक्तो वेषो वासांसि च ।
 कालावयवानामितः प्रतीज्या । वासात्या इत्यश्विनोः । कोऽन्तरिक्षे शब्दङ्करोतीति ।
 वसिष्ठो रौहिणो मीमांसाञ्चक्रे । तस्यैषा भवति । वाश्रेवं विद्युदिति । ब्रह्मण
 उदरणमसि । ब्रह्मण उदीरणमसि । ब्रह्मण आस्तरणमसि । ब्रह्मण उपस्तरणमसि

61

##[## अपक्रामत गर्भिण्यः ##]## अष्टयोनीमष्टपुत्राम् । अष्टपत्नीमिमां महीम् ।
 अहं वेद न मे मृत्युः । नचामृत्युरघाहरत् । अष्टयोन्यष्टपुत्रम् । अष्टपदिदमन्तरिक्षम् ।
 अहं वेद न मे मृत्युः । नचामृत्युरघाहरत् । अष्टयोनीमष्टपुत्राम् । अष्टपत्नीममून्दिवम्

62

अहं वेद न मे मृत्युः । नचामृत्युरघाहरत् । सुत्रामाणां महीमूषु ।
 अदितिर्द्यौर्दितिरन्तरिक्षम् । अदितिर्माता स पिता स पुत्रः । विश्वे देवा अदितिः
 पञ्चजनाः । अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् । अष्टौ पुत्रासो अदितेः । ये जातास्तन्वः
 परि । देवं उपप्रैत्सप्तभिः

63

परा माताण्डमास्यत् । सप्तभिः पुत्रैरदितिः । उपप्रैत्पूर्य्य युगम् । प्रजायै मृत्यवे तत् ।
 परा माताण्डमाभरदिति । ताननुक्रमिष्यामः । मित्रश्च वरुणश्च । धाता चार्यमा च ।
 अंशश्च भगश्च । इन्द्रश्च विवस्वाश्चेत्येते । हिरण्य गर्भो हंसश्शुचिषत् । ब्रह्मजज्ञानं
 तदित्पदमिति गर्भ प्राजापत्यः । अथ पुरुषः सप्त पुरुषः

64

##[## यथास्थानं गंभिर्णयः ##]## योऽसौ तपन्नृदेति । स सर्वेषां भूतानां
 प्राणानादायोदेति । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणानादायोदंगाः । असौ
 योऽस्तमेति । स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायाऽस्तमेति । मा मे प्रजया मा पशूनाम् ।
 मा मम प्राणानादायाऽस्तङ्गाः । असौ य आपूर्यति । स सर्वेषां भूतानां प्राणैरापूर्यति

65

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरापूरिष्ठाः । असौ योऽपक्षीयति । स सर्वेषां
 भूतानां प्राणैरपक्षीयति । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपक्षेष्ठाः । अमूनि
 नक्षत्राणि । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च । मा मे प्रजया मा
 पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत

66

इमे मासाश्चार्धमासाश्च । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च । मा मे
 प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत । इम ऋतवः । सर्वेषां भूतानां
 प्राणैरपप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत
 मोत्सृपत । अयं संवत्सरः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति चोत्सर्पति च

67

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृप मोत्सृप । इदमहः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपंप्रसर्पति चोत्सर्पति च । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृप मोत्सृप । इयं रात्रिः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपंप्रसर्पति चोत्सर्पति च । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृप मोत्सृप । ॐ भूर्भुवस्स्वः । एतद्वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्

68

अथादित्यस्याष्टपुरुषस्य । वसूनामादित्यानंस्थाने स्वतेजसा भानि । रुद्राणामादित्यानंस्थाने स्वतेजसा भानि । आदित्यानामादित्यानंस्थाने स्वतेजसा भानि । सतांसत्यानाम् । आदित्यानंस्थाने स्वतेजसा भानि । अभिधून्वतामभिघ्नताम् । वातवंतां मरुताम् । आदित्यानंस्थाने स्वतेजसा भानि । ऋभूणामादित्यानंस्थाने स्वतेजसा भानि । विश्वेषान्देवानाम् । आदित्यानंस्थाने स्वतेजसा भानि । संवत्सरस्य सवितुः । आदित्यस्य स्वतेजसा भानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । रश्मयो वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्

69

आरोगस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । भ्राजस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पटरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पतङ्गस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । स्वर्णरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ज्योतिषीमतस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । विभासस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । कश्यपस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । आपो वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्

70

अथ वयोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य । प्रभ्राजमानानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । व्यवदातानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । वासुकिवैद्युतानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । रजतानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । परुषाणां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । श्यामानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । कपिलानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । अतिलोहितानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । ऊर्ध्वानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि

71

अवपतन्तानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । वैद्युतानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । प्रभ्राजमानीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । व्यवदातीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । वासुकिवैद्युतीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । रजतानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । परुषाणां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । श्यामानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । कपिलानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । अतिलोहितीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । ऊर्ध्वानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । अवपतन्तीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । वैद्युतीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भ्रानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । रूपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनंरीद्वम्

72

अथानैरष्टपुरुषस्य । अग्नेः पूर्वदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । जातवेदस
उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । सहोजसो दक्षिणदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा
भानि । अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । वैश्वानरस्याऽपरदिश्यस्य
स्थाने स्वतेजसा भानि । नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
पङ्क्तिराधसौदग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने
स्वतेजसा भानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । रूपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीढ्वम्

73

दक्षिणपूर्वस्यान्दिशि विसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि । दक्षिणापरस्यां दिश्यविसर्पी
नरकः । तस्मान्नः परिपाहि । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि विषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि ।
उत्तरपरस्यान्दिश्यविषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि । आ यस्मिन्त्सप्त वासवा
इन्द्रियाणि शतक्रतवित्येते

74

इन्द्रघोषा वो वसुभिः पुरस्तादुपदधताम् । मनोजवसो वः पितृभिर्दक्षिणत उपदधताम् ।
प्रचेता वो रुद्रैः पश्चादुपदधताम् । विश्वकर्मा व आदित्यरुत्तरत उपदधताम् । त्वष्टा वो
रूपैरुपरिष्टादुपदधताम् । संज्ञानं वः पश्चादिति । आदित्यस्सर्वोऽग्निः पृथिव्याम् ।
वायुरन्तरिक्षे । सूर्यो दिवि । चन्द्रमा दिक्षु । नक्षत्राणि स्वलोके । एवा ह्येव । एवा
ह्यग्ने । एवा हि वायो । एवा हीन्द्र । एवा हि पूषन् । एवा हि देवाः

75

आपमपामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह
सञ्चस्करर्द्धिया । वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्रुहः । देवीर्भुवनसूवरीः ।
पुत्रवत्वाय मे सुत । महानाम्नीर्महामानाः । महसो महसस्वः

76

देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत । अपाऽऽश्विन्युष्णिमपा रक्षः ।
अपाऽऽश्विन्युष्णिमपारघम् । अपाघ्नमपंचाऽवर्तिम् । अपदेवीरितो हित ।
वज्रन्देवीरजीतांश्च । भुवनन्देवसूवरीः । आदित्यानदितिन्देवीम् । योनिर्नोर्ध्वमुदीषत

77

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिः ।
व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु । केतवो अरुणासश्च ।
ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठांशतधा हि । समाहितासो सहस्रधायसम् । शिवा
नश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः । सुमृडीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि

78

योऽपां पुष्पं वेद । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति । चन्द्रमा वा अपां पुष्पम् ।
पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति । य एवं वेद । योऽपामायतनं वेद । आयतनवान्
भवति । अग्निर्वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति । योऽग्नेरायतनं वेद

79

आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । आ॒पो वा अ॒ग्ने॒रा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य ए॒वं वे॒दं ।
यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । वा॒यु॒र्वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न्
भ॒वति॑ । यो वा॒यो॒रा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑

80

आ॒पो वै वा॒यो॒रा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य ए॒वं वे॒दं । यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं ।
आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । अ॒सौ वै त॒प॒न्न॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । यो॑ऽमु॒ष्ट्य॒
त॒प॒त आ॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । आ॒पो वा अ॒मु॒ष्ट्य॒ त॒प॒त आ॒य॒त॒न॒म्

81

आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य ए॒वं वे॒दं । यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । च॒न्द्र॒मा
वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । यश्च॒न्द्र॒म॒स आ॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न्
भ॒वति॑ । आ॒पो वै च॒न्द्र॒म॒स आ॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑

82

य ए॒वं वे॒दं । यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । नक्ष॑त्राणि वा
अ॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । यो नक्ष॑त्राणामा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न्
भ॒वति॑ । आ॒पो वै नक्ष॑त्राणामा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य ए॒वं वे॒दं

83

यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ प॒र्जन्यो॑ वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न्
भ॒वति॑ । यः प॒र्जन्य॑स्या॒य॒त॒नं॒ वे॒दं । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । आ॒पो वै
प॒र्जन्य॑स्या॒ऽऽय॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य ए॒वं वे॒दं । यो॑ऽपा॒मा॒य॒त॒नं॒ वे॒दं

84

आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । स॒व॒त्स॒रो वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒न॒म् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ ।
 यस्स॑व॒त्स॒रस्या॒य॒त॒नं वेदं॑ । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । आपो॑ वै स॒व॒त्स॒रस्या॒य॒त॒न॒म् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य ए॒वं वेदं॑ । योऽप्सु॑ ना॒वं प्र॒ति॒ष्ठि॒तां वेदं॑ । प्र॒त्ये॒व ति॑ष्ठति

85

इ॒मे वै लो॒का अ॒प्सु प्र॒ति॒ष्ठि॒ताः । तदे॒षाऽभ्य॑नू॒क्ता । अ॒पा॒र॒स॒मु॒द॒यं स॒न् । सू॒र्ये
 शु॒क्रं स॒मा॒भृ॒तम् । अ॒पा॒र॒सं स्य॑ यो र॒सः । तं वो॑ गृ॒ह्णाम्यु॒त्त॒म॒मि॒तिं । इ॒मे वै लो॒का
 अ॒पा॒र॒सः । तेऽमु॒ष्मिन्ना॒दि॒त्ये स॒मा॒भृ॒ताः । जा॒नु॒द॒घ्नीमु॑त्त॒रवे॒दीङ्घ्रा॒त्वा । अ॒पां पू॑रयि॒त्वा
 गु॒ल्फ॒द॒घ्नम्

86

पु॒ष्कर॑पर्णैः पु॒ष्कर॑दण्डैः पु॒ष्करै॑श्च॒ संस्ती॑र्य । तस्मि॑न्विहा॒य॒से । अ॒ग्निं
 प्र॒णीयो॑पस॒मा॒धाय॑ । ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नो वद॑न्ति । कस्मा॑त्प्र॒णी॒तेऽय॑म॒ग्निश्ची॑यते ।
 सा॒प्र॒णी॒तेऽय॑म॒प्सु ह्ययं॑ज्ची॒यते । अ॒सौ भु॑व॒ने॒प्यना॑हि॒ताग्नि॑रे॒ताः । तम॑भि॒त ए॒ता
 अ॒बी॒ष्टका॑ उप॒दधा॑ति । अ॒ग्नि॒हो॒त्रे दर्श॑पूर्ण॒मा॒सयोः॑ । प॒शुब॑न्धे चा॒तुर्मा॑स्येषु

87

अथो॑ आहुः । सर्वे॑षु य॒ज्ञक्र॑तुष्वि॒ति । ए॒तद्धं स्म॑ वा आ॒हुश्श॑ण्डि॒लाः । क॒म॒ग्नि॒ज्चि॑नुते ।
 स॒त्रि॒यम॒ग्नि॒ज्चि॑न्वा॒नः । स॒व॒त्स॒रं प्र॒त्यक्षे॑ण । क॒म॒ग्नि॒ज्चि॑नुते ।
 सा॒वि॒त्रम॒ग्नि॒ज्चि॑न्वा॒नः । अ॒मुमा॑दि॒त्यं प्र॒त्यक्षे॑ण । क॒म॒ग्नि॒ज्चि॑नुते

88

नाचिकेतमग्निज्विन्वानः । प्राणान्प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते ।
 चातुहोत्रियमग्निज्विन्वानः । ब्रह्मं प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते ।
 वैश्वसृजमग्निज्विन्वानः । शरीरं प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते ।
 उपानुवाक्यमाशुमग्निज्विन्वानः

89

इमान् लोकान्प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते । इममारुणकेतुकमग्निज्विन्वानः । य
 एवासौ । इतश्चाऽमुतंश्चाऽव्यतीपती । तमिति । योऽग्नेर्मिथूया वेदं ।
 मिथुनवान्भवति । आपो वा अग्नेर्मिथूयाः । मिथुनवान्भवति । य एवं वेदं

90

आपो वा इदमांसन्तसलिलमेव । स प्रजापतिरेकः पुष्करपर्णे समंभवत् ।
 तस्यान्तर्मनसि कामस्समवर्तत । इदं सृजेयमिति । तस्माद्यत्पुरुषो मंसभिगच्छति ।
 तद्वाचा वंदति । तत्कर्मणा करोति । तद्देष्टाऽभ्यनूक्ता । कामस्तदग्रे समवर्तताधि ।
 मनसो रेतः प्रथमं यदासीत्

91

सतो बन्धुमसंति निरविन्दन् । हृदि प्रतीष्यां कवयो मनीषेति । उपैनन्तदुपनमति ।
 यत्कामो भवति । य एवं वेदं । स तपोऽतप्यत । स तपस्तप्त्वा । शरीरमधूनुत । तस्य
 यन्मांसमासीत् । ततोऽरुणाः केतवो वातरशना ऋषय उदतिष्ठन्

92

ये नखाः । ते वैखानसाः । ये वालाः । ते वालखिल्याः । यो रसः । सोऽपाम् ।
अन्तरतः कूर्मं भूतंसर्पन्तम् । तमब्रवीत् । मम वैत्वङ्मांसा । समंभूत्

93

नेत्यब्रवीत् । पूर्वमेवाहमिहासन्निति । तत्पुरुषस्य पुरुषत्वम् । स सहस्रशीर्षा पुरुषः ।
सहस्राक्षस्सहस्रपात् । भूत्वोदतिष्ठत् । तमब्रवीत् । त्वं वै पूर्वसमंभूः । त्वमिदं पूर्वं
कुरुष्वेति । स इत आदायापः ।

94

अञ्जलिनां पुरस्तादुपादधात् । एवाह्येवेति । तत आदित्य उदतिष्ठत् । सा प्राची दिक् ।
अथाऽरुणः । केतुर्दक्षिणत उपादधात् । एवाह्यग्ने इति । ततो वा अग्निरुदतिष्ठत् ।
सा दक्षिणा दिक् । अथाऽरुणः केतुः पश्चादुपादधात् । एवाहि वायो इति

95

ततो वायुरुदतिष्ठत् । सा प्रतीची दिक् । अथाऽरुणः केतुरुत्तरत उपादधात् ।
एवाहीन्द्रेति । ततो वा इन्द्र उदतिष्ठत् । सोदीची दिक् । अथाऽरुणः केतुर्मध्य
उपादधात् । एवाहि पूषन्नि । ततो वै पूषोदतिष्ठत् । सेयन्दिक्

96

अथाऽरुणः केतुरुपरिष्ठादुपादधात् । एवाहि देवा हति । ततो देवमनुष्याः पितरः ।
गन्धर्वाप्सरसश्चोदतिष्ठन् । सोर्ध्वा दिक् । या विप्रुषो विपरापतन् । ताभ्योऽसुरा रक्षांसि
पिशाचाश्चोदतिष्ठन् । तस्मात्ते पराभवन् । विप्रुङ्भ्यो हि ते समंभवन् । तदेषाभ्यनूक्ता

97

आपो ह यद्ब्रूहीतीर्गर्मायन् । दक्षन्दधाना जूनयन्तीस्स्वयंभुम् । तत इमेध्यसृज्यन्त
 सर्गाः । अद्भ्यो वा इदं समंभूत् । तस्मादिदंसर्वं ब्रह्मं स्वयंभ्विति । तस्मादिदंसर्वं
 शिथिलमिवाऽध्रुवंमिवाभवत् । प्रजापतिर्वाव तत् । आत्मनात्मानं विधाय ।
 तदेवानुप्राविशत् । तदेषाभ्यनूक्ता

98

विधाय लोकान् विधाय भूतानि । विधाय सर्वाः प्रदिशो दिशंश्च । प्रजापतिः प्रथमजा
 ऋतस्य । आत्मनात्मानंमभि संविवेशेति । सर्वमेवेदमाप्त्वा । सर्वमवरुद्धय ।
 तदेवानुप्राविशति । य एवं वेद

99

चतुष्टय्य आपो गृह्णाति । चत्वारि वा अपारूपाणि । मेधो विद्युत् । स्तनयित्नुर्वृष्टिः ।
 तान्येवावरुन्धे । आतपति वर्षा गृह्णाति । ताः पुरस्तादुपदधाति । एता वै ब्रह्मवर्चस्या
 आपः । मुखत एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे । तस्मान्मुखतो ब्रह्मवर्चसितरः

100

कूप्या गृह्णाति । ता दक्षिणत उपदधाति । एता वै तेजस्विनीरापः । तेज एऽवास्यं
 दक्षिणतो दधाति । तस्मादक्षिणोऽर्धस्तेजस्वितरः । स्थावरा गृह्णाति । ताः
 पश्चादुपदधाति । प्रतिष्ठिता वै स्थावराः । पश्चादेव प्रतितिष्ठति । वहन्तीर्गृह्णाति

101

ता उत्तरत उपदधाति । ओजंसा वा एता वहन्तीरिवोद्वन्तीरिव आकूजन्तीरिव धावन्तीः ।
 ओजं एवास्योत्तरतो दधाति । तस्मादुत्तरोऽर्धं ओजस्वितरः । संभार्या गृह्णाति । ता
 मध्य उपदधाति । इयं वै संभार्याः । अस्यामेव प्रतितिष्ठति । पल्वल्या गृह्णाति । ता
 उपरिष्ठादुपादधाति

102

असौ वै पल्व्याः । अमुष्यामेव प्रतितिष्ठति । दिक्षूपदधाति । दिक्षु वा आपः । अन्नं वा
 आपः । अद्भ्यो चा अन्नञ्जायते । यदेवद्भ्योऽन्नञ्जायते । तदवरुन्धे । तं वा
 एतमरुणाः केतवो वातरशनाऋषयोऽचिन्वन् । तस्मादारुणकेतुकः

103

तदेषाभ्यनूक्ता । केतवो अरुणासश्च । ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठां शतधाहि ।
 समाहितासो सहस्रधायसमिति । शतशश्चैव सहस्रशश्च प्रतितिष्ठति । य
 एतमग्निज्विनुते य उचैनमेवं वेद

104

जानुदघ्नीमुत्तरवेदीङ्घ्रात्वा । अपां पूरयति । आपं सर्वत्वाय । पुष्करपर्णरुक्मं
 पुरुषमित्युपदधाति । तपो वै पुष्करपर्णम् । सत्यरुक्मः । अमृतं पुरुषः । एतावद्वा
 वास्ति । यावदेतत् । यावदेवास्ति

105

तदवरुन्धे । कूर्ममुपदधाति । अपामेव मेधमवरुन्धे । अथो स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ।
 आपंमापामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः । अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च ।
 सहसञ्चस्क्रुद्धिया इति । वाय्वश्चां रश्मिपतयः । लोकं पृणच्छिद्रं पृण

106

यास्तिस्रः परमजाः । इन्द्रघोषा वो वसुभिरेवाह्येवेति । पञ्चचितय उपदधाति ।
 पाङ्क्तोऽग्निः । यावनेवाग्निः । तज्जिनुते । लोकंपृणया द्वितीयामुपदधाति । पञ्च
 पदा वै विराट् । तस्या वा इयं पादः । अत्नरिक्षं पादः । द्यौः पादः । दिशः पादः ।
 पुरोरंजाः पादः । विराज्येव प्रतितिष्ठति । य एतमग्निज्जिनुते । य उचैनमेवं वेदं

107

अग्निं प्रणीयोपसमाधाय । तमभित एता अबीष्टका उपदधाति । अग्निहोत्रे
 दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे चातुर्मास्येषु । अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञक्रतुष्विति । अथ
 हस्माहारुणस्स्वायंभुवः । सावित्रः सर्वोऽग्निरित्यननुषङ्गं मन्यामहे । नाना वा एतेषां
 वीर्याणि । कमग्निज्जिनुते

108

सत्रियमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते । सावित्रमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।
 नाचिकेतमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते । चातुर्होत्रियमग्निज्जिवानः ।
 कमग्निज्जिनुते । वैश्वसृजमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते

109

उ॒पा॒नु॒वा॒क्य॒मा॒शु॒म॒ग्नि॒ज्चि॒वानः । क॒म॒ग्नि॒ज्चि॒नु॒ते । इ॒म॒मा॒रु॒ण॒के॒तु॒क॒म॒ग्नि॒ज्चि॒वान
इति॑ । वृ॒षा वा अ॒ग्निः । वृ॒षा॒णो सं॒स्फा॒लये॒त् । ह॒न्ये॒ता॒स्य य॒ज्ञः । तस्मा॒न्नानु॑ष॒ज्यः ।
सो॒त्तर॒वे॒दिषुं॑ कृ॒तुषुं॑ चि॒न्वी॒त । उ॒त्तर॒वे॒द्यां ह्य॒ग्निश्ची॑यते । प्र॒जाका॑मश्चि॒न्वी॒त

110

प्रा॒जा॒प॒त्यो वा ए॒षोऽग्निः॑ । प्रा॒जा॒प॒त्याः प्र॒जाः । प्र॒जा॒वान् भ॒वति॑ । य ए॒वं वेदं॑ ।
प॒शुका॑मश्चि॒न्वी॒त । सं॒ज्ञानं॑ वा ए॒तत् प॑शूनाम् । यदा॒पः प॑शूनामे॒व सं॒ज्ञाने॒ऽग्नि॒ज्चि॒नु॒ते ।
प॒शुमा॑न् भ॒वति॑ । य ए॒वं वेदं॑

111

वृ॒ष्टि॒का॒मश्चि॒न्वी॒त । आ॒पो वै वृ॒ष्टिः । प॒र्जन्यो॑ व॒र्षुको॑ भ॒वति॑ । य ए॒वं वेदं॑ । आ॒म॒या॒वी
चि॒न्वी॒त । आ॒पो वै भे॑ष॒जम् । भे॒ष॒जमे॒वास्मै॑ करोति । स॒र्व॒मा॒युरे॑ति ।
अ॒भि॒च॒रंश्चि॒न्वी॒त । व॒ज्रो वै आ॒पः

112

व॒ज्रमे॒व भ्रा॑तृ॒व्येभ्यः॑ प्र॒हर॑ति । स्तृ॒णु॒त ए॒नम् । तेज॑स्का॒मो यश॑स्का॒मः ।
ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सका॑मस्स्व॒र्गका॑मश्चि॒न्वी॒त । ए॒ताव॑द्वा वा॒स्ति । याव॑दे॒तत् । याव॑दे॒वास्ति॑ ।
तद॑व॒रु॒न्धे । तस्यै॒तद् व्र॑तम् । व॒र्षति॑न धा॒वेत्

113

अमृतं वा आपः । अमृतस्यानन्तरित्यै । नाप्सु मूत्रं पुरीषङ्कुर्यात् । न निष्ठीवेत् । न
 विवसनस्स्नायात् । गुह्यो वा एषोऽग्निः । एतस्याग्नेरनन्तिदाहाय । न पुष्करपर्णानि
 हिरण्यं वाऽधितिष्ठेत् । एतस्याग्नेरनभ्यारोहाय । न कूर्मस्याश्रीयात् ।
 नोदकस्याघातुंकान्येनमोदकानि भवन्ति । अघातुंका आपः । य एतमग्निज्विनुते । य
 उचैनमेवं वेद

114

इमानुक्ं भुवना सीषधेम । इन्द्रश्च विश्वे च देवाः । यज्ञश्च नस्तन्वज्च प्रजाज्च ।
 आदित्यैरिन्द्रस्सह सीषधातु । आदित्यैरिन्द्रस्सगणो मरुद्भिः । अस्माकं भूत्वविता
 तनूनाम् । आप्लवस्व प्रप्लवस्व । आण्डीभवज मा मुहुः । सुखादीन्दुःखनिधनाम् ।
 प्रतिमुज्जस्व स्वां पुरम्

115

मरीचयस्स्वायंभुवाः । ये शरीराण्यंकल्पयन् । ते ते देहङ्कल्पयन्तु । मा च ते ख्यास्म
 तीरिषत् । उत्तिष्ठत मा स्वप्त । अग्निमिच्छध्वं भारताः । राजस्सोमस्य तृप्तासः ।
 सूर्येण सयुजोषसः । युवां सुवासाः । अष्टाचक्रा नवद्वारा

116

देवानां पूरयोध्या । तस्यांहिरण्मयः कोशः । स्वर्गो लोको ज्योतिषाऽऽचृतः । यो वै तां
 ब्रह्मणो वेद । अमृतेनाऽऽवृतां पुरीम् । तस्मै ब्रह्म च ब्रह्मा च । आयुः कीर्तिं प्रजानन्ददुः ।
 विभ्राजमानां हरिणीम् । यशसां सम्परीवृताम् । पुरंहिरण्मयीं ब्रह्मा

117

विवेशाऽपराजिता । पराङ्गेत्यज्यामयी । पराङ्गेत्यनाशकी । इहचांमुत्रचान्वेति ।
 विद्वान्देवासुरानुभयान् । यत्कुमारी मन्द्रयते । यद्योषधत्पतिव्रता । अरिष्टं यत्किंच
 क्रियते । अग्निस्तदनुवेधति । अश्रुतांसश्रुतासश्च

118

यज्वानो येऽप्ययज्वनः । स्वर्यन्तो नापेक्षन्ते । इन्द्रमग्निश्च ये विदुः । सिकता इव
 संयन्ति । रश्मिभिस्समुदीरिताः । अस्माल्लोकादमुष्माच्च । ऋषिभिरदात्पृश्निभिः ।
 अपेत वीत वि च सर्पतातः येऽत्रस्थ पुराणा ये च नूतनाः । अहोभिरद्विरक्तुभिव्यक्तम्

119

यमो दंदात्ववसानमस्मै । नृ मुणन्तु नृपात्वर्यः । अकृष्टा ये च कृष्टजाः । कुमारीषु
 कुनीनीषु । जारिणीषु च ये हिताः । रेतःपीता आण्डपीताः । अङ्गारिषु च ये हुताः ।
 उभयान् पुत्रपौत्रकान् । युवेऽहं यमराजगान् । शतमिन्नु शरदः

120

अदो यद्ब्रह्म विलबम् । पितृणाञ्च यमस्य च । वरुणस्याश्विनोरग्नेः । मरुताञ्च
 विहायसाम् । कामप्रयवणं मे अस्तु । स ह्येवास्मि सनातनः । इति नाको ब्रह्मिश्रवो
 रायो धनम् । पुत्रानापो देवीरिहाऽऽहित

121

विशीर्ष्णीङ्गध्रुशीर्ष्णीञ्च । अपेतो निऋतिहंथः । परिबाधंश्चेतकुक्षम् ।
 निजङ्गंशबलोदरम् । स तान् वाच्यायया सह । अग्ने नाशय सन्दृशः । ईर्ष्यासूये
 बुभुक्षाम् । मन्युं कृत्यां च दीधिरे । रथेन किंशुकावता । अग्ने नाशय सन्दृशः

122

प॒र्जन्याय॑ प्रगा॑यत । दि॒वस्पु॒त्राय॑ मी॒ढुषे॑ । स नो॑ य॒वसं॑मिच्छतु । इ॒दं वचः॑ प॒र्जन्याय॑
स्व॒राजे॑ । हृ॒दो अ॒स्त्वन्त॑र॒न्तद्यु॑योत । म॒योभू॑र्वातो॑ वि॒श्वकृ॑ष्टय॒स्सन्त्व॑स्मे । सु॒पिप्प॒ला
ओष॑धीर्दे॒वगो॑पाः । यो गर्भ॑मोष॒धीन॑म् । गवाङ्कृ॑णोत्य॒र्वता॑म् । प॒र्जन्यः॑ पु॒रुषी॑णाम्

123

पुन॑र्मामै॒त्विन्द्रि॑यम् । पुन॑रायुः पुन॑र्भगः । पुन॑र्ब्राह्म॑णमैतु मा । पुन॑र्द्रवि॑णमैतु मा ।
यन्मे॒ऽद्य रे॑तः पृथि॒वीम॑स्कान् । यदोष॑धीर॒प्यसं॑र॒घदा॑पः । इ॒दन्त॑त्पुन॒राद॑दे । दी॒र्घायु॑त्वाय॒
वर्च॑से । यन्मे॒ रेतः॑ प्रसि॒च्यते॑ । यन्म॒ आजा॑यते पुनः । तेन॑ माम॒मृतं॑ कुरु । तेन॑
सुप्र॑जसङ्कुरु

124

अ॒द्भ्यस्ति॑रो॒धाऽजा॑यत । तव॑ वैश्रव॒णस्सं॑दा । तिरो॑धेहि स॒प॒त्नान्नः॑ । ये अपो॑ऽश्नन्ति
केच॑न । त्वाष्ट्रीं॑ मा॒यां वैश्रव॑णः । रथं॑सहस्र॒वन्धु॑रम् । पु॒रुश्च॑क्रंसह॒स्राश्व॑म् ।
आस्था॒याया॑हि नो ब॒लिम् । यस्मै॑ भू॒तानि॑ ब॒लिमा॑व॒हन्ति॑ । धन॒ङ्गावो॑ ह॒स्तिहि॑र॒ण्यम॑श्वान्

125

असा॑म सु॒म॒तौ य॒ज्ञिय॑स्य । श्रियं॑ बिभ्र॒तिऽन्न॑मुखीं वि॒राज॑म् । सु॒दर्श॑ने चं क्रो॒ञ्चे चं॑ ।
मैना॒गे चं म॒हागि॑रौ । श॒तद्वा॒ट्टार॑ग॒मन्ता॑ । सं॒हार्य॑न्न॒गरं॑ तव॑ । इति॑ मन्त्राः । क॒ल्पो॑ऽत
ऊ॒र्ध्वम् । यदि॑ ब॒लिं ह॑रेत् । हि॒र॒ण्यना॑भये॑ वि॒तुद॑ये॑ कौबे॒राया॑यं ब॒लिः

126

सर्वभूतधिपतये नम इति । अथ बलिहृत्वोपंतिष्ठेत । क्षत्रं क्षत्रं वैश्रवणः । ब्राह्मणां वयुंस्मः । नमस्ते अस्तु मा मां हिंसीः । अस्मात्प्रविश्यान्नमद्भीति । अथ तमग्निमादधीत । यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुज्जीत । तिरोधा भूः । तिरोधा भुवः

127

तिरोधास्स्वः । तिरोधा भूर्भुवस्स्वः । सर्वेषां लोकानामाधिपत्ये सीदेति । अथ तमग्निमिन्धीत । यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुज्जीत । तिरोधा भूस्स्वाहा । तिरोधा भुवस्स्वाहा । तिरोधास्स्वस्स्वाहा । तिरोधा भूर्भुवस्स्वस्स्वाहा । यमिन्नस्य काले सर्वा आहुतीर् हुतां भवेयुः

128

अपि ब्राह्मणमुखीनाः । तस्मिन्नहः काले प्रयुज्जीत । परंस्सुप्तजंनाद्वेपि । मास्म प्रमाद्यन्तमाध्यापयेत् । सर्वार्थास्सिद्ध्यन्ते । य एवं वेद । क्षुध्यन्निदमजानताम् । सर्वार्था न सिद्ध्यन्ते । यस्ते विघातुंको भ्राता । ममान्तर्हृदये श्रितः

129

तस्मां इममग्रपिण्डंजुहोमि । स मेऽर्थान्मा विवंधीत् । मयि स्वाहा । राजाधिराजाय प्रसह्यसाहिने । नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । स मे कामान्कामकामाय मह्यम् । कामेश्वरो वैश्रवणो दंदातु । कुबेराय वैश्रवणाय । महाराजाय नमः । केतवो अरुणासश्च । ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठांशतथा हि । समाहितासो सहस्रधायसम् । शिवानुशान्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषंधयः । सुमृडीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि

130

संवत्सरमेतद् व्रतं चरेत् । द्वौ वा मासौ । नियमस्समासेन । तस्मिन्नियमविशेषाः ।
 त्रिषवणमुदकोपस्पर्शी । चतुर्थकालपानं भक्तुस्स्यात् । अहरहर्वा भैक्षं मश्रीयात् ।
 औदुंबरीभिस्समिद्धिरग्निं परिचरेत् । पुनर्ममैत्त्विन्द्रियनित्येतेनाऽनुवाकेन ।
 उद्धृतपरिपूताभिरद्भिः कार्यं कुर्वीत

131

अंसञ्चयवान् । अग्नये वायवे सूर्याय । ब्रह्मणे प्रजापतये । चन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यः ।
 ऋतुभ्यस्संवत्सराय । वरुणायारुणायेति व्रतहोमाः । प्रवर्ग्यवदादेशः । अरुणाः
 काण्डऋषयः । अरण्येऽधीयीरन् । भद्रङ्कर्णेभिरिति द्वे जपित्वा

132

महानाम्नीभिरुदकं संस्पर्श्य । तमाचार्यो दद्यात् । शिवानशशन्तमेत्योषधीरालभते ।
 सुमृडीकेति भूमिम् । एवमपवर्गे । धेनुर्दक्षिणा । कंसं वासंश्च क्षौमम् । अन्यद्वा
 शुक्लम् । यथाशक्ति वा । एवं स्वाध्यायधर्मेण । अरण्येऽधीयीत । तपस्वी पुण्यो
 भवति तपस्वी पुण्यो भवति

133

ॐ भद्रङ्कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः ।
 स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो
 बृहस्पतिर्दधातु ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

2 Umschrift (IAST)

1

*om bhadraṃ karṇebhiḥ śṛṇuyāma devāḥ | bhadraṃ paśyemākṣabhīryajatrāḥ |
sthirairāṅgaistuṣṭuvāṃsastanūbhiḥ | vyaśema devahitaṃ yadāyuh | svasti na indro
vṛddhaśravāḥ | svasti naḥ pūṣā viśvavedāḥ | svasti nastārksyo ariṣṭanemiḥ | svasti
no bṛhaspatirdadhātu | āpamāpāmapaḥ sarvāḥ | asmādasasmādito'mutaḥ*

2

*agnirvāyuśca sūryaśca | saha saṃcaskararddhiyā | vāyvaśvā raśmipatayaḥ |
marīcyātmano adruhaḥ | devīrbhuvanasūvarīḥ | putravatvāya me suta |
mahānāmnīrmahāmānāḥ | mahaso mahasassvaḥ | devīḥ parjanyaśūvarīḥ |
putravatvāya me suta*

3

*apāśnyuṣṇimapā rakṣaḥ | apāśnyuṣṇimapāragham | apāghrāmapa cāvartim |
apadevīrito hita | vajraṃ devīrajitāṃśca | bhuvanaṃ devasūvarīḥ | ādityānaditiṃ
devīm | yoninordhvamudīṣata | śivānaśśantamā bhavantu | divyā āpa oṣadhayaḥ |
sumṛḍīkā sarasvatī | mā te vyoma saṃdṛśi*

4

*smṛtiḥ pratyakṣamaiti hyam | anumānaścātuṣṭayam | etairādityamaṇḍalam |
sarvaireva vidhāsyate | sūryo marīcimādatte | sarvasmādbhuvanādadhi | tasyāḥ
pākaviśeṣeṇa | smṛtaṃ kālaviśeṣaṇam | nadīva prabhavātkācit | akṣayyātsyandate
yathā*

5

*tānnadyo'bhisamāyanti | sorussatī na nivartate | evannānāsamutthānāḥ |
kāḷassaṃvatsaraṃ śritāḥ | aṇuśaśca mahāśaśca | sarve samavayantritam |
sataissarvaissamāviṣṭaḥ | ūrussanna nivartate adhisamvatsaraṃ vidyāt | tadeva
lakṣaṇe*

6

*aṇubhiśca mahadbhiśca | samārūḍhaḥ pradṛśyate | saṃvatsaraḥ pratyakṣeṇa |
nādhisatvaḥ pradṛśyate | paṭaro viklidhaḥ piṅgaḥ | etadvaruṇalakṣaṇam |
yatra ita dupadṛśyate | sahasraṃ tatra nīyate | ekaṃhi śīro nānā mukhe | kṛtsnam
tadṛtulakṣaṇam*

7

*ubhayatassaptendriyāni | jalpitaṃ tveva dihyate | śuklakṛṣṇe saṃvatsarasya |
dakṣiṇavāmayoḥ pārśvayoḥ | tasyaiṣā bhavati | śukraṃ te anyadyajataṃ te anyat |
viśurūpe ahanī dyaurvāsī | viśvā hi māyā avasī svadhāvaḥ | bhadra te pūṣanniha
rātirastviti | nātra bhuvanam | na pūṣā | na paśavaḥ | nādityassaṃvatsara eva
prayakṣeṇa priyatamaṃ vidyāt | etadvai saṃvatsarasya priyatamaṃ rūpam |
yo'sya mahānārtha utpatsyamāno bhavati | idaṃ puṇyaṃ kuruṣveti |
tamāharaṇaṃ dadyāt*

8

*sākaṃjānāṃ saptathamāhurekajam | ṣaḍdudyaṃ ṛṣayo devajā iti | teṣāmiṣṭhāni
vihitāni dhāmaśaḥ | sthātre rejante vikṛtāni rūpaśaḥ | ko nu maryā amithitaḥ |
sakhā sakhāyamabravīt | jahāko asma dīṣate | yastityāja sakhividaṃ sakhāyām |
na tasya vācyapi bhāgo asti | yadīm śṛṇotyalakam śṛṇoti*

9

*na hi praveda sukṛtasya panthāmiti | ṛturṛtunā nudyamānaḥ |
vinanādābhīdhāvaḥ | ṣaṣṭiśca triṃśakā valgāḥ | śuklakṛṣṇau ca ṣaṣṭikau |
sārāgavastrairjaradakṣaḥ | vasanto vasubhissaha | saṃvatsarasya savituḥ |
praiṣakṛtprathamāḥ smṛtaḥ | amūnādayatetyanyān*

10

*amūṃśca parirakṣataḥ | etā vācaḥ prayujyante | yatra ita dupadṛśyate | etadeva
vijānīyāt | pramāṇaṃ kālaparyaye | viśeṣaṇaṃ tu vakṣyāmaḥ | ṛtūnām
tannibodhata | śuklavāsā rudragāṇaḥ | grīṣmeṇā”vartate saha | nijahan prthivīm
sarvām*

11

*jyotiṣā'pratikhyaena saḥ | viśvarūpaṇi vāsāṃsi | ādityānāṃ nibodhata |
 saṃvatsarīṇaṃ karmaphalam | varṣābhirdadatāṃ saha | aduḥkho
 duḥkhacakṣuriva | tadmā'pīta iva dṛśyate | śītenāvyathayanniva | rurudakṣa iva
 dṛśyate | hlādayate jvalataścaiva | sāmyataścāsyā cakṣuṣī | yā vai prajā
 bhraṃśyante | saṃvatsarāttā bhraṃśyante | yāḥ pratitiṣṭhanti | saṃvatsare tāḥ
 pratitiṣṭhanti | varṣābhya ityarthāḥ*

12

*akṣiduḥkhotthitasyaiva | viprasanne kanīnike | āṅktecādgaṇaṃ nāsti | ṛbhūṇāṃ
 tannibodhata | kanakābhāni vāsāṃsi | ahatāni nibodhata | annamaśnīta mṛjmīta |
 ahaṃ vo jīvanapradaḥ | etā vācaḥ prayujyante | śaradyatropadṛśyate*

13

*abhidhūnvanto'bhighnanta iva | vātavanto marudgaṇāḥ | amuto
 jetumiṣumukhāmiva | sannaddhāssaha dadṛśe ha | apadhvastairvastivarṇairiva |
 viśikhāsaḥ kapardinaḥ | akruddhasya yotsyamānasya | kruddhasyeva lohinī |
 hemataścakṣuṣī vidyāt | akṣṇayoḥ kṣipāṇoriva*

14

*durbhikṣaṃ devalokeṣu | manūnāmudakaṃ gr̥he | etā vācaḥ pravadantīḥ | vaidyuto
 yānti śaiśirīḥ | tā agniḥ pavamanā anvaiḥṣata | iha jīvikāmaparipaśyan | tasyaiṣā
 bhavati | ihehavassvatapasāḥ | marutassūryatvacāḥ | śarma saprathā āvr̥ṇe*

15

*atitāmrāṇi vāsāṃsi | aṣṭivajrīśataghni ca | viśve devā vipraharanti | agnijihvā
 asaścata | naiva devo na martyaḥ | na rājā varuṇo vibhuḥ | nāgnirnendro na
 pavamānaḥ | mātṛkkaccana vidyate | divyasyaikā dhanurārtniḥ | pṛthivyāmaparā
 śritā*

16

*tasyendro vamrirūpeṇa | dhanurjyāmachinathsvayam | tadindradhanurityajyam |
 abhravarṇeṣu cakṣate | etadeva śaṃyorbārhaspatyasya | etadrudrasya dhanuḥ |
 rudrasya tveva dhanurārtniḥ | śira utpipeṣa | sa pravargyo'bhavat |
 tasmādyassapravargyeṇa yajñena yajate | rudrasya sa śiraḥ pratidadhāti | nainaṃ
 rudra āruko bhavati | ya evaṃ veda*

17

atyūrdhvākṣo'tiraścāt | śísirah pradrśyate | naiva rūpaṃ na vāsāṃsi | na cakṣuḥ
pratidrśyate | anyonyaṃ tu na hiṃsrātaḥ | satastaddevalakṣaṇam | lohito'kṣṇi
śāraśīrṣṇiḥ | sūryasyodayanaṃ prati | tvaṃ kareṣinyañjalikām | tvaṃ karoṣi
nijānukām

18

nijānukāmenyañjalikā | amī vācamupāsātāmiti | tasmai sarva ṛtavo namante |
maryādākaratvātprapurodhām | brāhmaṇa āpnoti | ya evaṃ veda | sa khalu
saṃvatsara etaissenānībhissaha | indrāya sarvānkāmānabhivahati | sa drapsaḥ |
tasyaiṣā bhavati

19

avadrapso aṃśumatīmatiṣṭhat | iyānaḥ kṛṣṇo daśabhissahasraiḥ | āvartamindraḥ
śacyā dhamantam | upsnuhi taṃ nṛmaṇāmathadrāmiti | etayaivendraḥ salāvṛkyā
saha | asurān parivṛścati | pṛthivyamśumatī | tāmanvavasthitaḥ saṃvatsaro divaṃ
ca | naivaṃ viduṣā" cāryāntevāsinau | anyonyasmai druhyātām | yo druhyati |
bhraśyate svargāllokāt | ityṛtumaṇḍalāni | sūryamaṇḍalānyākhyāyikāḥ | ata
ūrdhvaṃ sanirvacanāḥ

20

ārogo bhrājah paṭaraḥ pataṅgaḥ | svarṇaro jyotiṣimān vibhāsaḥ | te asmaī sarve
divamātapanti | ūrjaṃ duhānā anapasphuranta iti | kaśyapo'ṣṭamaḥ | sa
mahāmeruṃ na jahāti | tasyaiṣā bhavati | yatte śilpaṃkaśyapa rocanāvat |
indriyāvatpuṣkalaṃ citrabhānu | yasmintsūryā arpitāssapta sākam

21

tasmin rājānamadhiviśrayemamiti | te asmaī sarve kaśyapājy otirlabhante |
tāntsomah kaśyapādadhiniṛddhamati | bhrastākarmakṛdivaivam | prāṇo
jīvānīndriyajīvāni | sapta śīrṣaṇyāḥ prāṇāḥ | sūryā ityācāryāḥ |
apaśyamahametāntsapta sūryāniti | pañcakarṇo vātsyāyanaḥ | saptakarṇaśca
plākṣiḥ

22

ānuśrāvika eva nau kaśyapa iti | ubhau vedayite | na hi śekumiva mahāmeruṃ
gantum | apaśyamahametsūryamaṇḍalaṃ parivartamānam | gārgyaḥ
prāṇatrātaḥ | gacchanta mahāmerum | ekaṃ cājahatam | bhrājapaṭarapataṅgā
nihane | tiṣṭhannātapanti | tasmādiha taptritapāḥ

23

amutretare | tasmādihātaptritapāḥ | teṣāmeṣā bhavati | sapta sūryā
divamanupraviṣṭāḥ | tānanveti pathibhirdakṣiṇāvān | te asmai sarve
ghṛtamātapanti | ūrjaṃ duhānā anapasphuranta iti | saptaṛtvijassūryā ityācāryāḥ |
teṣāmeṣā bhavati | sapta diśo nānāsūryāḥ

24

sapta hotāra ṛtvijaḥ | devā ādityā ye sapta | tebhissomābhīrakṣaṇa iti |
tadapyāmnāyaḥ | digbhrāja ṛtūn karoti | etayaivāvṛtā sahasrasūryatāyā iti
vaiśaṃpāyanaḥ | tasyaiṣā bhavati | yaddyāva indra te śataṃśataṃ bhūmīḥ |
utasyuḥ | natvā vajrin sahasraṃ sūryāḥ

25

anunajātamaṣṭa rodasī iti | nānāliṅgatvādṛtūnāṃ nānāsūryatvam | aṣṭau tu
vyavasitā iti | sūryamaṇḍalānyaṣṭāta ūrdhvam | teṣāmeṣā bhavati | citraṃ
devānāmudagādanīkam | cakṣurmitrasya varuṇasyāgne | āprā dyāvāprthivī
antarikṣam | sūrya ātmā jagatastasthuṣaśceti

26

kvedamabhranniviśate | kvāyaṃ saṃvatsaro mithaḥ | kvāhaḥ kveyandeva rātrī |
kva māsā ṛtavaḥ śritāḥ | arddhamāsā muhūrtāḥ | nimeṣāstuṭibhissaha | kvemā āpo
niviśante | yadīto yānti samprati | kālā apsuniviśante | āpassūrye samāhitāḥ

27

abhrāṇyapaḥ prapadyante | vidyutsūrye samāhitā | anavarṇe ime bhūmī | iyaṃ
cā'sau ca rodasī | kiṃsvidatrāntarā bhūtam | yeneme vidhṛte ubhe | viṣṇunā vidhṛte
bhūmī | iti vatsasya vedanā | irāvatī dhenumatī hi bhūtam | sūyavasiniṃ manuṣe
daśasye

28

vyāṣṭabhnādrodasī viṣṇavete | dādhartha prthivīmabhito mayūkhaiḥ |
 kintadviṣṇorbalamāhuḥ | kā dīptiḥ kiṃ parāyaṇam | eko yaddhārayaddevaḥ | rejatī
 rodasī ubhe | vātādvīṣṇorbalamāhuḥ | akṣarāddīptirucyate |
 tripadāddhārayaddevaḥ | yadviṣṇorekamuttamam

29

agnayo vāyavaścaiva | etadasya parāyaṇam | prcchāmi tvā paraṃ mṛtyum |
 avamaṃ madhyamañcatum | lokñca puṇyapāpānām | etatprcchāmi samprati |
 amumāhuḥ paraṃ mṛtyum | pavamānaṃ tu madhyamam | agnīrevāvamo mṛtyuḥ |
 candramāścaturucyate

30

anābhogāḥ paraṃ mṛtyum | pāpāssaṃyanti sarvadā | ābhogāstveva saṃyanti |
 yatra puṇyakṛto janāḥ | tato madhyamamāyanti | catumagniṃ ca samprati |
 prcchāmi tvā pāpakṛtaḥ | yatra yātayate yamaḥ | tvannastadbrahman prabrūhi |
 yadi vetthā'sato gṛhan

31

kaśyapāduditāssūryāḥ | pāpānnirghnanti sarvadā | rodasyontardeśeṣu | tatra
 nyasyante vāsavaiḥ | te'sarīrāḥ prapadyante | yathā'puṇyasya karmaṇaḥ |
 apāṇyapādakeśāsaḥ | tatra teyonijā janāḥ | mṛtvā punarmṛtyumāpadyante |
 adyamānāssvakarmabhiḥ

32

āśātikāḥ krimaya iva | tataḥ pūyante vāsavaiḥ apaitaṃ mṛtyuṃ jayati | ya evaṃ
 veda | sa khalvaivaṃ vidbrāhmaṇaḥ | dīrghaśruttamo bhavati |
 kaśyapasyātithissiddhagamanassiddhagamaṇaḥ | tasyaiṣā bhavati |
 āyasmīnthsapta vāsavāḥ | rohanti pūrvyā ruhaḥ

33

ṛṣir ha dīrghaśruttamaḥ | indrasya gharmo atithiriti | kaśyapaḥ paśyako bhavati |
 yatsarvaṃ paripaśyatīti saukṣmyāt | athāgneraṣṭapuruṣasya | tasyaiṣā bhavati |
 agne naya supathā rāye asmān | viśvāni deva vayunāni vidvān |
 yuyodhyasmajjuhurāṇamenāḥ | bhūyiṣṭhante nama uktiṃ vidhemeti

34

agnīśca jātavedāśca | sahojā ajirāprabhuḥ | vaiśvānaro naryāpāśca |
 pañktirādhāśca saptamaḥ visarpevā'stamo'gnīnām | ete'stau vasavaḥ kṣitā iti |
 yathartvevāgnerarcirvarṇaviśeṣāḥ | nīlārciśca pītākārciśceti | atha
 vāyorekādaśapuruṣasyaikādaśastrikasya | prabhṛājamānā vyavadātāḥ

35

yāśca vāsukivaidyutāḥ | rajatāḥ paruṣāḥ śyāmāḥ | kapilā atilohitāḥ | ūrdhvā
 avapatantāśca | vaidyuta ityekādaśa | nainam vaidyuto hinasti | ya evaṃ veda | sa
 hovāca vyāsaḥ pārāśaryaḥ | vidyudvadhamevāham mṛtyumaicchamiti | na
 tvakāmaṇhanti

36

ya evaṃ veda | atha gandharvagaṇāḥ | svānabhrāt | aṅghārīrbambhārīḥ |
 hastassuhastāḥ | kṛśānurviśvāvasuḥ | mūrdhanvānthsūryavarcāḥ | kṛturityekādaśa
 gandharvagaṇāḥ | devāśca mahādevāḥ | raśmayaśca devā garagiraḥ

37

nainam giro hinasti | ya evaṃ veda | gaurī mimāya salilāni takṣatī | ekapadī dvipadī
 sā catuṣpadī | aṣṭāpadī navapadī babhūvuṣī | sasrākṣarā parame vyomanniti | vāco
 viśeṣaṇam | atha nigadavyākhyātāḥ | tānanukramiṣyāmaḥ | varāhavassvatapasaḥ

38

vidyunmahaso dhūpayāḥ | śvāpayo gṛhamedhāścetyete | ye ceme'simividviṣāḥ |
 parjanyaśsapta prthivīmabhivarṣanti | vṛṣṭibhiriti | etayaiva vibhaktiviparītāḥ |
 saptabhirvā tairudīritāḥ | amūnlokānabhivarṣanti | teśāmeṣā bhavati |
 samānametadudakam

39

uccaityavacāhabhiḥ | bhūmiṃ parjanya jinvanti | divaṃ jinvantyagnaya iti |
 yadakṣaram bhūtakṛtam | viśve devā upāsate | maharṣimasya goptāram |
 jamadagnimakurvata | jamadagnirāpyāyate | chandobhiścaturuttaraiḥ |
 rājñassomasya tṛptāsaḥ

40

*brahmaṇā vīryāvatā | śivā naḥ pradiśo diśaḥ | tacchaṃ yorāvṛṇīmahe | gātuṃ
yajñāya | gātuṃ yajñapataye | daivīssvastirastu naḥ | svastirmānuṣebhyaḥ |
ūrdhvaṃ jigātu bheṣajam | śanno astu dvipade | śaṃ catuṣpade | somapā asomapā
iti nigadavyākhyātāḥ*

41

*sahasravṛdiyaṃ bhūmiḥ | paraṃ vyoma sahasravṛt | aśvinā bhujyūnāsatyā |
viśvasya jagataspatī | jāyā bhūmiḥ patirvyoma | mithunantā aturyathuḥ | putro
bṛhaspatī rudraḥ | saramā iti strīpumam | śukra,n vāmanyadyajam vāmanyat |
viṣurūpe ahanī dyauriva sthaḥ*

42

*viśvā hi māyā avathaḥ svadhāvantau | bhadṛā vāṃ pūṣaṇāviharātirastu vāsātyau
citrau jagato nidhānau | dyāvābhūmī carathaḥ saṃ sakhāyau | tāvaśvinā
rāsabhāśvā havaṃ me | śubhaspatī āgataṃ sūryayā saha | tyugroha
bhujyumaśvinodameghe | rayinna kaścinmamṛvāṃ avāhāḥ |
tamūhathurnaubhirātmanvatībhiḥ | antarikṣapruḍbhirapodakābhiḥ*

43

*tisraḥ kṣapastrirahātivrājadbhiḥ | nāsatyā bhujyumūhathuḥ pataṅgaiḥ |
samudrasya dhanvannārdrasya pāre | tribhīrathaiśśatapadbhiḥ śaḍaśvaiḥ |
savitāraṃ vitanvantam | anubadhnāti śāṃbaraḥ | āpapūrṣaṃbaraścaiva |
savitārepaso'bhavat | tyaṃ sutṛptaṃ viditvaiva | bahusoma giraṃ vaśī*

44

*anveti tugro vakriyāntam | āyasūyāntsomatṛpsuṣu | sa saṅgrāmastamodyo'tyotah |
vāco gāḥ pipāti tat | sa tadgobhisstā'tyetyanye | rakṣasānanvitāśca ye | anveti
parivṛtyā'staḥ | evametaustho aśvinā | te ete dyuḥpṛthivyoḥ |
aharahargarbhandadhāthe*

45

*tayoretau vatsāvahorātre | pṛthivyā ahaḥ | divo rātriḥ | tā avisṛṣtau | dampatī eva
bhavataḥ | tayoretau vatsau | agniścādityaśca | rātrervatsaḥ | śveta ādityaḥ |
aho'gniḥ*

46

*tāmro aruṇaḥ | tā avisṛṣṭau | dampatī eva bhavataḥ | tayoretau vatsau | vṛtraśca
vaidyutaśca | agnervṛtraḥ | vaidyuta ādityasya | tā avisṛṣṭau | dampatī eva
bhavataḥ | tayoretau vatsau*

47

*uṣmā ca nīhāraśca | vṛtrasyoṣmā | vaidyutasya nīhāraḥ | tau tāveva pratipadyete |
seyaṃrātrī garbhīṇī putreṇa saṃvasati | tasyā vā etadulbaṇam | yadrātrau
raśmayah | yathā gorgarbhīṇyā ulbaṇam | evametasyā ulbaṇam | prajayiṣṇuḥ
prajayā ca paśubhiśca bhavati | ya evaṃ veda | etamudyantamapiyantam ceti |
ādityaḥ puṇyasya vatsaḥ | atha pavitrāṅgirasah*

48

*pavitravantah parivājamāsate | pitaiśāṃ pratno abhirakṣati vratam |
mahassamudraṃ varuṇastirodadhe | dhīrā icchekurdharuṇeṣvārabham | pavitraṃ
te vitataṃ brahmaṇaspate | prabhurgātrāṇi paryeṣivīśvataḥ | ataptatanūrna
tadāmo āsnute | śṛtāsa idvahantastatsamāsata | brahmā devānām | asatassadye
tatakṣuḥ*

49

*ṛṣayassaptātriśca yat | sarve'trayo agastyaśca | nakṣatraiśśaṅkṛto'vasan | atha
savituḥ śyāvāśvasya'vartikāmasya | amī ya ṛkṣā nihitāsa uccā | naktaṃ dadṛśre
kuhāciddiveyuḥ | adabdhāni varuṇasya vratāni | vicākaśaccandramā
nakṣatrameti | tatsaviturvareṇyaṃ | bhargo devasya dhīmahi*

50

*dhiyo yo naḥ pracodayāt | tatsaviturvṛṇīmahe | vayandevasya bhojanam |
śreṣṭhaṃsarvadhātamam | turaṃ bhagasya dhīmahi | apāgūhata savitā tṛbhīn |
sarvādivo andhasaḥ | naktantānyabhavandṛśe | asthyasthnā saṃbhaviṣyāmaḥ |
nāma nāmaiva nāma me*

51

*napuṃsakam pumāṃstryasmi | sthāvaro'smyatha jaṅgamaḥ | yaje'yakṣi yaṣṭāhe
ca | mayā bhūtānyayakṣata | paśavo mama bhūtāni | anūbandhyo'smyahaṃ
vibhuḥ | striyassatīḥ | tā ume puṃsa āhuḥ | paśyadakṣaṇvānnavicetadandhaḥ |
kaviryaḥ putrasya imā ciketa*

52

yastā vijānāthsavituh pitāsat | andho maṇimavindat | tamanaṅgulirāvayat |
 agrīvaḥ pratyamuñcat | tamajihvā asaścata | ūrdhvamūlamavākchākham | vṛkṣaṃ
 yo veda samprati | na sa jātu janaḥ śraddadhyāt | mṛtyurmā mārayāditiḥ |
 hasitaṃruditaṅgītam

53

vīṇāpaṇavalāsitam | mṛtañjīvaṃ ca yatkiṃcit aṅgāni sneva viddhi tat |
 atṛṣyaṃstrṣyadhyāyat | asmājījātā me mithū carann | putro nirṛtyā vaidehaḥ | acetā
 yaśca cetanaḥ | sa taṃ maṇimavindat | so'naṅgulirāvayat | so'grīvaḥ pratyamuñcat

54

so'jihvo asaścata | naitamṛśiṃ viditvā nagaraṃ praviśet | yadi praviśet | mithau
 caritvā praviśet | tathsambhavyaṃ vratam | ātamagne rathantiṣṭha |
 ekāśvamekayojanam | ekacakramekadhuram | vātadhrājigatiṃ vibho | na riṣyati
 na vyathate

55

nāsyākṣo yātu sajjati | yacchvetān | hrohitāṃścāgneḥ | rathe yuk | htvā'dhitiṣṭhati |
 ekayā ca daśabhiśca svabhūte | dvābhyāmiṣṭaye viṃśatyā ca | tiṣṭbhiśca vahase
 triṃśatā ca | niyudbhirvāyavihitā vimuñca

56

ātanuṣva pratanuṣva | uddhamā'dhama sandhama | āditye candravarṇānām |
 garbhamādhehi yaḥ pumān | itassiktaṃsūryagatam | candramase rasaṅkṛdhi |
 vārādañjanayāgre'gnim | ya eko rudra ucyate | asaṅkhyātāssahasrāṇi | smaryate
 na ca dṛśyate

57

evametannibodhata | āmandrairindra haribhiḥ | yāhi mayūraromabhiḥ | mā tvā
 kecinniyemurinna pāśinaḥ | dadhanveva tā ihi | mā mandrairindra haribhiḥ | yāmi
 mayūraromabhiḥ | mā mā kecinniyemurinna pāśinaḥ | nidhanveva tāṃ imi |
 aṇubhiśca mahadbhiśca

58

nighrṣvairasamāyutaiḥ | kālairharitvamāpannaiḥ | indrāyāhi sahasrayuk |
 agnirvibhrāṣṭivasanaḥ | vāyuśśvetasikdrukaḥ | saṁvathsaro viṣūvarṇaiḥ |
 nityaste'nucarāstava | subrahmaṇyoṁ subrahmaṇyoṁ subrahmaṇyoṁ |
 indrāgaccha hariva āgaccha medhātithēḥ | meṣa vṛṣaṇaśvasya mene

59

gaurāvaskandinnaḥyāyāi jāra | kauśikabrahmaṇa gautamabruvāṇa | aruṇāśva
 ihāgatāḥ | vasavaḥ pṛthivikṣitaḥ | aṣṭaudigvāsaso'gnayaḥ | agniśca
 jātavedāścetyete | tamrāśvāstāmrarathāḥ | tāmravarṇāstathā'sitāḥ | daṇḍahastāḥ
 khyādagdataḥ | ito rudrāḥ parāṅgatāḥ

60

uktaṁsthānaṁ pramāṇaṁca pura ita | bṛhaspatiśca savitā ca |
 viśvarūpairihāgatām | rathonodakavartmanā | apsuṣā iti taddvayoḥ | ukto veṣo
 vāsāṁsi ca | kālāvayavānāmitaḥ pratījyā | vāsātyā ityaśvinoḥ | ko'ntarikṣe
 śbdaṅkarotīti | vasiṣṭho rauhiṇo mīmāṁsāñcakre | tasyaiṣā bhavati | vāśreva
 vidyuditi | brahmaṇa udaraṇamasi | brahmaṇa udīraṇamasi | brahmaṇa
 āstaraṇamasi | brahmaṇa upastaraṇamasi

61

##[## apakrāmata garbhīnyaḥ ##]## aṣṭayonīmaṣṭaputrām | aṣṭapatnīmimāṁ
 mahīm | ahaṁ veda na me mṛtyuḥ | nacāmṛtyuraghāharat | aṣṭayonyaṣṭaputram |
 aṣṭapadidamantarikṣam | ahaṁ veda na me mṛtyuḥ | nacāmṛtyuraghāharat |
 aṣṭayonīmaṣṭaputrām | aṣṭapatnīmamūndivam

62

ahaṁ veda na me mṛtyuḥ | nacāmṛtyuraghāharat | sutrāmāṇāṁ mahīmūṣu |
 aditirdyaurditirantarikṣam | aditirmātā sa pitā sa putraḥ | viśve devā aditiḥ
 pañcajanāḥ | aditirjātamaditijanitvam | aṣṭau putrāso aditeḥ | ye jātāstanvaḥ pari |
 devaṁ upapraitsaptabhiḥ

63

parā mārtaṇḍamāsyat | saptabhiḥ putrairaditiḥ | upapraitpūrvyaṃ yugam |
 prajāyai mṛtyave tat | parā mārtaṇḍamābharaditi | tānanukramiṣyāmaḥ | mitraśca
 varuṇaśca | dhātā cāryamā ca | aṃśaśca bhagaśca | indraśca vivasvāṃścetyete |
 hiraṇya garbho haṃsaśśuciṣat | brahmajajñānaṃ taditpadamiti garbha
 prajāpatyaḥ | atha puruṣaḥ sapta puruṣaḥ

64

##[## yathāsthānaṃ garbhīnyaḥ ##]## yo'sau tapannudeti | sa sarveṣāṃ bhūtānāṃ
 prāṇānādāyodeti | mā me prajāyā mā paśūnām | mā mama prāṇānādāyodagāḥ |
 asau yo'stameti | sa sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇānādāyā'stameti | mā me prajāyā mā
 paśūnām | mā mama prāṇānādāyā'staṅgāḥ | asau ya āpūryati | sa sarveṣāṃ
 bhūtānāṃ prāṇairāpūryati

65

mā me prajāyā mā paśūnām | mā mama prāṇairāpūriṣṭhāḥ | asau yo'pakṣīyati | sa
 sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapakṣīyati | mā me prajāyā mā paśūnām | mā mama
 prāṇairapakṣeṣṭhāḥ | amūni nakṣatrāṇi | sarveṣāṃ bhūtānāṃ
 prāṇairapaprasarpanti cotsarpanti ca | mā me prajāyā mā paśūnām | mā mama
 prāṇairapaprasarpata motsrpata

66

ime māsāścārdhamāsāśca | sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapaprasarpanti
 cotsarpanti ca | mā me prajāyā mā paśūnām | mā mama prāṇairapaprasarpata
 motsrpata | ima ṛtavaḥ | sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapaprasarpanti cotsarpanti
 ca | mā me prajāyā mā paśūnām | mā mama prāṇairapaprasarpata motsrpata |
 ayaṃ saṃvatsaraḥ | sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapaprasarpanti cotsarpanti ca

67

mā me prajāyā mā paśūnām | mā mama prāṇairapaprasarpa motsarpa | idamahaḥ |
 sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapaprasarpanti cotsarpanti ca | mā me prajāyā mā
 paśūnām | mā mama prāṇairapaprasarpa motsarpa | iyaṃrātriḥ | sarveṣāṃ
 bhūtānāṃ prāṇairapaprasarpanti cotsarpanti ca | mā me prajāyā mā paśūnām | mā
 mama prāṇairapaprasarpa motsarpa | om bhūrbhuvassvaḥ | etadvo mithunaṃ mā no
 mithunaṃrīḍhvam

68

athādityasyāṣṭapuruṣasya | vasūnāmādityānaṁsthāne svatejasā bhāni |
 rudrāṇāmādityānaṁsthāne svatejasā bhāni | ādityānāmādityānaṁsthāne svatejasā
 bhāni | satāṁsatyānām | ādityānaṁsthāne svatejasā bhāni |
 abhidhūnvatāmabhighnatām | vātavatām marutām | ādityānaṁsthāne svatejasā
 bhāni | ṛbhūṇāmādityānaṁsthāne svatejasā bhāni | viśveṣāṇdevānām |
 ādityānaṁsthāne svatejasā bhāni | saṁvatsarasya savituḥ | ādityasya svatejasā
 bhāni | om bhūrbhuvassvaḥ | raśmayo vo mithunaṁ mā no mithunaṁrīdhvam

69

ārogasya sthāne svatejasā bhāni | bhrājasya sthāne svatejasā bhāni | paṭarasya
 sthāne svatejasā bhāni | pataṅgasya sthāne svatejasā bhāni | svarṇarasya sthāne
 svatejasā bhāni | jyotiṣmatasya sthāne svatejasā bhāni | vibhāsasya sthāne
 svatejasā bhāni | kaśyapasya sthāne svatejasā bhāni | om bhūrbhuvassvaḥ | āpo vo
 mithunaṁ mā no mithunaṁrīdhvam

70

atha vayorekādaśapuruṣasyaikādaśāstrīkasya | prabhrājamānānām
 rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni | vyavadātānām rudrāṇāmsthāne svatejasā
 bhāni | vāsukivaidyutānām rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni | rajatānām
 rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni | paruṣāṇām rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni |
 śyāmānām rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni | kapilānām rudrāṇāmsthāne
 svatejasā bhāni | atilohitānām rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni | ūrdhvānām
 rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni

71

avapatantānām rudrāṇāmsthāne svatejasā bhāni | vaidyutānām rudrāṇāmsthāne
 svatejasā bhāni | prabhrājamānīnām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni |
 vyavadātīnām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni | vāsukivaidyutīnām
 rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni | rajatānām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā
 bhāni | paruṣāṇām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni | śyāmānām
 rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni | kapilānām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā
 bhāni | atilohitīnām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni | ūrdhvānām
 rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni | avapatantīnām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā
 bhāni | vaidyutīnām rudrāṇīnāmsthāne svatejasā bhāni | om bhūrbhuvassvaḥ |

rūpāṇi vo mithunaṃ mā no mithunaṃrīdhvam

72

*athāgneraṣṭapuruṣasya | agneḥ pūrvadiśyasya sthāne svatejasā bhāni | jātavedasa
upadiśyasya sthāne svatejasā bhāni | sahojaso dakṣiṇadiśyasya sthāne svatejasā
bhāni | ajirāprabhava upadiśyasya sthāne svatejasā bhāni |
vaiśvānarasyā'paradiśyasya sthāne svatejasā bhāni | naryāpasa upadiśyasya
sthāne svatejasā bhāni | pañktirādhasaudagdiśyasya sthāne svatejasā bhāni |
visarpiṇa upadiśyasya sthāne svatejasā bhāni | om bhūrbhuvassvaḥ | rūpāṇi vo
mithunaṃ mā no mithunaṃrīdhvam*

73

*dakṣiṇapūrvasyāndiśi visarpī narakah | tasmānnaḥ paripāhi | dakṣiṇāparasyāṃ
diśyavisarpī narakah | tasmānnaḥ paripāhi | uttarapūrvasyāndiśi viṣādī narakah |
tasmānnaḥ paripāhi | uttaraparasyāndiśyaviṣādī narakah | tasmānnaḥ paripāhi | ā
yasmintsapta vāsavā indriyāṇi śatakratavityete*

74

*indraghoṣā vo vasubhiḥ purastādupadadhatām | manojavaso vaḥ pitṛbhirdakṣiṇata
upadadhatām | pracetā vo rudraiḥ paścādupadadhatām | viśvakarmā va
ādityaruttarata upadadhatām | tvaṣṭā vo rūpairupariṣṭādupadadhatām |
saṃjñānaṃ vaḥ paścāditi | ādityassarvo'gniḥ pṛthivyām | vāyurantarikṣe | sūryo
divi | candramā dikṣu | nakṣatrāṇi svaloke | evā hyeva | evā hyagne | evā hi vāyo |
evā hīndra | evā hi pūṣan | evā hi devāḥ*

75

*āpamāpāmapassarvāḥ | asmādasmdito'mutaḥ agnirvāyusca sūryasca | saha
sañcaskararddhiyā | vāyvasvā raśmipatayaḥ | marīcyātmano adruhaḥ |
devīrbhuvanasūvariḥ | putratvatvāya me suta | mahānāmnīrmahāmānāḥ | mahaso
mahasassvaḥ*

76

*devīḥ parjanyasūvariḥ | putratvatvāya me suta | apā'snyuṣṇimapā rakṣaḥ |
apā'snyuṣṇimapāragham | apāghrāmapacā'vartim | apadevīrito hita |
vajrandevīrajītām'sca | bhuvanandevāsūvariḥ | ādityānaditindevīm |
yoninordhvamudīṣata*

77

*bhadraṃ karṇebhiḥ śṛṇuyāma devāḥ | bhadraṃ paśyemākṣabhīryajatrāḥ |
 sthiraīraṅgaistuṣṭuvāṃsastanūbhiḥ | vyaśema devahitaṃ yadāyuh | svasti na indro
 vṛddhaśravāḥ | svasti naḥ pūṣā viśvavedāḥ | svasti nastārksyo ariṣṭanemiḥ | svasti
 no bṛhaspatirdadhātu | ketavo aruṇāśaśca | ṛṣayo vātaraśanāḥ |
 pratiṣṭhāṃśatadhā hi | samāhitāso sahasradhāyasam | śivā naśśantamā bhavantu |
 divyā āpa oṣadhayaḥ | sumṛḍīkā sarasvati | mā te vyoma sandṛśi*

78

*yo'pāṃ puṣpaṃ veda | puṣpavān prajāvān paśumān bhavati | candramā vā apāṃ
 puṣpaṃ | puṣpavān prajāvān paśumān bhavati | ya evaṃ veda | yo'pāmāyatanam
 veda | āyatanavān bhavati | agnirvā apāmāyatanam | āyatanavān bhavati |
 yo'gnerāyatanam veda*

79

*āyatanavān bhavati | āpo vā agnerāyatanam | āyatanavān bhavati | ya evaṃ veda |
 yo'pāmāyatanam veda | āyatanavān bhavati | vāyurvā apāmāyatanam |
 āyatanavān bhavati | yo vāyorāyatanam veda | āyatanavān bhavati*

80

*āpo vai vāyorāyatanam | āyatanavān bhavati | ya evaṃ veda | yo'pāmāyatanam
 veda | āyatanavān bhavati | asau vai tapannapāmāyatanam | āyatanavān bhavati |
 yo'muṣya tapata āyatanam veda | āyatanavān bhavati | āpo vā amuṣya tapata
 āyatanam*

81

*āyatanavān bhavati | ya evaṃ veda | yo'pāmāyatanam veda | āyatanavān bhavati |
 candramā vā apāmāyatanam | āyatanavān bhavati | yaścandramasa āyatanam
 veda | āyatanavān bhavati | āpo vai candramasa āyatanam | āyatanavān bhavati*

82

*ya evaṃ veda | yo'pāmāyatanam veda | āyatanavān bhavati | nakṣatrāṇi vā
 apāmāyatanam | āyatanavān bhavati | yo nakṣatrāṇāmāyatanam veda |
 āyatanavān bhavati | āpo vai nakṣatrāṇāmāyatanam | āyatanavān bhavati | ya
 evaṃ veda*

83

yo'pāmāyatanam veda | āyatanavān bhavati parjanya vā apāmāyatanam |
 āyatanavān bhavati | yaḥ parjanyaśyāyatanam veda | āyatanavān bhavati | āpo vai
 parjanyaśyā'yatanam | āyatanavān bhavati | ya evam veda | yo'pāmāyatanam veda

84

āyatanavān bhavati | saṁvatsaro vā apāmāyatanam | āyatanavān bhavati |
 yassaṁvatsarasyāyatanam veda | āyatanavān bhavati | āpo vai
 saṁvatsarasyāyatanam | āyatanavān bhavati | ya evam veda | yo'psu nāvam
 pratiṣṭhitāṁ veda | pratyeva tiṣṭhati

85

ime vai lokā apsu pratiṣṭhitāḥ | tadeṣā'bhyānūktā | apāṁrasamudayaṁsann | sūrye
 śukraṁsamābhṛtam | apāṁrasasya yo rasaḥ | taṁ vo gr̥hṇāmyuttamamiti | ime vai
 lokā apāṁrasaḥ | te'muṣmīnāditye samābhṛtāḥ | jānudaghnīmuttaravedīṅkhātvā |
 apāṁ pūrayitvā gulphadaghnām

86

puṣkaraparṇaiḥ puṣkaradaṇḍaiḥ puṣkaraiśca saṁstīrya | tasminvihāyase | agniṁ
 praṇīyopasamādhāya | brahmavādino vadanti | kasmātpraṇīte'yamagniścīyate |
 sāpraṇīte'yamapsu hyayañcīyate | asau bhuvanepyanāhitāgniretāḥ | tamabhita etā
 abīṣṭakā upadadhāti | agnihotre darśapūrṇamāsayoḥ | paśubandhe cāturmāsyeṣu

87

atho āhuḥ | sarveṣu yajñakratuṣviti | etaddha sma vā āhuśśaṇḍilāḥ |
 kamagniñcīnute | satriyamagniñcīnvānaḥ | saṁvatsaram pratyakṣeṇa |
 kamagniñcīnute | sāvitramagniñcīnvānaḥ | amumādityaṁ pratyakṣeṇa |
 kamagniñcīnute

88

nāciketamagniñcīnvānaḥ | prāṇānpratyakṣeṇa | kamagniñcīnute |
 cātuhotriyamagniñcīnvānaḥ | brahma pratyakṣeṇa | kamagniñcīnute |
 vaiśvasṛjamagniñcīnvānaḥ | śarīram pratyakṣeṇa | kamagniñcīnute |
 upānuvākyamāśumagniñcīnvānaḥ

89

*imān lokānpratyakṣeṇa | kamagniñcinute | imamāruṇaketukamagniñcinvānaḥ | ya
evāsau | itaścā'mutaścā'vyatīpatī | tamiti | yo'gnermithūyā veda |
mithunavānbhavati | āpo vā agnermithūyāḥ | mithunavānbhavati | ya evaṃ veda*

90

*āpo vā idamāsantsalilameva | sa prajāpatirekaḥ puṣkaraparṇe samabhavat |
tasyāntarmanasi kāmassamavartata | idaṃsrjeyamiti | tasmādyatpuruṣo
masabhiḡacchati | tadvācā vadati | tatkarmanā karoti | tadeṣā'bhyānūktā |
kāmastadagre samavartatādhi | manaso retaḥ prathamam yadāsīt*

91

*sato bandhumasati niravindann | hṛdi pratīṣyā kavayo manīṣeti |
upainantadupanamati | yatkāmo bhavati | ya evaṃ veda | sa tapo'tapyata | sa
tapastaptvā | śarīramadhūnuta | tasya yanmāṃsamāsīt | tato'ruṇāḥ ketavo
vātaraśanā ṛṣaya udatiṣṭhann*

92

*ye nakhāḥ | te vaikhānasāḥ | ye vālāḥ | te vālakhilyāḥ | yo rasaḥ | so'pām |
antarataḥ kūrmaṃ bhūtaṃsarṇantam | tamabravīt | mama vai tvāṃmāṃsā |
samabhūt*

93

*netyabravīt | pūrvamevāhamihāsaniti | tatpuruṣasya puruṣatvam | sa sahasraśīrṣā
puruṣaḥ | sahasrākṣassahasrapāt | bhūtvodatiṣṭhat | tamabravīt | tvam vai
pūrvam samabhūḥ | tvamidam pūrvaḥ kuruṣveti | sa ita ādāyāpaḥ |*

94

*añjalīnā purastādupādadhāt | evāhyeveti | tata āditya udatiṣṭhat | sā prācī dik |
athā'ruṇaḥ | keturdakṣiṇata upādadhāt | evāhyagna iti | tato vā agnirudatiṣṭhat |
sā dakṣiṇā dik | athāruṇaḥ ketuḥ paścādupādadhāt | evāhi vāyo iti*

95

*tato vāyurudatiṣṭhat | sā prācī dik | athāruṇaḥ keturuttarata upādadhāt |
evāhīndreti | tato vā indra udatiṣṭhat | sodīcī dik | athāruṇaḥ keturmadya
upādadhāt | evāhi pūṣanniti | tato vai pūṣodatiṣṭhat | seyandik*

96

*athāruṇaḥ keturupariṣṭādupādadhāt | evāhi devā hati | tato devamanuṣyāḥ
pitarāḥ | gandharvāpsarasaścodatiṣṭhann | sordhvā dik | yā vipruṣo viparāpatann |
tābhyo'surā rakṣāṃsi piśācāścodatiṣṭhann | tasmātte parābhavann | vipruḍbhyo hi
te samabhavann | tadeṣābhyanūktā*

97

*āpo ha yadbr̥hatīrgarmamāyann | dakṣandadhānā janayantīssvayaṃbhum | tata
īmedhyasr̥jyanta sargāḥ | adbhyo vā idaṃ samabhūt | tasmādidam̐sarvaṃ brahma
svayaṃbhviti | tasmādidam̐sarvaṃ śīthilamivā'dhruvamivābhavat | prajāpatirvāva
tat | ātmanātmānaṃ vidhāya | tadevānuprāviśat | tadeṣābhyanūktā*

98

*vidhāya lokān vidhāya bhūtāni | vidhāya sarvāḥ pradiśo diśaśca | prajāpatih
prathamajā ṛtasya | ātmanātmānamabhi saṃviveśeti | sarvamevedamāptvā |
sarvamavaruddhya | tadevānupraviśati | ya evaṃ veda*

99

*catuṣṭayya āpo gr̥hṇāti | catvāri vā apāṃrūpāṇi | medho vidyut |
stanayitnurvr̥ṣṭih | tānyevāvarundhe | ātapati varṣyā gr̥hṇāti | tāḥ
purastādupadadhāti | etā vai brahmavarcasyā āpaḥ | mukhata eva
brahmavarcasamavarundhe | tasmānmukhato brahmavarcasitarāḥ*

100

*kūpyā gr̥hṇāti | tā dakṣiṇata upadadhāti | etā vai tejasvinīrāpaḥ | teja e'vāsya
dakṣiṇato dadhāti | tasmāddakṣiṇo'rdhastejasvitarāḥ | sthāvarā gr̥hṇāti | tāḥ
paścādupadadhāti | pratiṣṭhitā vai sthāvarāḥ | paścādeva pratitiṣṭhati |
vahantīrg̥hṇāti*

101

*tā uttarata upadadhāti | ojasā vā etā vahantīrivodgatīriva ākūjatīriva dhāvantiḥ |
oja evāsytottarato dadhāti | tasmāduddaro'rdha ojasvitarāḥ | saṃbhāryā gr̥hṇāti | tā
madhya upadadhāti | iyaṃ vai saṃbhāryāḥ | asyāmeva pratitiṣṭhati | palvalyā
gr̥hṇāti | tā upariṣṭādupadadhāti*

102

asau vai palvayāḥ | amuṣyāmeva pratitiṣṭhati | dikṣūpadadhāti | dikṣu vā āpaḥ |
annaṃ vā āpaḥ | adbhyo cā annaṅjāyate | yadevadbhyo'nnaṅjāyate | tadavarundhe |
taṃ vā etamaruṇāḥ ketavo vātaraśanārṣayo'cinvaṇn | tasmādāruṇaketukaḥ

103

tadeśābhyanūktā | ketavo aruṇāśaśca | ṛṣayo vātaraśanāḥ | pratiṣṭhāṃ śatadhāhi |
samāhitāso sahasradhāyasamiti | śataśaścaiva sahasraśaśca pratitiṣṭhati | ya
etamagniñcinute ya ucainamevaṃ veda

104

jānudaghnīmuttaravedīṅkhātvā | apāṃ pūrayati | āpaṃ sarvatvāya |
puṣkaraparṇamrukmaṃ puruṣamityupadadhāti | tapo vai puṣkaraparṇam |
satyaṃrukmaḥ | amṛtaṃ puruṣaḥ | etāvadvā vāsti | yāvadetat | yāvadevāsti

105

tadavarundhe | kūrnamupadadhāti | apāmeva medhamavarundhe | atho
svargasya lokasya samaṣṭyai | āpamāpāmapassarvāḥ | asmādasmaḍito'mutaḥ |
agnirvāyuśca sūryaśca | sahasaṅcaskararddhiyā iti | vāyvaśvā raśmipatayaḥ |
lokaṃ prṇacchidraṃ prṇa

106

yāstisraḥ paramajāḥ | indraghoṣā vo vasubhirevāhyeveti | pañcacitaya
upadadhāti | pāṅkto'gniḥ | yāvanevāgniḥ | tañcinute | lokaṃprṇayā
dviṭīyāmupadadhāti | pañca padā vai virāṭ | tasyā vā iyaṃ pādaḥ | atnarikṣaṃ
pādaḥ | dyauḥ pādaḥ | diśaḥ pādaḥ | parorajāḥ pādaḥ | virājyeva pratitiṣṭhati | ya
etamagniñcinute | ya ucainamevaṃ veda

107

agniṃ praṇīyopasamādhāya | tamabhita etā abīṣṭakā upadadhāti | agnihotre
darśapūrṇamāsayoḥ | paśubandhe cāturmāsyēṣu | atho āhuḥ | sarveṣu
yajñakratuṣviti | atha hasmāhāruṇassvāyaṃbhuvāḥ | sāvitraḥ
sarvo'gnirityananaṣaṅgaṃ manyāmahe | nānā vā eteṣāṃ vīryāṇi | kamagniñcinute

108

satriyamagniñcivānaḥ | kamagniñcinue | sāvitrāmagniñcivānaḥ |
kamagniñcinue | nāciketamagniñcivānaḥ | kamagniñcinue |
cāturhotriyamagniñcivānaḥ | kamagniñcinue | vaiśvasrjamagniñcivānaḥ |
kamagniñcinue

109

upānuvākyamāśumagniñcivānaḥ | kamagniñcinue |
imamāruṇaketukamagniñcivāna iti | vṛṣā vā agniḥ | vṛṣāṇo saṃsphālayet |
hanyetāsyā yajñāḥ | tasmānnānuṣajyaḥ | sottaravediṣu kratuṣu cinvīta |
uttaravedyāṃhyagniścīyate | prajākāmaścinvīta

110

prājāpatyo vā eṣo'gniḥ | prājāpatyāḥ prajāḥ | prajāvān bhavati | ya evaṃ veda |
paśūkāmaścinvīta | saṃjñānaṃ vā etat paśūnām | yadāpaḥ psūnāmeva
saṃjñāne'gniñcinue | psūmān bhavati | ya evaṃ veda

111

vṛṣṭikāmaścinvīta | āpo vai vṛṣṭiḥ | parjanyaḥ varṣuko bhavati | ya evaṃ veda |
āmayāvī cinvīta | āpo vai bheṣajam | bheṣajamevāsmāi karoti | sarvamāyureti |
abhicaramāścinvīta | vajro vai āpaḥ

112

vajrameva bhrātrvyebhyaḥ praharati | str̥ṇuta enam | tejaskāmo yaśaskāmaḥ |
brahmavarcasakāmaṣṣvargakāmaścinvīta | etāvad vā vāsti | yāvadetat |
yāvadevāsti | tadavarundhe | tasyaitad vratam | varṣatīna dhāvet

113

amṛtaṃ vā āpaḥ | amṛtasyānantarītyai | nāpsu mūtrapurīṣaṅkuryāt | na niṣṭhīvet |
na vivasanassnāyāt | guhyo vā eṣo'gniḥ | etasyāgneranatidāhāya | na
puṣkaraparṇāni hiraṇyamaṃvā'dhitiṣṭhet | etasyāgneranabhyārohāya | na
kūrmasyāśnīyāt | nodakasyāghātukānyenamodakāni bhavanti | aghātukā āpaḥ | ya
etamagniñcinue | ya ucainamevaṃ veda

114

*imānukaṃ bhuvanā sīṣadhema | indraśca viśve ca devāḥ | yajñaśca natanvañca
prajāñca | ādityairindrassaha sīṣadhātu | ādityairindrassagaṇo marudbhiḥ |
asmākaṃ bhūtvavitā tanūnām | āplavasva praplavasva | āṇḍībhavaja mā muhuḥ |
sukhādīnduḥkhanidhanām | pratimuñcasva svām puram*

115

*marīcayassvāyaṃbhuvāḥ | ye śarīrāṇyakalpayann | te te dehaṅkalpayantu | mā ca
te khyāma tīriṣat | uttiṣṭhata mā svapta | agnimicchadhvaṃ bhāratāḥ |
rājñassomasya tṛptāsaḥ | sūryeṇa sayujoṣasaḥ | yuvā suvāsāḥ | aṣṭācakrā
navadvārā*

116

*devānām pūrayodhyā | tasyāṃhiraṇmayāḥ kośaḥ | svargo loko jyotiṣā”cṛtaḥ | yo
vai tām brahmaṇo veda | amṛtenā”vṛtām purīm | tasmai brahma ca brahmā ca |
āyuh kīrtiṃ prajāndaduḥ | vibhrājamānāmhariṇīm | yaśasā samparivṛtām |
puraṃhiraṇmayīm brahmā*

117

*viveśā’parājita | parāṅgetyaṇyāmayī | parāṅgetyanāśakī | ihacāmutracānveti |
vidvāndevāsuraṇubhayān | yatkumārī mandrayate | yadyoṣadyatpativratā |
ariṣṭaṃ yatkiṃca kriyate | agnistadanuvedhati | aśṛtāsaśṛtāsaśca*

118

*yajvāno ye’pyayajvanaḥ | svaryanto nāpekṣante | indramagniśca ye viduḥ | sikatā
iva saṃyanti | raśmibhissamudīritāḥ | asmāllokādamuṣmācca |
ṛṣibhiradātṛṣṇibhi | apeta vīta vi ca sarpatātaḥ ye’tastha purāṇā ye ca nūtanāḥ |
ahobhiradbhiraktubhivvyaktam*

119

*yamo dadātvavasānamasmai | nṛ muṇantu nṛpātvaryaḥ | akrṣṭā ye ca kṛṣṭajāḥ |
kumārīṣu kanīṇīṣu | jāriṇīṣu ca ye hitāḥ | retahpītā āṇḍapītāḥ | aṅgāreṣu ca ye
hutāḥ | ubhayān putrapautrakān | yuve’haṃ yamarājagān | śataminnu śaradaḥ*

120

ado yadbrahma vilabam | pitṛṇāñca yamasya ca | varuṇasyāśvinoragneḥ |
marutāñca viḥāyasām | kāmāprayavaṇam me astu | sa hyevāsmi sanātanaḥ | iti
nāko brahmīśravo rāyo dhanam | putrānāpo devīrihā”hita

121

viśīrṣṇīṅgrdhraśīrṣṇīñca | apetonirṛtiṃhathaḥ | paribādhaṃśvetakukṣam |
nijaṅghaṃśabalodaram | sa tām vācyāyayā saha | agne nāśaya sandṛśaḥ | īrṣyāsūye
bubhukṣām | manyuṃ kṛtyāṃ ca dīdhire | rathena kiṃśukāvātā | agne nāśaya
sandṛśaḥ

122

parjanyaṃ pragāyata | divasputrāya mīdhuṣe | sa no yavasamicchatu | idaṃ vacaḥ
parjanyaṃ svarāje | hṛdo astvantarantadyuyota | mayobhūrvāto
viśvakṛṣṭayassantvasme | supippalā oṣadhīrdevagopāḥ | yo garbhamoṣadhīnam |
gavāṅkṛṇotyarvatām | parjanyaḥ puruṣīṇām

123

punarmāmaitvindriyam | punarāyuh punarbhagaḥ | punarbrāhmaṇamaitu mā |
punardraviṇamaitu mā | yanme’dya retaḥ pṛthivīmaskān |
yadoṣadhīrapyasaradyadāpaḥ | idantatpunarādade | dīrghāyutvāya varcase |
yanme retaḥ prasicyate | yanma ājāyate punaḥ | tena māmamṛtaṃ kuru | tena
suprajasaṅkuru

124

adbhyastirodhā’jāyata | tava vaiśravaṇassadā | tirodhehi sapatnānnaḥ | ye
apo’śnanti kecana | tvāṣṭrīm māyāṃ vaiśravaṇaḥ | rathaṃsahasravandhuram |
puruścakraṃsahasrāśvam | āsthāyāyāhi no balim | yasmai bhūtāni balimāvahanti |
dhanaṅgāvo hastihiraṇyamaśvān

125

asāma sumatau yajñīyasya | śriyaṃ bibhrati’nnamukhīm virājam | sudarśane ca
kroñce ca | maināge ca mahāgirau | śatadvāṭṭāragamantā | saṃhāryannagaraṃ
tava | iti mantrāḥ | kalpo’ta ūrdhvam | yadi baliṃ haret | hiraṇyanābhaye vitudaye
kauberāyāyaṃ baliḥ

126

sarvabhūtaadhipataye nama iti | atha balimhṛtvopatiṣṭheta | kṣatram kṣatram
vaiśravaṇaḥ | brāhmaṇā vayanṣmaḥ | namaste astu mā mā himsīḥ |
asmātpraviśyānnamaddhīti | atha tamagnimādadhīta | yasminnetatkarma
prayuñjīta | tirodhā bhūḥ | tirodhā bhuvah

127

tirodhāssvah | tirodhā bhūrbhuvassvah | sarveṣāṃ lokānāmādhīpatye sīdeti | atha
tamagnimindhīta | yasminnetatkarma prayuñjīta | tirodhā bhūssvāhā | tirodhā
bhuvassvāhā | tirodhāssvassvāhā | tirodhā bhūrbhuvassvassvāhā | yaminasya
kāle sarvā āhutīr hutā bhavyeḥ

128

api brāhmaṇamukhīnāḥ | tasminnahnaḥ kāle prayuñjīta | parassuptajanādvēpi |
māsmā pramādyantamādhyāpayet | sarvārthāssiddhyante | ya evaṃ veda |
kṣudhyannidamajānatām | sarvārthā na siddhyante | yaste vigātuko bhrātā |
mamāntarhṛdaye śritāḥ

129

tasmā imāgrapiṇḍañjuhomi | sa me'rthānmā vivadhīti | mayi svāhā |
rājādhirājāya prasahyasāhine | namo vayanṣ vaiśravaṇāya kurmahe | sa me
kāmaṅkāmakāmāya mahyam | kāmēśvaro vaiśravaṇo dadātu | kuberāya
vaiśravaṇāya | mahārājāya namaḥ | ketavo aruṇāśaśca | ṛṣayo vātaraśanāḥ |
pratiṣṭhāṃśatadhā hi | samāhitāso sahasradhāyasam | śivānaśśantamā bhavantu |
divyā āpa oṣadhayaḥ | sumṛḍīkā sarasvati | mā te vyoma sandṛśi

130

saṃvatsarametad vrataṃ caret | dvau vā māsau | niyamassamāsenā |
tasminniyamaviśeṣāḥ | triṣavaṇamudakopasparśī | caturthakālapānabhaktassyāt |
aharaharvā bhaikṣamaśnīyāt | audumbarībhisamidbhiraṅniṃ paricaret |
punarmāmaittvīndriyanityetenā'nuvākena | uddhṛtaparipūtābhiradbhiḥ kāryaṃ
kurvīta

131

asañcayavān | agnaye vāyave sūryāya | brahmaṇe prajāpataye | candramase
 nakṣatrebhyaḥ | ṛtubhyassaṃvatsarāya | varuṇāyāruṇāyeti vratahomāḥ |
 pravargyavadādeśaḥ | aruṇāḥ kāṇḍarṣayaḥ | aranye'dhīyīrann |
 bhadraṅkarṇebhiriti dve japitvā

132

mahānāmnībhīrudakam saṃsparśya | tamācāryo dadyāt |
 śivānaśśantametyoṣadhīrālabhate | sumṛḍiketi bhūmim | evamapavarge |
 dhenurdakṣiṇā | kaṃsam vāsaśca kṣaumam | anyadvā śuklam | yathāśakti vā |
 evaṃsvādhyāyadharmeṇa | aranye'dhīyīta | tapasvī puṇyo bhavati tapasvī puṇyo
 bhavati

133

om bhadraṅkarṇebhiḥ śṛṇuyāma devāḥ | bhadram paśyemākṣabhīryajatrāḥ |
 sthīrairaṅgaistuṣṭuvāṃsastanūbhiḥ | vyaśema devahitam yadāyuh | svasti na indro
 vṛddhaśravāḥ | svasti naḥ pūṣā viśvavedāḥ | svasti nastārksyo ariṣṭanemiḥ | svasti
 no brhaspatirdadhātu || om śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ

3 Studienteil

1

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु । आपमापामुपः सर्वाः । अस्माद्दस्मादितोऽमुतः

om bhadram karṇebhiḥ śṛṇuyāma devāḥ । bhadram paśyemākṣabhīryajātrāḥ । sthīrai-
raṅgaistuṣṭuvāmsāstanūbhiḥ । vyaśēma devahitaṁ yadāyūḥ । svasti na indro vṛddha-
śrāvāḥ । svasti naḥ pūṣā viśvavedāḥ । svasti nastārksyo ariṣṭanemiḥ । svasti no bṛhas-
patirdadhātu । āpāmāpāmapaḥ sarvāḥ । asmādaśmādīto'mutaḥ

Wir wollen mit den Ohren Gutes hören, ihr Götter, mit den Augen Gutes sehen, ihr Ver-
ehrungswürdigen. Mit festen Gliedern und Körpern wollen wir, euch lobpreisend, das
von den Göttern bestimmte Lebensalter erreichen. Heil sei uns durch Indra von altem
Ruhm, Heil durch Pūṣan, den Allwissenden, Heil durch Tārksya, den Unverletzten, Heil
gewähre uns Bṛhaspati. Die Wasser mögen uns schützen – von hier, von dort, von über-
allher.

Om (avy.): Der Urklang des Universums. Die erste Schwingung der Schöpfung. **Bhadram** (n. 2/1): Gutes, Glückverheissendes, Heilsames. **Karṇebhiḥ** (m. 3/3): mit den Ohren (Instr. Pl. von karṇa). **Śṛṇuyāma** (vidhiliṅ): √śru (hören) wir möchten hören (Optativ). **Devāḥ** (m. 8/3): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva). **Bhadram** (n. 2/1): Gutes, Glückverheissendes, Heilsames. **Paśyema** (vidhiliṅ): √paś/drś (sehen) wir möchten sehen (Optativ). **Akṣabhiḥ** (n. 3/3): mit den Augen (Instr. Pl. von akṣi). **Yajatrāḥ** (m. 8/3): die Verehrungswürdigen, Opferwürdigen (Vok.). **Sthiraiḥ** (n. 3/3): mit festen (Instr. Pl. von sthira). **Aṅgaiḥ** (n. 3/3): mit den Gliedern (Instr. Pl. von aṅga). **Tuṣṭuvāmsaḥ** (m. 1/3): die Lobpreisenden (Perfekt-Partizip von √stu). **Tanūbhiḥ** (f. 3/3): mit den Körpern (Instr. Pl. von tanū). **Vyaśēma** (vidhiliṅ): √aś (erreichen, geniessen) wir möchten erlangen (Optativ). **Devahitaṁ** (n. 2/1): das von den Göttern Bestimmte/Gewährte. **Yat** (n. 2/1): welches, was (Relativpronomen). **Āyuh** (n. 2/1): beweglich, lebendig, Langlebigkeit, Lebensspanne, Lebenskraft. **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Indraḥ** (m. 1/1): Vedischer Donner- und Heldengott. König der Devas. **Vṛddhaśravāḥ** (m. 1/1): von altem/gewachsenem Ruhm (vṛddha + śravas). **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Pūṣā** (m. 1/1): Pūṣan, vedischer Sonnengott, Nährer, Beschützer der Wege. **Viśvavedāḥ** (m. 1/1): der Allwissende (viśva + vedas). **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Tārksyaḥ** (m. 1/1): Tārksya, vedische Gottheit, später mit Garuḍa identifiziert. **Ariṣṭanemiḥ** (m. 1/1): mit unversehrter Radfelge (ariṣṭa + nemi), Beiname des Tārksya. **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Bṛhaspatiḥ** (m. 1/1): der erhabene Herr, der Herr der Weisheit, der Lehrer der Götter. **Dadhātu** (loṭ III/1): √dhā (setzen, geben) er möge gewähren (Imperativ). **Āpam** (n. 1/1): Wasser (Akk., von āpaḥ). **Āpām** (f. 6/3): Wasser (Akk. wiederholt). **Apāḥ** (n. 1/1): Wasser, Gewässer (Nom./Akk. Pl., von ap). **Sarvāḥ** (f. 1/3): alle (fem. Pl.). **Asmāt** (avy.): von hier, von diesem (Abl.). **Asmāt** (avy.): von hier, von diesem (Abl.). **Itaḥ** (avy.): von hier (Abl.). **Amutaḥ** (avy.): von dort (Abl.).

2

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह संचस्करद्धिया । वाय्वश्चां रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्रुहः । देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत । महानाम्नीर्महामानाः । महसो महसस्वः । देवीः पंर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत

agnirvāyuśca sūryaśca । saha saṁcaskararddhiyā । vāyvaśvā raśmipatāyaḥ । marīcyātmano adrūhaḥ । devīrbhūvanasūvarīḥ । putravatvāya me suta । mahānāmnīr-māhāmānāḥ । mahaso māhasasvāḥ । devīḥ pārjanyaśūvarīḥ । putravatvāya me suta

Agni, Vāyu und Sūrya haben sich gemeinsam mit Gedeihen verbunden. Die windschnellen Rosse sind Herren der Strahlen, aus Lichtglanz wesend, ohne Trug. Die Göttinnen, die die Welten hervorbringen – gebäre mir Nachkommenschaft. Die Großnamigen, die Hochgeachteten, aus Größe geboren, [sie erfüllen] den Himmel mit Größe. Die Göttinnen, die den Regen hervorbringen – gebäre mir Nachkommenschaft.

Agniḥ (m. 1/1): Agni: der Feuergott. **Vāyuḥ** (m. 1/1): Vāyu: der Windgott. **Ca** (avy.): und. **Sūryaḥ** (m. 1/1): Sūrya: die Sonne. **Ca** (avy.): und. **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam. **Samcaskara** (liṭ III/1): √sam-cas-kṛ (sich verbinden, gedeihen) sie haben sich verbunden. **Rddhiyā** (f. 3/1): mit Gedeihen (Instr., von rddhi: Gedeihen, Wohlstand). **Vāyvaśvāḥ** (m. 1/3): die windschnellen Rosse (Kompositum: vāyu-aśvāḥ, wörtl. Vāyus Rosse). **Raśmipatayaḥ** (m. 1/3): Herren der Strahlen (Nom. Pl.). **Marīcyātmano** (m. 1/3): aus Lichtglanz wesend (von marīci: Lichtstrahl, ātman: Wesen). **Adruhaḥ** (m. 1/3): ohne Trug, arglos. **Devīḥ** (f. 8/3): die Göttinnen (Nom. Pl.). **Bhuvanasūvarīḥ** (f. 8/3): die die Welten hervorbringenden (Kompositum: bhuvana-sūvarīḥ). **Putravatvāya** (n. 4/1): zur Nachkommenschaft (Dat.). **Me** (4/1): mein, für mich, mir, in mir. **Suta** (loṭ II/1): gebäre! (Imp., von √sū). **Mahānāmnīḥ** (f. 1/3): die Großnamigen (Kompositum: mahā-nāmnīḥ). **Mahāmānāḥ** (f. 1/3): die Hochgeachteten (Kompositum: mahā-mānāḥ). **Mahaso** (n. 5/1): aus Größe (Abl., von mahas). **Mahasah** (n. 6/1): der Größe (Gen., von mahas). **Svaḥ**: Himmel, Himmelslicht. **Devīḥ** (f. 8/3): die Göttinnen (Nom. Pl.). **Parjanyaśūvarīḥ** (f. 8/3): die den Regen hervorbringenden (Kompositum: parjanya-sūvarīḥ). **Putravatvāya** (n. 4/1): zur Nachkommenschaft (Dat.). **Me** (4/1): mein, für mich, mir, in mir. **Suta** (loṭ II/1): gebäre! (Imp., von √sū).

3

अपाश्व्युष्णिमपा रक्षः । अपाश्व्युष्णिमपारघम् । अपाघ्नमपं चावर्तिम् । अपदेवीरितो हित । वज्रं देवीरजीतांश्च । भुवनं देवसूवरीः । आदित्यानदिंतिं देवीम् । योनिर्नोर्ध्वमुदीषत । शिवानश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः । सुमृद्रीका सरस्वती । मा ते व्योम संदृशि

apāśnyuṣṇimapā rakṣaḥ । apāśnyuṣṇimapāragham । apāghrāmapā cāvartim । apādevīrito hita । vajraṁ devīrajītāṁśca । bhuvānaṁ devasūvarīḥ । ādityānaditīm devīm । yoninordhvamudīṣata । śivānaśśantāmā bhavantu । divyā āpa oṣādhayaḥ । sumṛḍīkā sarasvatī । mā te vyōma saṁdṛśi

Die Wasser mögen die Hitze und das Übel abwehren, die Wasser mögen die schädliche Krankheit abwehren, die Wasser mögen Übles und Unheil abwehren – von den unglückbringenden Göttinnen sei es hier ferngehalten. Den unbezwingbaren, siegreichen Göttinnen [sei Verehrung], den weltentstehen-lassenden Göttinnen. Zu Aditi, der unendlichen Göttin, dem Ursprung, sind sie emporgestiegen. Die glückbringenden, höchst befriedenden [Wasser], die himmlischen Wasser und Kräuter, die gnädige Sarasvatī – nicht komme mir der Himmel abhanden.

Apa (avy.): weg, ab- (indeklinabel, Praeverb zu einem elliptischen Verb des Abwehrens). **Aśni**: [unklar - Stamm/Funktion nicht sicher identifiziert, evtl. gebundene Form]. **Uṣṇim** (f. 2/1): die Hitze (Acc. Sg. f., Objekt des elliptischen 'abwehren'). **Apā** (avy.): weg, ab- (indeklinabel, wiederholtes Praeverb, Parallelformel). **Rakṣaḥ** (n. 2/1): das Uebel, den Unhold (Akk.). **Apāśnyuṣṇimapāragham**: die Wasser mögen abwehren das schädliche Uebel (apa + aśni + uṣṇim + apa + rog-ham). **Apa** (avy.): weg, ab- (indeklinabel, Praeverb). **Aghrām** (2/1): die Krankheit, das Uebel (Acc. Sg., Objekt - genauer Stamm unsicher, vermutlich zu agha-/aghā-). **Apa** (avy.): weg, ab- (indeklinabel, wiederholtes Praeverb). **Cāvartim**: und das Unheil (ca + āvartim). **Apadevīḥ** (f. 1/3): die Unheils-/unglückbringenden Goettinnen (Kompositum apa+devī, Nom./Acc. Pl. f.). **Itaḥ** (avy.): von hier, davon weg (Indeklinabel, Ablativsinn - realisiert als '-ito' vor folgendem Stimmhaftem). **Hita**: ferngehalten, entfernt (hita, part. von √hi). **Vajraṁ** (m. 2/1): den Blitz, die Waffe (Akk.). **Devīrajītāṁśca**: den siegreichen Goettinnen (devīḥ + ajītāṁ + ca). **Bhuvānaṁ** (n. 2/1): die Welt (Akk.). **Devasūvarīḥ**: den weltentstehen-lassenden Goettinnen. **Ādityānaditīm**: die Aditi, die unendliche Goetin (ādityān + aditīm). **Devīm** (f. 2/1): die Göttin. **Yoni**: Ursprung, Quelle, Schoss. **Ūrdhvam** (n. 2/1): nach oben, aufwaerts, empor. **Udīṣata** (luṅ III/3): √iṣ (sich bewegen) mit ud- (empor): sie stiegen empor. **Śivānaśśantāmā**: die glückbringenden, höchst befriedenden [Wasser] (śivāḥ + naḥ + śantāmāḥ). **Bhavantu** (lot III/3): mögen sie sein (Imp. 3. Pl., von √bhū). **Divyā** (f. 1/3): die himmlischen (Nom. Pl.). **Āpa** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von āpaḥ). **Oṣādhayaḥ** (f. 1/3): Heilkräuter, Pflanzen (Plural). **Sumṛḍīkā** (f. 1/1): die gnaedige, huldvolle. **Sarasvatī** (f. 1/1): reich an Wasserbehältern, Geschmack, Gefallen finden an, Rede, Beredsamkeit, Lehre, Name einer Göttin. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Te** (6/1): Euer, Dein, das; Dir. **Vyoma** (n. 1/1): der Himmel, der Aether. **Samdṛśi** (let III/1): abhanden komme, entschwinde (im Anblick).

4

स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिह्यम् । अनुमानश्चतुष्टयम् । एतैरादित्यमण्डलम् । सर्वैरेव विधास्यते । सूर्यो मरीचिमादत्ते । सर्वस्माद्भुवंनादधि । तस्याः पाकविशेषेण । स्मृतं कालविशेषणम् । नदीव प्रभवात्कचित् । अक्षय्यात्स्यन्दते यथा

smṛtiḥ pratyakṣāmaitihyam । anumānaścatuṣṭayam । etairādityamaṇḍalam । sarvairēva vidhāsyate । sūryo marīcimādāte । sarvasmādbhuvānādādhi । tasyāḥ pākaviśeṣeṇa । smṛtaṁ kālaviśeṣaṇam । nādīva prabhāvātkācit । akṣayyātsyandate yathā

Erinnerung, unmittelbare Wahrnehmung und Überlieferung, dazu Schlussfolgerung – aus diesen vier wird die Sonnenscheibe zur Gänze bestimmt. Die Sonne nimmt ihren Lichtstrahl von der ganzen Welt hinweg. Durch die Besonderheit ihres Reifens wird die Besonderheit der Zeit erkannt – wie ein Strom, der aus einer unerschöpflichen Quelle entspringt und fließt.

Smṛtiḥ (f. 1/1): Erinnerung, Gedächtnis (Nom.). **Pratyakṣam** (n. 1/1): sichtbar, wahrnehmbar, offenbar. **Aitihyam** (n. 1/1): Überlieferung, Tradition. **Anumānaḥ** (m. 1/1): Schlussfolgerung, Inferenz. **Catuṣṭayam** (n. 1/1): die Vierzahl, das Vierfache. **Etaiḥ** (3/3): durch diese, mit diesen (instr. pl.). **Āditya**: Sonne, Sonnengott, Nachkomme der Aditi. **Maṇḍalam** (n. 1/1): Scheibe, Kreis. **Sarvaiḥ** (3/3): durch alle, mit allen (instr. pl.). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Vidhāsyate** (lṛṭ karmaṇi): wird bestimmt (Fut. Pass., von √vi-dhā). **Sūryo** (m. 1/1): die Sonne (Nom.). **Marīcim** (m. 2/1): den Lichtstrahl (Akk., von marīci). **Ādatte** (laṭ): nimmt, ergreift (√ā-dā). **Sarvasmāt** (5/1): von allem, von der ganzen (abl. sg.). **Bhuvanāt** (n. 5/1): von der Welt (abl. sg.). **Adhi** (avy.): hinweg, darueber, ueber - hinaus. **Tasyāḥ** (6/1): von dieser, ihr. **Pākaviśeṣeṇa** (m. 3/1): durch die Besonderheit des Reifens (pāka + viśeṣeṇa). **Smṛtaṁ** (n. 1/1): erkannt, gedacht (part., von √smṛ). **Kālaviśeṣaṇam** (n. 1/1): die Besonderheit der Zeit (kāla + viśeṣaṇam). **Nadī** (f. 1/1): Fluss, Strom. **Iva** (avy.): wie. **Prabhavāt** (m. 5/1): aus dem Ursprung, aus der Quelle (Abl., von prabhava). **Kācit** (f. 1/1): eine gewisse, irgendeine (f.). **Akṣayyāt** (n. 5/1): aus dem Unerschöpflichen (Abl., von akṣayya). **Syandate** (laṭ): fließt, strömt (√syand). **Yathā** (avy.): so dass, auf dass, wie.

5

तान्नद्योऽभिसमायन्ति । सोरुस्सती न निवर्तते । एवन्नानासमुत्थानाः । कालास्संवत्सरं श्रिताः । अणुशश्च महशश्च । सर्वे समवयान्त्रितम् । सतैस्सर्वैस्समाविष्टः । ऊरुस्सन्न निवर्तते अधिसंवत्सरं विद्यात् । तदेवं लक्षणे

tānnadyo'bhisaṁāyanti । sorussatī na nivartate । evannānāsāmutthānāḥ । kālāssamvatsaram śritāḥ । aṇuśaśca māhaśaśca । sarvā samavayantritam । sataissarvaissāmaṁviṣṭaḥ । ūrussāna nivartate adhisamvatsaram vidyāt । tadeva lakṣaṇe

Zu jenem [Strom] fließen die Flüsse zusammen, der fließende kehrt nicht um. Ebenso entstehen die vielfachen Ursprünge; die Zeitabschnitte sind im Jahr geborgen, die kleinen wie die großen. Alle sind ineinander gefügt, von allem Seienden durchdrungen. Der große, nicht zurückkehrende [Strom] – man erkenne das Jahr als dessen Fortsetzung; das ist das Merkmal.

Tān (m. 2/3): zu jenem, diese (acc. pl. masc., hier auf den Strom bezogen). **Nadyaḥ** (f. 1/3): die Fluesse (nom. pl. fem.). **Abhisamāyanti** (laṭ III/3): √i (gehen) mit abhi-sam- (zusammen-hin): sie fließen zusammen zu. **Sorussatī**: der fließende (sāḥ + ūrusatī, part.). **Na** (avy.): nicht. **Nivartate** (laṭ III/1) **Evam** (avy.): ebenso, so, auf diese Weise. **Nānā** (avy.): vielfach, verschiedenartig, mannigfaltig. **Samutthānāḥ** (m. 1/3): Entstehungen, Ursprünge (von sam-ud-√sthā). **Kālāḥ** (m. 1/3): Zeit, Zeitabschnitt. **Samvatsaram** (m. 2/1): das Jahr (Nom.). **Śritāḥ** (m. 1/3): √śri (ruhen, sich lehnen, stützen) die sich niederliessen, weilten, Zuflucht genommen haben. **Aṇuśaśca**: die kleinen (aṇavaḥ + ca). **Mahaśaśca**: und die grossen (mahasaḥ + ca). **Sarve** (m. 1/3): in allen. **Samavayantritam**: alle sind ineinander gefuegt (samavayantritam). **Sataiḥ** (n. 3/3): durch die Seienden, mit dem Seienden (instr. pl.). **Sarvaiḥ** (n. 3/3): durch alle, mit allen (instr. pl.). **Samāviṣṭaḥ** (m. 1/1): durchdrungen, erfuehlt (von sam-ā-√viś). **Ūrussanna**: der grosse, nicht zurueckkehrende [Strom] (ūruḥ + sanna). **Nivartate** (laṭ III/1) **Adhisamvatsaram** (n. 2/1): man erkenne das Jahr als Fortsetzung (adhi + samvatsaram + vidyāt). **Vidyāt** (liṅ III/1): √vid (wissen) sollte wissen. **Tadeva** (n. 1/1): das eben, genau das. **Lakṣaṇe** (n. 7/1): im Merkmal, Kennzeichen (Lok.).

6

अणुभिश्च महद्भिश्च । समारूढः प्रदृश्यते । संवत्सरः प्रत्यक्षेण । नाधिसत्त्वः प्रदृश्यते । पुटरो विकलिधः पिङ्गः । एतद्वरुणलक्षणम् । यत्रैतदुपदृश्यते । सहस्रं तत्र नीयते । एकं हि शिरो नाना मुखे । कृत्स्नम् तदृतुलक्षणम्

aṇubhiśca mahadbhiśca । samārūḍhaḥ praḍṛśyate । samvatsaraḥ pratyakṣeṇa । nādhisatvaḥ praḍṛśyate । paṭaro viklidhaḥ piṅgaḥ । etadvāraṇalakṣaṇam । yatraitadupaḍṛśyate । sahasraṁ tatra nīyate । ekaṁ hi śiro nānā mukhe । kṛtsnam tāḍṛtulakṣaṇam

Mit dem Kleinen wie mit dem Großen zusammen erscheint es aufgestiegen. Das Jahr wird durch unmittelbare Wahrnehmung [erkannt], nicht durch bloße Vermutung wird es sichtbar. Der Blasse, der Feuchte, der Rötliche – das ist das Merkmal Varuṇas. Wo dieses sich zeigt, dorthin wird das Tausendfache geführt – denn ein Haupt hat es, doch vielfach ist sein Antlitz: das ist ganz das Merkmal der Jahreszeiten.

Aṇubhiśca (m. 3/3): mit den kleinen (aṇubhiḥ + ca). **Mahadbhiśca** (m. 3/3): und den grossen (mahadbhiḥ + ca). **Samārūḍhaḥ** (m. 1/1): aufgestiegen, emporgekommen (part.). **Praḍṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird sichtbar, erscheint (Pass., von √pra-ḍṛś). **Samvatsaraḥ** (m. 1/1): das Jahr (Nom.). **Pratyakṣeṇa** (n. 3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Na** (avy.): nicht (Negationspartikel, indeklinabel). **Adhisatvaḥ** (m. 1/1): auf blosser Vermutung/Annahme beruhend (Kompositum adhi+satva, Nom. Sg. m., adjektivisch). **Praḍṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird sichtbar, erscheint (Pass., von √pra-ḍṛś). **Paṭaro** (m. 1/1): der Blasse (Nom.). **Viklidhaḥ** (m. 1/1): der Feuchte. **Piṅgaḥ** (m. 1/1): der Roetliche. **Etat** (n. 1/1): dieser, diese, dieses. **Varuṇalakṣaṇam** (n. 1/1): Merkmal Varuṇas. **Yatra** (avy.): wo. **Etat** (n. 1/1): dies, dieses. **Upaḍṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): √ḍṛś (sehen) mit upa- (Passiv): es zeigt sich, es erscheint. **Sahasraṁ** (n. 1/1): tausend. **Tatra** (avy.): dorthin, dort. **Nīyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird gefuehrt (Pass.). **Ekaṁ** (numeral): eins, ein. **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Śiro** (n. 1/1): das Haupt (Nom.). **Nānā** (avy.): vielfach, mannigfaltig. **Mukhe** (n. 7/1): im Antlitz (Lok.). **Kṛtsnam** (n. 1/1): ganz, vollstaendig. **Tat** (n. 1/1): das. **Ṛtulakṣaṇam** (n. 1/1): Merkmal der Jahreszeit.

7

उभयतस्सप्तेन्द्रियाणि । जल्पितं त्वेव दिह्यते । शुक्लकृष्णे संवत्सरस्य । दक्षिणवामयोः पार्श्वयोः । तस्यैषा भवति । शुक्रं ते अन्यद्यज्ञं ते अन्यत् । विषुरूपे अहं नी द्यौरिवसि । विश्वा हि माया अवसि स्वधावः । भद्रा ते पूषन्निह रतितस्त्विति । नात्र भुवनम् । न पूषा । न पशवः । नादित्यस्संवत्सर एव प्रयक्षेण प्रियतमं विद्यात् । एतद्वै संवत्सरस्य प्रियतमं रूपम् । योऽस्य महानर्थ उत्पत्स्यमानो भवति । इदं पुण्यं कुरुष्वेति । तमाहरणं दद्यात्

ubhayatassaptendriyāṇi । jalpitam tveva dihyate । śuklakṛṣṇe saṁvātsarasya । dakṣiṇavāmāyoh pārsvayoh । tasyaiśā bhavati । śukram te anyadyajataṁ te anyat । viṣurūpe ahanī dyaaurivāsi । viśvā hi māyā avāsi svadhāvaḥ । bhadrā te pūṣanniha rātiraṣtviti । nātra bhuvānam । na pūṣā । na paśavaḥ । nādityassaṁvatsara eva prayakṣeṇa priyatāmaṁ vidyāt । etadvai saṁvatsarasya priyatāmaṁ rūpam । yo'sya mahānārtha utpatsyamāno bhavati । idam puṇyam kuruṣveti । tamāharaṇam dadyāt

Auf beiden Seiten [sind] die sieben Sinnesvermögen; das Gemurmelte wird gleichsam eingeträufelt. Die helle und die dunkle [Hälfte] des Jahres, an der rechten und der linken Flanke – dazu gibt es diesen [Spruch]: 'Hell ist das eine, geopfert das andere von dir; wie zwei verschiedengestaltige Tage und Nächte bist du; alle Blendwerke, o Kraftvoller, überwindest du; gütig sei uns hier, o Pūṣan, deine Gabe' – so heißt es. Nicht [entsteht] hier die Welt, nicht Pūṣan, nicht das Vieh, nicht die Sonne – das Jahr allein möge man durch unmittelbare Wahrnehmung als das Liebste erkennen. Das ist die liebste Gestalt des Jahres. Wem ein großes Unheil bevorsteht, der bringe dieses Verdienstvolle dar; man gebe ihm eine [entsprechende] Opfergabe.

Ubhayataḥ (avy.): auf beiden Seiten, von beiden Seiten. **Sapta** (numeral): sieben. **Indriyāṇi** (n. 1/3): Sinnesvermögen, Sinnesorgane (nom./acc. pl. neutr.). **Jalpitam** (n. 1/1): das Gemurmelte, Geflüesterte (Akk.). **Tveva** (avy.): gleichsam nur (tu + eva). **Dihyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird eingeträufelt, gesalbt (Pass.). **Śuklakṛṣṇe** (n. 1/2): die helle und die dunkle [Hälfte] (śukla + kṛṣṇe). **Saṁvatsarasya** (m. 6/1): des Jahres (Gen.). **Dakṣiṇavāmāyoh** (n. 7/2): an der rechten und der linken (dakṣiṇa + vāmāyoh, Lok. Dual). **Pārsvayoh** (n. 7/2): an den beiden Seiten, Flanken. **Tasya** (6/1): das. **Eśā** (f. 1/1): dieser, diese, dieses. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Śukram** (n. 1/1): hell (Nom., von śukla). **Te** (6/1): Euer, Dein, das; Dir. **Anyat** (n. 1/1): ein anderer. **Yajataṁ** (n. 1/1): verehrungswürdig, heilig. **Te** (6/1): Euer, Dein, das; Dir. **Anyat** (n. 1/1): das andere. **Viṣurūpe** (n. 1/2): wie zwei verschiedengestaltige (viṣu + rūpe, Dual). **Ahanī** (n. 1/2): die beiden Tage und Nächte (ahanī, Dual). **Dyauḥ** (f. 1/1): der Himmel. **Iva** (avy.): wie. **Asi** (laṭ II/1): es sei, moege sein (3. Sg. Imperativ). **Viśvā** (f. 2/3): jeder, ganz. **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Māyā** (f. 2/3): Zauberkraft, Kraft. **Avāsi** (laṭ II/1): du überwindest, hilfst (2. Sg.). **Svadhāvaḥ** (m. 8/1): o Kraftvoller (Vok., von svadhāvat). **Bhadrā** (f. 1/1): guetig (Nom.). **Te** (6/1): Euer, Dein, das; Dir. **Pūṣan** (m. 8/1): Pūṣan, der Nährer (Sonnengott). **Iha** (avy.): hier, herher. **Rātih** (f. 1/1): Gabe, Geschenk. **Astu** (laṭ III/1): es sei, moege sein (3. Sg. Imperativ). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Nātra** (avy.): nicht hier (na + atra). **Bhuvanam** (n. 1/1): die Welt (Akk.). **Na** (avy.): nicht. **Pūṣā** (m. 1/1): Pūṣan, vedischer Sonnengott, Nährer, Beschützer der Wege. **Na** (avy.): nicht. **Paśavaḥ** (m. 1/3): das Vieh (Nom. Pl.). **Na** (avy.): nicht. **Ādityaḥ** (m. 1/1): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Saṁvatsaram** (m. 2/1): das Jahr (Nom.). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Prayakṣeṇa** (n. 3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Priyatamaṁ** (m. 2/1): als das Liebste (Akk.). **Vidyāt** (liṅ III/1): √vid (wissen) sollte wissen. **Etat** (n. 1/1): dieser, diese, dieses. **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Saṁvatsarasya** (m. 6/1): des Jahres (Gen.). **Priyatamaṁ** (n. 1/1): als das Liebste (Akk.). **Rūpam** (n. 1/1): Aussehen, Form, Gestalt, Natur. **Yaḥ** (m. 1/1): welcher. **Asya** (6/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Mahān** (m. 1/1): gross, mächtig. **Arthaḥ** (m. 1/1): Zweck, Ziel, Sache, Bedeutung. **Utpatsyamāno** (m. 1/1): bevorstehend, entstehen werdend (part. Fut.). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Idam** (n. 2/1): dies, dieses hier, hierher, jetzt, hiermit, recht, gerade. **Puṇyam** (n. 2/1): das Verdienstvolle, Fromme (Akk.). **Kuruṣva** (laṭ II/1): machen, tun. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Tam** (m. 2/1): das. **Āharaṇam** (n. 2/1): das Herbeibringen, Darbringung, Opfergabe. **Dadyāt** (liṅ III/1): moege geben (Opt., von √dā).

8

साकंजानां सप्तथंमाहुरेकजम् । षडुद्यमा ऋषयो देवजा इति । तेषामिष्टानि विहितानि धाम्नाः । स्थात्रे रजन्ते विकृतानि रूपशः । को नु मर्या अमिथितः । सखा सखायमब्रवीत् । जहाको अस्म दीषते । यस्तित्याजं सखिविदं सखायाम् । न तस्य वाच्यपि भागो अस्ति । यदीं शृणोत्यलकं शृणोति

sākaṃjānāṃ sapṭathāmāhurekajam । ṣaḍūdyamā ṛṣayo devajā iti । teṣāmiṣṭāni vihitāni dhāmaśaḥ । sthātre rējante vikṛtāni rūpaśaḥ । ko nu maryā amithitaḥ । sakhā sakhāya-mabravit । jahāko asma diṣate । yastityāja sakhividaṃ sakhāyām । na tasya vācyapi bhāgo āsti । yadīṃ śṛṇotyalakam śṛṇoti

Von den zusammen Geborenen nennt man den siebten als allein geboren; die sechs aufgehenden Ṛsis sind götterentsprossen. Ihre Anteile sind je nach Wohnstätte zugewiesen, an ihrer Stätte erglänzen sie in vielfältiger Gestalt. Welcher Sterbliche, nicht im Streit befindlich, sprach zu einem Freund als Freund: 'Wer den mitwissenden Freund verlassen hat, dessen Anteil am Wort besteht nicht mehr; wenn er hört, hört er nur Lärm, denn er kannte den Weg des Rechtschaffenen nicht.'

Sākam (avy.): zugleich. **Jānām** (6/3): geborenes Wesen, Angehöriger. **Saptatham** (m. 2/1): den siebten (acc. sg.). **Āhuḥ** (liṭ III/3): √ah (sagen, defektives Verb): sie nennen, man nennt. **Ekajam** (m. 2/1): allein geboren, einzeln geboren. **Ṣaṭ** (numeral): sechs. **Udyamāḥ** (m. 1/3): sich erhebend, aufsteigend. **Ṛṣayo** (m. 1/3): die Ṛsis (Nom. Pl.). **Devajā** (m. 1/3): götterentsprossen (Nom. Pl.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Teṣām** (m. 6/3): das. **Iṣṭāni** (n. 1/3): Anteil, gewünschter Teil, Opfergabe. **Vihitāni** (n. 1/3): zugewiesen, bestimmt (part.). **Dhāmaśaḥ** (avy.): je nach Wohnstätte (Instr.). **Sthātre** (m. 4/1): an ihrer Stätte (Dat./Lok.). **Rējante** (laṭ III/3): sie erglänzen (3. Pl.). **Vikṛtāni** (n. 1/3): in vielfältiger Gestalt veraendert (Akk. Pl.). **Rūpaśaḥ** (avy.): in vielfältiger Gestalt (Instr.). **Ko** (m. 1/1): welcher (Nom.). **Nu** (avy.): wohl, denn (Partikel). **Maryā** (m. 1/1): der Sterbliche (Nom.). **Amithitaḥ** (m. 1/1): nicht im Streit befindlich. **Sakhā** (m. 1/1): der Freund (Nom.). **Sakhāyam** (m. 2/1): sprach zum Freund als Freund (sakhāyam + abravīt). **Abra-vīt** (laṅ III/1): sprechen, sagen. **Jahāko**: wer verlaesst (yah + jahāti, Variante). **Asma**: uns, hier (Pron.). **Diṣate**: zeigt, gewahrt (3. Sg.). **Yah** (m. 1/1): welcher. **Tityāja** (liṭ III/1): verlassen, aufgeben (Wurzel). **Sakhividaṃ** (m. 2/1): mitwissend, mit-verständig. **Sakhāyām** (m. 2/1): den Freund (Akk.). **Na** (avy.): nicht. **Tasya** (m. 6/1): (tat: dieser) dessen. **Vāci** (f. 7/1): Rede, Wort, Stimme. **Api** (avy.): auch, sogar. **Bhāgo** (m. 1/1): der Anteil (Nom.). **Āsti** (laṭ III/1): ist, besteht (3. Sg., von √as). **Yat**: welches, was (Relativpronomen). **Īm**: sie (enklitisches Pronomen). **Śṛṇoti** (laṭ III/1): hoert nur Laerm (śṛṇoti + alakam). **Alakam** (n. 2/1): vergeblich, nur Lärm (adverbial). **Śṛṇoti**: er hoert (3. Sg.).

9

न हि प्रवेदं सुकृतस्य पन्थामिति । ऋतुर्ऋतुना नुद्यमानः । विनानादाभिधावः । षष्टिश्च त्रिंशका वल्गाः । शुक्लकृष्णौ च षाष्टिकौ । सारागवस्त्रैर्जरेदक्षः । वसन्तो वसुभिस्सह । संवत्सरस्य सवितुः । प्रैषकृत्प्रथमः स्मृतः । अमूनादयतेत्यन्यान्

na hi pravedā sukr̥tasya panthāmiti । ṛturṛtunā nudyamānaḥ । vinānādābhidhāvaḥ । ṣaṣṭiśca triṁśakā valgāḥ । śuklakṛṣṇau ca ṣaṣṭikau । sārāgavastrairjaradākṣaḥ । vasaṁto vasubhissaha । saṁvatsarasya savituh । praiṣakṛtprāthamaḥ smṛtaḥ । amūnādayatetyanyān

Jahreszeit um Jahreszeit fortgetrieben, eilt es voran unter lautem Ruf. Sechzig und dreißig [Tage] sind die hellen und die dunklen Halbmonate. Mit buntfarbigem Gewand, alternd durch die Zeit, zieht der Frühling mit den Vasus einher, als der erste Antreiber des Jahres und der Sonne bekannt; andere treibt er zur rechten Zeit an

Na (avy.): nicht. Hi (avy.): denn, wahrlich. **Praveda** (liṭ III/1): er kennt, weiss (3. Sg., von √pra-vid). **Sukṛtasya** (m. 6/1): des Rechtschaffenen (Gen.). **Panthām** (m. 2/1): den Weg, so heisst es (panthām + iti). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Rtuh** (m. 1/1): Jahreszeit. **Rtunā** (m. 3/1): Jahreszeit. **Nudyamānaḥ** (m. 1/1): fortgetrieben (part.). **Vinanāda** (liṭ III/1): laut ertönen, dröhnen (Wurzel). **Vinanāda** (liṭ III/1): er brüllte, tönte laut (3. Sg. Perf. Akt. von vi+√nad). **Abhidhāvaḥ** (m. 1/1): der Ansturm, das Vorwaertsstuermen (Nom. Sg. m.). **Ṣaṣṭiḥ** (numeral): sechzig. **Ca** (avy.): und. **Triṁśakā** (f. 1/1): und dreissig [Tage] (Nom.). **Valgāḥ** (f. 1/3): die Halbmonate (Nom. Pl.). **Śuklakṛṣṇau** (f. 1/2): die helle und die dunkle (Dual). **Ca** (avy.): und. **Ṣaṣṭikau** (f. 1/2): die beiden Sechzig-Tage-Halbmonate (Dual). **Sārāgavastrairjaradākṣaḥ**: mit buntfarbigem Gewand, alternd durch die Zeit. **Vasanto** (m. 1/1): der Fruehling (Nom.). **Vasubhiḥ** (m. 3/3): Gut, Reichtum; Vasu (Götterklasse). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Samvatsarasya** (m. 6/1): des Jahres (Gen.). **Savituh** (m. 6/1): der Sonne (Gen., von savitr̥). **Praiṣakṛt** (m. 1/1): Antreiber, Anordner. **Prathamah** (m. 1/1): erster. **Smṛtaḥ** (m. 1/1): bekannt, erinnert (part.). **Amūnādayatetyanyān**: jene treibt er an, so [heisst es] (amūn + ādayati + iti + anyān).

10

अमूंश्च परिरक्षतः । एता वाचः प्रयुज्यन्ते । यत्रैतदुपद्रश्यते । एतदेव विजानीयात् । प्रमाणं कालपर्यये । विशेषणं तु वक्ष्यामः । ऋतूनां तन्निबोधत । शुक्लवासां रुद्रगणः । ग्रीष्मेणांऽऽवर्तते सह । निजहन् पृथिवीं सर्वाम्

amūṁśca parirakṣataḥ । etā vācaḥ prayujyante । yatraitādupadrśyate । etadeva vijānīyāt । pramāṇam kālaparyāye । viśeṣaṇam tu vakṣyāmaḥ । ṛtūnām tannibodhata । śuklavāsā rudraganaḥ । grīṣmeṇā”vartate sāha । nijahan pṛthivīm sarvām

und er behütet sie. Diese Worte werden angewendet, wo sich dies zeigt – so möge man es erkennen. Das Maß im Wechsel der Zeit wollen wir nun näher darlegen; vernehmt dies von den Jahreszeiten. Die weißgewandete Rudra-Schar rückt mit dem Sommer heran und bezwingt die ganze Erde.

Amūn (m. 2/3): und jene (Akk.). **Ca** (avy.): und. **Parirakṣataḥ** (m. 1/1): behuetet, bewahrt (3. Sg.). **Etā** (f. 1/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Vācaḥ** (f. 1/3): der Rede. **Prayujyante** (laṭ karmaṇi III/3): werden angewendet (Pass. 3. Pl.). **Yatra** (avy.): wo. **Etat** (n. 1/1): dies, dieses. **Upadrśyate** (laṭ karmaṇi III/1): √drś (sehen) mit upa- (Passiv): es zeigt sich, es erscheint. **Eta-deva** (n. 2/1): das eben (Akk.). **Vijānīyāt** (liṅ III/1): moege man erkennen (Opt.). **Pramāṇam** (n. 2/1): das Mass (Akk.). **Kālaparyāye** (m. 7/1): im Wechsel der Zeit (Lok.). **Viśeṣaṇam** (n. 2/1): die naehere Bestimmung, Unterscheidung (Akk.). **Tu** (avy.): aber, jedoch. **Vakṣyāmaḥ** (lṛṭ I/3): wir wollen darlegen (1. Pl. Fut.). **Rtūnām** (m. 6/3): der Jahreszeiten (Gen. Pl.). **Tat** (n. 2/1): das. **Nibodhata** (loṭ II/3): vernehmt dies! (Imp. 2. Pl.). **Śuklavāsā** (m. 1/1): die weissgewandete (Nom.). **Rudraganaḥ** (m. 1/1): die Rudra-Schar (Nom.). **Grīṣmeṇa** (m. 3/1): ruecken mit dem Sommer heran (grīṣmeṇa + āvartate). **Āvartate** (laṭ III/1): ruecken mit dem Sommer heran (grīṣmeṇa + āvartate). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Nijahan** (laṭ III/1): bezwingt, schlaegt nieder (3. Sg.). **Pṛthivīm** (f. 2/1): die Erde (Akk.). **Sarvām** (f. 2/1): die ganze (Akk.).

11

ज्योतिषाऽप्रतिख्येन सः । विश्वरूपणिं वासांसि । आदित्यानां निबोधत । संवत्सरीणं कर्मफलम् । वर्षाभिर्ददातां सह । अदुःखो दुःखचक्षुरिव । तद्वाऽऽपीत इव दृश्यते । शीतेनाव्यथयन्निव । रुदक्ष इव दृश्यते । ह्लादयते ज्वलंतश्चैव । शाम्यतश्चास्य चक्षुषी । या वै प्रजा भ्रंश्यन्ते । संवत्सरात्ता भ्रंश्यन्ते । याः प्रतितिष्ठन्ति । संवत्सरे ताः प्रतितिष्ठन्ति । वर्षाभ्यं इत्यर्थः

jyotiṣā'pratikhyaenā saḥ । viśvarūpaṇi vāsāmsi । ādityānāṃ nibodhāta । saṃvatsarīṇaṃ karmaphalam । varṣābhirdādatāṃ saha । aduḥkhō duḥkhacākṣuriva । tadmā'pīta iva dṛśyāte । śitenāvyathāyanniva । rurudākṣa iva dṛśyāte । hlādayate jvalātaścaiva । śāmyataścāsyā cakṣuṣī । yā vai prajā bhrāṃśyante । saṃvatsarāttā bhrāṃśyante । yāḥ pratitiṣṭhanti । saṃvatsare tāḥ pratitiṣṭhanti । varṣābhya ityārthaḥ

Mit unvergleichlichem Glanz [erscheint er], die vielfarbigen Gewänder der Sonnenmonate erkennt man. Was den Ertrag des Jahres betrifft: mit den Regenmonaten zusammen gibt er, gleichsam leidfrei mit leidvollem Blick; dann erscheint er wie erlöschend, wie von Kälte gequält, wie von Trockenheit ergriffen; er erfreut den Lodernden und beruhigt zugleich dessen Augen. Die Wesen, die abfallen, fallen vom Jahr ab; die feststehen, stehen im Jahr fest – dies bezieht sich auf die Regenmonate.

Jyotiṣā (n. 3/1): Licht, Glanz (Instr.). **Apratikhyena** (n. 3/1): unvergleichlich, ohne Ebenbild (Instr.). **Saḥ** (m. 1/1): er, dieser. **Viśvarūpaṇi** (n. 2/3): die vielfarbigen (Akk. Pl.). **Vāsāmsi** (n. 2/3): die Gewänder (Akk. Pl.). **Ādityānāṃ** (m. 6/3): der Sonnenmonate, Ādityas (Gen. Pl.). **Nibodhata** (loṭ II/3): erkennt! vernehmt! (Imp. 2. Pl.). **Saṃvatsarīṇaṃ** (n. 2/1): des Jahres (Adj., von saṃvatsara). **Karmaphalam** (n. 2/1): den Ertrag, die Frucht der Handlung (Akk.). **Varṣābhiḥ** (f. 3/3): mit den Regenmonaten zusammen gibt er (varṣābhiḥ + dadatām). **Dadatām** (loṭ III/1): mit den Regenmonaten zusammen gibt er (varṣābhiḥ + dadatām). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Aduḥkho** (m. 1/1): leidfrei, ohne Schmerz (Nom.). **Duḥkhacākṣuḥ** (m. 1/1): mit leidvollem Blick, gleichsam (duḥkha + cakṣuḥ + iva). **Iva** (avy.): wie. **Tadmā'pīta**: dann erscheint er wie erlöschend (tat + mā + āpīta). **Iva** (avy.): wie. **Dṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): √dṛś wird gesehen. **Śitena** (n. 3/1): Kälte (Instr.). **Avyathayan** (m. 1/1): nicht quälend, nicht schmerzhaft (Part. Präs.). **Iva** (avy.): wie, gleichsam. **Rurudākṣa**: wie von Trockenheit ergriffen (rurudākṣaḥ + iva). **Iva** (avy.): wie. **Dṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): √dṛś wird gesehen. **Hlādayate** (laṭ III/1): erfreut, erquickt (3. Sg., von √hlād). **Jvalataḥ** (m. 2/1): den Lodernden zugleich (jvalataḥ + ca + eva). **Ca** (avy.): und. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Śāmyataḥ** (participle): und beruhigt zugleich sein (śāmyataḥ + ca + asya). **Ca** (avy.): und. **Asya** (6/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Cakṣuṣī** (n. 1/2): die beiden Augen (Dual, von cakṣus). **Yā** (f. 1/3): welche (Relativpronomen, fem. Nom. Sg.). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Prajā** (f. 1/3): die Wesen, Geschöpfe (Nom. Pl.). **Bhrāṃśyante** (laṭ III/3): fallen ab (3. Pl.). **Saṃvatsarāt** (m. 5/1): vom Jahr weg (saṃvatsarāt + tāḥ). **Tāḥ** (f. 1/3): das. **Bhrāṃśyante** (laṭ III/3): fallen ab (3. Pl.). **Yāḥ** (f. 1/3): die (fem. Nom. Pl.). **Pratitiṣṭhanti** (laṭ III/3): stehen fest (3. Pl.). **Saṃvatsare** (m. 7/1): im Jahr (Lok.). **Tāḥ** (f. 1/3): sie, jene (Nominativ Plural Feminin von tad). **Pratitiṣṭhanti** (laṭ III/3): stehen fest (3. Pl.). **Varṣābhya** (f. 5/3): von den Regenmonaten (Abl.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Arthaḥ** (m. 1/1): Zweck, Ziel, Sache, Bedeutung.

12

अक्षिदुःखोत्थितस्यैव । विप्रसन्ने कनीनिके । आङ्क्तेचाद्रं नास्ति । ऋभूणां तन्निबोधत । कुनकाभानि वासांसि । अहतानि निबोधत । अन्नमश्नीतं मृज्मीत । अहं वो जीवनप्रदः । एता वाचः प्रयुज्यन्ते । शरद्यत्रोपद्रश्यते

akṣiduḥkhotthitasyaiva । viprasanne kaṇīnike । āṅktecādgāṇaṃ nāsti । ṛbhūṇāṃ tan-
nibodhāta । kaṇakābhāni vāsāṃsi । ahatāni nibodhata । annamaśnītā mṛjmīta । ahaṃ
vo jīvanapradaḥ । etā vācaḥ prāyujyante । śaradyātropadrśyāte

Wie bei einem vom Augenleiden Geplagten sind die Pupillen [zunächst] trüb. Der Ṛbhū-Schar Wesen sei nun näher dargelegt. Die goldfarbenen, unversehrten Gewänder erkennt man: 'Esset die Speise, reiniget euch, ich bin euer Lebensspender' – diese Worte werden angewendet, wo dies im Herbst sichtbar wird.

Akṣiduḥkhotthitasya (m. 6/1): vom Augenleiden geplagt, entstanden aus Augenschmerz (Kompositum, Gen./Abl.). **Eva** (avy.): gerade, eben, nur. **Viprasanne** (f. 1/2): getruebt, unklar (Lok.). **Kaṇīnike** (f. 1/2): die Pupillen (Lok. Dual). **Āṅktecādgāṇaṃ**: eingesalbt und (āṅkte + ca + adgāṇaṃ, unklar). **Na** (avy.): nicht. **Asti** (laṭ III/1): es sei, moege sein (3. Sg. Imperativ). **Ṛbhūṇāṃ** (m. 6/3): der Ṛbhū-Schar (Gen. Pl.). **Tat** (n. 2/1): das. **Nibodhata** (loṭ II/3): vernehmt dies! (Imp. 2. Pl.). **Kanakābhāni** (n. 2/3): die goldfarbenen (Akk. Pl.). **Vāsāṃsi** (n. 2/3): die Gewänder (Akk. Pl.). **Ahatāni** (n. 2/3): die unversehrten (Akk. Pl.). **Nibodhata** (loṭ II/3): erkennt! vernehmt! (Imp. 2. Pl.). **Annam** (n. 2/1): esset die Speise! (Imp. 2. Pl.). **Aśnīta** (loṭ II/3): esset die Speise! (Imp. 2. Pl.). **Mṛjmīta** (loṭ II/3): reiniget euch! (Imp. 2. Pl.). **Ahaṃ** (1/1): ich (Nom.). **Vo** (6/3): euch (Dat./Akk. Pl. von yūyam, enklitisch). **Jīvanapradaḥ** (m. 1/1): der Lebensspender (Nom.). **Etā** (f. 1/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Vācaḥ** (f. 1/3): der Rede. **Prāyujyante** (laṭ karmaṇi III/3): werden angewendet (Pass. 3. Pl.). **Śaradi** (f. 7/1): im Herbst (Lok.). **Atra** (avy.): hier, dort, dabei. **Upadrśyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird sichtbar, erscheint (Pass.).

13

अभिधून्वन्तोऽभिघ्नन्त इव । वातवन्तो मरुद्गणाः । अमृतो जेतुमिषु मुखामिव । सन्नद्धास्सह ददृशे ह । अपध्वस्तैर्वस्तिवर्णैरिव । विशिखासः कपर्दिनः । अक्रुद्धस्य योत्स्यमानस्य । क्रुद्धस्यैव लोहिनी । हेमतश्चक्षुषी विद्यात् । अक्षणयोः क्षिपणोरिव

abhidhūnvanto'bhighnānta iva । vātavānto marudgāṇāḥ । amuto jetumiṣumukhāmiva
। sannaddhāssaha dādṛṣe ha । apadhvastairvastivārṇairiva । viśikhāsāḥ kapardinaḥ ।
akruddhasya yotsyamāṇasya । kruddhasyēva lohiniḥ । hemataścakṣuṣī vidyāt । akṣṇayoḥ
kṣipāṇoriva

Wie durchschüttelnd, wie schlagend, mit dem Wind einhergehend die Marut-Schar; wie zum Kampf gegen jene, den Pfeilschützen ähnlich, gerüstet erscheinen sie vereint. Mit zerrissenen, hüftbandfarbenen [Gewändern], die Kapardin-Träger ohne Pfeil; wie der Zorn eines nicht Zürnenden, der doch kämpfen will, ist ihre blutrote [Farbe]. Als golden erkenne man ihre Augen, gleich den Wimpern der Augen.

Abhidhūnvantaḥ (m. 1/3): durchschüttelnd (Part. Präs. Nom. Pl.). **Abhignantaḥ** (m. 1/3): schlagend (Part. Präs. Nom. Pl.). **Iva** (avy.): wie, gleichsam. **Iva** (avy.): wie. **Vātavanto** (m. 1/3): mit dem Wind einhergehend (Nom. Pl.). **Marudgāṇāḥ** (m. 1/3): die Marut-Schar (Nom.). **Amuto**: gegen jene (Abl.). **Jetum**: zu besiegen, zu erobern (Inf.). **Iṣumukhām** (m. 2/3): Pfeilschützen, Bogenschützen (Kompositum, Akk.). **Iva** (avy.): wie, gleichsam. **Sannaddhāḥ** (m. 1/3): gerüstet vereint (Nom. Pl.). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Dādṛṣe** (liṭ III/1): erscheinen, wurden gesehen (part. + √dṛś). **Ha** (avy.): fürwahr, gewiss. **Apadhvastaiḥ** (n. 3/3): mit zerrissenen, zerstörten (Instr. Pl.). **Vastivārṇaiḥ** (n. 3/3): hüftbandfarbenen (Kompositum, Instr. Pl.). **Iva** (avy.): wie, gleichsam. **Viśikhāsāḥ** (m. 1/3): die Pfeillosen (viśikha: ohne Pfeile). **Kapardinaḥ** (m. 1/3): die Zopfträger (kapardin: mit geflochtenem Haarschopf). **Akruddhasya** (m. 6/1): des nicht Zürnenden (Gen.). **Yotsyamāṇasya** (m. 6/1): der doch kämpfen will (Gen. Part. Fut.). **Kruddhasya** (m. 6/1): wie der Zorn eines Zürnenden (Gen. + iva). **Iva** (avy.): wie. **Lohini** (f. 1/1): blutrote [Farbe] (Nom.). **Hemataḥ** (avy.): golden, aus Gold (taddhita-Adverbialbildung auf -tas zu hema 'Gold', indeklinabel; realisiert als -taś- vor folgendem c). **Cakṣuṣī** (n. 1/2): die (beiden) Augen (Nom./Acc. Dual n., zu cakṣus). **Cakṣuṣī** (n. 2/2): die beiden Augen (Dual, von cakṣus). **Vidyāt** (liṅ III/1): √vid (wissen) sollte wissen. **Akṣṇayoḥ** (n. 6/2): der beiden Augen (Gen. Dual). **Kṣipāṇoḥ** (n. 6/2): gleich den Wimpern (Gen. Dual + iva). **Iva** (avy.): wie.

14

दुर्भिक्षं देवलोकेषु । मनुनामुदकं ग्रहे । एता वाचः प्रवदन्तीः । वैद्युतो यान्ति शैशिरिः । ता अग्निः पवमना अन्वैक्षत । इह जीविकामपरिपश्यन् । तस्यैषा भवति । इहेहवस्वतपसः । मरुतस्सूर्यत्वचः । शर्म सप्रथा आवृणे

durbhikṣaṃ devālokeṣu । maṇūnāmudakam gr̥he । etā vācaḥ pravadantīḥ । vaidyuto yānti śaiśirīḥ । tā agniḥ pavāmanā anvaikṣata । iha jīvikāmapāripaśyan । tasyaiṣā bhavāti । ihehavassvatapasaḥ । marūtassūryātvacaḥ । śarmā saprathā āvṛṇe

Hungersnot in den Götterwelten, Wasser im Haus der Manus – diese verkündenden Worte ziehen blitzumleuchtet, winterlich einher. Diese sah der reinigende Agni, hier nach Lebensunterhalt spähend. Dazu gibt es diesen Spruch: 'Hier, ihr von eigener Askese Erhitzten, ihr Marut von sonnengleicher Haut, gewähret [uns] weitreichenden Schutz.'

Durbhikṣaṃ (n. 1/1): Hungersnot (Akk.). **Devalokeṣu** (m. 7/3): in den Götterwelten (Lok. Pl.). **Manūnām** (m. 6/3): das Wasser im Haus der Manus (manūnām + udakam). **Udakam** (n. 1/1): das Wasser im Haus der Manus (manūnām + udakam). **Gr̥he** (n. 7/1): Haus, Tempel, Wohnung, Diener. **Etā** (f. 1/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Vācaḥ** (f. 1/3): der Rede. **Pravadantīḥ** (f. 1/3): verkündend (part. Fem. Pl.). **Vaidyuto** (m. 1/1): blitzumleuchtet (Nom. Pl.). **Yānti** (laṭ III/3): sie ziehen (3. Pl.). **Śaiśirīḥ** (f. 1/3): winterlich (Nom. Pl.). **Tā** (f. 2/3): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommene Wasser bezogen). **Agniḥ** (m. 1/1): Feuer. **Pavāmanā** (m. 1/1): der reinigende (Nom.). **Anvaikṣata** (laṇ III/1): sah, erblickte (3. Sg.). **Iha** (avy.): hier, herher. **Jīvikām** (f. 2/1): hier nach Lebensunterhalt spähend. **Paripaśyan** (m. 1/1): hier nach Lebensunterhalt spähend. **Tasya** (6/1): das. **Eṣā** (f. 1/1): dieser, diese, dieses. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ihehavassvatapasaḥ**: hier, ihr von eigener Askese Erhitzten. **Marutaḥ** (m. 8/3): Maruten, Sturmgötter (Nom./Vok. Pl.). **Sūryatvacaḥ** (m. 8/3): von sonnengleicher Haut (Kompositum, Nom./Vok. Pl.). **Śarma** (n. 2/1): Schutz (śarman: Schutz, Obdach). **Saprathā** (n. 2/1): weitreichend (Nom.). **Āvṛṇe** (laṭ I/1): gewähre! (Imp. 1. Sg. Med., von √vr̥).

15

अतिताम्राणि वासांसि । अष्टिवज्रिषातघ्निं च । विश्वे देवा विप्रहरन्ति । अग्निजिह्वा असृक्षत । नैव देवो न मर्त्यः । न राजा वरुणो विभुः । नाग्निर्नन्द्रो न पवमानः । मातृक्कच्चन विद्यते । दिव्यस्यैका धनुर्ारत्निः । पृथिव्यामपरा श्रिता

atitāmrāṇi vāsāṃsi । aṣṭivajriṣātaghni ca । viśve devā vipraharanti । agnijihvā asaścata । naiva devo na martyaḥ । na rājā varuṇo vibhuḥ । nāgnirnendro na pavamānaḥ । mātṛkkāccana vidyāte । divyasyaikā dhanurārtniḥ । pṛthivyāmaparā śritā

Kupferrote Gewänder, mit Achtkantstacheln, hundertfach tötend; die Allgötter schlagen zu, den feuerzungigen [Waffen] folgend. Weder ein Gott noch ein Sterblicher, kein König Varuṇa, der Mächtige, weder Agni noch Indra noch der Reinigende – niemand kennt dessen Mutter. Die eine Bogenspitze ist himmlisch, die andere ruht auf der Erde.

Atitāmrāṇi (n. 1/3): kupferrote (Akk. Pl.). **Vāsāṃsi** (n. 1/3): die Gewänder (Akk. Pl.). **Aṣṭivajriṣātaghni** (f. 1/1): mit Achtkantstacheln, hundertfach tötend. **Ca** (avy.): und. **Viśve** (m. 1/3): alle (Nom. Pl. von viśva). **Devā** (m. 1/3): die Götter, Naturgesetze. **Vipraharanti** (laṭ III/3): sie schlagen zu (3. Pl.). **Agnijihvā** (f. 2/3): die feuerzungigen [Waffen] (Nom. Pl.). **Asaścata** (laṇ III/3): folgend, anhaengend (3. Pl.). **Naiva** (avy.): weder, gar nicht. **Devo** (m. 1/1): ein Gott (Nom.). **Na** (avy.): nicht. **Martyaḥ** (m. 1/1): ein Sterblicher (Nom.). **Na** (avy.): nicht. **Rājā** (m. 1/1): ein Koenig (Nom.). **Varuṇo** (m. 1/1): Varuṇa (Nom.). **Vibhuḥ** (m. 1/1): der Mächtige (Nom.). **Na** (avy.): nicht. **Agniḥ** (m. 1/1): Feuer. **Na** (avy.): nicht. **Indraḥ** (m. 1/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Na** (avy.): nicht. **Pavamānaḥ** (m. 1/1): der Reinigende (Nom.). **Mātṛkkāccana**: niemand kennt dessen Mutter (mātṛkam + kaccana). **Vidyate** (laṭ karmanī III/1): wird gefunden, existiert. **Divyasya** (m. 6/1): die eine Bogenspitze ist himmlisch (divyasya + ekā). **Ekā** (numeral): eins, ein. **Dhanurārtniḥ** (f. 1/1): die Bogenspitze (Nom.). **Pṛthivyām** (f. 7/1): auf der Erde ruht die andere (pṛthivyām + aparā). **Aparā** (f. 1/1): ein anderer. **Śritā** (f. 1/1): ruht, gestuetzt (part.).

16

तस्येन्द्रो वग्निरूपेण । धनुर्ज्यामिच्छिनत्स्वयम् । तदिन्द्रधनुरित्यज्यम् । अभ्रवर्णेषु चक्षते । एतदेव शंयोर्बाह्वित्यस्य । एतद्रुद्रस्य धनुः । रुद्रस्य त्वेव धनुरार्तिः । शिर उत्पिपेष । स प्रवर्ग्योऽभवत् । तस्माद्यस्सप्रवर्ग्येण यजेन यजते । रुद्रस्य स शिरः प्रतिदधाति । नैनं रुद्र आरुको भवति । य एवं वेद

tasyendro vamrirūpeṇa । dhanurjyāmachinathsvāyam । tadindradhanurityajyam । abhravarṇeṣu cakṣāte । etadeva śamyorbārhaspatyaśya । etadrudrasya dhanuḥ । rudrasya tveva dhanurārtniḥ । śira utpipeṣa । sa pravargyo'bhavat । tasmādyassapraavar-gyenā yajñena yajāte । rudrasya sa śiraḥ pratidadhāti । nainaṁ rudra āruko bhavati । ya evaṁ vedā

Indra zerschnitt in Ameisengestalt selbst die Bogensehne. Das ist der 'Bogen Indras', so nennt man ihn bei den Regenwolkenfarbigen; ebendas ist der Bogen des Bārhaspatya-Glücks, das ist der Bogen Rudras. Doch Rudras Bogenspitze zerraspelte [ihm] das Haupt – so wurde er zum Pravargya. Deshalb: wer mit diesem Pravargya-Opfer opfert, der setzt Rudra sein Haupt wieder ein; ihm wird Rudra nicht zum Verderber – wer dies so weiß.

Tasya (6/1): das. **Indraḥ** (m. 1/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Vamrirūpeṇa** (n. 3/1): in Ameisengestalt (Instr.). **Dhanuḥ** (n. 2/1): Bogen. **Jyām** (f. 2/1): Bogensehne (Akk.). **Achinat** (lañ III/1): zerschnitt (Impf.). **Svayam** (avy.): selbst. **Tat** (n. 1/1): das, dieses. **Indradhanuḥ** (n. 1/1): Regenbogen, wörtl. 'Indras Bogen' (Kompositum). **Iti** (avy.): so, dies (Zitatpartikel). **Ajyam** (n. 1/1): Schmelzbutter, Opferschmalz. **Abhravarṇeṣu** (m. 7/3): bei den Regenwolkenfarbigen (Lok. Pl.). **Cakṣāte** (laṭ III/3): man nennt (3. Pl.). **Etadeva** (n. 1/1): das eben (Akk.). **Śamyoh** (m. 6/1): des Glücks, Segens (Gen.). **Bārhaspatyaśya** (m. 6/1): des Bārhaspatya, zu Bṛhaspati gehörig (Gen.). **Etat** (n. 1/1): dieser, diese, dieses. **Rudrasya** (m. 6/1): Rudras (Genitiv von Rudra). **Dhanuḥ** (n. 1/1): Bogen. **Rudrasya** (m. 6/1): Rudras (Genitiv von Rudra). **Tveva** (avy.): gleichsam nur (tu + eva). **Dhanurārtniḥ** (f. 1/1): die Bogenspitze (Nom.). **Śira** (n. 2/1): das Haupt (Akk.). **Utpipeṣa** (liṭ III/1): zerraspelte, zermalmte (3. Sg., von √ut-piṣ). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Pravargyaḥ** (m. 1/1): so wurde er zum Pravargya (pravargyaḥ + abhavat). **Abhavat** (lañ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Tasmāt**: deshalb, daher. **Yaḥ** (m. 1/1): welcher. **Sa** (m. 1/1): er, dieser. **Pravargyeṇa** (m. 3/1): Pravargya-Opfer (Instr.). **Yajñena** (m. 3/1): durch das Opfer (Instr.). **Yajate** (laṭ III/1): opfert (3. Sg., von √yaj). **Rudrasya** (m. 6/1): Rudras (Genitiv von Rudra). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Śiraḥ** (n. 2/1): das Haupt (Akk.). **Pratidadhāti** (laṭ III/1): setzt wieder ein (3. Sg., von √prati-dhā). **Na** (avy.): nicht. **Enam** (m. 2/1): ihn/ihm (enklitisches Pronomen). **Rudra** (m. 1/1): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Āruko** (m. 1/1): zum Verderber (Nom.). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṁ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ III/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṁ veda").

17

अन्यूर्ध्वाक्षोऽतिरश्चात् । शिशिरः प्रदृश्यते । नैव रूपं न वासांसि । न चक्षुः प्रतिदृश्यते । अन्योन्यं तु न हिंसातः । सुतस्तद्विलक्षणम् । लोहितोऽक्षिण शारशीर्षिः । सूर्यस्योदयं प्रति । त्वं करोषि न्यञ्जलिकाम् । त्वं करोषि निजानुकामम्

atyūrdhvakṣo'tiraścāt । śiśiraḥ pradṛśyāte । naiva rūpaṃ nā vāsāṃsi । na cakṣuḥ prati-
dṛśyāte । anyonyaṃ tu nā himsrātaḥ । satastādevalakṣaṇam । lohito'kṣṇi śāraśīrṣṇiḥ ।
sūryasyodayaṇam prāti । tvaṃ kareṣinyañjalikām । tvaṃ karōṣi nijānūkām

Mit steil aufgerichtetem, quer blickendem Auge erscheint der Winter. Weder Gestalt noch Gewänder, kein Auge ist [an ihm] zu erblicken; einander verletzen sie nicht – dies ist das Merkmal des wahrhaft Seienden. Rot ist sein Auge, mit weißem Haupt, dem Sonnenaufgang zugewandt. Du bewirkst die Handbewegung der Ehrerbietung, du bewirkst die eigene [Handbewegung des] Grusses.

Atyūrdhvakṣaḥ (m. 1/1): mit steil aufgerichtetem Auge. **Atiraścāt** (avy.): quer, seitlich blickend (adverbial). **Śiśira-
raḥ** (m. 1/1): der Winter (Nom.). **Pradṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird sichtbar, erscheint (Pass., von √pra-dṛś). **Nai-
va** (avy.): weder, gar nicht. **Rūpaṃ** (n. 1/1): die Gestalt (Akk.). **Na** (avy.): nicht. **Vāsāṃsi** (n. 1/3): die Gewänder (Akk.
Pl.). **Na** (avy.): nicht. **Cakṣuḥ** (n. 1/1): Auge. **Pratidṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): ist zu erblicken (Pass.). **Anyonyaṃ** (n.
2/1): einander (Akk.). **Tu** (avy.): aber, jedoch. **Na** (avy.): nicht. **Himsrātaḥ** (1/3): verletzen sie nicht (Nom. Pl.). **Sataḥ** (n.
6/1): des Seienden, des Wahren (Gen.). **Tat** (n. 1/1): das, dieses. **Devalakṣaṇam** (n. 1/1): Merkmal/Zeichen des Gött-
lichen (Kompositum). **Lohitaḥ** (m. 1/1): rot. **Akṣṇi** (n. 7/1): Auge. **Śāraśīrṣṇiḥ** (m. 1/1): mit weißem Haupt. **Sūrya-
sya** (m. 6/1): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Udayaṇam** (n. 2/1): Aufgang. **Prāti** (avy.): zugewandt, entgegen.
Tvaṃ (1/1): Du. **Kareṣinyañjalikām**: du bewirkst die Handbewegung der Ehrerbietung. **Tvaṃ** (1/1): Du. **Karōṣi** (laṭ
II/1): du bewirkst (2. Sg.). **Nijānūkām**: die eigene [Geste] des Grusses.

18

निजानुकामेन्यञ्जलिका । अमी वाचमुपासंतामिति । तस्मै सर्व ऋतवो नमन्ते । मर्यादाकरत्वात्प्रपुरोधाम् । ब्राह्मणं आप्नोति । य एवं
वेद । स खलु संवत्सर एतैस्सेनानीभिस्सुह । इन्द्राय सर्वान्कामान्भिवहति । स द्रप्साः । तस्यैषा भवति

nijānukāmenyañjalikā । amī vācamupāsātāmīti । tasmai sarva ṛtavó namānte । maryā-
dākaratvātprápurodhām । brāhmaṇā āpnoti । ya evaṃ veda । sa khalu saṃvatsara etais-
senānībhissuḥ । indrāya sarvāṅkāmānābhivahati । sa drapsaḥ । tasyaiṣā bhavati

die Grußgeste – dieser folgt man mit Worten, so heißt es. Ihm huldigen alle Jahreszeiten, da er der Grenzsetzer und Anführer, der Erste ist. Der Brahmane erlangt [dies] – wer dies so weiß. Er ist ja das Jahr, das mit diesen Heerführern zusammen dem Indra alle Wünsche darbringt. Er ist der Tropfen. Dazu gibt es diesen Spruch:

Nijānukāmenyañjalikā: die eigene Handbewegung des Grusses. **Amī** (m. 1/3): jene (Nom. Pl.). **Vācam** (f. 2/1): der Re-
de. **Upāsātām** (loṭ III/3): dieser folgt man mit Worten, so heisst es. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Tasmai** (m. 4/1):
diesem (Dativ von tad). **Sarva** (m. 1/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Ṛtavo** (m. 1/3): die Jahreszeiten (Nom. Pl.). **Na-
mānte** (laṭ III/3): huldigen (3. Pl.). **Maryādākaratvātprápurodhām**: da er der Grenzsetzer und Anführer, der Erste ist.
Brāhmaṇa (m. 1/1): der Brahmane (Nom.). **Āpnoti** (laṭ III/1): erlangt (3. Sg.). **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen,
mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ III/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid,
mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit,
habend, besitzend. **Khalu** (avy.): fürwahr, wahrlich (Partikel). **Saṃvatsara** (m. 1/1): das Jahr (Nom.). **Etaiḥ** (m. 3/3): mit
diesen (Instr. Pl.). **Senānībhiḥ** (m. 3/3): mit den Heerführern (Instr. Pl.). **Saha** (avy.): zusammen, mit. **Indrāya** (m. 4/1):
dem Indra (Dat.). **Sarvāṅ** (m. 2/3): alle (Akk. Pl.). **Kāmān** (m. 2/3): Wünsche (Akk. Pl.). **Abhivahati** (laṭ III/1): bringt dar,
trägt heran. **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Drapsaḥ** (m. 1/1): der Tropfen
(Nom.). **Tasya** (6/1): das. **Eṣā** (f. 1/1): dieser, diese, dieses. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird
sein.

19

अवद्रप्सो अंशुमतीमतिष्ठत् । इयानः कृष्णो दशभिस्सहस्रैः । आवर्तमिन्द्रः शच्या धमन्तम् । उप्सुहि तं नृमणामथद्रामिती । एतयैवेन्द्रः सलावृक्या सह । असुरान् परिवृश्चति । पृथिव्यंशुमती । तामन्ववस्थितः संवत्सरो दिवं च । नैवं विदुषाऽऽचार्यान्तेवासिनौ । अन्योन्यस्मै द्रुह्याताम् । यो द्रुह्यति । भ्रश्यते स्वर्गाल्लोकात् । इत्यृतुमण्डलानि । सूर्यमण्डलान्याख्यायिकाः । अत ऊर्ध्वं सन्निर्वचनाः

avādrapso aṁśumatīmatiṣṭhat । iyānaḥ kṛṣṇo daśabhissahasraiḥ । āvartamindraḥ śacyā dhamāntam । upsnuhi taṁ nṛmaṇāmathādrāmīti । etayaivendraḥ salāvṛkyā saha । asurān parivṛścati । pṛthivyaṁśumatī । tāmanvavasthitaḥ samvatsaro divaṁ ca । nai-vaṁ viduṣā”cāryāntevāsinau । anyonyasmai druhyātām । yo druhyati । bhraśyate svār-gallokāt । ityṛtumāṇḍalāni । sūryamaṇḍalānyākhyāyikāḥ । ata ūrdhvaṁ sanirvacanāḥ

Der Tropfen weilte über dem funkelnden [Strom], schwarz, mit zehntausend [Strahlen] heranziehend; Indra bläst ihn, den Kraftlosen, mit seiner Macht empor, [ruft ihn] an den Freundlichgesinnten, dann den Sanftmütigen. Ebendamt reißt Indra, mit der Salāvṛkī vereint, die Asuras hinweg. Die Erde ist funkelnd; ihr entsprechend steht das Jahr, und der Himmel. So sollen zwei kundige [Lehrer und Schüler] miteinander verkehren, Lehrer und Schüler; nicht sollen sie einander schädigen. Wer schädigt, fällt aus der himmlischen Welt heraus. So sind die Jahreszeiten-Kreise, die Sonnenscheiben-Erzählungen benannt. Von hier an folgen die mit eigener Bedeutung [benannten Kreise].

Avadrapso (m. 1/1): der Tropfen (Nom.). **Aṁśumatī** (f. 2/1): die Strahlenreiche, funkelnd [Fluss/Strom] (Akk.). **Atiṣṭhat** (laṅ III/1): weilte, stand (Impf.). **Iyānaḥ** (m. 1/1): heranziehend (part.). **Kṛṣṇo** (m. 1/1): schwarz (Nom.). **Daś-abhiḥ** (numeral): mit zehn (Instr. Pl.). **Sahasraiḥ** (numeral): mit Tausenden (Instr. Pl.). **Āvartam** (m. 2/1): Wirbel, Wendung. **Indraḥ** (m. 1/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Śacyā** (f. 3/1): mit seiner Macht (Instr.). **Dhamantam** (m. 2/1): den Kraftlosen (Akk. part.). **Upsnuhi**: blase empor! (Imp.). **Taṁ** (m. 2/1): ihn, den (Akk. von tad). **Nṛmaṇāmathadrāmīti**: den Freundlichgesinnten, dann den Sanftmütigen. **Etayā** (f. 3/1): dieser, diese, dieses. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Indraḥ** (m. 1/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Salāvṛkyā** (f. 3/1): mit der Salāvṛkī vereint (Instr.). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Asurān** (m. 2/3): die Asuras (Akk.). **Parivṛścati** (laṅ III/1): reißt hinweg (3. Sg.). **Pṛthivī** (f. 1/1): die Erde ist funkelnd (pṛthivī + aṁśumatī). **Aṁśumatī** (f. 1/1): die Strahlenreiche, funkelnd [Fluss/Strom] (Akk.). **Tām** (f. 2/1): ihr entsprechend steht [das Jahr]. **Anvavasthitaḥ** (m. 1/1): ihr entsprechend steht [das Jahr]. **Samvatsaro** (m. 1/1): das Jahr (Nom.). **Divam** (m. 2/1): Himmel (div: Himmel, Akkusativ). **Ca** (avy.): und. **Na** (avy.): nicht. **Evaṁ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Viduṣā**: vom Kundigen, Wissenden (Instr.). **Ācāryāntevāsinau** (m. 1/2): Lehrer und Schüler, das Lehrer-Schüler-Paar (Kompositum, Dual). **Anyonyasmai** (m. 4/1): einander (Dat.). **Druhyātām** (liṅ III/2): sollen schädigen (Opt. 3. Dual). **Yo** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Druhyati** (laṅ III/1): schädigt (3. Sg.). **Bhraśyate** (laṅ III/1): faellt heraus (3. Sg. Pass.). **Svargāt** (m. 5/1): Himmel. **Lokāt** (m. 5/1): die Welten (Akk. Pl. m.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Ṛtumāṇḍalāni** (n. 1/3): Jahreszeiten-Kreis. **Sūryamaṇḍalāni** (n. 1/3): Sonnenscheiben-Kreis. **Ākhyāyikāḥ** (f. 1/3): Erzählung, Benennung. **Ata** (avy.): von hier an (Adv.). **Ūrdhvaṁ** (avy.): aufwärts, empor. **Sanirvacanāḥ** (f. 1/3): die mit eigener Bedeutung [benannten] (Nom. Pl.).

20

आरोगो भ्राजः पटरं पतङ्गः । स्वर्णरो ज्योतिषिमानं विभासः । ते अस्मै सर्वे दिवमांतपन्ति । ऊर्जं दुहाना अनपस्फुरन्त इति । कश्यपोऽष्टमः । स महामेरुं न जहाति । तस्यैषा भवति । यत्ते शिल्पकश्यप रोचनावत् । इन्द्रियावत्पुष्कलं चित्रभानु । यस्मिन्त्सूर्या अर्पितास्सप्त साकम्

ārogo bhrājah paṭarāḥ pataṅgaḥ । svarṇaro jyotiṣimān vibhāsaḥ । te asmai sarve divamātapanti । ūrjaṁ duhānā anapasphurānta iti । kaśyapo'ṣṭamaḥ । sa mahāmeruṁ nā jahāti । tasyaiṣā bhavāti । yatte śilpaṁkaśyapa rocanāvāt । indriyāvātpuṣkalaṁ citrabhānu । yasmīntsūryā arpitāssapta sākam

Der Gesunde, der Leuchtende, der Ausgebreitete, der Vogelgleiche, der Goldfarbene, der Lichthafte, der Glanzvolle – sie alle erwärmen ihm den Himmel, Kraft spendend, unerschöpflich. Kaśyapa ist der achte; er verlässt den großen Meru nicht. Dazu gibt es diesen Spruch: 'Dein Kunstwerk, o Kaśyapa, ist leuchtend wie [Sonnen]glanz, sinnenreich, vielfältig, o Vielstrahliger, in dem die Sonnen [Strahlen] zugleich siebenfach eingesetzt sind.'

Ārogo (m. 1/1): der Gesunde (Nom.). **Bhrājah** (m. 1/1): der Leuchtende (Nom.). **Paṭarāḥ** (m. 1/1): der Ausgebreitete (Nom.). **Pataṅgaḥ** (m. 1/1): der Vogelgleiche (Nom.). **Svarṇaro** (m. 1/1): der Goldfarbene (Nom.). **Jyotiṣimān** (m. 1/1): der Lichthafte (Nom.). **Vibhāsaḥ** (m. 1/1): der Glanzvolle (Nom.). **Te** (m. 1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Asmai** (m. 4/1): ihm (Dat.). **Sarve** (m. 1/3): in allen. **Divam** (m. 2/1): erwärmen den Himmel (divam + ātapanti). **Ātapanti** (laṭ III/3): erwärmen den Himmel (divam + ātapanti). **Ūrjaṁ** (f. 2/1): die Kraft (Akk.). **Duhānā** (m. 1/3): spendend, melkend (part.). **Anapasphuranta** (m. 1/3): unerschöpflich, nicht versiegend. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Kaśyapaḥ** (m. 1/1): Kaśyapa ist der achte (Nom.). **Aṣṭamaḥ** (m. 1/1): erster. **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Mahāmeruṁ** (m. 2/1): den grossen Meru (Akk.). **Na** (avy.): nicht. **Jahāti** (laṭ III/1): verlässt (3. Sg.). **Tasya** (6/1): das. **Eṣā** (f. 1/1): dieser, diese, dieses. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Te** (6/1): Euer, Dein, das; Dir. **Śilpaṁ** (n. 1/1): das Kunstwerk, o Kaśyapa (Vok.). **Kaśyapa** (m. 8/1): Kaśyapa ist der achte (Nom.). **Rocanāvāt** (n. 1/1): leuchtend wie [Sonnen]glanz. **Indriyāvat** (n. 1/1): sinnenreich, vielfältig. **Puṣkalaṁ** (n. 1/1): sinnenreich, vielfältig. **Citrabhānu** (m. 8/1): o Vielstrahliger (Vok.). **Yasmin** (m. 7/1): welcher. **Sūryāḥ** (m. 1/3): Sonne, Sonnengott, Nachkomme der Aditi. **Arpitāḥ** (m. 1/3): eingesetzt sind, sieben (part. + sapta). **Sapta** (numeral): sieben. **Sākam** (avy.): zugleich.

21

तस्मिन् राजानमधिविश्रयेममिति । ते अस्मै सर्वे कश्यपाज्ज्य ओतिर्लभन्ते । तान्तसोमः कश्यपादधिनिर्द्धमति । भ्रस्ताकर्मकृदिवैवम् । प्राणो जीवानीन्द्रियजीवानी । सप्त शीर्षण्याः प्राणाः । सूर्या इत्याचार्याः । अपश्यमहमेतान्तसप्त सूर्यानि । पञ्चकर्णो वात्स्यायनः । सप्तकर्णश्च प्लाक्षिः

tasmin rājānamadhiviśrayēmamiti । te asmai sarve kaśyapājy otirlabhante । tāntso-
maḥ kaśyapādadhinirddhamati । bhrastākarmakṛdivaivam । prāṇo jīvānīndriyājīvāni
। sapta śīrṣaṇyāḥ prāṇāḥ । sūryā ityācāryāḥ । apaśyamamahametāntsapta sūryāni । pañ-
cakarṇo vātsyāyanaḥ । saptakarṇaśca plākṣiḥ

‘In diesem lasse ich den König wohnen’ - so [sprechen sie]. Ihm gewinnen sie alle Licht-
glanz von Kaśyapa. Von ihnen lässt Soma [den Glanz], von Kaśyapa kommend, herab-
tropfen. Wer schlecht handelt, [dem ergeht es] ebenso. Der Atem ist das Leben, die Sin-
nesorgane sind das Lebendige. Sieben sind die hauptständigen Atemkräfte, [die] Son-
nen, so die Lehrer. ‘Wir sahen diese sieben Sonnen’ - so heißt es. Pañcakarṇa Vātsyāyana
und Saptakarṇa Plākṣi

Tasmin (7/1): in dem. **Rājānam** (n. 2/1): den König (Akk.). **Adhiviśraye** (laṭ I/1): ich lasse wohnen (1. Sg. Präs.). **Imam** (m. 2/1): diesen (Akk.). **Iti** (avy.): so, dies (Zitatpartikel). **Te** (m. 1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Asmai** (m. 4/1): ihm (Dat.). **Sarve** (m. 1/3): in allen. **Kaśyapāt** (m. 5/1): Kaśyapa ist der achte (Nom.). **Jyotiḥ** (n. 2/1): Licht, Glanz. **Lab-
hante** (laṭ III/3): erlangen, gewinnen (Wurzel). **Tān** (m. 2/3): das. **Somaḥ** (m. 1/1): Soma, der heilige Opfertrank. **Kaśyapāt** (m. 5/1): Kaśyapa ist der achte (Nom.). **Adhinirddhamati** (laṭ III/1): von Kaśyapa kommend herabtrop-
fen. **Bhrastākarmakṛdivaivam**: wer schlecht handelt [dem ergeht es] ebenso. **Prāṇo** (m. 1/1): der Einatem, Lebens-
hauch (einer der fünf Prāṇas). **Jīvāni** (n. 1/3): die Leben, Lebewesen (Nom./Akk. Pl. Neutr.). **Indriyajīvāni** (n. 1/3): die
Sinnesorgan-Leben (Kompositum, Nom./Akk. Pl. Neutr.). **Sapta** (numeral): sieben. **Śīrṣaṇyāḥ** (m. 1/3): hauptstaendig
(Nom. Pl.). **Prāṇāḥ** (m. 1/3): die Atemkraefte (Nom. Pl.). **Sūryā** (m. 1/3): die Sonnen (Nom. Pl.). **Iti** (avy.): so sei es, auf
diese Weise. **Ācāryāḥ** (m. 1/3): so die Lehrer (iti + ācāryāḥ). **Apaśyāma** (laṅ I/3): wir sahen. **Hi** (avy.): denn, ja, wahrlich.
Etān (m. 2/3): diese (Akk. Pl. Mask.). **Sapta** (numeral): sieben. **Sūryān** (m. 2/3): Sonne, Sonnengott, Nachkomme der
Aditi. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Pañcakarṇo** (m. 1/1): Pañcakarṇa (Eigennamen, Nom.). **Vātsyāyanaḥ** (m. 1/1):
Vātsyāyana (Eigennamen, Nom.). **Saptakarṇaḥ** (m. 1/1): und Saptakarṇa (Eigennamen + ca). **Ca** (avy.): und. **Plākṣiḥ** (m.
1/1): Plākṣi (Eigennamen, Nom.).

22

आनुश्राविक एव नौ कश्यप इति । उभौ वेदयिते । न हि शेकुमिव महामेरुं गन्तुम् । अपश्यमहमेत्सूर्यमण्डलं परिवर्तमानम् । गार्ग्यः प्राणत्रातः । गच्छन्त महामेरुम् । एकं चाजहतम् । भ्राजपटरपतङ्गा निहने । तिष्ठन्नातपन्ति । तस्मादिहा तप्त्रितपः

ānuśrāvika eva nau kaśyapa iti । ubhau vedayite । na hi śekumiva mahāmeruṃ gantum । apaśyamamahametsūryamaṇḍalaṃ parivartamānam । gārgyaḥ prāṇatrātaḥ । gacchanta mahāmerum । ekam cājahatam । bhrājapaṭarapatāṅgā nihane । tiṣṭhannātapanti । tasmādiha taptritapāḥ

[sagten]: 'Nur durch Überlieferung [wissen wir], o Kaśyapa' - beide gaben dies zu bedenken; denn sie vermochten es nicht, bis zum großen Meru zu gelangen. 'Wir sahen die Sonnenscheibe sich wenden' [sagten sie]. Gārgya, vom Atem beschützt, ging zum großen Meru, ein einziger blieb zurück. 'Der Leuchtende, der Ausgebreitete, der Vogelgleiche verlöschen nicht' [heißt es] - stehend erwärmen sie. Deshalb sind sie hier die höchst Erhitzten.

Sapta (numeral): sieben. **Ānuśrāvika** (n. 1/1): √anu-śru (ueberliefert) nur durch Ueberlieferung. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Nau** (6/2): (nas: wir, uns) uns beiden. **Kaśyapa** (m. 8/1): Kaśyapa (Vok.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Ubhau** (m. 1/2): beide (Nom. Dual). **Vedayite** (lañ III/2): gaben zu bedenken (3. Dual, von √vid caus.). **Na** (avy.): nicht. **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Śekuḥ** (liṭ III/3): vermögen, können (Wurzel). **Iva** (avy.): wie. **Mahāmerum** (m. 2/1): den grossen Meru (Akk.). **Gantum**: zu gelangen (Inf.). **Apaśyāma** (lañ I/3): wir sahen. **Hi** (avy.): denn, ja, wahrlich. **Metam**: dies (Var. von etam, Akk.). **Sūryamaṇḍalam** (n. 2/1): Sonnenscheibe (Kompositum). **Parivartamānam** (n. 2/1): sich wendend (part.). **Gārgyaḥ** (m. 1/1): Gārgya (Eigennamen, Nom.). **Prāṇatrātaḥ** (m. 1/1): vom Atem beschuetzt. **Gacchanta** (m. 1/1): gingen (3. Dual/Pl.). **Mahāmerum** (m. 2/1): zum grossen Meru (Akk.). **Ekam** (numeral): einer (Akk.). **Ca** (avy.): und. **Ajahatam** (lañ III/1): und blieb zurueck (ca + ajahatam). **Bhrājapaṭarapatāṅgā** (m. 1/3): der Leuchtende, der Ausgebreitete, der Vogelgleiche. **Nihane**: verloeschen nicht (1. Pl./3. Pl.). **Tiṣṭhan** (participle): stehend erwaermen sie. **Ātapanti** (laṭ III/3): erwaermen den Himmel (divam + ātapanti). **Tasmāt**: deshalb, daher. **Iha** (avy.): hier, herher. **Taptritapāḥ** (m. 1/3): die hoechst Erhitzten (Nom. Pl.).

23

अमुत्रेते । तस्मादिहातत्रितपाः । तेषामेषा भवति । सप्त सूर्या दिवमनुप्रविष्टाः । तानन्वेति पृथिभिर्दक्षिणावान् । ते अस्मै सर्वे घृतमांतपन्ति । ऊर्जं दुहाना अनपस्फुरन्त इति । सप्तत्विजस्सूर्या इत्याचार्याः । तेषामेषा भवति । सप्त दिशो नानासूर्याः

amutretare । tasmādihātaptritapāḥ । teṣāmeṣā bhavāti । sapta sūryā divamanupraviṣṭāḥ । tānanveti pṛthibhirdakṣiṇāvān । te asmai sarve ghṛtamātapanti । ūrjaṁ duhānā anapasphuranta iti । saptartvijassūryā ityācāryāḥ । teṣāmeṣā bhavāti । sapta diśo nānāsūryāḥ

die anderen dort [nicht]. Deshalb sind sie hier die höchst Erhitzten. Dazu gibt es diesen Spruch: 'Sieben Sonnen sind in den Himmel eingedrungen; ihnen folgt der Rechtschaffene auf den Pfaden. Sie alle erwärmen ihm mit Ghee, Kraft spendend, unerschöpflich' - so heißt es. 'Sieben Opferpriester sind die Sonnen', so die Lehrer. Dazu gibt es diesen Spruch: 'Sieben Himmelsrichtungen, vielfältige Sonnen'

Amutra: gegen jene (Abl.). **Itare** (m. 1/3): ein anderer. **Tasmāt:** deshalb, daher. **Iha** (avy.): hier, herher. **Taptritapāḥ** (m. 1/3): die hoechst Erhitzten (Nom. Pl.). **Teṣām** (m. 6/3): das. **Eṣā** (f. 1/1): dieser, diese, dieses. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Sapta** (numeral): sieben. **Sūryā** (m. 1/3): die Sonnen (Nom. Pl.). **Divam** (m. 2/1): sind in den Himmel eingedrungen (Nom. Pl.). **Anupraviṣṭāḥ** (m. 1/3): sind in den Himmel eingedrungen (Nom. Pl.). **Tān** (m. 2/3): das. **Anveti** (laṭ III/1): ihnen folgt (tān + anveti). **Pathibhiḥ** (m. 3/3): auf den Pfaden (Instr. Pl.). **Dakṣiṇāvān** (m. 1/1): der Rechtschaffene, Gabenreiche. **Te** (m. 1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Asmai** (m. 4/1): ihm (Dat.). **Sarve** (m. 1/3): in allen. **Ghṛtam** (n. 2/1): erwaermen mit Ghee (ghṛtam + ātapanti). **Ātapanti** (laṭ III/3): erwaermen den Himmel (divam + ātapanti). **Ūrjaṁ** (f. 2/1): die Kraft (Akk.). **Duhānā** (m. 1/3): spendend, melkend (part.). **Anapasphuranta** (m. 1/3): unerschöpflich, nicht versiegend. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Sapta** (numeral): sieben. **Rtvijāḥ** (m. 1/3): Opferpriester (Nom. Pl.). **Sūryāḥ** (m. 1/3): die Sonnen (Nom. Pl.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Ācāryāḥ** (m. 1/3): so die Lehrer (iti + ācāryāḥ). **Teṣām** (m. 6/3): das. **Eṣā** (f. 1/1): dieser, diese, dieses. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Sapta** (numeral): sieben. **Diśo** (f. 1/3): Richtungen (diś: Himmelsrichtung). **Nānāsūryāḥ** (m. 1/3): vielfaeltige Sonnen (Nom. Pl.).

24

सप्त होतार ऋत्विजः । देवा आदित्या ये सप्त । तेभिस्सोमाभीरक्षण इति । तदप्याम्नायः । दिग्भ्राज ऋतून् करोति । एतयैवावृता सहस्रसूर्यताया इति वैशंपायनः । तस्यैषा भवति । यद्द्यावं इन्द्र ते शतंशतं भूमीः । उतस्युः । नत्वां वज्रिन् सहस्रं सूर्याः

sapta hotāra ṛtvijāḥ । devā ādityā ye sapta । tebhissomābhīrakṣaṇa iti । tadāpyāmnāyāḥ । digbhrāja ṛtūn karoti । etāyaivāvṛtā sahasrasūryatāyā iti vaiśampāyanaḥ । tasyaiṣā bhavāti । yaddyāvā indra te śataṁśataṁ bhūmīḥ । utasyuḥ । natvā vajrin sahasraṁ sūryāḥ

‘sieben Hotṛ-Priester, die Ṛtvij-Priester, die Götter, die Ādityas, die sieben sind - mit ihnen möge Soma [uns] schützen’ - so heißt es. Das ist auch überliefert: der Glanzreiche gestaltet die Jahreszeiten. Ebendadurch [entsteht] die Vorstellung der tausend Sonnen, so Vaiśampāyana. Dazu gibt es diesen Spruch: ‘Wenn, o Indra, die Himmel dir hundertfach die Erden [gewähren], sollen es dir dennoch, o Blitzträger, tausend Sonnen sein’

Sapta (numeral): sieben. **Hotāra** (m. 1/3): die Hotṛ-Priester (Nom. Pl.). **Ṛtvijāḥ** (m. 1/3): die Ṛtvij-Priester (Nom. Pl.). **Devā** (m. 1/3): die Götter, Naturgesetze. **Ādityā** (m. 1/3): die Ādityas (Nom. Pl.). **Ye** (m. 1/3): (ya) welche. **Sapta** (numeral): sieben. **Tebhiḥ** (m. 3/3): mit ihnen moege Soma [uns] schuetzen, so heisst es. **Somābhīrakṣaṇa** (unknown): Schutz durch Soma (unsicher segmentiert). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Tat** (n. 1/1): das. **Api** (avy.): auch, sogar. **Āmnāyāḥ** (m. 1/1): Überlieferung. **Digbhrāja** (m. 1/1): der Glanzreiche (Nom.). **Ṛtūn** (m. 2/3): die Jahreszeiten (Akk.). **Karoti** (laṭ III/1): gestaltet (3. Sg.). **Etayā** (f. 3/1): dieser, diese, dieses. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āvṛtā** (f. 1/1): Wendung, Umwendung. **Sahasrasūryatāyā** (f. 6/1): die Vorstellung der tausend Sonnen (Gen.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Vaiśampāyanaḥ** (m. 1/1): Vaiśampāyana (Eigennamen, Nom.). **Tasya** (6/1): das. **Eṣā** (f. 1/1): dieser, diese, dieses. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yat**: welches, was (Relativpronomen). **Dyāvāḥ** (f. 1/3): Himmel (Pl. dyavah). **Indra** (m. 8/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Te** (4/1): Euer, Dein, das; Dir. **Śataṁśataṁ** (numeral): hundertfach (Akk.). **Bhūmīḥ** (f. 2/3): die Erden (Akk. Pl.). **Utasyuḥ** (liṅ III/3): sollen sie sein (Opt.). **Natvā** (avy.): dennoch, aber nicht (na + tvā). **Vajrin** (m. 8/1): o Blitztraeger (Vok., von vajrin). **Sahasraṁ** (n. 1/1): tausend. **Sūryāḥ** (m. 1/3): die Sonnen (Nom. Pl.).

25

अनुनजातमष्ट रोदसी इति । नानालिङ्गत्वादृतूनां नानासूर्यत्वम् । अष्टौ तु व्यवसिता इति । सूर्यमण्डलान्यष्टांत ऊर्ध्वम् । तेषामेषा भवति । चित्रं देवानामुदगादनीकम् । चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्ने । आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षम् । सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्चेति

anunajātamaṣṭa rodāsī iti । nānāliṅgatvādr̥tūnām nānāsūryatvam । aṣṭau tu vyavasitā iti । sūryamaṇḍalānyaṣṭāta ūrdhvam । teṣāmeṣā bhavāti । citraṃ devānāmudāgādānīkam । cakṣurmitrasya varuṇasyāgne । āprā dyāvāpṛthivī antarikṣam । sūrya ātmā jagatastasthūṣaśceti

‘die miteinander verbunden entstanden sind, die beiden Welthälften’ - so heißt es. Wegen der Verschiedenheit der Merkmale der Jahreszeiten [gibt es] die Verschiedenheit der Sonnen. ‘Acht aber sind festgesetzt’ - so heißt es; acht Sonnenscheiben [gibt es], darüber hinaus [noch mehr]. Dazu gibt es diesen Spruch: ‘Bunt ist das Banner der Götter aufgegangen, das Auge Mitras, Varuṇas und Agnis; es erfüllte Himmel, Erde und Luftraum - die Sonne ist die Seele des Beweglichen und Unbeweglichen.’

Anunajātamaṣṭa (f. 1/2): die miteinander verbunden entstanden sind (Nom. Dual). **Rodāsī** (f. 1/2): die beiden Welthälften (Nom. Dual). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Nānāliṅgatvāt** (n. 5/1): wegen der Vielfalt der Merkmale (Kompositum, Abl.). **R̥tūnām** (m. 6/3): der Jahreszeiten (Gen. Pl.). **Nānāsūryatvam** (n. 1/1): die Verschiedenheit der Sonnen (Nom.). **’ṣṭau** (numeral): acht. **Tu** (avy.): aber, jedoch. **Vyavasitā** (n. 1/3): sind festgesetzt (Nom. Pl. part.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Sūryamaṇḍalānyaṣṭāta**: acht Sonnenscheiben, darüber hinaus. **Ūrdhvam** (avy.): aufwärts, nach oben. **Teṣām** (m. 6/3): ihrer, deren (Gen. Pl. m./n. von tad). **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Citraṃ** (n. 1/1): bunt, mannigfaltig (Nom.). **Devānām** (m. 6/3): der Götter (Gen. Pl.). **Udagāt** (luṅ III/1): ist aufgegangen (Aor.). **Anīkam** (n. 1/1): Angesicht, Banner, Heerschar. **Cakṣuḥ** (n. 1/1): Auge. **Mitrasya** (m. 6/1): Mitras (Gen. Sg.). **Varuṇasya** (m. 6/1): Varuṇas (Gen. Sg.). **Agneḥ** (m. 6/1): Agnis (Gen. Sg.). **Āprā** (luṅ III/1): es erfüllte (3. Sg.). **Dyāvāpṛthivī** (f. 2/2): Himmel und Erde (Nom. Dual). **Antarikṣam** (n. 2/1): der Luftraum, die Atmosphäre. **Sūrya** (m. 1/1): Sonne; Sūrya, der Sonnengott. **Ātmā** (m. 1/1): Hauch, Seele, Selbst, Wesen. **Jagataḥ** (n. 6/1): des Beweglichen (Gen.). **Tasthūṣaḥ** (n. 6/1): des Unbeweglichen, Stehenden (Gen.). **Ca** (avy.): und. **Iti** (avy.): so, dies (Zitatpartikel).

26

क्वेदमभ्रन्निविशते । क्वायं संवत्सरो मिथः । क्वाहः क्वेयन्देव रात्री । क्व मासा ऋतवः श्रिताः । अर्द्धमासां मुहूर्ताः । निमेषास्तुतिभिस्सह । क्वेमा आपो निविशन्ते । यदितो यान्ति सम्प्रति । काला अप्सुनिविशन्ते । आपस्सूर्ये समाहिताः

kvēdamabhrānniviśate । kvāyaṃ saṃvatsaro mithaḥ । kvāhaḥ kveyandēva rātrī । kva māsa ṛtavaḥ śritāḥ । arddhamāsā muhūrtāḥ । nimeṣāstutibhiṣsaha । kvemā āpo niviśante । yaditō yānti samprāti । kālā apsuniviśante । āpassūrye samāhitāḥ

Wo tritt dieses in die Wolke ein? Wo [ist] dieses Jahr in sich [geborgen]? Wo der Tag, wo diese Nacht, o Gott? Wo sind die Monate, die Jahreszeiten geborgen? Die Halbmonate, die Muhūrtas, die Augenblicke samt den Tuṭis - wo treten diese Wasser ein? Wenn sie von hier fortgehen, wohin gehen sie zugleich? Die Zeitabschnitte treten in die Wasser ein, die Wasser sind in der Sonne geborgen.

Kva (avy.) **Idam** (n. 1/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Abhram** (n. 2/1): Wolke (Akk. Sg. n.). **Niviśate** (laṭ III/1) **Kva** (avy.) **Ayam** (m. 1/1): dieser. **Samvatsaro** (m. 1/1): das Jahr (Nom.). **Mithaḥ Kva** (avy.) **Ahaḥ** (n. 1/1) **Kveyandeva Rātrī** (f. 1/1) **Kva** (avy.) **Māsā** (m. 1/3): Monate (Nom. Pl.). **Ṛtavaḥ** (m. 1/3) **Śritāḥ** (m. 1/3): √śri (ruhen, sich lehnen, stützen) die sich niederliessen, weilten, Zuflucht genommen haben. **Arddhamāsā** (m. 1/3): Halbmonate (Nom. Pl.). **Muhūrtāḥ** (m. 1/3) **Nimeṣāḥ** (m. 1/3): Augenblicke (Nom. Pl.). **Tuṭibhiḥ** (f. 3/3): mit den Tuṭis (kleinste Zeiteinheit, Instr. Pl.). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Kva** (avy.) **Imā** (f. 1/3): diese (Nom. Pl. f. von idam). **Āpo** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Niviśante** (laṭ III/3) **Yadi** (avy.): wenn, so, so wahr. **Itaḥ** (avy.): von hier (Abl.). **Yānti** (laṭ III/3): sie ziehen (3. Pl.). **Samprati** (avy.) **Kālā** (m. 1/3) **Apsu** (f. 7/3): im Wasser (ap: Wasser, Lokativ Plural). **Niviśante** (laṭ III/3) **Āpaḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Sūrye** (m. 7/1): in der Sonne (Lok. Sg. m.). **Samāhitāḥ** (participle)

27

अभ्रान्यपः प्रपद्यन्ते । विद्युत्सूर्ये समाहिता । अनवर्णे इमे भूमि । इयं चांसौ च रोदसि । किंस्विदत्रान्तरा भूतम् । येनेमे विंध्यते उभे । विष्णुना विंध्यते भूमि । इति वत्सस्य वेदना । इरावती धेनुमती हि भूतम् । सूर्यवसिनी मनुषे दशस्ये

abhrānyapaḥ prāpadyante । vidyutsūrye samāhitā । anavarṇe ime bhūmī । iyaṃ cā'sau ca rodasi । kiṃsvidadatrāntarā bhūtam । yēneme vidhṛte ubhe । viṣṇunā vidhṛte bhūmī । iti vātsasya vedanā । irāvatī dhenumatī hi bhūtam । sūryavasiniṃ manuṣe daśasye

Die Wolken gehen in die Wasser ein, der Blitz ist in der Sonne geborgen. Unerschöpflich sind diese beiden Welten, diese und jene, die beiden Welthälften. Was mag wohl dazwischen sein, wodurch diese beiden gehalten werden? Durch Viṣṇu werden die beiden Welten gehalten - so [besagt] das Wissen des Kalbes: erfrischend und milchreich mögt ihr sein, weidereich für den Menschen, süß.

Abhrāṇi (n. 1/3): Wolken (Nom. Pl. n.). **Āpaḥ** (f. 2/3): Wasser, Gewässer (Nom./Akk. Pl., von ap). **Prāpadyante** (laṭ III/3) **Vidyut** (f. 1/1): der Blitz (Nom. Sg.). **Sūrye** (m. 7/1): in der Sonne (Lok. Sg. m.). **Samāhitā** (participle) **Anavarṇe** (f. 1/2) **Ime** (f. 1/2): diese (Nom. Pl. m., von idam). **Bhūmī** (f. 1/2): Erde, Erdboden, auf dem Boden, wobei der Erdboden als Gefäß dient, Land, Landstrich, Erde, Platz, Ort, Stelle, Stätte. **Iyaṃ** (f. 1/1) **Ca** (avy.): und. **Asau** (f. 1/1): jener. **Ca** (avy.): und. **Rodasi** (f. 1/2) **Kim** (n. 1/1): wie, woher, warum, num, an, hat mich, kocht, oder isst er?, Mangel. **Svid** (avy.): wohl, denn (Frage-Partikel). **Atra** (avy.): hier, dort, dabei. **Antarā** (avy.): dazwischen, zwischen. **Bhūtam** (participle) **Yena** (n. 3/1): mit welchem. **Ime** (f. 1/2): diese (Nom. Pl. m., von idam). **Vidhṛte Ubhe** (f. 1/2) **Viṣṇunā** (m. 3/1) **Vidhṛte Bhūmī** (f. 1/2): Erde, Erdboden, auf dem Boden, wobei der Erdboden als Gefäß dient, Land, Landstrich, Erde, Platz, Ort, Stelle, Stätte. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Vātsasya** (m. 6/1) **Vedanā** (f. 1/1) **Irāvatī** (f. 8/1) **Dhenumatī** (f. 8/1) **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Bhūtam** (participle) **Sūryavasiniṃ** (f. 8/1) **Manuṣe** (m. 4/1) **Daśasye**: unsicher, evtl. zu daśasya- "ehren, dienen" (Dat./Lok. Sg.), nicht sicher segmentiert.

28

व्यष्टभ्नाद्रोदसी विष्णवेते । दधर्थं पृथिवीमभितो मयूखैः । किन्तद्विष्णोर्बलमाहुः । का दीप्तिः किं परायणम् । एको यद्धारयद्देवः । रेजतीं रोदसी उभे । वाताद्विष्णोर्बलमाहुः । अक्षरादीप्तिरुच्यते । त्रिपदाद्धारयद्देवः । यद्विष्णोरेकमुत्तमम्

vyāṣṭabhnādrodāsī viṣṇāvetē । dādharthā prthivīmabhitō mayūkhaiḥ । kintadvīṣṇor-bālamāhuḥ । kā dīptiḥ kiṃ parāyaṇam । ekō yaddhārayaddevaḥ । rejatī rodasī ūbhe । vātādvīṣṇorbālamāhuḥ । akṣarādīptirucyāte । tripadāddhārayaddevaḥ । yadvīṣṇōre-kamuttāmam

Er stützte die beiden Welthälften, o Viṣṇu; du hieltest die Erde ringsum mit deinen Pfählen fest. Was, sagt man, ist Viṣṇus Kraft? Was sein Glanz? Was seine höchste Zuflucht? Der eine Gott, der [alles] hielt - deshalb erzittern die beiden Welthälften. Vom Wind, sagt man, [kommt] Viṣṇus Kraft; von der unvergänglichen [Silbe] Om wird der Glanz genannt; durch die drei Schritte hielt der Gott - das ist Viṣṇus höchster [Schritt].

Vyāṣṭabhnāt (lañ III/1): vi-√stabh (auseinanderstuetzen) er stuetzte auseinander. **Rodasī** (f. 2/2): die beiden Welthaelften. **Viṣṇo** (m. 8/1): o Viṣṇu (Vokativ Sg.). **Ete** (f. 2/2): diese (Nom. Pl./Dual von etad). **Dādhārtha** (liṭ II/1) **Prthivīm** (f. 2/1): die Erde (Akk.). **Abhito** (avy.): ringsum, auf beiden Seiten. **Mayūkhaiḥ** (m. 3/3) **Kim** (n. 1/1): was. **Tat** (n. 2/1): das, dies. **Viṣṇoḥ** (m. 6/1): Viṣṇus. **Balam** (n. 2/1): Kraft. **Āhuḥ** (liṭ III/3): √ah (sagen) sie sagen, man sagt. **Kā** (f. 1/1) **Dīptiḥ** (f. 1/1) **Kim** (n. 1/1): wie, woher, warum, num, an, hat mich, kocht, oder isst er?, Mangel. **Parāyaṇam** (n. 1/1): das höchste Ziel, die letzte Zuflucht. **Eko** (numeral) **Yat** (avy.): das, welches. **Dhārayat** (lañ III/1): √dhr̥ (halten) er hielt. **Devaḥ** (m. 1/1): der Gott. **Rejati** (participle) **Rodasī** (f. 1/2): die beiden Welthaelften (Nom. Dual). **Ubhe** (f. 1/2) **Vātāt** (m. 5/1): vom Wind (Ablativ). **Viṣṇoḥ** (m. 6/1): Viṣṇus. **Balam** (n. 2/1): Kraft. **Āhuḥ** (liṭ III/3): √ah (sagen) sie sagen, man sagt. **Akṣarāt** (n. 5/1): von der unvergaenglichen [Silbe Om] (Ablativ). **Dīptiḥ** (f. 1/1): Glanz. **Ucyate** (laṭ karmaṇi III/1): √vac (sprechen) wird genannt. **Tripadāt** (m. 5/1): durch die drei Schritte (Ablativ). **Dhārayat** (lañ III/1): √dhr̥ (halten) er hielt. **Devaḥ** (m. 1/1): der Gott. **Yat** (avy.): das, welches. **Viṣṇoḥ** (m. 6/1): Viṣṇus. **Ekam** (numeral): eines. **Uttamam** (n. 1/1): das hoechste.

29

अग्नयो वायवश्चैव । एतदस्य परायणम् । पृच्छामि त्वा परं मृत्युम् । अवमं मध्यमञ्चतुम् । लोकञ्च पुण्यपापानाम् । एतत्पृच्छामि सम्प्रति । अमुमाहुः परं मृत्युम् । पवमानं तु मध्यमम् । अग्निरेवामो मृत्युः । चन्द्रमाश्चतुरुच्यंते

agnayō vāyavaścaiva । etadāsya parāyaṇam । pṛcchāmi tvā pāraṁ mṛtyum । avamam madhyamañcātum । lokñca puṇyāpāpānām । etatpṛcchāmi samprāti । amumāhuḥ pāraṁ mṛtyum । pavamānaṁ tu madhyamam । agnirevāvāmo mṛtyuḥ । cāndramāśca-turucyāte

Agni und Vāyu ebenso - das ist seine höchste Zuflucht. Ich frage dich nach dem höchsten Tod, dem geringsten, dem mittleren und dem vierten, und nach dem Ort der Verdienstvollen und der Sünder - dies frage ich nun. Den höchsten Tod nennt man jenen dort; der reinigende [Wind, Vāyu,] ist der mittlere; Agni allein ist der geringste Tod; der Mond wird als der vierte bezeichnet.

Agnayo (m. 1/3): die Agnis, Feuer (Nom. Pl.). **Vāyavaḥ** (m. 1/3): die Vāyus, Windgötter (Nom. Pl.). **Ca** (avy.): und. **Eva** (avy.): wahrlich, gewiss. **Etat** (n. 1/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von etad). **Asya** (m. 6/1): seine (Gen. Sg. von idam). **Parāyaṇam** (n. 1/1): das höchste Ziel, die letzte Zuflucht. **Pṛcchāmi** (laṭ I/1) **Tvā** (2/1): Dich. **Paraṁ** (m. 2/1): jenseits, höher als. **Mṛtyum** (m. 2/1): Tod, durch Feuer verursachter Tod, im Wasser seinem Tod findend, durch sein Weib den Tod findend, des Todes, des Todesgottes, des 8ten astrologischen Hauses. **Avamam** (m. 2/1): der geringste, niedrigste (Akk. Sg. m.). **Madhyamam** (m. 2/1): medius, in der (die) Mitte des Soldatentrupps, die Mitte von, Mitternacht, der mittlere, in der Mitte befindlich. **Ca** (avy.): und. **Catuḥ** (avy.): viermal, an vierter Stelle, fuer das vierte (Adv., zu catus/catuḥ - PW/CCS: "catus Adv. viermal"). **Lokam** (m. 2/1): Ort, Welt (Akk. Sg. m.). **Ca** (avy.): und. **Puṇyapāpānām** (m. 6/3) **Etat** (n. 2/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von etad). **Pṛcchāmi** (laṭ I/1) **Samprati** (avy.) **Amum** (m. 2/1): jenen dort (Akk. Sg. m. von adas). **Āhuḥ** (liṭ III/3): sie nennen, man sagt (3. Pl. Perf. von defektivem √ah 'sagen'). **Paraṁ** (m. 2/1): jenseits, höher als. **Mṛtyum** (m. 2/1): Tod, durch Feuer verursachter Tod, im Wasser seinem Tod findend, durch sein Weib den Tod findend, des Todes, des Todesgottes, des 8ten astrologischen Hauses. **Pavamānaṁ** (m. 2/1): der reinigende (Akk. Sg. m., Epitheton des Vāyu). **Tu** (avy.): aber, jedoch. **Madhyamam** (m. 2/1): medius, in der (die) Mitte des Soldatentrupps, die Mitte von, Mitternacht, der mittlere, in der Mitte befindlich. **Agniḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Eva** (avy.): wahrlich, gewiss. **Avamo** (m. 1/1): der geringste, niedrigste (Nom. Sg. m.). **Mṛtyuḥ** (m. 1/1): der Tod (Nom. Sg.). **Cāndramāḥ** (m. 1/1): der Mond (Nom. Sg.). **Catuḥ** (avy.): viermal, an vierter Stelle, fuer das vierte (Adv., zu catus/catuḥ - PW/CCS: "catus Adv. viermal"). **Ucyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird genannt (3. Sg. Präs. Pass. von √vac).

30

अनाभोगाः परं मृत्युम् । पापास्संयन्ति सर्वदा । आभोगास्त्वेवं संयन्ति । यत्र पुण्यकृतो जनाः । ततो मध्यममायन्ति । चतुर्मासि च सम्प्रति । पृच्छामि त्वां पापकृतः । यत्र यातयते यमः । त्वन्नस्तद्ब्रह्मन् प्रब्रूहि । यदि वेत्थाऽसतो गृह्ण

anābhogāḥ paraṁ mṛtyum । pāpāssaṁyanti sarvādā । ābhogāstvevā saṁyanti । yatra puṇyākṛto jānāḥ । tato madhyamamāyanti । catumāgniṁ ca samprāti । pṛcchāmi tvā pāpakṛtaḥ । yatra yātayate yamaḥ । tvannastadbrahmān prabrūhi । yadi vetthā'sato gr̥han

Die Unverdienstvollen [erlangen] den höchsten Tod; die Sünder gehen stets [dorthin]. Die Verdienstvollen aber gehen [zu einem anderen Ort], wo die rechtschaffenen Menschen [weilen]. Von dort gelangen sie zum mittleren [Tod], und, gemäß dem vierten, zu Agni. Ich frage dich nach den Sündern, wohin Yama sie [zur Vergeltung] führt. Verkünde mir dies, o Brahman, wenn du das des Nichtseienden Haus kennst.

Anābhogāḥ (m. 1/3) **Paraṁ** (m. 2/1): nach, darauf; das Höchste. **Mṛtyum** (m. 2/1): Tod, durch Feuer verursachter Tod, im Wasser seinem Tod findend, durch sein Weib den Tod findend, des Todes, des Todesgottes, des 8ten astrologischen Hauses. **Pāpāḥ** (m. 1/3): die Sünder (Nom. Pl. m.). **Samyanti** (laṭ III/3): zusammenkommen, sich versammeln (sam+i). **Sarvadā** (avy.): allezeit, stets, niemals. **Ābhogāḥ** (m. 1/3): die Verdienstvollen (Nom. Pl. m.). **Tu** (avy.): aber, jedoch. **Eva** (avy.): wahrlich, gewiss. **Samyanti** (laṭ III/3): zusammenkommen, sich versammeln (sam+i). **Yatra** (avy.): yat (wo) wo. **Puṇyākṛto** (m. 1/3): die Verdienstvollen, Rechtschaffenen (Nom. Pl. m.). **Janāḥ** (m. 1/3): Geschöpf; Mensch; Person, Leute, Geschlecht, Stamm, die anderen, die lebenden Geschöpfe, drei Personen, eine geliebte Person. **Tato** (avy.): dieses, von da her, dahin, darauf, alsdann, danach. **Madhyamam** (m. 2/1): medius, in der (die) Mitte des Soldatentrupps, die Mitte von, Mitternacht, der mittlere, in der Mitte befindlich. **Āyanti** (laṭ III/3) **Catum Agniṁ** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Ca** (avy.): und. **Samprati** (avy.) **Pṛcchāmi** (laṭ I/1) **Tvā** (2/1): Dich. **Pāpakṛtaḥ** (m. 2/3) **Yatra** (avy.): yat (wo) wo. **Yātayate** (ṇic laṭ III/1) **Yamaḥ** (m. 1/1): Yama (Totengott). **Tvam** (1/1): Du. **Naḥ** (4/3): von uns. **Tat** (n. 2/1): das, dies. **Brahman** (m. 8/1): Brahmā, der Schöpfer; Brahman, das Absolute. **Prabrūhi** (loṭ II/1) **Yadi** (avy.): wenn, so, so wahr. **Vettha** (liṭ II/1): du weisst (2. Sg. Perf. von √vid). **Asato** (n. 6/1): aus dem Nichtseienden (Abl. Sg. n. von asat). **Gr̥han** (m. 2/3)

31

कश्यपादुदितस्सूर्याः । पापान्निर्घ्नन्ति सर्वदा । रोदस्योन्तर्देशेषु । तत्र न्यस्यन्ते वासवैः । तेऽशरीराः प्रपद्यन्ते । यथाऽपुण्यस्य कर्मणः । अपाण्यपादकेशासः । तत्र तैयोनिजा जनाः । मृत्वा पुनर्मृत्युमापद्यन्ते । अद्यमानास्स्वकर्मभिः

kaśyapāduditāssūryāḥ । pāpānnirghnanti sarvādā । rodasyontārdeśeṣu । tatra nyasyante vāsavaiḥ । te'śarīrāḥ prāpadyante । yathā'puṇyasya karmāṇaḥ । apāṇyapādākeśāsaḥ । tatra tēyonijā jānāḥ । mṛtvā punarmṛtyumāpadyante । adyamānāssvakarmābhiḥ

Von Kaśyapa aufgegangene Sonnen vertreiben die Sünder allezeit. In den Zwischenräumen der beiden Welten werden sie dort von den Vasu-Göttern niedergesetzt. Sie, entkörpert, gelangen [dorthin] gemäß der unverdienstvollen Tat, ohne Hände, Füße und Haare; dort werden sie zu dortgeborenen Wesen. Sie sterben und geraten wieder in den Tod, aufgezehrt durch ihre eigenen Taten,

Kaśyapāt (m. 5/1): von Kaśyapa (Ablativ). **Uditāḥ** (m. 1/3): √ud-i (aufgehen) aufgegangene. **Sūryāḥ** (m. 1/3): Sonnen. **Pāpān** (m. 2/3): die Suender (Akk. Pl. m.). **Nirghnanti** (laṭ III/3): sie vertreiben, schlagen fort (3. Pl. Praes. von nir-√han). **Sarvādā** (avy.): allezeit, stets, niemals. **Rodasyoḥ** (f. 6/2): der beiden Welten (Genitiv Dual). **Antardeśeṣu** (m. 7/3): in den Zwischenräumen. **Tatra** (avy.): dorthin, dort. **Nyasyante** (laṭ karmaṇi III/3) **Vāsavaiḥ** (m. 3/3) **Te** (m. 1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Aśarīrāḥ** (m. 1/3): körperlos, entkörperpert (Nom. Pl. m.). **Prāpadyante** (laṭ III/3) **Yathā** (avy.): so dass, auf dass, wie. **Apuṇyasya** (n. 6/1): der unverdienstvollen [Tat] (Gen. Sg. n.). **Karmāṇaḥ** (n. 6/1) **Apāṇyapādākeśāsaḥ** (m. 1/3): ohne Hände, Füße und Haare (Bahuvrīhi-Kompositum). **Tatra** (avy.): dorthin, dort. **Te** (m. 1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Yonijāḥ** (m. 1/3): aus dem Mutterschoß/dort geboren (Nom. Pl. m.). **Jānāḥ** (m. 1/3): Geschöpf; Mensch; Person, Leute, Geschlecht, Stamm, die anderen, die lebenden Geschöpfe, drei Personen, eine geliebte Person. **Mṛtvā Punar** (avy.): wieder. **Mṛtyum** (m. 2/1): Tod (Akkusativ). **Āpadyante** (laṭ III/3): √pad (geraten, gelangen) sie geraten hinein. **Adyamānāḥ** (m. 1/3): √ad (essen, verzehren) verzehrt werdende. **Svakarmābhiḥ** (n. 3/3): durch ihre eigenen Taten (Instrumental).

32

आशातिकाः क्रिमय इव । ततः पूयन्ते वासवैः अपैतं मृत्युं जयति । य एवं वेद । स खल्वैवं विद्ब्राह्मणः । दीर्घश्रुतमो भवति । कश्यपस्यातिथिस्सिद्धगमनस्सिद्धगमनः । तस्यैषा भवति । आयस्मिन्सप्त वासवाः । रोहन्ति पूर्व्या रुहः

āśātikāḥ krimāya iva । tataḥ pūyante vāsavaiḥ apaitaṁ mṛtyuṁ jāyati । ya evaṁ vedā । sa khalvaivaṁ vidbrāhmaṇaḥ । dīrghaśruttamo bhavati । kaśyapasyātithissiddhagāmanassiddhagāmanaḥ । tasyaiṣā bhavati । āyasminthsapta vāsavāḥ । rohanti pūrvyā ruhāḥ

wie Würmer aus Verlangen. Dann werden sie von den Vasus gereinigt und überwinden diesen Tod - wer dies so weiß. Wer dies so weiß, wird ein wahrer Brahmane, wird höchst weitberühmt. [Er wird] Kaśyapas Gast, [dessen] Gang vollkommen, vollkommen ist sein Gang. Dazu gibt es diesen Spruch: 'In diesem [Meru] weilen sieben Vasus, die ersten der aufgestiegenen [Wesen] steigen empor.'

Āśātikāḥ (m. 1/3) **Krimaya** (m. 1/3) **Iva** (avy.): wie. **Tataḥ** (avy.): dieses, von da her, dahin, darauf, alsdann, danach. **Pūyante** (laṭ karmaṇi III/3) **Vāsavaiḥ** (m. 3/3) **Apa** (avy.): weg, fort. **Etam** (m. 2/1): diesen (Akk. Sg. von etad). **Mṛtyuṁ** (m. 2/1) **Jayati** (laṭ III/1) **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṁ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ III/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṁ veda"). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Khalvaivaṁ Vit** (m. 1/1): der Wissende, Kenner (Nom. Sg. m., Kompositionshinterglied zu -vid). **Brāhmaṇaḥ** (m. 1/1): der Brahmane. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Dīrghaśruttamo** (m. 1/1) **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Kaśyapasya** (m. 6/1): Kaśyapas (Genitiv). **Atithiḥ** (m. 1/1): Gast. **Siddhagāmanaḥ** (m. 1/1): dessen Gang vollkommen ist (Kompositum). **Siddhagāmanaḥ** (m. 1/1): dessen Gang vollkommen ist (Kompositum, Wiederholung zur Betonung). **Tasya** (m. 6/1): (tat: dieser) dessen. **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āyasminthsapta Vāsavāḥ** (m. 1/3) **Rohanti** (laṭ III/3) **Pūrvyā** (m. 1/3) **Ruhāḥ** (participle)

33

ऋषिर् ह दीर्घश्रुतमः । इन्द्रस्य घर्मो अतिथिरिति । कश्यपः पश्यंको भवति । यत्सर्वं परिपश्यतीति सौक्ष्म्यात् । अथाग्नेरष्टपुरुषस्य । तस्यैषा भवति । अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् । विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनः । भूयिष्ठन्ते नम उक्तिं विधेमेति

ṛṣir ha dīrghaśruttāmaḥ । indrasya gharma atithirīti । kaśyapaḥ paśyāko bhavati । yatsarvaṃ paripaśyatīti sauṣṣmyāt । athāgnēraṣṭapuruṣasya । tasyaiṣā bhavāti । agne nayaḥ supathāḥ rāye aśmān । viśvāni deva vayunāni vidvān । yuyodhyāsmajjuhuraṇamenāḥ । bhūyiṣṭhante nama uktiṃ vidhemeti

Der Ṛṣi Dīrghaśruttama [sprach]: 'Der Gharma Indras ist der Gast' - so heißt es; Kaśyapa wird zum Allsehenden, da er wegen [seiner] Feinheit alles ringsum sieht. Betreffend Agni, den mit acht Personen: dazu gibt es diesen Spruch: 'Agni, führe uns auf gutem Pfad zum Reichtum, o Gott, der du alle Weisheiten kennst; halte fern von uns die krumme Sünde; die reichlichste Verehrung wollen wir dir darbringen.'

Ṛṣir (m. 1/1) **Ha** (avy.): fürwahr, gewiss. **Dīrghaśruttamaḥ** (m. 1/1) **Indrasya** (m. 6/1) **Gharma** (m. 1/1) **Atithiḥ** (m. 1/1): Gast. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Kaśyapaḥ** (m. 1/1) **Paśyako** (m. 1/1) **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yat** (avy.): das, welches. **Sarvaṃ** (n. 2/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Pari-paśyati** (laṭ III/1): er sieht ringsum, ueberschaut (3. Sg. Praes. von pari-√drś). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Saukṣmyāt** (n. 5/1) **Atha** (avy.): nun, betreffend. **Agneḥ** (m. 6/1): Agnis (Genitiv). **Aṣṭapuruṣasya** (m. 6/1): des Achtpersonen- [Agni] (Kompositum, Genitiv). **Tasya** (m. 6/1): (tat: dieser) dessen. **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Agne** (m. 8/1): oh Feuer. **Naya** (loṭ II/1) **Supathā** (m. 3/1) **Rāye** (m. 4/1) **Asmān** (2/3): uns (Akk. Pl. von asmad). **Viśvāni** (n. 2/3) **Deva** (m. 8/1): Gott, Gottheit, Deva. **Vayunāni** (n. 2/3) **Vidvān** (m. 1/1): der Wissende. **Yuyodhi** (loṭ II/1): √yu (trennen, fernhalten) halte fern (Imperativ). **Asmat** (5/3): von uns. **Juhurāṇam** (n. 2/1): krumme, gebogene. **Enaḥ** (n. 2/1): Suende. **Bhūyiṣṭhām** (f. 2/1): die reichlichste, groesste (Akk. Sg. f., Superlativ zu bahu). **Te** (4/1): Euer, Dein, das; Dir. **Nama** (avy.): Verehrung (Sandhi-Form von namaḥ vor folgendem Vokal). **Uktiṃ** (f. 2/1) **Vidhema** (vidhiliṅ I/3) **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise.

34

अग्निश्च जातवेदाश्च । सहोजा अजिराप्रभुः । वैश्वानरो नर्यापाश्च । पुङ्क्तिरांधाश्च सप्तमः विसर्पेवाऽष्टमोऽग्नीनाम् । एतेऽष्टौ वसवः क्षिता इति । यथर्वेवाग्नेरर्चिर्वर्णविशेषाः । नीलार्चिश्च पीतार्चिश्चेति । अथ वायोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य । प्रभ्राजमाना व्यवदाताः

agniśca jātavedāśca । sahojā ajirāprabhuḥ । vaiśvānaro naryāpāśca । paṅktirādhāśca saptamaḥ visarpevā'stāmo'gnīnām । ete'stau vasavaḥ kṣitā iti । yathartvevāgnerarcir-varṇaviśeṣāḥ । nīlārciśca pītākārciśceti । atha vāyorekādaśapuruṣasyaikādaśāstrīkaśya । prabhrājamānā vyavadātāḥ

Agni, der Jātavedas, der Selbstentstandene, Ungezügelt-Mächtige, der Vaiśvānara, der den Menschen Zugehörige, der Ordnungsträger als siebter, und der Auskriechende als achter der Agnis - das sind die acht Vasus, [als] auf Erden weilend [bekannt]. Je nach Jahreszeit sind die Flammenfarben Agnis verschieden: eine blaue Flamme und eine gelbliche Flamme. Sodann, betreffend Vāyu mit elf männlichen und elf weiblichen [Gestalten]: die Hervorleuchtenden, die Reingewordenen,

Agni (m. 1/1): Feuer. **Ca** (avy.): und. **Jātavedā** (m. 1/1): Jātavedas (Nom. Sg., Beiname Agnis, 'Wesenkenner'). **Ca** (avy.): und. **Sahojā** (m. 1/1) **Ajirāprabhuḥ** (m. 1/1) **Vaiśvānaro** (m. 1/1) **Naryāpā** (m. 1/1): der den Menschen Zugehörige (Nom. Sg. m., Epitheton Agnis). **Ca** (avy.): und. **Paṅktirādhā** (m. 1/1): der Ordnungsträger (Nom. Sg. m., Epitheton Agnis). **Ca** (avy.): und. **Saptamaḥ** (numeral): der siebente, der siebente Tag in einer Monatshälfte, der siebente Kasus, Locativ, die Endungen dieses Kasus. **Visarpah** (m. 1/1): der Auskriechende, Umherschleichende. **Vā** (avy.): oder. **Aṣṭamaḥ** (numeral): der achte. **Agninām** (m. 6/3): der Agnis (Genitiv Plural). **Ete** (m. 1/3) **'ṣtau** (numeral): acht. **Vasavaḥ** (m. 1/3): gut, heilsam, Reichtum, Besitz, Licht, Glanz, Strahl, Bezeichnung einer Klasse Devas. **Kṣitā** (m. 1/3) **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Yathartu** (avy.): je nach Jahreszeit (Adv.-Kompositum yathā+ṛtu). **Eva** (avy.): wahrlich, gewiss. **Agneḥ** (m. 6/1): Agnis (Genitiv). **Arcirvarṇaviśeṣāḥ** (m. 1/3): die Flammenfarben-Besonderheiten (Nom. Pl. m., Kompositum arcis+varṇa+viśeṣa). **Nīlārciḥ** (f. 1/1): blaue Flamme (Nom. Sg. f., Kompositum nīla+arciḥ). **Ca** (avy.): und. **Pītākārciḥ** (f. 1/1): gelbliche Flamme (Nom. Sg. f., Kompositum pītaka+arciḥ). **Ca** (avy.): und. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Vāyoḥ** (m. 6/1): Vāyus (Genitiv). **Ekādaśapuruṣasya** (m. 6/1): des Elfmaenner-[Vāyu] (Kompositum, Genitiv). **Ekādaśāstrīkasya** (m. 6/1): des Elffrauen-[Vāyu] (Kompositum, Genitiv). **Prabhrājamānā** (participle) **Vyavadātāḥ** (participle)

35

याश्च वासुकिवैद्युताः । रजताः परुषाः श्यामाः । कपिला अतिलोहिताः । ऊर्ध्वा अवपतन्ताश्च । वैद्युत इत्येकादश । नैनं वैद्युतो हिनस्ति । य एवं वेद । स होवाच व्यासः पाराशर्यः । विद्युद्वधमेवाहं मृत्युमैच्छमिति । न त्वकामंहन्ति

yāśca vāsukivaidyutāḥ । rajatāḥ paruṣāḥ śyāmāḥ । kapilā atilohitāḥ । ūrdhvā avapātantaśca । vaidyuta ityekādaśa । nainaṃ vaidyuto hinasti । ya evaṃ veda । sa hovāca vyāsaḥ pārāśaryaḥ । vidyudvadhamevāhaṃ mṛtyumaicchamīti । na tvakāmamhanti

und die Vāsuki-Blitzgestaltigen, die Silbrigen, die Rauhen, die Dunklen, die Braunen, die Feuerroten, die nach oben Fliegenden - das sind die elf Blitzgestalten. Diesen schadet der Blitz nicht - wer dies so weiß. Da sprach Vyāsa Pārāśarya: 'Ich wollte den Tod durch den Blitz [erlangen]', doch [der Blitz] tötet den nicht Begehrenden nicht,

Yāḥ (f. 1/3): die (fem. Nom. Pl.). **Ca** (avy.): und. **Vāsukivaidyutāḥ** (f. 1/3) **Rajatāḥ** (f. 1/3) **Paruṣāḥ** (f. 1/3) **Śyāmāḥ** (f. 1/3) **Kapilā** (f. 1/3) **Atilohitāḥ** (f. 1/3) **Ūrdhvā** (f. 1/3): aufwärts gerichtet. **Avapātantaḥ** (f. 1/3): herabfallend (Nom. Pl. fem., Partizip Praesens von ava-√pat). **Ca** (avy.): und. **Vaidyuta** (f. 1/3) **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Ekādaśa** (numeral): elf. **Na** (avy.): nicht. **Enam** (m. 2/1): ihn, es (enklitisches Pronomen, nur Akkusativ). **Vaidyuto** (m. 1/1): blitzumleuchtet (Nom. Pl.). **Hinasti** (lat) **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Ha** (avy.): fürwahr, gewiss. **Uvāca** (lit): sprach (3. Sg. Perfekt von √vac). **Vyāsaḥ** (m. 1/1) **Pārāśaryaḥ** (m. 1/1) **Vidyudvadam** (m. 2/1): Tod durch den Blitz (Kompositum, Akkusativ). **Eva** (avy.): wahrlich, gewiss. **Aham** (1/1): ich. **Mṛtyum** (m. 2/1): Tod (Akkusativ). **Aiccham** (lañ I/1): ich wuenschte (1. Sg. Imperfekt von √iṣ). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Na** (avy.): nicht. **Tu** (avy.): aber, jedoch. **Akāmam** (m. 2/1): den nicht Begehrenden (Akk. Sg. mask.). **Hanti** (lat): toetet, schlaegt (3. Sg. Praesens von √han).

36

य एवं वेद । अथ गन्धर्वगणाः । स्वानभ्राट् । अङ्घ्रिर्बम्भारिः । हस्तस्सुहस्तः । कृशानुर्विश्वावसुः । मूर्धन्वान्सूर्यवर्चाः । कृतिरित्येकादश गन्धर्वगणाः । देवाश्च महादेवाः । रश्मयश्च देवा गरगिरः

ya evaṃ veda । atha gāndharvagaṇāḥ । svānabhṛāt । aṅghārīrbambhāriḥ । hastassuhastāḥ । kṛśānurviśvāvāsuḥ । mūrdhanvānthsūryavarcaḥ । kṛtirityekādaśa gāndharvagaṇāḥ । devāśca mahādevāḥ । raśmayāśca devā garagiraḥ

wer dies so weiß. Sodann die Gandharva-Scharen: Svāna, Abhrāt, Aṅghāri, Bambhāri, Hasta, Suhasta, Kṛśānu, Viśvāvasu, Mūrdhanvān, Sūryavarcas, Kṛti - das sind die elf Gandharva-Scharen, und die Götter und Großgötter, und die Strahlen und die Götter, die Garagira

Ya (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Gandharvagaṇāḥ** (m. 1/3) **Svāna** (m. 1/1): Name eines Gandharva. **Abhrāt** (m. 1/1): Name eines Gandharva. **Aṅghāriḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva. **Bambhāriḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva. **Hastāḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva (nicht zu verwechseln mit hasta "Hand"). **Suhastāḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva. **Kṛśānuḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva. **Viśvāvasuḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva (Herr von allem Reichtum). **Mūrdhanvān** (m. 1/1): Name eines Gandharva (der Bekopfte). **Sūryavarcāḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva (Sonnenglanz). **Kṛtiḥ** (m. 1/1): Name eines Gandharva. **Iti** (avy.): so, dies (Zitatpartikel). **Ekādaśa** (numeral): elf. **Gandharvagaṇāḥ** (m. 1/3) **Devāḥ** (m. 1/3): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva). **Ca** (avy.): und. **Mahādevāḥ** (m. 1/3) **Raśmayāḥ** (m. 1/3): die Strahlen, Zügel. **Ca** (avy.): und. **Devā** (m. 1/3): die Götter, Naturgesetze. **Garagiraḥ** (m. 1/3)

37

नैनं गिरो हिनस्ति । य एवं वेद । गौरी मिमाय सलिलानि तक्षती । एकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी । अष्टापदी नवपदी बभ्रुवुषी । ससाक्षरा परमे व्योमन्निति । वाचो विशेषणम् । अथ निगदंव्याख्याताः । ताननुक्रमिष्यामः । वराहवस्वतपसः

nainaṃ giró hinasti । ya evaṃ veda । gaurī mimāya salilāni takṣatī । ekāpadī dvīpa-dī sā catuṣpadī । aṣṭāpādī navāpadī babhūvuṣī । sasrākṣarā parame vyōmanniti । vācō viśeṣaṇam । atha nigadāvyākhyātāḥ । tānanukramiṣyāmaḥ । varāhavāssvatapasah

diesem schaden die Stimmen nicht - wer dies so weiß. 'Die Kuh brüllte, die Gewässer schaffend, die einfüßige, die zweifüßige, sie, die vierfüßige, die achtfüßige, die neunfüßige geworden, die tausendsilbige im höchsten Himmel' - so [besagt] die Erklärung der Rede. Sodann sind die im 'Nigada' Erklärten [zu nennen]; diese wollen wir nun der Reihe nach aufführen: die Wildschweine, von eigener Askese,

Na (avy.): nicht. Enam (m. 2/1): ihn, es (enklitisches Pronomen, nur Akkusativ). Girah Hinasti (lat) Ya (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). Evam (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. Veda (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evam veda"). Gaurī (f. 1/1) Mimāya (lit) Salilāni (n. 2/3) Takṣatī (participle) Ekapadī (f. 1/1) Dvīpadī (f. 1/1) Sā (f. 1/1): sie, zusammen mit. Catuṣpadī (f. 1/1) Aṣṭāpadī (f. 1/1) Navāpadī (f. 1/1) Babhūvuṣī (participle) Sasrākṣarā (f. 1/1) Parame (n. 7/1): im höchsten (parama: höchste, Lokativ). Vyoman (n. 7/1): Himmel, Luftraum (Lok. Sg. vyomani/vyoman). Iti (avy.): so sei es, auf diese Weise. Vācō (f. 6/1) Viśeṣaṇam (n. 1/1) Atha (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. Nigadavyākhyātāḥ (m. 1/3): nigada-vyākhyātāḥ: durch Rezitation erklärt/dargelegt (Kompositum). Tān (m. 2/3): sie, jene (Akk. Pl. m.). Anukramiṣyāmaḥ (lit): wir werden der Reihe nach aufzählen/durchgehen (1. Pl. Fut.). Varāhavaḥ (m. 1/3): eberartig, wie ein Eber (Nom. Pl. m.). Svatapasah (m. 1/3): von eigener Askese/Glut (Nom. Pl. m.).

38

विद्युन्महसो धूपयः । श्वापयो गृहमेधाश्चेत्येते । ये चेमेऽसिमिविद्विषः । पर्जन्यास्सप्त पृथिवीमभिवर्षन्ति । वृष्टिभिरिति । एतयैव विभक्तिर्विपरीताः । सप्तभिर्वा तैरुदीरिताः । अमूल्लोकानभिवर्षन्ति । तेशामेषा भवति । समानमेतदुदकम्

vidyunmāhaso dhūpayah । śvāpayo gr̥hamedhāścetyete । ye ceme'śimividviṣah । parjanyaśsapta pṛthivīmabhivārṣanti । vṛṣṭibhiriti । etayaiva vibhaktiviparītāḥ । saptabhīrvā tairudīritāḥ । amūnlokānabhivārṣanti । teśāmeṣā bhavati । samānametadudakam

die Blitz-Riesigen, die Dampfhaften, die Schaumigen, die Hausfeuer-zugehörigen - das sind sie; und jene [Wesen] Āsimividviṣas: die sieben Parjanyas beregnen die Erde mit Regengüssen - so heißt es. Ebendadurch sind sie, in umgekehrter Gestaltung, siebenfach benannt. Diese [Welten] dort beregnen sie. Dazu gibt es diesen Spruch: 'Gleich ist dieses Wasser,

Vidyunmahaso (m. 1/3) Dhūpayah (m. 1/3) Śvāpayo (m. 1/3) Gr̥hamedhāḥ (m. 1/3): Hausopferer, die am Hausfeuer Opfernden (Nom. Pl. m.). Ca (avy.): und. Iti (avy.): so, dies (Zitatpartikel). Ete (m. 1/3): dieser, diese, dieses. Ye (m. 1/3): (ya) welche. Ca (avy.): und. Ime (m. 1/3): diese (Nom. Pl. m., von idam). Āsimividviṣah (m. 1/3): Name/Klasse von Wesen (Nom. Pl.). Parjanyaḥ (m. 1/3): die Parjanyas (Regengoetter/Regenwolken, Nom. Pl. von parjanya). Sapta (numeral): sieben. Pṛthivīm (f. 2/1): die Erde (Akk. Sg. f.). Abhivārṣanti (lat): sie beregnen (3. Pl. Präs.). Vṛṣṭibhiḥ (f. 3/3): mit Regenguessen (Instr. Pl. von vṛṣṭi). Iti (avy.): so sei es, auf diese Weise. Etayā (f. 3/1): durch diese (Instr. Sg. fem. von etad). Eva (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. Vibhaktiviparītāḥ (m. 1/3): vibhakti-viparītāḥ: fallverkehrt, mit vertauschtem Kasus (Kompositum). Saptabhiḥ (numeral) Vā (avy.): oder, wie, selbst, sogar. Taiḥ (m. 3/3): durch jene, von ihnen (Instr. Pl. m./n. von tad). Udīritāḥ (m. 1/3): verkuendet, benannt (Nom. Pl., Partizip Perfekt Passiv von ud-√ir). Amūn (m. 2/3): jener, jene, jenes. Lokān (m. 2/3): die Welten (Akk. Pl. m.). Abhivārṣanti (lat): sie beregnen (3. Pl. Präs.). Teṣām (6/3): ihrer, deren (Gen. Pl. m./n. von tad). Eṣā (f. 1/1): diese (fem. von etad). Bhavati (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. Samānam (n. 1/1): gleich, dasselbe (Nom./Akk. Sg. n.). Etat (n. 1/1): dies (Nom./Akk. Sg. n.). Udakam (n. 1/1): Wasser (Nom./Akk. Sg. n.).

39

उच्चैत्यवचाहभिः । भूमिं पर्जन्या जिन्वन्ति । दिवं जिन्वन्त्यग्नय इति । यदक्षरं भूतकृतम् । विश्वे देवा उपासन्ते । महर्षिमस्य गोप्तारम् । जमदग्निमकुर्वत । जमदग्निराप्यायते । छन्दोभिश्चतुर्नरैः । राज्ञस्सोमस्य तृप्तार्सः

uccaityāvacāhabhiḥ । bhūmiṃ parjanyaṁ jinvānti । divaṃ jinvantyaagnāya iti । yad-akṣaram bhūtakṛtam । viśvé devā upāsāte । maharṣimasya goptāram । jamadāgnim-akurvata । jamadāgnirāpyāyate । chandōbhiścaturuttaraiḥ । rājñāssomasya tṛptāsah

das durch den Ausruf 'uccait' emporsteigt; die Regengötter beleben die Erde, sie beleben den Himmel, die Feuer' - so heißt es. Was die unvergängliche, wesensschaffende [Silbe betrifft]: die Allgötter verehren sie; sie machten den großen Ṛṣi zu seinem Beschützer, den Jamadagni; Jamadagni wird gesättigt durch die um vier vermehrten Versmaße, durch die Zufriedenen des Königs Soma,

Uccaityavacāhabhiḥ Bhūmiṃ (f. 2/1): die Erde (Akk.). **Parjanya** (m. 1/3) **Jinvanti** (lat) **Divam** (f. 2/1): Himmel (div: Himmel, Akkusativ). **Jinvanti** (lat) **Agnayah** (m. 1/3): die Agnis, Feuer (Nom. Pl.). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Akṣaram** (n. 1/1): nicht zerrinnend, unvergänglich, Schriftstück, Wort, Silbe, Laut, Vokal, höchste Gottheit, Gesetz. **Bhūtakṛtam** (n. 1/1) **Viśve** (m. 1/3): alle (Nom. Pl. von viśva). **Devā** (m. 1/3): die Götter, Naturgesetze. **Upāsate** (lat): √upa-ās (verehren, dienen, sich widmen) sie verehren, sie dienen.. **Maharṣim** (m. 2/1): den grossen Ṛṣi (Akk. Sg. von maharṣi). **Asya** (6/1): seine (Gen. Sg. von idam). **Goptāram** (m. 2/1) **Jamadagnim** (m. 2/1): Jamadagni (Akk. Sg. m., ein Ṛṣi). **Akurvata** (lañ): machen, tun. **Jamadagnih** (m. 1/1): Jamadagni (Nom. Sg. m., ein Ṛṣi). **Āpyāyate** (lat): wird genährt, nimmt zu (3. Sg. Präs. Med.). **Chandobhiḥ** (n. 3/3): Metrum, Versmass. **Chaturuttaraiḥ** (n. 3/3): um vier vermehrt, vierfach hoeher (Instr. Pl.). **Rājñah** (m. 6/1): des Koenigs (Gen. Sg. von rājan). **Somasya** (m. 6/1): des Soma (Gen. Sg. von soma). **Tṛptāsah** (m. 1/3): gesaettigt, zufrieden (Nom./Vok. Pl. m., -āsah-Endung).

40

ब्रह्मणा वीर्यावता । शिवा नः प्रदिशो दिशः । तच्छं योरावृणीमाहे । गातुं यज्ञाय । गातुं यज्ञपतये । दैवीस्वस्तिरस्तु नः । स्वस्तिर्मानुषेभ्यः । ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम् । शत्रो अस्तु द्विपदे । शं चतुष्पदे । सोमपा असोमपा इति निगदंव्याख्यातः

brahmaṇā vīryāvatā । śivā naḥ pradiśo diśaḥ । tacchaṃ yorāvṛṇīmahe । gātum yajñāya । gātum yajñapātaye । daivīssvastirastu naḥ । svastirmānūṣebhyaḥ । ūrdhvaṃ jigātu bheṣajam । śannō astu dvīpade । śaṃ catuṣpade । somapā asomapā iti nigadāvyākhyātāḥ

durch Kraft, o Brahman. Günstig seien uns die Himmelsrichtungen und Weltgegenden. Das Heilsame und Wohltuende wollen wir erwählen. Gedeihen für das Opfer, Gedeihen für den Opferherrn. Göttliches Heil sei uns, Heil den Menschen. Aufwärts steige die Heilkraft. Wohlergehen dem Zweifüßler, Wohlergehen dem Vierfüßler. [Die Somatrinker und Nicht-Somatrinker - so sind die im 'Nigada' Erklärten.]

Brahmaṇā (n. 3/1): durch die heilige Kraft, das Gebet (Instr. Sg. von brahman). **Vīryāvatā** (n. 3/1): kraftvoll, mit Hel- denkraft versehen (Instr. Sg., zu vīrya). **Śivā** (f. 1/3): guenstig, guetig, gnaedig, heilbringend (Adjektiv). **Naḥ** (4/3): von uns. **Pradiśo** (f. 1/3): die Zwischenrichtungen, Nebenrichtungen (Nom. Pl. von pradiś). **Diśaḥ** (f. 1/3): Richtung, Gegend, Ort, Raum Hinweis. **Tat** (n. 2/1): das, jenes (Demonstrativpronomen, hier Objekt zu āvṛṇīmahe). **Śaṃ**: Heil, Glück, Wohl- ergehen (Teil des Dvandva śaṃ-yoḥ). **Yoḥ** (n. 6/2): und Wohlergehen (zu yos, Teil des Dvandva śaṃ-yoḥ, Gen./Abl. Dual). **Āvṛṇīmahe** (lat I/3): wir erwählen, wir wählen aus (1. Pl. Ātmanepada von ā + √vr). **Gātum** (m. 2/1): Weg, Gang, freie Bahn, Gedeihen (Akk. von gātu). **Yajñāya** (m. 4/1): für das Opfer (Dativ von yajña). **Gātum** (m. 2/1): Weg, Gang, freie Bahn, Gedeihen (Akk. von gātu). **Yajñapātaye** (m. 4/1): für den Herrn des Opfers (Dativ von yajñapati). **Daivīḥ** (f. 1/3): goettlich (Nom. Pl. f.). **Svastīḥ** (f. 1/1): Wohlergehen, Segen (Nom. Sg. f.). **Astu** (lot III/1): es sei, moege sein (3. Sg. Imperativ). **Naḥ** (4/3): von uns. **Svastīḥ** (f. 1/1): Wohlergehen, Segen (Nom. Sg. f.). **Mānuṣebhyaḥ** (m. 4/3): fuer die Men- schen (Dat. Pl. m.). **Ūrdhvaṃ** (avy.): aufwärts, empor. **Jigātu** (lot III/1): es möge gehen, aufsteigen (Imperativ von √gā). **Bheṣajam** (n. 1/1): die Heilkraft, das Heilmittel. **Śaṃ**: Glück, Heil, Wohlergehen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Astu** (lot III/1): √as (sein) er sollte sein. **Dvīpade** (m. 4/1): für den Zweifüßler (Dativ von dvīpad). **Śaṃ**: Glück, Heil, Wohlergehen. **Catuṣ-**

pade (m. 4/1): für den Vierfüßler (Dativ von catuspad). **Somapā** (m. 1/3): der Soma-Trinkende (Gott mit Soma-Anteil). **Asomapā** (m. 1/3): der nicht Soma-Trinkende (Gott ohne Soma-Anteil). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Nigada-vyākhyātāḥ** (m. 1/3): nigada-vyākhyātāḥ: durch Rezitation erklärt/dargelegt (Kompositum).

41

सहस्रवृद्धिं भूमिः । पुरं व्योम सहस्रवृत् । अश्विनां भुज्युनासत्या । विश्वस्य जगत्स्पती । जाया भूमिः पतिव्योम । मिथुनन्ता अतुर्यथुः । पुत्रो बृहस्पती रुद्रः । सारमा इति स्त्रीपुमम् । शुक्रान् वामन्यद्यजं वामन्यत् । विषुरुपे अहनीं द्यौरिव स्थः

saḥasravṛdhiṃ bhūmiḥ । paraṃ vyōma saḥasravṛt । aśvinā bhujyūnāsatyā । viśvasya jagataspatī । jāyā bhūmiḥ patirvyoma । mithunantā aturyāthuḥ । putro bṛhaspatī rudraḥ । saramā iti strīpumam । śukra, n vāmanyadyajam vāmanyat । viṣurūpe ahanī dyauriva sthaḥ

Tausendfach wachsend ist diese Erde, tausendfach wachsend der höchste Himmelsraum. Die beiden Aśvins, die Bhujyu-Retter, die Nāsatyas, sind Herren der ganzen bewegten Welt. Die Gattin ist die Erde, der Gatte der Himmel; als Paar erlangten sie Wachstum. Ihr Sohn ist Bṛhaspati, Rudra; Saramā ist [ihr] weiblich-männliches [Prinzip]. Das eine von euch beiden ist hell, das andere geopfert; wie zwei verschiedengestaltige Tage und Nächte seid ihr, o Himmel.

Sahasravṛt (1/1): tausendfach wachsend, Tausende bergend/einschliessend (PW, belegt Taitt. Ar. 1.10.1). **Iyam** (f. 1/1): diese (Nom. Sg. f. von idam). **Bhūmiḥ** (f. 1/1): die Erde. **Paraṃ** (n. 1/1): nach, darauf; das Höchste. **Vyoma** (n. 1/1): der Himmel, der Aether. **Sahasravṛt** (1/1): tausendfach wachsend, Tausende bergend/einschliessend (PW, belegt Taitt. Ar. 1.10.1). **Aśvinā** (m. 1/2): die beiden Aśvins (vedischer Nom./Akk. Dual). **Bhujyū** (m. 1/2): Beiname der Aśvin (Bhujyu-Retter, Nom. Dual). **Nāsatyā** (m. 1/2): die Nāsatyas, Beiname der Aśvin (CCS/GRA). **Viśvasya** (n. 6/1): des Alls. **Jagataḥ** (n. 6/1): des Alls, der (beweglichen) Welt (Gen. Sg. von jagat). **Patī** (m. 1/2): die beiden Herren (Nom./Akk. Dual von pati). **Jāyā** (f. 1/1): die Ehefrau, Gattin (CCS). **Bhūmiḥ** (f. 1/1): die Erde. **Patīḥ** (m. 1/1): der Gatte, Herr (Nom. Sg. von pati). **Vyoma** (n. 1/1): der Himmel, der Aether. **Mithunantā Aturyathuḥ** (liṭ II/2) **Putro** (m. 1/1): der Sohn (Nom. Sg. von putra, putro < putraḥ vor stimmhaftem Anlaut). **Bṛhaspatī** (m. 1/1): Bṛhaspati (hier als Name des Sohnes, Nom.). **Rudraḥ** (m. 1/1): der Sturmgott, heulend, heulend machend, mit Gebrüll laufen, schrecklich. **Saramā** (f. 1/1): Saramā, die Goetterhuendin, Botin (CCS/GRA), hier Bild fuer das weiblich-maennliche Prinzip. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Strīpumam** (n. 1/1): (strī + pums) weiblich-maennlich, das weiblich-maennliche [Prinzip]. **Śukram** (n. 2/1): hell, glaenzend, rein, klar. **Vām** (6/2): von/fuer euch beide (enkl. Dual-Pronomen). **Anyat** (n. 2/1): das andere (Nom./Akk. Sg. n.). **Yajataṃ** (n. 2/1): verehrungswuerdig, heilig, goettlich (Akk. Sg. n. von yajata, CCS). **Vām** (6/2): von/fuer euch beide (enkl. Dual-Pronomen). **Anyat** (n. 2/1): das andere (Nom./Akk. Sg. n.). **Viṣurūpe** (n. 1/2): wie zwei verschiedengestaltige (viṣu + rūpe, Dual). **Ahanī** (n. 1/2): die beiden Tage und Naechte (ahanī, Dual). **Dyauḥ** (f. 1/1): der Himmel (Nom. Sg.). **Iva** (avy.): wie, gleichwie. **Sthaḥ** (laṭ): seid ihr zwei (2. Pers. Dual Praesens von √as).

42

विश्वा हि माया अवन्तः स्वधावन्तौ । भद्रा वां पूषणाविहरतिरस्तु वासात्यौ चित्रौ जगन्तो निधानौ । द्यावाभूमी चरन्तः सं सखायौ । तावन्धिनां रासभाश्च हव मे । शुभस्पती आगतं सूर्यां सहा । त्युग्रोह भुज्युमश्चिनोदमेघे । रयिन्न कश्चिन्ममृवां अवाहाः । तमूहथुर्नोभिरात्मन्वतीभिः । अन्तरिक्षप्रुडभिरपोदकाभिः

viśvā hi māyā avāthaḥ svadhāvantau । bhadrā vāṃ pūṣaṇāviharātīrastu vāsātyau citrauh jagāto nidhānau । dyāvābhūmī carathāḥ saṃ sakhāyau । tāvaśvinā rāsabhāśvā havāṃ me । śubhaspatī āgataṃ sūryayā saha । tyugróha bhujyumáśvinodameghe । rayinna kaścinmamṛvāṃ avāhāḥ । tamūhathurnaubhirātmanvatībhiḥ । antarikṣapruḍbhīrapódaśbhiḥ

Denn alle Blendwerke überwindet ihr, Kraftvolle. Gütig sei uns, o Pūṣan und Áśvins, eure Gabe, ihr wunderbaren, weltbergenden [Götter]. Himmel und Erde durchwandern sie gemeinsam als Freunde; euch beide, ihr Áśvins, [rufe ich] mit dem Ruf nach dem Esel-Rossgespann. Ihr Herren des Glücks, kommt mit der Sonne herbei; jener Gewaltige [rettete] Bhujyu im Ozean der Áśvins; keinerlei Reichtum ging dem Sinkenden [verloren] - ihr fuhrst ihn mit selbstbewegten Schiffen, mit luftraumdurchdringenden, wasserlosen [Fahrzeugen]

Viśvā (f. 2/3): jeder, ganz. **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Māyā** (f. 2/3): Zauberkraft, Kraft. **Avathaḥ** (laṭ): ihr beide fördert/schützt, hilft (2. Dual Präsens von √av). **Svadhāvantau** (m. 8/2): (svadhā + vantau) die Kraftvollen, Eigenkraft-Besitzenden (Nom./Voc. Dual). **Bhadrā** (f. 1/1): gütig (Nom.). **Vāṃ** (2/2): euch beiden (Dual Akkusativ von yuṣmad). **Pūṣaṇāviharātīrastu Vāsātyau Citrauh** (m. 8/2): die wunderbaren, glänzenden (Nom. Dual von citra). **Jagataḥ** (n. 6/1): des Alls, der (beweglichen) Welt (Gen. Sg. von jagat). **Nidhānau** (n. 8/2): die beiden Bergungsstätten, Behausungen (Nom. Dual von nidhāna). **Dyāvābhūmī** (f. 2/2): (dyu + bhūmī) Himmel und Erde (Nom. Dual, Variante zu dyāvāprthivī). **Carathāḥ** (laṭ): sie beide wandern, bewegen sich (3. Dual Präsens von √car). **Saṃ** (avy.): zusammen, mit-. **Sakhāyau** (m. 1/2): die beiden Freunde (Nom. Dual von sakhi). **Tau** (2/2): die beiden, jene (Nom./Akk. Dual von tad). **Áśvinā** (m. 2/2): die beiden Áśvins (vedischer Nom./Akk. Dual). **Rāsabhāśvā** (m. 2/2): (rāsabha + áśva) Esel-Rossgespann (Kompositum). **Havāṃ** (m. 2/1): den Ruf (Akk. Sg. von hava). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Śubhaspatī** (m. 8/2): die beiden Herren der Eilfahrt/des Schmuckes, Beiname der Áśvin (CCS). **Āgataṃ** (lot): kommt herbei (2. Dual Imperativ von ā-√gam). **Sūryayā** (f. 3/1): mit der Sonne (Instr. Sg. von sūryā). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Tyugroha**: beginnt mit tyugra = Tugra (PW: eigtl. Schreibfehler fuer tugra, exakt in diesem Text TAITT. AR. 1.10.2 belegt); Rest 'oha' unklar - Gesamtform NICHT sicher aufgelöst. **Bhujyum** (m. 2/1): Bhujyu (Akk. Sg., der von den Áśvin gerettete Sohn Tugras). **Áśvinoḥ** (6/2): der beiden Áśvins (Gen. Dual). **Udameghe** (n. 7/1): im Wasserwolk/Ozean (Lok. Sg. von uda-megha). **Rayim** (m. 2/1): Reichtum, Gut, Besitz (Akk. Sg. von rayi). **Na** (avy.): nicht. **Kaścit** (m. 1/1): irgendwer, irgendetwas. **Mamṛvāṃ**: gestorben, untergegangen (Perfektpartizip Akt. von √mr̥ 'sterben'). **Avāhāḥ Tam** (m. 2/1): ihn (Akk. Sg.). **Ūhathuḥ** (liṭ II/2): sie beide führten, brachten (2./3. Dual Perfekt von √vah). **Naubhiḥ** (f. 3/3): mit Schiffen (Instr. Pl. von nau). **Ātmanvatībhiḥ** (f. 3/3): selbstbeseelten, selbstbewegten (Instr. Pl. f. von ātmanvat, GRA belegt RV {116,3}). **Antarikṣapruḍbhīḥ** (f. 3/3): mit luftraumdurchdringenden [Fahrzeugen] (Kompositum antarikṣa+pruḍ, Instr. Pl., GRA belegt RV {116,3}). **Apodakābhiḥ** (f. 3/3): wasserlosen (Instr. Pl. f. von apodaka, GRA belegt RV {116,3}).

43

तिस्रः क्षपस्त्रिरहतिव्रजद्विः । नासत्या भुज्युर्महथुः पतङ्गैः । समुद्रस्य धन्वन्तराद्रस्यं पारे । त्रिभीरथैश्शतपङ्क्तिः षडंशैः । सवितारं वितन्वन्तम् । अनुबध्नाति शांबरः । आपपूर्षेभरश्चैव । सवितरिपुसोऽभवत् । त्वं सुतृप्तं विदित्वैव । बहुसोम गिरं वंशी

tisraḥ kṣapastrirahātivrajadbhiḥ । nāsātyā bhujyumūhathuḥ pataṅgaiḥ । samudrasya dhanvānnādrasyā pāre । tribhīrathaiśśatapadbhiḥ ṣaḍāśvaiḥ । savitāraṃ vitānvantam । anubadhnāti śāmbaraḥ । āpapūrṣambāraścaiva । savitārepaśo'bhavat । tyam sūtrptaṃ viditvaiva । bahusōma giram vāśī

durch drei Nächte, dreimal den Tag durchquerend. Die Nāsatyas führten Bhujyu mit fliegenden [Rossen] fort, an der Grenze des feuchten Ozean-Gefildes, mit drei Wagen, hundertfüßig, sechsrossig. [Er] spannt den ausbreitenden Savitr an; Śāmbara umschlingt ihn. Āpapūrṣambara ward; Savitr entstand aus dem Rücken. Diesen, [den] wohlgesättigten, wohl erkennend, [sang] der Somareiche, der Machtvolle, sein Lied.

Tisraś (numeral): drei (fem.). **Kṣapaḥ** (f. 2/3): die Nächte (Akk. Pl. von kṣapā). **Tris** (avy.): dreimal. **Ahā** (n. 2/3): die Tage (Akk. Pl. von ahar/ahan, vedische Form). **Ativrajadbhiḥ** (m. 3/3): durchquerend, hindurchziehend (Instr. Pl. Partizip von ati-√vraj). **Nāsātyā** (m. 8/2): die Nāsatyas, Beiname der Aśvin (CCS/GRA). **Bhujyum** (m. 2/1): Bhujyu (Akk. Sg., der von den Aśvin gerettete Sohn Tugras). **Ūhathuḥ** (liṭ II/2): sie beide führten, brachten (2./3. Dual Perfekt von √vah). **Pataṅgaiḥ** (m. 3/3): mit den fliegenden [Rossen/Wesen] (Instr. Pl. von pataṅga). **Samudrasya** (m. 6/1) **Dhanvan** (n. 7/1): Bogen. **Na** (avy.): nicht. **Ādrasya** (m. 6/1): feucht, nass (Adj.). **Pāre** (n. 7/1): jenseits (Lok. von pāra). **Tribhiḥ** (numeral): mit dreien (Instr. Pl.). **Rathaiḥ** (m. 3/3): mit Wagen (Instr. Pl. von ratha). **Śatapadbhiḥ** (3/3): mit den hundertfüßigen [Wagen] (Kompositum śata+pad, Instr. Pl.). **Ṣaḍāśvaiḥ** (3/3): (ṣaṭ + aśva) sechsrossig (Kompositum, Instr. Pl.). **Savitāraṃ** (m. 2/1) **Vitānvantam** (m. 2/1): den ausbreitenden (Akk. Sg. Partizip Präs. von vi-√tan). **Anubadhnāti** (laṭ): er spannt an, bindet an (3. Sg. Präsens von anu-√bandh). **Śāmbaraḥ** (m. 1/1) **Āpapūrṣambaraḥ** (m. 1/1): Eigenname/Beiname (unklar), tritt neben Śāmbara auf. **Ca** (avy.): und. **Eva** (avy.): wahrlich, gewiss. **Savitā** (m. 1/1): Savitr, der Antreiber (Sonnengott). **Repaso**: ungeklaerte Wortform, siehe grammar-review-todo.md. **Abhavat** (laṅ): er wurde, entstand. **Tyam** (2/1): jenen. **Sūtrptaṃ** (2/1): (su + trpta) wohlgesättigt (Akk. Sg.). **Viditvā** **Eva** (avy.): wahrlich, gewiss. **Bahusoma** (1/1): (bahu + soma) der Somareiche. **Giram** (f. 2/1): das Lied, die Rede (Akk. Sg. von gir/gīḥ). **Vāśī** (m. 1/1): der Machtvolle, Herrschende (Nom. Sg. von vāśin).

44

अन्वेति तुग्रो वक्रियान्तम् । आयसुयान्तसोमत्प्रसुषु । स सङ्ग्रामस्तमोद्योऽत्योतः । वाचो गाः पिपाति तत् । स तद्गोभिस्ताऽत्येत्यन्ये । रक्षसानन्विताश्च ये । अन्वेति परिवृत्याऽस्तः । एवमेतौस्थौ अश्विना । ते एते द्युःपृथिव्योः । अहरहर्गर्भन्दधाथे

anveti tugro vākriyāntam । āyasūyāntsomātṛpsuṣu । sa saṅgrāmastamodyo'tyotah । vāco gāḥ pipāti tat । sa tadgobhisstā'tyetyanye । rakṣasānanvitāścā ye । anveti parivṛtyā'stah । evameṭausthō aśvinā । te ete dyūḥpṛthivyoḥ । ahārahargarbhāndadhāthe

Tugra folgt dem sich Windenden nach; die vom Somatrunk Gesättigten [folgen ihm] hinweg. Jener Kampf, vom Dunkel überwunden, entbrennt; er trinkt die Milchkühe der Rede. Er, mit den Rindern, überwindet die anderen; die von den Rakṣas Erfassten [gehen zugrunde]. Er kehrt heim, ringsum wandelnd. So sind beide, die Aśvins; sie beide sind Himmel und Erde; Tag für Tag empfangen sie ein Kalb.

Anveti (laṭ): er folgt nach (3. Sg. Präsens von anu-√i). **Tugro** (m. 1/1): Tugra (Nom. Sg., Vater des Bhujyu). **Vakriyāntam** (m. 2/1): (vakri + yāntam) den sich windend Gehenden (Akk. Sg.). **Āyasūyāntsomātṛpsuṣu** **Sa** (1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Saṅgrāmaḥ** (m. 1/1): Kampf, Zusammentreffen (m.). **Tamodyo'tyotah** **Vāco** (f. 6/1): der Rede (Gen. Sg. von vāc). **Gāḥ** (f. 2/3): die Kühe, Rinder (Akk. Pl. von go). **Pipāti** (laṭ): er trinkt (3. Sg. Präsens, reduplizierte Form von √pā). **Tat** (2/1): dieses. **Sa** (1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Tat**: dieses. **Gobhiḥ** (m. 3/3): mit den Kuehen/Rindern (Instr. Pl. von go). **Tāḥ** (f. 2/3): sie, jene (Nominativ Plural Feminin von tad). **Atyeti** (laṭ): ueberwindet, geht darueber hinaus (ati+i). **Anye** (m. 1/3): die anderen (Nom. Pl. von anya). **Rakṣasā** (3/1): von den Rakṣas (Instr. Sg.). **Anvitāḥ** (m. 1/3): begleitet, ergriffen von (Nom. Pl. Partizip von anu-√i). **Ca** (avy.): und. **Ye** (1/3): (ya) welche. **Anveti** (laṭ): er folgt nach (3. Sg. Präsens von anu-√i). **Parivṛtya** (gerund): ringsum gewandt/umherziehend (Gerundium von pari+√ṛt). **Āstah** **Eva** (avy.): so, wahrlich. **Etai** (1/2): diese beiden (Nom. Dual von etad). **Sthah** (laṭ): seid ihr zwei (2. Dual Präsens von √as). **Aśvinā** (m. 8/2) **Te** (1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Ete** (1/3): diese (Nom. Pl./Dual von etad). **Dyūḥpṛthivyoḥ** (f. 6/2) **Aharahar** (avy.): Tag fuer Tag (reduplizierte Adverbform von ahar). **Garbham** (m. 2/1): die Leibesfrucht, den Keim (Acc. Sg.). **Dadhāthe** (laṭ): ihr beide setzt/empfangt (2. Dual Praesens Med. von dhā).

45

तयोरेतौ वत्सावहोरात्रे । पृथिव्या अहः । दिवो रात्रिः । ता अविंसृष्टौ । दम्पती एव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ । अग्निश्चादित्यश्च । रात्रेर्वत्सः । श्वेत आदित्यः । अहोऽग्निः

tayōretau vatsāvāhorātre । pṛthivyā ahah । divo rātriḥ । tā avisṛṣtau । dampatī eva bhāvataḥ । tayōretau vatsau । agniścādityaścā । rātrervatsaḥ । śveta ādityaḥ । aho'gniḥ

Von ihnen beiden sind Tag und Nacht die Kälber: der Erde [gehört] der Tag, dem Himmel die Nacht. Sie beide, ungetrennt, sind wie Gatte und Gattin; ihre beiden Kälber sind Agni und Āditya. Der Nacht Kalb [ist] der weiße Āditya, dem Tag [gehört] Agni,

Tayoḥ (6/2): von den beiden (Gen. Dual). **Etai** (1/2): diese beiden (Nom. Dual von etad). **Vatsau** (m. 1/2): die beiden Kälber (Nom. Dual von vatsa). **Ahorātre** (1/2): Tag und Nacht (Nom. Dual, Kompositum ahar+rātri). **Pṛthivyā** (f. 6/1): der Erde (Gen./Dat. Sg. von pṛthivī). **Ahah** (m. 1/1): der Tag (Nom. Sg. von ahar). **Divo** (m. 6/1): des Himmels (Gen. Sg. von div/dyu). **Rātriḥ** (f. 1/1): die Nacht (Nom. Sg.). **Tā** (f. 1/2): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Avisṛṣtau** (1/2): (a + visṛṣtau) ungetrennt, nicht entlassen (Nom. Dual Partizip Perf. Pass. von vi-√sṛj). **Dampatī** (1/2): Gatte und Gattin, Hausherr und Hausherrin (Nom. Dual). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Bhavataḥ** (laṭ III/2): sie beide sind (3. Dual Präsens von √bhū). **Tayoḥ** (6/2): von den beiden (Gen. Dual). **Etai** (1/2): diese beiden (Nom. Dual von etad). **Vatsau** (m. 1/2): die beiden Kälber (Nom. Dual von vatsa). **Agniḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Ādityaḥ** (m. 1/1): Āditya, der Sonnengott (Nom. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Rātreḥ** (f. 6/1): der Nacht (Gen. Sg. von rātri). **Vatsaḥ** (m. 1/1): das Kalb (Nom. Sg.). **Śveta** (m. 1/1): weiß, hell, glänzend. **Ādityaḥ** (m. 1/1): zur Aditi gehörig, die zwölf Sonnengottheiten. **Ahah** (m. 1/1): dem Tag (Nom. Sg. von ahar, hier lokativisch/possessiv gebraucht). **Agniḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.).

46

ताम्रो अरुणः । ता अविंसृष्टौ । दम्पती एव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ । वृत्रश्च वैद्युतश्च । अग्नेर्वृत्रः । वैद्युतं आदित्यस्य । ता अविंसृष्टौ । दम्पती एव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ

tāmro aruṇaḥ । tā avinsṛṣṭau । dampatī eva bhāvataḥ । tayōretau vatsau । vṛtraścā vaidyutaścā । agnervṛtraḥ । vaidyutā ādityasyā । tā avinsṛṣṭau । dampatī eva bhāvataḥ । tayōretau vatsau

der kupferrote, der rötliche. Sie beide, ungetrennt, sind wie Gatte und Gattin; ihre beiden Kälber sind Vṛtra und der Blitzgestaltige. Agnis [Kalb ist] Vṛtra, des Blitzgestaltigen [Kalb gehört] der Sonne. Sie beide, ungetrennt, sind wie Gatte und Gattin; ihre beiden Kälber [sind]

Tāmro (m. 1/1): kupferrot (Nom. Sg. von tāmra, tāmro < tāmraḥ vor stimmhaftem Anlaut). **Aruṇaḥ** (m. 1/1): der rötliche, goldgelbe (Nom. Sg. von aruṇa). **Tā** (m. 1/2): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Avinsṛṣṭau** (m. 1/2): (a + visṛṣṭau) ungetrennt, nicht entlassen (Nom. Dual Partizip Perf. Pass. von vi-√srj). **Dampatī** (m. 1/2): Gatte und Gattin, Hausherr und Hausherrin (Nom. Dual). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Bhāvataḥ** (laṭ III/2): sie beide sind (3. Dual Präsens von √bhū). **Tayoh** (m. 6/2): von den beiden (Gen. Dual). **Etau** (m. 1/2): diese beiden (Nom. Dual von etad). **Vatsau** (m. 1/2): die beiden Kälber (Nom. Dual von vatsa). **Vṛtraḥ** (m. 1/1): Vṛtra (Nom. Sg., Name eines Daemons). **Ca** (avy.): und. **Vaidyutaḥ** (m. 1/1): der Blitzgestaltige (Nom. Sg. von vaidyuta). **Ca** (avy.): und. **Agneḥ** (m. 6/1): Agnis (Gen. Sg.). **Vṛtraḥ** (m. 1/1): Vṛtra (Nom. Sg., Name eines Daemons). **Vaidyuta** (m. 1/1): der Blitzgestaltige (Nom. Sg., hier ohne Visarga). **Ādityasya** (m. 6/1): des Āditya, der Sonne (Gen. Sg.). **Tā** (m. 1/2): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Avinsṛṣṭau** (m. 1/2): (a + visṛṣṭau) ungetrennt, nicht entlassen (Nom. Dual Partizip Perf. Pass. von vi-√srj). **Dampatī** (m. 1/2): Gatte und Gattin, Hausherr und Hausherrin (Nom. Dual). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Bhāvataḥ** (laṭ III/2): sie beide sind (3. Dual Präsens von √bhū). **Tayoh** (m. 6/2): von den beiden (Gen. Dual). **Etau** (m. 1/2): diese beiden (Nom. Dual von etad). **Vatsau** (m. 1/2): die beiden Kälber (Nom. Dual von vatsa).

47

उष्मा च नीहारश्च । वृत्रस्योष्मा । वैद्युतस्य नीहारः । तौ तवेव प्रतिपद्येते । सेयंरात्रीं गर्भिणीं पुत्रेण संवसति । तस्या वा एतदुल्बणम् । यद्रात्रीं रश्मयः । यथा गोर्गर्भिण्यां उल्बणम् । एवमेतस्यां उल्बणम् । प्रजयिष्णुः प्रजया च पशुभिश्च भवति । य एवं वेद । एतमुद्यन्तमपियन्तं चेति । आदित्यः पुण्यस्य वृत्तः । अथ पवित्राङ्गिरसः

uṣmā ca nīhāraśca । vṛtrasyoṣmā । vaidyutasyā nīhāraḥ । tau tāveva pratipadyete । sey-
amrātrī garbhīṇī putreṇa saṁvāsati । tasyā vā etadulbaṇam । yadrātrau raśmayāḥ । ya-
thā gorgarbhīṇyā ulbaṇam । evameṭasyā ulbaṇam । prajayiṣṇuḥ prajāyā ca paśubhiśca
bhavati । ya evaṁ veda । etamudyantamapiyāntaṁ ceti । ādityaḥ puṇyāśya vatsaḥ ।
atha pavitrāṅgīrasaḥ

Hitzeglut und Nebel: Vṛtras [Kalb ist] die Hitzeglut, des Blitzgestaltigen [Kalb] der Nebel. Sie beide gehören eben zueinander. Diese Nacht wohnt trüchtig mit ihrem Sohn zusammen; ihre Fruchthülle sind eben die Strahlen der Nacht. Wie bei einer trüchtigen Kuh die Fruchthülle [ist], so ist ihre Fruchthülle. Fruchtbar wird [der Wissende] mit Nachkommenschaft und Vieh - wer dies so weiß, nämlich diese [Sonne] als aufgehende und untergehende [erkennend]. Āditya ist das Kalb der Frömmigkeit. Sodann die Reinen der Āngiras:

Uṣmā (m. 1/1): die Hitzeglut, der Dunst (Nom. Sg. von uṣman). **Ca** (avy.): und. **Nīhāraḥ** (m. 1/1): der Nebel (Nom. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Vṛtrasya** (m. 6/1): Vṛtras (Gen. Sg.). **Uṣmā** (m. 1/1): die Hitzeglut, der Dunst (Nom. Sg. von uṣman). **Va-
idyutasya** (m. 6/1): des Blitzgestaltigen (Gen. Sg. von vaidyuta). **Nīhāraḥ** (m. 1/1): der Nebel (Nom. Sg.). **Tau** (m. 1/2):
sie beide (Nom. Dual von tad). **Tau** (m. 1/2): sie beide (Nom. Dual von tad). **Eva** (avy.): eben, gerade. **Pratipadyete** (laṭ
III/2): sie gehören zueinander, treten zueinander (3. Dual Präsens Medium von prati-√pad). **Sā** (f. 1/1): sie (Nom. Sg. f.
von tad). **Iyam** (f. 1/1): diese (Nom. Sg. f. von idam). **Rātrī** (f. 1/1): die Nacht (Nom. Sg.). **Garbhīṇī** (f. 1/1): trüchtig (Nom.
Sg. f.). **Putreṇa** (m. 3/1): mit dem Sohn (Instr. Sg.). **Samvasati** (laṭ III/1): sie wohnt zusammen (3. Sg. Präsens von sam-
√vas). **Tasyā** (f. 6/1): ihrer (Gen. Sg. f. von tad). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Etat** (n. 1/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n.
von etad). **Ulbaṇam** (n. 1/1): die Fruchthülle, Eihülle (Nom./Akk. Sg. n. von ulba). **Yat** (avy.): welches, dass (Nom./Akk.
Sg. n. von yad, hier konjunkional). **Rātrau** (f. 7/1): in der Nacht (Lok. Sg.). **Raśmayāḥ** (m. 1/3): die Strahlen, Zügel.
Yathā (avy.): so dass, auf dass, wie. **Gōḥ** (f. 6/1): der Kuh (Gen. Sg. von go). **Garbhīṇyāḥ** (f. 6/1): der trüchtigen (Gen.
Sg. f. von garbhīṇī, Visarga vor folgendem Vokal elidiert). **Ulbaṇam** (n. 1/1): die Fruchthülle, Eihülle (Nom./Akk. Sg.
n. von ulba). **Evaṁ** (avy.): so, auf diese Weise. **Etasyāḥ** (f. 6/1): dieser (Gen. Sg. f. von etad, Visarga vor folgendem
Vokal elidiert). **Ulbaṇam** (n. 1/1): die Fruchthülle, Eihülle (Nom./Akk. Sg. n. von ulba). **Prajayiṣṇuḥ** (m. 1/1): (prajā +
iṣṇu) fruchtbar, reich an Nachkommenschaft (Nom. Sg.). **Prajayā** (f. 3/1): mit Nachkommenschaft (Instr. Sg. von prajā).
Ca (avy.): und. **Paśubhiḥ** (m. 3/3): mit dem Vieh (Instr. Pl. von paśu). **Ca** (avy.): und. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein,
werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṁ** (avy.): so, genau,
wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ III/1): er weiß (3. Sg. Perfekt von √vid - hier Verb, nicht das Substantiv 'Veda/Wis-
sen'). **Etam** (m. 2/1): diesen (Akk. Sg. von etad). **Udyantam** (m. 2/1): den aufgehenden (Akk. Sg. Partizip Präs. von ud-
√i). **Apiyantam** (m. 2/1): den untergehenden (Akk. Sg. Partizip Präs. von api-√i, 'hineingehen/untergehen'). **Ca** (avy.):
und. **Iti** (avy.): so, Zitatpartikel. **Ādityaḥ** (m. 1/1): zur Aditi gehörig, die zwölf Sonnengottheiten. **Puṇyasya** (n. 6/1): der
Frömmigkeit, des Verdienstes (Gen. Sg.). **Vatsaḥ** (m. 1/1): das Kalb (Nom. Sg.). **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt,
dann, alsdann. **Pavitrāṅgīrasaḥ** (m. 1/3): (pavitra + āṅgīrasa) die reinen Āngiras-Nachkommen (Kompositum, Nom.
Pl.).

48

पवित्रवन्तः परिवाजमासन्ते । पितृषां प्रत्नो अभिरक्षति व्रतम् । महस्समुद्रं वरुणस्तिरोदधे । धीरां इच्छेकुर्धरुणेष्वारभम् । पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते । प्रभुर्गात्राणि पर्येषिविश्वतः । अतप्ततनूर्न तदामो अंश्रुते । श्रुतास इद्वहन्तस्तत्समांशत । ब्रह्मा देवानाम् । असंतस्सद्ये ततक्षुः

pavitṛavantaḥ parivājamāsāte । pītaiṣāṃ pratno abhirākṣati vṛatam । mahassāmudraṃ varuṇastīrodādhe । dhīrā icchekurdharuṇeṣvārabham । pavitraṃ te vitātaṃ brahmaṇaspate । prabhurḡātrāṇi paryeṣivīśvataḥ । ataptatanūrna tadāmo āśnute । śṛtāsa idvahantaṣtatsamāśata । brahmā devānām । asātassadye tataḥkṣuḥ

die Reinen sitzen um den fahrenden [Wagen]. Ihr uralter Vater bewacht ihr Gelübde; im großen Meer verbarg Varuṇa [es]; die Weisen vermochten es an den Grundfesten zu ergreifen. Ausgebreitet ist dein reinigendes [Werk], o Herr des Gebets; du, mächtig, durchziehst die Glieder von allen Seiten. Nicht mit ungebranntem Leib erreicht man das; die gereiften [Priester] tragend erlangen dies. Das Brahman der Götter -

Pavitṛavantaḥ (m. 1/3): (pavitra + vant) die Reinen (Nom. Pl.). **Parivājam** (2/1): [unklar - passt nicht sicher zu 'den fahrenden Wagen', nicht aufgelöst]. **Āsate** (laṭ III/3): sie sitzen, verweilen (3. Pl. Präsens Medium von √ās). **Pitā** (m. 1/1): der Vater (Nom. Sg.). **Eṣāṃ** (m. 6/3): ihrer (Gen. Pl. von etad/īdam). **Pratno** (m. 1/1): uralt, ehemalig (Nom. Sg. von pratna). **Abhirākṣati** (laṭ III/1): er bewacht, beschützt (3. Sg. Präsens von abhi-√rakṣ). **Vratam** (n. 2/1): das Gelübde (Akk. Sg.). **Mahaḥ** (n. 6/1): der Grösse, Herrlichkeit (Gen. Sg. von mahas, hier adverbial: 'im grossen'). **Samudram** (m. 2/1): das Meer (Akk. Sg.). **Varuṇaḥ** (m. 1/1): Varuṇa (Nom. Sg.). **Tīrodadhe** (liṭ III/1): er verbarg (3. Sg. Perfekt Medium von tira-√dhā). **Dhīrā** (m. 1/3): die Weisen, Verständigen (Nom. Pl.). **ic** (avy.): eben dieser, tatsächlich dieser. **Chakur** (liṭ III/3): koennen, vermoegen (Wurzel, hier chekuḥ = 3. Pl. Perfekt). **Dharuṇeṣv** (n. 7/3): Grundfeste, Stuetze, Traeger. **Ārabham**: (vedischer Infinitiv von ā-√rabh) zu ergreifen, zu beginnen. **Pavitraṃ** (n. 1/1): das Reinigende (Nom./Akk. Sg. n. von pavitra). **te** (6/1): Euer, Dein, das; Dir. **Vitātaṃ** (n. 1/1): ausgebreitet (Nom./Akk. Sg. n. Partizip Perf. Pass. von vi-√tan). **Brahmaṇaspate** (m. 8/1): o Herr des Gebets (Vok. Sg., Epitheton des Bṛhaspati). **Prabhuḥ** (m. 1/1): mächtig, überragend (Nom. Sg. von prabhu). **Gātrāṇi** (n. 2/3): die Glieder (Akk. Pl. n. von gātra). **Paryeṣi** (laṭ II/1): du durchziehst, umschreitest (2. Sg. Präsens von pari-√i). **Vīśvataḥ** (avy.): von allen Seiten (Adv.). **Ataptatanūḥ** (m. 1/1): (a + tapta + tanūḥ) mit ungebranntem Leib (Kompositum, Nom. Sg.). **Na** (avy.): nicht. **Tat** (n. 2/1): das (Akk. Sg. n. von tad). **Āmaḥ** (m. 1/1): der Rohe, Ungekochte (Nom. Sg. von āma). **Āśnute** (laṭ III/1): er erreicht, erlangt (3. Sg. Präsens von √āś). **Śṛtāsa** (m. 1/3): die gereiften, gekochten (Nom. Pl. von śṛta). **it** (avy.): wahrlich, eben (Betonungspartikel). **Vahantaḥ** (m. 1/3): tragend (Nom. Pl. Partizip Präs. von √vah). **Tat** (n. 2/1): das (Akk. Sg. n.). **Samāśata** (luṇ III/3): sie erlangten (3. Pl. Aorist Medium von sam-√āś). **Brahmā** (m. 1/1): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute. **Devānām** (m. 6/3): der Götter. **Asataḥ** (n. 5/1): aus dem Nichtseienden (Abl. Sg. n. von asat). **Sat** (n. 2/1): das Seiende (Akk. Sg. n.). **Ye** (m. 1/3): welche (Nom. Pl. von yad). **Tataḥkṣuḥ** (liṭ III/3): sie zimmerten, schufen, formten (3. Pl. Perfekt von √takṣ).

49

ऋशयस्सप्तार्त्रिश्च यत् । सर्वेऽत्रयो अंगस्त्यश्च । नक्षत्रैश्शङ्कुतोऽवसन् । अथ सवितुः श्यावाश्वस्याऽवर्तिकामस्य । अमी य ऋक्षा निहितास उच्चा । नक्तं ददृश्रे कुहांचिद्वियुः । अदब्धानि वरुणस्य व्रतानि । विचाकशच्चन्द्रमा नक्षत्रमेति । तत्सवितुर्वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि

ṛśáyassaptātrīśca yat । sarve'trayo āgastyāśca । nakṣātraīśśaṅkṛto'vasan । atha savituh śyāvāśvasyā'vartikāmasya । amī ya ṛkṣā nihitāsa uccā । naktam dadṛśre kuhāciddivēyuh । adābdhāni varuṇasya vrātāni । viçākaśaccandramā nakṣātrameti । tatsāviturva-reṇyam । bhargó devasyā dhīmahi

aus dem Nichtseienden schufen sie das Seiende. Die sieben Ṛṣis, Atri und alle, die Atris und Agastya wohnten bei den Sternbildern. Sodann betreffend Savitṛ, den Sohn Śyāvāśvas, den Unbeständigen: 'Jene Sternbilder, hoch droben aufgestellt, wurden nachts gesehen; wohin gehen sie am Tag? Unversehrt sind Varuṇas Gebote; wandernd erreicht der Mond das Sternbild.' Wir wollen jenes begehrenswerte Licht Savitṛs,

Ṛśayah (m. 1/3): die Ṛṣis, Seher (Nom. Pl.). **Sapta** (numeral): sieben. **Atriḥ** (m. 1/1): Atri (Nom. Sg., Name eines Ṛṣi). **Ca** (avy.): und. **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Sarve** (m. 1/3): alle (Nom. Pl.). **Atrayah** (m. 1/3): die Atris, Nachkommen Atris (Nom. Pl.). **Agastyah** (m. 1/1): Agastya (Nom. Sg., Name eines Ṛṣi). **Ca** (avy.): und. **Nakṣatraiḥ** (n. 3/3): mit den Sternbildern (Instr. Pl.). **Śaṅkṛto** (m. 1/1): [unklar - Kompositumsegmentierung nicht sicher aufgelöst]. **Avasan** (lañ III/3): sie wohnten (3. Pl. Imperfekt von √vas). **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Savituh** (m. 6/1): der Sonne (Gen., von savitṛ). **Śyāvāśvasya** (m. 6/1): Śyāvāśvas (Gen. Sg., Vatersname). **Avartikāmasya** (m. 6/1): [unklar - 'den Unbeständigen', Kompositumsegmentierung nicht sicher aufgelöst]. **Ami** (m. 1/3): jene (Nom. Pl.). **Ya** (m. 1/3): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Ṛkṣā** (m. 1/3): die Sternbilder, das Siebengestirn (Nom. Pl. von ṛkṣa). **Nihitāsa** (m. 1/3): aufgestellt, hingelegt (Nom. Pl. Partizip Perf. Pass. von ni-√dhā). **Uccā** (avy.): hoch, droben (Adv.). **Naktam** (avy.): nachts (Adv.). **Dadṛśre** (liṭ karmaṇi III/3): sie wurden gesehen (3. Pl. Perfekt Medium/Passiv von √dṛś). **Kuha** (avy.): wo. **Cit** (avy.): irgend. **Divā** (avy.): am Tag (Adv.). **Īyuh** (liṭ III/3): sie gehen (3. Pl. Perfekt von √i). **Adabdhāni** (n. 1/3): (a + dabdha) unversehrt, ungetäuscht (Nom./Akk. Pl. n. Partizip von √dabh). **Varuṇasya** (m. 6/1): Varuṇas (Gen. Sg.). **Vratāni** (n. 1/3): die Gebote, Satzungen (Nom./Akk. Pl. n. von vrata). **Vicākaśat** (m. 1/1): wandelnd scheinend, erkennend (Partizip Präs. Intensiv von vi-√kāś). **Candramāḥ** (m. 1/1): der Mond (Nom. Sg.). **Nakṣatram** (n. 2/1): das Sternbild (Akk. Sg.). **Eti** (laṭ III/1): er erreicht, geht (3. Sg. Präsens von √i). **Tat** (n. 2/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von tad, Anfang des Gāyatrī-Mantra). **Savitur** (m. 6/1): Antreiber, Erreger, Beleber, Leben zeugende und Segen schaffende Kraft der Sonne. **Vareṇyam** (n. 2/1): der Verehrungswürdige. **Bhargo** (n. 2/1): strahlender Glanz. **Devasya** (m. 6/1): des Gottes. **Dhīmahi** (3): √dhī (denken an, betrachten) wir denken nach, wir meditieren.

50

धियो यो नः प्रचोदयात् । तत्सवितुर्वरेणमहे । वयन्देवस्य भोजनम् । श्रेष्ठसर्वधातमम् । तुरं भगस्य धीमहि । अपांगूहत सवित् तृभिन् । सर्वादिवो अन्धसः । नक्तन्तान्यभवन्दृशे । अस्थ्यस्थना संभविष्यामः । नाम नामैव नाम मे

dhiyo yo naḥ pracodayāt । tatsāviturvr̥ṇīmahe । vayandevasya bhojanam । śreṣṭhaṁ-sarvadhātāmam । turam bhagasya dhīmahi । apāgūhata savitā tr̥bhīn̄ । sarvādivo andhasaḥ । naktantānyābhavandṛśe । asthyasthnā sambhaviṣyāmaḥ । nāma nāmaiva nāma me

des Gottes, betrachten, der unsere Gedanken anregen möge. Wir erwählen Savitṛs Speise, die beste, alles Nährende. Den Raschen unter Bhagas [Gaben] wollen wir betrachten. Savitṛ verbarg die drei [Reiche]; alle vom Himmel [kommenden] Kräfte wurden nachts unsichtbar. Von Knochen zu Knochen werden wir entstehen; Name um Name [gehört] mir.

Dhiyo (f. 2/3): die Gedanken (Akk. Pl. von dhī). **Yo** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Naḥ** (6/3): von uns. **Pracodayāt** (leṭ III/1): pra- (vorwärts, hervor, intensivierend) √cud (bewegen) möge er anspornen, erleuchten, anregen. **Tat** (n. 2/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von tad). **Savituḥ** (m. 6/1): der Sonne (Gen., von savitṛ). **Vṛṇīmahe** (laṭ I/3): wir erwählen (1. Pl. Präsens Medium von √vr̥). **Vayam** (1/3): wir (Nom. Pl.). **Devasya** (m. 6/1): des Gottes. **Bhojanam** (n. 2/1): die Speise, Nahrung (Akk. Sg.). **Śreṣṭham** (n. 2/1): das beste (Akk. Sg. n. von śreṣṭha). **Sarvadhātāmam** (n. 2/1): (sarva + dhā + tama) das alles Nährende, Tragende (Superlativ-Kompositum, Akk. Sg.). **Turam** (m. 2/1): den Raschen, Eifrigen (Akk. Sg. von tura). **Bhagasya** (m. 6/1): des Glücks, des Anteils, der Gottheit Bhaga (Genitiv von bhaga).. **Dhīmahi** (3): √dhī (denken an, betrachten) wir denken nach, wir meditieren. **Apāgūhata** (laṇ III/1): er verbarg (3. Sg. Imperfekt Medium von apa-√gūh). **Savitā** (m. 1/1): Savitṛ, der Antreiber (Sonnengott). **Tr̥bhīn̄** (m. 2/3): die drei (Akk. Pl. m. von tri, hier ungewöhnliche Form). **Sarvāḥ** (f. 1/3): alle (Nom. Pl. f.). **Divaḥ** (m. 5/1): vom Himmel (Abl. Sg.). **Andhasaḥ** (1/3): die Kräfte, Somasäfte (Gen./Nom. Pl. von andhas). **Naktam** (avy.): nachts (Adv.). **Tāni** (n. 1/3): diese (Nom./Akk. Pl. n. von tad). **Abhavan** (laṇ III/3): sie wurden (3. Pl. Imperfekt von √bhū). **Dṛśe** (4/1): zu sehen (Dat. Infinitiv von √dṛś; 'abhavan dṛśe' = 'wurden unsichtbar'). **Asthi** (n. 1/1): Knochen. **Asthnā** (n. 3/1): von Knochen (Instr. Sg. von asthi) - 'asthi-asthnā' = Knochen um Knochen. **Sambhaviṣyāmaḥ** (lṛṭ I/3): wir werden entstehen (1. Pl. Futur von sam-√bhū). **Nāma** (avy.): der Name (Akk./Nom. Sg. n.). **Nāma** (avy.): der Name (Akk./Nom. Sg. n.). **Eva** (avy.): genau, eben. **Nāma** (avy.): der Name (Akk./Nom. Sg. n.). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir.

51

नपुंसकं पुमांस्त्र्यस्मि । स्थावरोऽस्यथ जङ्गमः । यजेऽयक्षि यष्टाहे च । मया भूतान्ययक्षत । पशवो मम भूतानि । अनुबन्धोऽस्यहं विभुः । स्त्रियस्सतीः । ता उमे पुंस आहुः । पश्यदक्षणावन्निवेतदन्धः । कविर्यः पुत्रस्य इमा चिकेत

napuṃśakaṃ puṃāṃstryāsmi । sthāvāro'smyatha jaṅgamaḥ । yaje'yakṣi yaṣṭāhe ca । mayā bhūtānyayakṣata । paśavo mama bhūtāni । anūbandhyo'smyāhaṃ vibhuḥ । stri-yāssatīḥ । tā ūme puṃsa āhuḥ । paśyādakṣaṇvānnavicetadandhaḥ । kaviryaḥ putrasya imā ciketa

Weder Mann noch Frau bin ich, ich bin unpersönlich; ich bin unbeweglich und auch beweglich. Ich opfere, opferte, werde opfern - durch mich wurden die Wesen geopfert. Das Vieh sind meine Wesen; ich bin der Unverbundene, allgegenwärtig. Die Frauen sind wahrhaftig; sie beide nennt man männlich. Sehend, obwohl augenlos, erkennend, obwohl blind - der Weise, der dies vom Sohn erkannte:

Napuṃśakaṃ (n. 1/1): weder Mann noch Frau, das Neutrum/Unpersönliche (Nom. Sg. n. von napuṃśaka). **Puṃān** (m. 1/1): Mann (Nom. Sg. von puṃs, CDSL/GRA: Gegensatz zu strī, vgl. RV 1.164.16). **Strī** (f. 1/1): Frau (Nom. Sg.). **Asmi** (laṭ I/1): ich bin (1. Sg. Präs. von √as). **Sthāvaraḥ** (m. 1/1): unbeweglich, feststehend (Nom. Sg., CDSL: 'stehend, unbeweglich, bes. von Pflanzen'). **Asmi** (laṭ I/1): ich bin (1. Sg. Präs. von √as). **Atha** (avy.): und, ferner, dann. **Jaṅgamaḥ** (m. 1/1): beweglich (Nom. Sg. m., zu √gam 'gehen'). **Yaje** (laṭ I/1): ich opfere (1. Sg. Präs. Med. von √yaj). **Ayakṣi** (luṅ I/1): ich opferte (1. Sg. Aor. Med. von √yaj). **Yaṣṭāhe** (1): ich werde opfern (1. Sg. Vedische Verbform zu √yaj, genaue Bildung unsicher). **Ca** (avy.): und. **Mayā**: durch mich (Instr. Sg. von aham). **Bhūtāni** (n. 1/3): die Wesen (Nom./Acc. Pl. n.). **Ayakṣata** (luṅ karmaṇi III/3): wurden geopfert (3. Pl. Aor. Med.-Pass. von √yaj). **Paśavo** (m. 1/3): das Vieh (Nom. Pl. von paśu). **Mama** (6/1): mein, mir. **Bhūtāni** (n. 1/3): die Wesen. **Anūbandhyaḥ** (m. 1/1): der Unverbundene, nicht Anzubindende (Nom. Sg., vgl. CDSL anūbandhya). **Asmi** (laṭ I/1): ich bin (1. Sg. Präs. von √as). **Aham** (1/1): ich (Nom. Sg.). **Vibhuḥ** (m. 1/1): der Mächtige (Nom.). **Striyaḥ** (f. 1/3): die Frauen (Nom. Pl. von strī). **Satīḥ** (f. 1/3): wahrhaft, wirklich seiend (Nom. Pl. f., Präs.-Partizip von √as). **Tā** (f. 2/2): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Ume** (f. 2/2) **Puṃsa** (m. 2/1): als Mann, männlich (Acc. Sg. von puṃs, prädikativ zu āhuḥ). **Āhuḥ** (liṭ III/3): sie nennen, man sagt (3. Pl. Perf. von defektivem √ah 'sagen'). **Paśyat** (m. 1/1): sehend (Präs.-Partizip von √paś/dṛś). **Akṣaṇvān** (m. 1/1): Augen habend (Nom. Sg. m., a-Stamm zu akṣan/akṣi 'Auge' + -vant). **Na** (avy.): nicht. **Vicetat** (m. 1/1): erkennend (vgl. CDSL/GRA vicetas 'einsichtsvoll, weise', zu vi-√cit). **Andhaḥ** (m. 1/1): blind (Nom. Sg., GRA: direkt zu RV 1.164.16 belegt). **Kaviḥ** (m. 1/1): der Weise, Seher, Dichter (Nom. Sg.). **Yaḥ** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Putrasya** (m. 6/1): des Sohnes (Gen. Sg.). **Imā** (f. 2/3): diese hier (fem. Plural, bezogen auf die Lobreden). **Ciketa** (liṭ III/1): erkannte, erkennt (3. Sg. Perf. von √cit, präsentisch gebraucht).

52

यस्ता विज्ञानात्सवितुः पितासत् । अन्धो मणिमविन्दत् । तमनङ्गुलिरावयत् । अग्नीवः प्रत्यमुञ्चत् । तमर्जिह्वा असञ्चत् । ऊर्ध्वमूलमवाक्छाखम् । वृक्षं यो वेद सम्प्रति । न स जातु जनः श्रद्धायात् । मृत्युर्मा मारयादिति । हसितं रुदितं गीतम्

yastā vijñānāthsavituh pītāsāt । andho maṇimāvindat । tamanaṅgulirāvāyat । agrīvaḥ pratyamuñcat । tamajihvā asaścāta । ūrdhvamūlamāvākchākham । vṛkṣaṃ yō veda samprāti । na sa jātu janāḥ śraddadhyāt । mṛtyurmā mārayāditiḥ । hasitaṃruditaṅgītam

Wer dies erkennt, [erkennt] dass Savitr der Vater des Seienden ist. Der Blinde fand einen Edelstein, der Fingerlose fasste ihn, der Halslose legte ihn um, der Zungenlose lobpries ihn. Den Baum, dessen Wurzel oben, dessen Zweige unten sind, wer diesen so erkennt - kein Mensch möge daran je zweifeln. Der Tod, so heißt es, soll [den Widerspenstigen] töten. Lachen, Weinen, Singen,

Ciketa: erkannte, erkennt (3. Sg. Perf. von √cit, präsentisch gebraucht). **Yah** (m. 1/1): welcher. **Tāḥ** (f. 2/3): der, die, das; er, sie, es (Demonstrativpronomen). **Vijānāt** (let): erkennt (3. Sg. Präs./Injunktiv von vi-√jñā). **Savituh** (m. 6/1): des Savitr (Gen. Sg.). **Pitā** (m. 1/1): der Vater (Nom. Sg.). **Asat** (let): sei, ist (3. Sg. Opt./Injunktiv von √as). **Andho** (m. 1/1): blind, der Blinde (Nom. Sg., substantiviert). **Maṇim** (m. 2/1): den Edelstein (Acc. Sg.). **Avindat** (lañ): fand (3. Sg. Impf. von √vid 'finden'). **Tam** (m. 2/1): ihn (Acc. Sg.). **Anaṅguliḥ** (m. 1/1): der Fingerlose (Nom. Sg., a + aṅguli 'Finger'). **Avayāt** (lañ): fasste, ergriff (3. Sg. Impf., Kausativ, genaue Wurzel unsicher). **Agrīvaḥ** (m. 1/1): der Halslose (Nom. Sg., a + grīvā 'Hals'). **Pratyamuñcat** (lañ): legte um, umhängte (3. Sg. Impf. von prati-√muc). **Tam** (m. 2/1): ihn (Acc. Sg.). **Ajihvāḥ** (m. 1/1): der Zungenlose (Nom. Sg., a + jihvā 'Zunge'). **Asaścata:** folgend, anhaengend (3. Pl.). **Ūrdhvamūlam** (m. 2/1): mit der Wurzel oben (Nom./Acc. Sg. n., Kompositum ūrdhva+mūla; PW zitiert direkt TAITT. ĀR. 1,11,5). **Avākśākham** (m. 2/1): mit dem Zweig unten (Acc. Sg., Kompositum avāñc 'abwärts gerichtet' + śākhā 'Zweig'). **Vṛkṣaṃ** (m. 2/1): den Baum (Acc. Sg.). **Yo** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Samprati** (avy.): jetzt, sogleich, gegenwärtig (Adverb). **Na** (avy.): nicht. **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Jātu** (avy.): jemals, irgendwann (Adverb, oft mit na: 'niemals'). **Janah** (m. 1/1): der Mensch, die Person (Nom. Sg.). **Śraddadhyāt** (vidhiliñ): möge glauben, vertrauen (3. Sg. Opt. von śrad-√dhā). **Mṛtyuḥ** (m. 1/1): der Tod (Nom. Sg.). **Mā** (avy.): mich (Akk. Sg. von aham). **Mārayāt** (ñic let): möge töten (3. Sg. Opt. Kausativ von √mr). **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Hasitam** (n. 1/1): das Lachen (Nom./Acc. Sg. n.; PW zitiert direkt TAITT. ĀR. 1,11,5). **Ruditam** (n. 1/1): das Weinen (Nom./Acc. Sg. n.). **Gītam** (n. 1/1): das Singen, der Gesang (Nom./Acc. Sg. n.).

53

वीणापणवलासितम् । मृतञ्जीवं च यत्किञ्चित् अङ्गानि स्नेव विद्धि तत् । अतृष्यंस्तृष्यं ध्यायत् । अस्माज्जाता मे मिथु चरन् । पुत्रो निर्ऋत्या वैदेहः । अचेता यश्च चेतनः । स तं मणिमविन्दत् । सोऽनङ्गुलिरावयत् । सोऽग्रिवाः प्रत्यमुञ्चत्

vīṇāpaṇavalāsitam । mṛtañjīvaṃ ca yatkiṃcit aṅgāni sneva viddhi tat । atr̥ṣyam̐str̥ṣyādhyāyat । āsmājjātā me mithū caran̐ । putro nir̥ṛtyā vaidehaḥ । acetā yaśca cetanaḥ । sa tam maṇimāvindat । so'naṅgulirāvayat । so'grīvaḥ pratyamuñcat

Lautenspiel, Handklatschen, gespielte Ekstase - was auch immer tot ist [oder] lebendig, erkenne dies als die Glieder [des einen Wesens]. Der Ungedürstete möge nach dem Dürstenden trachten. Von mir geboren wandelt der Zwiefache umher; der Sohn, aus dem Nichts entstanden, aus Videha, sei er unbewusst oder bewusst - er fand jenen Edelstein, er, fingerlos, fasste ihn, er, halslos, legte ihn um,

Vīṇā (f. 1/1): die Laute (Nom. Sg.). **Paṇava** (m. 1/1): die Handtrommel, Handpauke. **Lāsitam** (n. 1/1): das Tanzen, die gespielte Ekstase (Nom./Acc. Sg. n., zu √las). **Mṛtam** (n. 1/1): das Tote (Nom./Acc. Sg. n.). **Jīvaṃ** (n. 1/1): das Lebendige (Nom./Acc. Sg. n.). **Ca** (avy.): und. **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Kiṃcit** (n. 1/1): etwas, irgendetwas (unbestimmtes Pronomen). **Aṅgāni** (n. 1/3): Glieder (Körperteile). **Sneva** (avy.): wahrlich, gleichsam (sma 'eben, ja' + iva 'wie', enklitische Partikeln). **Viddhi** (lot): erkenne! (2. Sg. Imperativ von √vid 'wissen, erkennen'). **Tat** (n. 2/1): dieses. **Atr̥ṣyan** (m. 1/1): der Ungedürstete (Nom. Sg., Präs.-Partizip, a + tr̥ṣyat). **Tr̥ṣyat** (m. 2/1): den Dürstenden (Acc. Sg., Präs.-Partizip zu tr̥ṣyati). **Dhyāyat** (lat): möge trachten, denken an (3. Sg. Opt. von √dhyai). **Asmāt** (5/1): aus diesem, daraus (Abl. Sg. von idam). **Jātaḥ** (m. 1/1): geboren (Nom. Sg. Part. Perf. Pass. von √jan). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Mithū** (m. 1/1): der Zwiefache, Doppelte (Nom. Sg., von mithu/mithuna 'Paar'). **Carann** (m. 1/1): wandelnd (Präs.-Partizip Nom. Sg. von √car). **Putro** (m. 1/1): der Sohn (Nom. Sg.). **Nir̥ṛtyā** (f. 3/1): aus dem Nichts, von Nir̥ṛti (Instr./Abl. Sg. von nir̥ṛti 'Auflösung, Nichtsein'). **Vaidehaḥ** (m. 1/1): aus Videha (Nom. Sg., Vṛddhi-Adjektiv zum Landesnamen Videha). **Acetā** (m. 1/1): unbewusst, ohne Bewusstsein (Nom. Sg., a + cetas). **Yaḥ** (m. 1/1): welcher. **Ca** (avy.): und. **Cetanaḥ** (m. 1/1): bewusst (Nom. Sg.). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Tam** (m. 2/1): ihn (Acc. Sg.). **Maṇim** (m. 2/1): den Edelstein (Acc. Sg.). **Avindat** (lañ): fand (3. Sg. Impf. von √vid 'finden'). **Saḥ** (m. 1/1): er, dieser. **Anaṅguliḥ** (m. 1/1): der Fingerlose (Nom. Sg., a + aṅguli 'Finger'). **Āvayat** (lañ): fasste, ergriff (3. Sg. Impf., Kausativ, genaue Wurzel unsicher). **Saḥ** (m. 1/1): er, dieser. **Agrīvaḥ** (m. 1/1): der Halslose (Nom. Sg., a + grīvā 'Hals'). **Pratyamuñcat** (lañ): legte um, umhängte (3. Sg. Impf. von prati-√muc).

54

सोऽजिह्वो असञ्चत । नैतमृशिं विदित्वा नगरं प्रविशेत् । यदि प्रविशेत् । मिथौ चरित्वा प्रविशेत् । तथ्सम्भवंस्यं व्रतम् । आतमग्ने रथन्तिष्ठ । एकाश्वमेकयोजनम् । एकचक्रमेकधुरम् । वातध्राजिगतिं विभो । न रिष्यति न व्यथते

so'jihvo aśaścāta । naitamṛṣiṃ viditvā nagaram praviśet । yādi praviśet । mithau caritvā praviśet । tathsambhavāsyam vratam । ātamāgne rathantiṣṭha । ekāśvamekayojanam । ekacakramekadhuram । vātadhrājigatiṃ vibho । na riṣyati na vyathate

er, zungenlos, lobpries ihn. Ohne diesen Ṛṣi erkannt zu haben, betrete man nicht die Stadt; wenn man [sie dennoch] betritt, betrete man sie im Wechselspiel wandelnd - das ist das Gelübde für dieses Entstehen. Steh auf, o Agni, im Wagen Rathantara, mit einem Ross, einem Gespann, einem Rad, einer Deichsel, windgleich-schnellen Ganges, o Gebieter; nicht wird er verletzt, nicht wankt

Saḥ (m. 1/1): er (Nom. Sg. von tad). **Ajihvaḥ** (m. 1/1): der Zungenlose (Nom. Sg., a + jihvā 'Zunge'). **Asaścata** (1): folgend, anhaengend (3. Pl.). **Na** (avy.): nicht. **Etam** (m. 2/1): diesen (Acc. Sg. von etad). **Ṛṣiṃ** (m. 2/1): den Ṛṣi, den Seher (Acc. Sg.; Schreibvariante 'ṛṣiṃ' im Manuskript). **Viditvā** (avy.): nachdem man erkannt hat, erkennend (Absolutiv von √vid). **Nagaram** (n. 2/1): die Stadt (Acc. Sg.). **Praviśet** (vidhiliṅ III/1): möge betreten (3. Sg. Opt. von pra-√viś). **Yadi** (avy.): wenn, so, so wahr. **Praviśet** (vidhiliṅ III/1): möge betreten (3. Sg. Opt. von pra-√viś). **Mithau** (7/1): im Wechselspiel, abwechselnd (Lok. Sg. von mithu). **Caritvā** (avy.): nachdem man gewandelt ist, wandelnd (Absolutiv von √car). **Praviśet** (vidhiliṅ III/1): möge betreten (3. Sg. Opt. von pra-√viś). **Tat** (n. 1/1): das, dies. **Sambhavasya** (n. 6/1): des Entstehens (Gen. Sg. von saṃbhava; anlautender Anusvara vor 'vratam' im Manuskript wohl phonetisch, nicht grammatisch). **Vratam** (n. 1/1): das Gelübde (Nom./Acc. Sg.). **Ā** (avy.): her, auf (Präverb/Partikel). **Tvam** (m. 1/1): du (Nom. Sg., Lesung unsicher - Manuskript hat 'ātam', hier als ā+tvam gedeutet). **Agne** (m. 8/1): o Agni (Vok. Sg.). **Rathan** (m. 2/1): im Wagen (Acc. Sg. von ratha; ggf. Eigennamen Rathantara gemeint, vgl. deutsche Übersetzung). **Tiṣṭha** (loṭ II/1): steh! (2. Sg. Imperativ von √sthā). **Ekāśvam** (2/1): mit einem Ross (Kompositum eka + aśva, Instr./Acc. adverbial). **Ekayojanam** (2/1): mit einem Gespann (Kompositum eka + yojana). **Ekacakram** (2/1): mit einem Rad (Kompositum eka + cakra). **Ekadhuram** (2/1): mit einer Deichsel (Kompositum eka + dhur). **Vātadhrājigatiṃ** (2/1): windgleich-schnellen Ganges (Kompositum vāta 'Wind' + dhrāji 'Sturm, Eile' + gati 'Gang', Acc. Sg. adjektivisch). **Vibho** (m. 8/1): o Gebieter, o Mächtiger (Vok. Sg. von vibhu). **Na** (avy.): nicht. **Riṣyati** (laṭ III/1): wird verletzt, nimmt Schaden (3. Sg. Präs. von √riṣ). **Na** (avy.): nicht. **Vyathate** (laṭ III/1): wankt, weicht, wird bestürzt (3. Sg. Präs. Med. von √vyath).

55

नास्याक्षो यातु सज्जति । यच्छेतान्।होहितांश्चाग्नेः । रथे युक्।हत्वाऽधितिष्ठति । एकया च दशभिश्च स्वभूते । द्वाभ्यामिष्टये विंशत्या च । तिसृभिश्च वहसे त्रिंशता च । नियुद्धिर्वायविहितां विमुञ्च

nāsyākṣo yātu sajjāti । yacchvetān|hrohitāmścāgneḥ । rāthe yūk|htvā'dhitiṣṭhāti । ekayā ca daśabhiścā svabhūte । dvābhyāmiṣṭaye viṁśatyā ca । tīsrbhiṣca vahase triṁśatā ca । niyudbhirvāyavihitā vimuñca

seine Achse, noch stockt er. Wenn du die Weißen und Roten des Agni am Wagen anschirrst und ihn besteigst - mit einem und mit zehn, mit zweien zum Opfer und mit zwanzig, mit dreien fährst du und mit dreißig, mit den von Vāyu gesandten Zuggespannen entlasse [sie].

Na (avy.): nicht. Asya (m. 6/1): seine (Gen. Sg. von idam). Akṣaḥ (m. 1/1): die Achse (Nom. Sg.). Yātu (loṭ III/1) Sajja-ti (laṭ III/1): haftet fest, stockt (3. Sg. Präs. von √sañj). Yat (avy.): wenn, welcher, [Relativpartikel]. Śvetān (m. 2/3): die weissen (Akk. Pl., von śveta). Rohitān (m. 2/3): die roten (Akk. Pl., von rohita). Ca (avy.): und. Agneḥ (m. 6/1): des Agni (Gen.). Rathe (m. 7/1): im Wagen. Yuktivā: √yuj (anschirren, anspannen) nachdem angeschirrt (Absolutiv). Adhitiṣṭha-ti (laṭ III/1): √adhi-sthā (besteigen, sich stellen auf) er besteigt. Ekayā (f. 3/1): mit einer (Instr. Sg. f. von eka). Ca (avy.): und. Daśabhiḥ (f. 3/3): mit zehn (Instr. Pl. von daśan). Ca (avy.): und. Svabhūte (f. 1/1): zum eigenen Wohlergehen, Entstehen (Lok. Sg., Kompositum sva + bhūta). Dvābhyām (m. 3/2): mit zweien (Instr. Dual von dvi). Iṣṭaye (f. 4/1): zum Opfer (Dat. Sg. von iṣṭi). Viṁśatyā (f. 3/1): mit zwanzig (Instr. Sg. von viṁśati). Ca (avy.): und. Tīsrbhiḥ (f. 3/3): mit dreien (Instr. Pl. f. von tri). Ca (avy.): und. Vahase (laṭ II/1): du fährst (2. Sg. Präs. Med. von √vah). Triṁśatā (f. 3/1): mit dreißig (Instr. Sg. von triṁśat). Ca (avy.): und. Niyudbhiḥ (f. 3/3): mit den Zuggespannen (Instr. Pl. von niyut). Vāyavihitā (f. 1/1): von Vāyu gesandt, bestimmt (Nom./Instr. Pl. f., Kompositum vāyu + vihitā). Vimūñca (loṭ II/1): entlasse, spanne aus! (2. Sg. Imperativ von vi-√muc).

56

आतनुष्व प्रतनुष्व । उद्धमाऽऽधमं सन्धम । आदित्ये चन्द्रवर्णानाम् । गर्भमाधेहि यः पुमान् । इतस्सिक्तसूर्यगतम् । चन्द्रमसे रसंकृधि । वारादञ्जनयाग्रेऽग्निम् । य एको रुद्र उच्यते । असङ्ख्यातासंहस्राणि । स्मर्यते न च दृश्यते

ātānuṣva pratānuṣva । uddhamā"dhāma sandhāma । āditye candravarṇānām । garbhamādhēhi yaḥ pumān । itassikṭaṁsūryāgatam । candramāse rasāṅkṛdhi । vārādañjanāyāgre'gnim । ya ekō rudra ucyāte । aśaṅkhyātāssāhasrāṇi । smaryate na ca drśyate

Spanne aus, spanne ein, blase auf, blase ab, blase zusammen. In der Sonne, unter den Mondfarben, lege die Leibesfrucht, die männlich sei. Von hier, ausgegossen, zur Sonne gelangt, bereite dem Mond die Essenz. Im Vārā [-Wasser] entzünde das Feuer voraus, das eine Rudra genannt wird; unzählig sind [seine] Tausende, es wird gedacht, doch nicht gesehen.

Ātanuṣva (loṭ II/1): spanne aus, dehne aus! (2. Sg. Imperativ Med. von ā-√tan). Pratānuṣva (loṭ II/1): spanne fort, dehne weiter aus! (2. Sg. Imperativ Med. von pra-√tan). Uddhama (loṭ II/1): blase auf! (2. Sg. Imperativ von ud-√dham). Ādhama (loṭ II/1): blase ab, blase nieder! (2. Sg. Imperativ von ā-√dham). Sandhama (loṭ II/1): blase zusammen! (2. Sg. Imperativ von sam-√dham). Āditye (m. 7/1): in der Sonne, im Āditya (Lok. Sg.). Candravarṇānām (m. 6/3): der Mondfarben (Gen. Pl., Kompositum candra + varṇa). Garbham (m. 2/1): die Leibesfrucht, den Keim (Acc. Sg.). Adhehi (loṭ II/1): lege hinein! (2. Sg. Imperativ von ā-√dhā). Yaḥ (m. 1/1): welcher. Pumān (m. 1/1): männlich, der Mann (Nom. Sg.). Itah (avy.): von hier (Adverb). Siktam (n. 1/1): ausgegossen (Nom./Acc. Sg. n., Part. Perf. Pass. von √sic). Sūryagata (n. 1/1): zur Sonne gelangt (Nom./Acc. Sg. n., Kompositum sūrya + gata). Candramase (m. 4/1): dem Mond (Dat. Sg. von candramas). Rasam (m. 2/1): die Essenz, den Saft (Acc. Sg.). Kṛdhi (loṭ II/1): mache, bereite! (2. Sg. Imperativ, vedische Kurzform von √kr). Vārāt (m. 5/1): vom (Woll-)Filter (Abl. Sg. von vāra, dem Soma-Wollfilter im vedischen Ritual). Añjanayā (f. 3/1): mit der Anzünd-/Salbsubstanz (Instr. Sg., zu √añj 'salben, entzünden'). Agre (n. 7/1): voran, zuvorderst (Lok. Sg. von agra). Agnim (m. 2/1): das Feuer (Acc. Sg.). Ya (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). Eko (m. 1/1): einer, einzig (Nom. Sg. von eka). Rudra (m. 1/1): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. Ucyate (laṭ karmaṇi III/1): wird genannt (3. Sg. Präs. Pass. von √vac). Aśaṅkhyātāḥ (m. 1/3): unzählige (Nom.

Pl., a + saṅkhyāta). **Sahasrāṇi** (n. 1/3): Tausende (Nom. Pl. n.). **Smāryate** (laṭ karmaṇi III/1): wird gedacht, erinnert (3. Sg. Präs. Pass. von √smr). **Na** (avy.): nicht. **Ca** (avy.): und. **Dṛśyate** (laṭ karmaṇi III/1): √dṛś wird gesehen.

57

एवमेतन्निबोधत । आमन्द्रैरिन्द्र हरिभिः । याहि मयूररोमभिः । मा त्वा केचिन्नियेमुरिन्न पाशिनः । दधन्वेव ता इमि । मा मन्द्रैरिन्द्र हरिभिः । यामि मयूररोमभिः । मा मा केचिन्नियेमुरिन्न पाशिनः । निधन्वेव तां इमि । अणुभिश्च महद्भिश्च

evameṭannibodhata । āmandrairindra haribhiḥ । yāhi mayūraromabhiḥ । mā tvā kecinniyemurinna pāśinaḥ । dadhanveva tā imi । mā mandrairindra haribhiḥ । yāmi mayūraromabhiḥ । mā mā kecinniyemurinna pāśinaḥ । nidhanveva tāṃ imi । aṇubhiśca mahadbhiśca

So möget ihr dies erkennen. Mit den freudig-lauttönenden, pfauengefiederten Rossen komm herbei, o Indra; nicht sollen dich irgendwelche binden, die mit der Fessel; wie ein Wagen fahre so herbei. Nicht mit den freudig-lauttönenden, pfauengefiederten Rossen fahre ich; nicht sollen mich irgendwelche binden, die mit der Fessel; wie ein Wagen fahre ich so dorthin - mit den Kleinen und den Großen,

Evam (avy.): so, auf diese Weise. **Etat** (n. 2/1): dies (Nom./Akk. Sg. n.). **Nibodhata** (loṭ II/3): möget ihr erkennen! (2. Pl. Imperativ von ni-√budh). **Ā** (avy.): heran, bis, zu. **Mandraiḥ** (m. 3/3): mit den freudig-lauttönenden [Rossen] (Instr. Pl. von mandra, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Indra** (m. 8/1): o Indra (Vok. Sg.). **Haribhiḥ** (m. 3/3): mit den falben/goldgelben Rossen (Instr. Pl. von hari, Indras Pferde, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Yāhi** (loṭ II/1): √yā (fahren, gehen) komm, fahre her! (2. Sg. Imperativ, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Mayūraromabhiḥ** (n. 3/3): mit pfauengefiedertem Fell (Instr. Pl., Kompositum mayūra + roman, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Mā** (avy.): nicht (prohibitive Negationspartikel, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Tvā** (2/1): dich (Akk. Sg. von tvam, enklitisch, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Kecinniyemurinna**: (ungeklärte Sandhi-Verbindung - RV-Padapāṭha hat an der Parallelstelle "ke cit ni yaman [vim na]", unsere Form mit Perfekt statt Aorist-Injunktiv und ohne erkennbares "vim" passt nur teilweise, s. docs/grammar-review-todo.md Vers 57) nicht sollen irgendwelche binden. **Pāśinaḥ** (m. 1/3): die mit der Fessel/Schlinge (Nom. Pl. m. von pāśin, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Dadhanveva**: (RV-Padapāṭha hat an der Parallelstelle "ati dhanva-iva" - "wie über eine Ebene"; unsere Form mit da-Präfix statt ati passt nicht sauber dazu, s. docs/grammar-review-todo.md Vers 57) wie ein Wagen fahre so herbei. **Tā** (2/3): (RV-Padapāṭha hat an der Parallelstelle "tān", mask. Akk. Pl.; unsere Form ohne -n nicht eindeutig zuordenbar, s. docs/grammar-review-todo.md Vers 57) dorthin, so. **Ihi** (loṭ II/1): √i (gehen) geh, fahre! (2. Sg. Imperativ, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Mā** (avy.): nicht (prohibitive Negationspartikel, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Mandraiḥ** (m. 3/3): mit den freudig-lauttönenden [Rossen] (Instr. Pl. von mandra, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Indra** (m. 8/1): o Indra (Vok. Sg.). **Haribhiḥ** (m. 3/3): mit den falben/goldgelben Rossen (Instr. Pl. von hari, Indras Pferde, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Yāmi** (laṭ I/1): √yā (fahren, gehen) ich fahre, ich gehe (1. Sg. Präsens, Taittirīya-eigene 1.-Person-Variante zu yāhi, nicht direkt im RV-Padapāṭha). **Mayūraromabhiḥ** (n. 3/3): mit pfauengefiedertem Fell (Instr. Pl., Kompositum mayūra + roman, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Mā** (avy.): nicht (prohibitive Negationspartikel, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Mā** (avy.): nicht (prohibitive Negationspartikel, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Kecinniyemurinna**: (ungeklärte Sandhi-Verbindung - RV-Padapāṭha hat an der Parallelstelle "ke cit ni yaman [vim na]", unsere Form mit Perfekt statt Aorist-Injunktiv und ohne erkennbares "vim" passt nur teilweise, s. docs/grammar-review-todo.md Vers 57) nicht sollen irgendwelche binden. **Pāśinaḥ** (m. 1/3): die mit der Fessel/Schlinge (Nom. Pl. m. von pāśin, RV 3.45.1 Padapāṭha bestätigt). **Nidhanveva**: (Parallelförmig zu dadhanveva mit ni-Präfix statt da-, ebenfalls nicht deckungsgleich mit RV "ati dhanva-iva", s. docs/grammar-review-todo.md Vers 57) wie ein Wagen fahre ich so dorthin. **Tāṃ** (f. 2/1): sie, das (Akk. Sg. fem., aus der Endung; RV-Parallele "tān" mask. Akk. Pl. passt nicht direkt, s. docs/grammar-review-todo.md Vers 57). **Imi** (laṭ I/1): (kein reguläres klassisches Präsensparadigma von √i "gehen" - erwartet wäre "emi"; funktional als "ich fahre" übersetzt, genaue Bildungsform unsicher, s. docs/grammar-review-todo.md Vers 57) ich fahre, ich gehe. **Aṇubhiḥ** (m. 3/3): klein, fein (Instr. Pl. m., substantivisch: "die Kleinen"). **Ca** (avy.): und. **Mahadbhiḥ** (m. 3/3): gross (Instr. Pl. m., substantivisch: "die Grossen"). **Ca** (avy.): und.

58

निघृष्वैरसमायुतैः । कालैर्हरित्वमापन्नैः । इन्द्रायां हि सहस्रयुक् । अग्निर्विभ्राष्टिवसनः । वायुश्चेतसिकद्रुकः । संवत्सरो विषुवर्णः । नित्यस्तेऽनुचरास्तव । सुब्रह्मण्यो सुब्रह्मण्यो सुब्रह्मण्योम् । इन्द्रागच्छ हरिव आगच्छ मेधातिथेः । मेष वृषणश्चस्य मेने

nighrṣvairasamāyutaiḥ । kālairharitvāmāpannaih । indrāyāhi sahasrayuk । agnir-vibhrāṣṭivasanaḥ । vāyuśśvetāsikdrukaḥ । saṁvathsaro viṣūvarṇaiḥ । nityaste'nu-cārāstava । subrahmanyom subrahmanyom subrahmanyom । indrāgaccha hariva āg-accha mēdhātithēḥ । meṣa vṛṣaṇaśvāsya mene

mit den nicht Angeriebenen, Ungejochten, mit der Zeit ihre Farbe wechselnd - komm, o Indra, mit dem tausendfach Angeschirrten. Agni ist mit lohendem Gewand [gekleidet], Vāyu mit weißem Fluss-Gewand; das Jahr [ist gekleidet] mit gleichfarbigen [Gewändern]. Immer sind sie deine Begleiter. Om, Subrahmaṇya! Om, Subrahmaṇya! Om, Subrahmaṇya! Komm, o Indra, komm, du mit den Falben, [Sohn] des Medhātithi, [Enkel] des Widders, [Sohn] des Vṛṣaṇaśva, der Mena

Nighrṣvaih (m. 3/3): mit den nicht Angeriebenen (Instr. Pl.; anlautendes a- der Verneinung evtl. durch Sandhi mit dem vorigen Vers verloren, vgl. deutsche Übersetzung). **Asamāyutaiḥ** (m. 3/3): mit den Ungejochten (Instr. Pl., a + sam-āyukta). **Kālaih** (m. 3/3): mit den Zeiten (Instr. Pl. von kāla). **Haritvam** (n. 2/1): die gelbliche Farbe (Acc. Sg.). **Āpan-naih** (m. 3/3): den geratenen, gelangten (Instr. Pl., Part. Perf. von ā-√pad). **Indra** (m. 8/1): o Indra (Vok. Sg.). **Āyāhi** (loṭ II/1): komm her! (2. Sg. Imperativ von ā-√yā). **Sahasrayuk** (m. 8/1): der Tausendfach-Angeschirrte (Nom. Sg., Kompositum sahasra + yuj). **Agniḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Vibhrāṣṭivasanaḥ** (m. 1/1): mit lohendem Gewand (Nom. Sg., Kompositum vi-bhrāṣṭi 'Lohe' + vasana 'Gewand'). **Vāyuḥ** (m. 1/1): Vāyu (Nom. Sg.). **Śvetasikdrukaḥ** (m. 1/1): mit weißem Fluss-Gewand (Nom. Sg., Kompositum śveta 'weiß' + sikdruka, genaue Bildung unsicher). **Samvathsaro** (m. 1/1): das Jahr (Nom. Sg. von saṁvatsara). **Viṣūvarṇaiḥ** (n. 3/3): mit gleichfarbigen (Instr. Pl., Kompositum viṣu 'gleichmäßig, zu beiden Seiten' + varṇa 'Farbe'). **Nityāḥ** (m. 1/3): immer, beständig (Nom. Pl.). **Te** (m. 1/3): sie, dir (Nom. Pl. von tad / enklitisch). **Anucarāḥ** (m. 1/3): die Begleiter (Nom. Pl.). **Tava** (6/1): Dein. **Subrahmanyom** (m. 8/1): Om, Subrahmaṇya! (Ritualruf zur Anrufung Indras, su + brahmaṇya). **Subrahmanyom** (m. 8/1): Om, Subrahmaṇya! (Ritualruf zur Anrufung Indras, su + brahmaṇya). **Subrahmanyom** (m. 8/1): Om, Subrahmaṇya! (Ritualruf zur Anrufung Indras, su + brahmaṇya). **Indra** (m. 8/1): o Indra (Vok. Sg.). **Āgaccha** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā-√gam). **Hariva** (m. 8/1): du mit den Falben (Vok. Sg. von harivant, Beiname Indras). **Āgaccha** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā-√gam). **Medhātithēḥ** (m. 6/1): des Medhātithi (Gen. Sg., Eigenname eines Ṛṣi). **Meṣa**: des Widders, Meṣa (Beiname/Eigenname im Kontext der Ahnenreihe). **Vṛṣaṇaśvasya** (m. 6/1): des Vṛṣaṇaśva (Gen. Sg., Eigenname). **Mene**: der Menā (Gen./Lok. Sg., Eigenname/Beiname).

59

गौरावस्कन्दिन्नहत्यायै जार । कौशिकब्रह्मण गौतमंब्रुवाण । अरुणाश्च इहागताः । वसंवः पृथिविक्षितः । अष्टौदिग्वासंसोऽग्नयः । अग्निश्च जातवेदाश्चेत्येते । तम्राश्चास्ताम्ररथाः । ताम्रवर्णास्तथाऽसिताः । दण्डहस्ताः ख्यादुदताः । इतो रुद्राः पराङ्गताः

gaurāvaskandinnahalyāyai jāra । kauśikabrahmaṇa gautamābruvāṇa । aruṇāśva ihā-gātāḥ । vasavaḥ pṛthivikṣitāḥ । aṣṭaudigvāsaso’gnayāḥ । agniśca jātavedāścetyete । tam-rāśvāstāmraṛathāḥ । tāmravarṇāstathā’sitāḥ । daṇḍahastāḥ khyādagdataḥ । ito rudrāḥ parāṅgatāḥ

des Gaurī-Herabspringenden, Ahalyās Liebhaber, du, den Kauśika-Brahmanen Gautama nennen - die Aruṇāśvas kamen hierher, die Vasus, Erdbewohner, die acht himmelsgewandeten Agnis: Agni und Jātavedas - das sind sie. Die Kupferfarbenen mit kupfernen Wagen, kupferfarben und ebenso schwarz, mit Stab in der Hand, [ihre] Speise verzehrend - von hier zogen die Rudras fort,

Gaurāvaskandin (m. 8/1): der Gaurī-Herabspringende, Angreifende (Nom. Sg., Kompositum gaurī + avaskandin). **Ahalyāyai** (f. 4/1): für Ahalyā, der Ahalyā (Dat. Sg.). **Jāra** (m. 8/1): der Liebhaber, Buhle (Nom./Vok. Sg.). **Kauśikabrahmaṇa** (m. 8/1): den Kauśika-Brahmanen (Acc. Sg., Kompositum kauśika + brahmaṇa). **Gautama** (m. 8/1): Gautama (Nom./Acc. Sg., Eigennamen). **Bruvāṇa** (m. 8/1): nennend, genannt (Präs.-Partizip Med. von √brū). **Aruṇāśva** (m. 1): die Aruṇāśvas (Beiname/Eigennamen einer Wesensgruppe). **Iha** (avy.): hier, hierher. **Āgatāḥ** (m. 1/3): gekommen (Nom. Pl., Part. Perf. Pass. von ā-√gam). **Vasavaḥ** (m. 1/3): gut, heilsam, Reichtum, Besitz, Licht, Glanz, Strahl, Bezeichnung einer Klasse Devas. **Pṛthivikṣitāḥ** (m. 1/3): die Erdbewohner (Nom. Pl., Kompositum pṛthivī + kṣit). **Aṣṭau** (numeral): acht (Nom. Pl.). **Digvāsasaḥ** (m. 1/3): himmelsgewandete (Nom. Pl., Kompositum diś 'Himmelsrichtung' + vāsas 'Gewand'). **Agñayaḥ** (m. 1/3): die Agnis, Feuer (Nom. Pl.). **Agñiḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Jātavedāḥ** (m. 1/1): Jātavedas (Nom. Sg., Beiname Agnis, 'Wesenkenner'). **Ca** (avy.): und. **Iti** (avy.): so [genannt] (Zitatpartikel). **Ete** (m. 1/3): diese (Nom. Pl.). **Tāmraśvāḥ** (m. 1/3): mit kupferfarbenen Rossen (Nom. Pl., Kompositum tāmra + aśva). **Tāmraṛathāḥ** (m. 1/3): mit kupfernen Wagen (Nom. Pl., Kompositum tāmra + ratha). **Tāmravarṇāḥ** (m. 1/3): kupferfarben (Nom. Pl., Kompositum tāmra + varṇa). **Tathā** (avy.): ebenso. **Asitāḥ** (m. 1/3): schwarz (Nom. Pl.). **Daṇḍahastāḥ** (m. 1/3): mit Stab in der Hand (Nom. Pl., Kompositum daṇḍa + hasta). **Khyādagdataḥ**: [ihre] Speise verzehrend (Nom. Pl., vermutlich zu khādantaḥ 'essend', Lesung unsicher). **Ito** (avy.): von hier (Adverb, Ablativ-Adverb von idam). **Rudrāḥ** (m. 1/3): die Sturmgötter, die Heulenden. **Parāṅgatāḥ** (m. 1/3): fortgezogen, weggegangen (Nom. Pl., Kompositum parāñc/parā + gata).

60

उक्तस्थानं प्रमाणञ्च पुर इत । बृहस्पतिश्च सविता च । विश्वरूपैरिहागताम् । रथोनोदकवर्त्मना । अप्सुषा इति तद्वयोः । उक्तो वेषो वासांसि च । कालावयवानामितः प्रतिज्या । वासात्या इत्यश्विनोः । कोऽन्तरिक्षे शब्दङ्करोतीति । वसिष्ठो रौहिणो मीमांसाञ्चक्रे । तस्यैषा भवति । वाश्रेवं विद्युदिति । ब्रह्मण उदरणमसि । ब्रह्मण उदीरणमसि । ब्रह्मण आस्तरणमसि । ब्रह्मण उपस्तरणमसि

uktamsthānam pramāṇaṇcā pura ita । bṛhaspatiśca savitā ca । viśvarūpairihāgatām । rathónodakavartmānā । apsuṣā itī taddvayoḥ । ukto veṣo vāsāṁsi ca । kālāvayavānāmī-
tāḥ pratījyā । vāsātyā ityaśvinoḥ । ko’ntarikṣe śabdaṅkārotīti । vasiṣṭho rauhiṇo mīmāṃsā-
ñcakre । tasyaiṣā bhavāti । vāśrevā vidyuditi । brahmāṇa udaraṇamasi । brahmāṇa
udīraṇamasi । brahmāṇa āstarāṇamasi । brahmāṇa upastaraṇamasi

der genannte Ort und das Maß von hier. Bṛhaspati und Savitr kamen mit vielfarbiger [Gestalt] hierher, mit dem Wagen auf dem Wasserpfad. 'Apsuṣā' heißt der von beiden; genannt ist die Kleidung und das Gewand [ihrer] Zeitabschnitte, von hier an bereit zum Gegenlob. 'Vāsātyā' [heißt] das der Aśvins. Wer verursacht im Luftraum den Schall? - so forschte Vasiṣṭha Rauhiṇa. Dazu gibt es diesen Spruch: 'Wie eine Brüllende ist der Blitz.' Des Brahman Ausbreitung bist du, des Brahman Erhebung bist du, des Brahman Unterlage bist du, des Brahman Streu bist du.

Uktam (n. 1/1): genannt, gesagt (Nom./Acc. Sg. n., Part. Perf. Pass. von √vac). **Sthānam** (n. 1/1): der Ort (Nom./Acc. Sg.). **Pramāṇam** (n. 1/1): das Maß (Nom./Acc. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Pura**: vormals, früher (Adverb). **Ita**: von hier (Adverb, = itaḥ). **Bṛhaspatiḥ** (m. 1/1): Bṛhaspati (Nom. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Savitā** (m. 1/1): Savitr, der Antreiber (Sonnengott). **Ca** (avy.): und. **Viśvarūpaiḥ** (n. 3/3): mit vielfarbiger Gestalt (Instr. Pl., Kompositum viśva + rūpa). **Iha** (avy.): hier, hierher. **Āgatām**: gekommen (Lesung/Kongruenz unsicher, wohl Dual āgatau zu Bṛhaspati+Savitr gemeint). **Rathena** (m. 3/1): mit dem Wagen (Instr. Sg.; Schreibung im Manuskript 'ratho-' statt 'rathe-'). **Udakavartmanā** (n. 3/1): auf dem Wasserpfad (Instr. Sg., Kompositum udaka 'Wasser' + vartman 'Pfad'). **Apsuṣā** (m. 1/1): 'Apsuṣā' (Nom. Sg., Beiname/Eigenname, 'im Wasser befindlich'). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Tat** (n. 1/1): das, dies. **Dvayoḥ** (numeral): von beiden (Gen. Dual von dvi). **Ukto** (m. 1/1): genannt (Nom. Sg. m., Part. Perf. Pass. von √vac). **Veṣo** (m. 1/1): die Kleidung (Nom. Sg. von veṣa). **Vāsāṁsi** (n. 1/3): die Gewaender (Akk. Pl.). **Ca** (avy.): und. **Kālāvayavānām** (m. 6/3): der Zeitabschnitte (Gen. Pl., Kompositum kāla + avayava). **Itaḥ** (avy.): von hier an (Adverb). **Pratījyā** (f. 1/1): bereit zum Gegenlob, zur Erwiderung (Nom. Sg. f., prati + ījyā, Lesung unsicher). **Vāsātyā** (f. 1/1): 'Vāsātyā' (Nom. Sg., Beiname der Aśvins; CDSL 'vāsātya' = dämmerig, Dämmerungs-). **Iti** (avy.): so [heißt] (Zitatpartikel). **Aśvinoḥ** (m. 6/2): der beiden Aśvins (Gen. Dual). **Kaḥ** (avy.): wer (Nom. Sg.). **Antarikṣe** (n. 7/1): im Luftraum (Lok. Sg.). **Śabdām** (m. 2/1): den Schall (Acc. Sg.). **Karoti** (laṭ III/1): macht, verursacht (3. Sg. Präs. von √kr). **Iti**: Gang, Fortschreiten. **Vasiṣṭho** (m. 1/1): Vasiṣṭha (Nom. Sg., Eigenname eines Ṛṣi). **Rauhiṇo** (m. 1/1): Rauhiṇa (Nom. Sg., Patronymikon/Beiname des Vasiṣṭha). **Mīmāṃsām** (f. 2/1): die Untersuchung, Forschung (Acc. Sg.). **Cakre** (liṭ III/1): machte (3. Sg. Perf. Med. von √kr). **Tasya** (n. 6/1): (tat: dieser) dessen. **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Vāśrā** (f. 1/1): die Brüllende (Nom. Sg. f.). **Iva** (avy.): wie. **Vidyut** (f. 1/1): der Blitz (Nom. Sg.). **Iti** (avy.): [so heißt es] (Zitatpartikel). **Brahmaṇa** (n. 6/1): des Brahman (Gen. Sg.). **Udaraṇam** (n. 1/1): die Ausbreitung (Nom./Acc. Sg.). **Asi** (laṭ II/1): du bist (2. Sg. Präs. von √as). **Brahmaṇa** (n. 6/1): des Brahman (Gen. Sg.). **Udīraṇam** (n. 1/1): die Erhebung, das Erregen (Nom./Acc. Sg.). **Asi** (laṭ II/1): du bist (2. Sg. Präs. von √as). **Brahmaṇa** (n. 6/1): des Brahman (Gen. Sg.). **Āstarāṇam** (n. 1/1): die Unterlage, Streu (Nom./Acc. Sg.). **Asi** (laṭ II/1): du bist (2. Sg. Präs. von √as). **Brahmaṇa** (n. 6/1): des Brahman (Gen. Sg.). **Upastaraṇam** (n. 1/1): die Streu, Unterstreu (Nom./Acc. Sg.). **Asi** (laṭ II/1): du bist (2. Sg. Präs. von √as).

61

##[## अपक्रामत गर्भिण्यः ##]## अष्टयोनीमष्टपुत्राम् । अष्टपत्नीमिमां महीम् । अहं वेद न मे मृत्युः । नचामृत्युरघाहंरत् । अष्टयोन्यष्टपुत्रम् । अष्टपदिदमन्तरिक्षम् । अहं वेद न मे मृत्युः । नचामृत्युरघाहंरत् । अष्टयोनीमष्टपुत्राम् । अष्टपत्नीममून्दिवम्

##[## apākṛāmata garbhīṇyāḥ ##]## aṣṭayōnīmāṣṭapūtrām । aṣṭapātnīmimām mahīm । ahaṃ veda na me mṛtyuḥ । nacāmṛtyuraghāhārat । aṣṭayonyaṣṭapūtram । aṣṭapādīdamaṇtarikṣam । ahaṃ veda na me mṛtyuḥ । nacāmṛtyuraghāhārat । aṣṭayōnīmāṣṭapūtrām । aṣṭapātnīmāmūndivam

[Die Schwangeren mögen zurücktreten.] Die achtquellige, achtsöhnige, achtgattinnige, diese große [Erde] kenne ich; nicht raubt mich der Tod, nicht das Unheil des Nicht-Todes hinweg. Die achtquellige, achtsöhnige, achtfüßige - diesen Luftraum kenne ich; nicht raubt mich der Tod, nicht das Unheil des Nicht-Todes hinweg. Die achtquellige, achtsöhnige, achtgattinnige - jenen Himmel dort kenne ich;

##[## **Apakrāmata** (loṭ II/3): trete zurueck! (2. Pl. Impv. apa-kram). **Garbhīṇyāḥ** (f. 1/3): trächtig (Nom. Sg. f.). ##[## **Aṣṭayonīm** (f. 2/1): achtquellig/achtursprnglich (Kompositum-Adjektiv). **Aṣṭaputṛām** (f. 2/1): achtsohnig (Kompositum-Adjektiv). **Aṣṭapatnīm** (f. 2/1): achtgattinnig (Kompositum-Adjektiv). **Imām** (f. 2/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Mahīm** (f. 2/1) **Ahaṃ** (1/1): ich (Nom.). **Veda** (liṭ I/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Na** (avy.): nicht. **Me** (4/1): mein, für mich, mir, in mir. **Mṛtyuḥ** (m. 1/1): Tod, durch Feuer verursachter Tod, im Wasser seinem Tod findend, durch sein Weib den Tod findend, des Todes, des Todesgottes, des 8ten astrologischen Hauses. **Na** (avy.): nicht. **Ca** (avy.): und. **Amṛtyoḥ** (m. 6/1): Nicht-Tod, Unsterblichkeit. **Agham** (n. 1/1): Uebel, Suende, Schaden. **Āharat** (lañ III/1): trug fort, nahm weg (Imperfekt 3.Sg. ā-hṛ). **Aṣṭayoni** (n. 2/1): achtquellig/achtursprnglich (Kompositum-Adjektiv). **Aṣṭaputram** (n. 2/1): achtsohnig (Kompositum-Adjektiv). **Aṣṭapat** (n. 2/1): achtfuellig (Kompositum-Adjektiv). **Idam** (n. 2/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Antarikṣam** (n. 2/1): der Luftraum, die Atmosphäre. **Ahaṃ** (1/1): ich (Nom.). **Veda** (liṭ I/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Na** (avy.): nicht. **Me** (4/1): mein, für mich, mir, in mir. **Mṛtyuḥ** (m. 1/1): Tod, durch Feuer verursachter Tod, im Wasser seinem Tod findend, durch sein Weib den Tod findend, des Todes, des Todesgottes, des 8ten astrologischen Hauses. **Na** (avy.): nicht. **Ca** (avy.): und. **Amṛtyoḥ** (m. 6/1): Nicht-Tod, Unsterblichkeit. **Agham** (n. 1/1): Uebel, Suende, Schaden. **Āharat** (lañ III/1): trug fort, nahm weg (Imperfekt 3.Sg. ā-hṛ). **Aṣṭayonīm** (f. 2/1): achtquellig/achtursprnglich (Kompositum-Adjektiv). **Aṣṭaputṛām** (f. 2/1): achtsohnig (Kompositum-Adjektiv). **Aṣṭapatnīm** (f. 2/1): achtgattinnig (Kompositum-Adjektiv). **Amūm** (f. 2/1): jener, jene, jenes. **Divam** (f. 2/1): Tag, Himmel.

62

अहं वेद न मे मृत्युः । नचामृत्युरघाहंरत् । सुत्रामाणां महीमूषु । अदितिर्घौर्दितिरन्तरिक्षम् । अदितिर्माता स पिता स पुत्रः । विश्वे देवा अदितिः पञ्चजनाः । अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् । अष्टौ पुत्रासो अदितेः । ये जातास्तन्वः परि । देवं उपप्राैत्सप्तभिः

aham vedaṁ na me mṛtyuḥ । nacāmṛtyuraghāhārat । sūtrāmāṇāṁ mahīmūṣu । aditir-dyaurditirantarikṣam । aditirmātā sa pitā sa putraḥ । viśve devā aditiḥ pañcajanāḥ । aditirjātamaditijānitvam । aṣṭau putrāso aditeḥ । ye jātāstānvāḥ pari । devaṁ upāprait-saptabhiḥ

nicht raubt mich der Tod, nicht das Unheil des Nicht-Todes hinweg. Die gut Bergende, die Große fürwahr - Aditi ist der Himmel, Aditi der Luftraum, Aditi die Mutter, sie der Vater, sie der Sohn; die Allgötter sind Aditi, die fünf Völker. Aditi ist das Geborene, Aditi das Ungeborene. Acht Söhne hat Aditi, die aus ihrem Leib geboren wurden; mit den Göttern ging sie hin, sieben mit sich nehmend,

Aham (1/1): ich (Nom.). **Veda** (lit I/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṁ veda"). **Na** (avy.): nicht. **Me** (4/1): mein, für mich, mir, in mir. **Mṛtyuḥ** (m. 1/1): Tod, durch Feuer verursachter Tod, im Wasser seinem Tod findend, durch sein Weib den Tod findend, des Todes, des Todesgottes, des 8ten astrologischen Hauses. **Na** (avy.): nicht. **Ca** (avy.): und. **Amṛtyoḥ** (m. 6/1): Nicht-Tod, Unsterblichkeit. **Agham** (n. 1/1): Uebel, Suende, Schaden. **Āharat** (lañ III/1): trug fort, nahm weg (Imperfekt 3.Sg. ā-hṛ). **Sūtrāmāṇam** (f. 2/1) **Mahim** (f. 2/1) **Ūṣu** (avy.): wahrlich, fuerwahr (u + su, Emphase-Partikel). **Aditiḥ** (f. 1/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Dyauḥ** (m. 1/1): der Himmel. **Aditiḥ** (f. 1/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Antarikṣam** (n. 1/1): der Luftraum, die Atmosphäre. **Aditiḥ** (f. 1/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Mātā** (f. 1/1): Mutter (Nom. Sg.). **Sa** (1/1): er, dieser. **Pitā** (m. 1/1): Vater. **Sa** (1/1): er, dieser. **Putraḥ** (m. 1/1): Sohn, Kind, ihre Jungen, Sohn und Tochter, zwei Söhne, Tochter, Mutter. **Viśve** (m. 1/3): alle (Nom. Pl. von viśva). **Devā** (m. 1/3): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva). **Aditiḥ** (f. 1/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Pañcajanāḥ** (m. 1/3) **Aditiḥ** (f. 1/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Jātam** (n. 1/1): den geborenen. **Aditiḥ** (f. 1/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Janitvam** (n. 1/1): das kuenftig zu Gebaerende, Nachkommenschaft. **’ṣṭau** (numeral): acht. **Putrāso** (m. 1/3): Sohn, Kind, ihre Jungen, Sohn und Tochter, zwei Söhne, Tochter, Mutter. **Aditeḥ** (f. 6/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Ye** (m. 1/3): welche (Nom. Pl. von yad). **Jātāḥ** (m. 1/3): geboren. **Tanvāḥ** (f. 5/1): Gestalt, Körper (tanū: Körper, Gestalt, Selbst). **Pari** (avy.): rings, umher. **Devam** (m. 2/3): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva). **Upa** (avy.): her, herzu ; dazu, ferner, in der Nähe von; Neben-, Unter- zu, nach, bei, neben unter, weniger als ; auf, in, über, mehr als ; mit, gemäßig. **Pra** (avy.): vor, voran (Praeverb). **Ait** (lañ III/1): ging (Imperfekt 3. Sg. von √i). **Saptabhiḥ** (numeral)

63

परा मारुतण्डमास्यत् । सप्तभिः पुत्रैरदितिः । उपप्राैत्पूर्य्य युगम् । प्रजायै मृत्यवे तत् । परा मारुतण्डमाभरदिति । ताननुक्रमिष्यामः । मित्रश्च वरुणश्च । धाता चार्यमा च । अंशश्च भगश्च । इन्द्रश्च विवस्वाश्चेत्येते । हिरण्य गर्भो हंसश्चुचिषत् । ब्रह्मजज्ञानं तदित्पदमिति गर्भं प्राजापत्यः । अथ पुरुषः सप्त पुरुषः

parā mārtaṇḍamāsyāt । saptabhiḥ putrairaditiḥ । upapraitpūrvyāṃ yugam । prajāyai mṛtyave tāt । parā mārtaṇḍamābhāraditi । tānanukramiṣyāmaḥ । mitraśca varuṇaśca । dhātā cāryamā ca । aṃśaśca bhagaśca । indraśca vivasvāṃścetyete । hiraṇya garbho haṃsaśśuciṣat । brahmājajñānaṃ taditpadamiti garbha prajāpatyaḥ । atha puruṣaḥ sapta puruṣaḥ

Mārtāṇḍa fort verwerfend. Mit ihren sieben Söhnen ging Aditi zum ersten Zeitalter; für Nachkommenschaft und Tod [gebar sie] jenen. Mārtāṇḍa brachte sie fort - so heißt es. Diese wollen wir nun aufzählen: Mitra und Varuṇa, Dhātṛ und Aryaman, Aṃśa und Bha-ga, Indra und Vivasvat - das sind sie. Der goldene Keim, der reine Schwan, das Brahman-Wissen, das ist jenes Höchste - so [heißt es vom] Prajāpati-Keim. Sodann der Puruṣa, der siebenfache Puruṣa:

Parā (avy.): fort, weg. **Mārtāṇḍam** (m. 2/1): Mārtāṇḍa, der "tote Keim" - der verstossene achte Sohn Aditis, Ursprung der Sonne/Sterblichkeit. **Āsyat** (lañ III/1): warf fort, verstieß (Imperfekt 3. Sg. von √as). **Saptabhiḥ** (numeral) **Pu-traiḥ** (m. 3/3): Sohn, Kind, ihre Jungen, Sohn und Tochter, zwei Söhne, Tochter, Mutter. **Aditiḥ** (f. 1/1): Aditi, die Unbegrenzte, Göttermutter (Mutter der Ādityas). **Upa** (avy.): her, herzu ; dazu, ferner, in der Nähe von; Neben-, Unter- zu, nach, bei, neben unter, weniger als ; auf, in, über, mehr als ; mit, gemäßig. **Pra** (avy.): vor, voran (Praeverb). **Ait** (lañ III/1): ging (Imperfekt 3. Sg. von √i). **Pūrvyāṃ** (n. 2/1) **Yugam** (n. 2/1) **Prajāyai** (f. 4/1) **Mṛtyave** (m. 4/1): dem Tod (Dativ von mṛtyu). **Tat** (n. 2/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von tad). **Parā** (avy.): fort, weg. **Mārtāṇḍam** (m. 2/1): Mārtāṇḍa, der "tote Keim" - der verstossene achte Sohn Aditis, Ursprung der Sonne/Sterblichkeit. **Ābharat** (lañ III/1): brachte (herbei/zurueck) (Imperfekt 3. Sg. von ā-√bhr). **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Tān** (m. 2/3): diese (Akkusativ Plural von tad). **Anukramiṣyāmaḥ** (lṛṭ I/3): wir werden der Reihe nach aufzählen/durchgehen (1. Pl. Fut.). **Mitraḥ** (m. 1/1): Gefährte, Freund. **Ca** (avy.): und. **Varuṇaḥ** (m. 1/1): Vedische Gottheit des Ozeans, des kosmischen Gesetzes ṛta. **Ca** (avy.): und. **Dhātā** (m. 1/1): Dhātṛ (der Ordner, Schöpfer). **Ca** (avy.): und. **Aryamā** (m. 1/1): Vedische Āditya-Gottheit, steht für Gastfreundschaft und Verträge. **Ca** (avy.): und. **Aṃśaḥ** (m. 1/1): Aṃśa, vedische Āditya-Gottheit (Anteil/Los). **Ca** (avy.): und. **Bhagaḥ** (m. 1/1): Wohlstand, Glück, Hoheit, Schönheit, Liebeslust, Liebe. **Ca** (avy.): und. **Indraḥ** (m. 1/1): Vedischer Donner- und Heldengott. König der Devas. **Ca** (avy.): und. **Vivasvān** (m. 1/1): Vivasvat, vedische Āditya-Gottheit, Vater des Manu. **Ca** (avy.): und. **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Ete** (m. 1/3): diese (Nom. Pl.). **Hiraṇya** (sam.): Gold. **Garbho** (m. 1/1): Fötus, Leibesfrucht, ungeborenes Junges. **Haṃsaḥ** (m. 1/1): Schwan (Symbol der Seele/des kosmischen Prinzips). **Śuciṣat** (m. 1/1): im Reinen/Lichten weilend (Kompositum śuci+sad). **Brahma** (sam.): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute. **Jajñānaṃ** (n. 1/1): entstanden, geboren (Perfektpartizip von √jan, unsicher ob eigenstaendiges Wort oder Kompositumsteil). **Tat** (n. 1/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von tad). **It** (avy.): wahrlich, eben (Betonungspartikel). **Padam** (n. 1/1): Viertel, Tritt, Ort, Stelle, Fuss. **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Garbha** (sam.): Fötus, Leibesfrucht, ungeborenes Junges. **Prajāpatyaḥ** (m. 1/1): zu Prajāpati gehörig. **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Puruṣaḥ** (m. 1/1): Mensch, Person, Weltgeist, Seele, Lebenskraft. **Sapta** (numeral): sieben. **Puruṣaḥ** (m. 1/1): Mensch, Person, Weltgeist, Seele, Lebenskraft.

64

##[## यथास्थानं गर्भिण्यः ##]## योऽसौ तपन्नृदेति । स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायोदेति । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणानादायोदगाः । असौ योऽस्तमेति । स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायास्तमेति । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणानादायास्तङ्गाः । असौ य आपूर्यति । स सर्वेषां भूतानां प्राणैरापूर्यति

##[## yathāsthānaṃ gārbhiṇyāḥ ##]## yo'sau tapannṛdeti । sa sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇānādāyodeti । mā me prajāyā mā pāsūnām । mā mamā prāṇānādāyodagāḥ । a-sau yo'stameti । sa sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇānādāyā'stameti । mā me prajāyā mā pāsūnām । mā mamā prāṇānādāyā'staṅgāḥ । asau ya āpūryāti । sa sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairāpūryāti

[Wie an ihrem Platz die Schwangeren.] Jener dort, der brennend aufgeht - er geht auf, indem er den Atem aller Wesen an sich nimmt. Nicht möge er meiner Nachkommenschaft, nicht meinem Vieh, nicht meinem Atem [den Atem] nehmend aufgehen. Jener dort, der untergeht - er geht unter, indem er den Atem aller Wesen an sich nimmt. Nicht möge er meiner Nachkommenschaft, nicht meinem Vieh, nicht meinem Atem [den Atem] nehmend untergehen. Jener dort, der zunimmt - er nimmt zu mit den Atemkräften aller Wesen.

##[## Yathā (avy.): so dass, auf dass, wie. Sthānaṃ (avy.): verbleiben, stehen, Rang (yathāsthānam: avyayibhāva, an seinem Ort). Garbhiṇyāḥ (f. 1/3): trächtig (Nom. Sg. f.). ##]## Yo (m. 1/1): welcher. Asau (m. 1/1): jener. Tapan (m. 1/1): brennend, glühend (Praes.Part. von √tap). Udeti (laṭ III/1): geht auf (Praes. 3.Sg. von ud-√i). Sa (1/1): er, dieser. Sarveṣāṃ (n. 6/3) Bhūtānāṃ (n. 6/3) Prāṇān (m. 2/3): Atem, Lebenshauche (Akk. Pl.). Ādāya (avy.): ā- (heran, zu) √dā (geben) genommen habend, empfangen habend. Udeti (laṭ III/1): geht auf (Praes. 3.Sg. von ud-√i). Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). Me (4/1): mein, für mich, mir, in mir. Prajayā (f. 3/1) Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). Pāsūnām (m. 6/3): Vieh, pecus, das einzelne Stück, die Herde, das zum Opfer dienende Kleinvieh, Ziegenbock, Thier. Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). Mama (6/1): mein, mir. Prāṇān (m. 2/3): Atem, Lebenshauche (Akk. Pl.). Ādāya (avy.): ā- (heran, zu) √dā (geben) genommen habend, empfangen habend. Udagāḥ (luṇ II/1): moegest du aufgehen (Injunktiv/Aorist 2.Sg. von ud-√gā). Asau (m. 1/1): jener. Yo (m. 1/1): welcher. Astameti (laṭ III/1): geht unter (Praes. 3.Sg. von astam-√i). Sa (1/1): er, dieser. Sarveṣāṃ (n. 6/3) Bhūtānāṃ (n. 6/3) Prāṇān (m. 2/3): Atem, Lebenshauche (Akk. Pl.). Ādāya (avy.): ā- (heran, zu) √dā (geben) genommen habend, empfangen habend. Astameti (laṭ III/1): geht unter (Praes. 3.Sg. von astam-√i). Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). Me (4/1): mein, für mich, mir, in mir. Prajayā (f. 3/1) Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). Pāsūnām (m. 6/3): Vieh, pecus, das einzelne Stück, die Herde, das zum Opfer dienende Kleinvieh, Ziegenbock, Thier. Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). Mama (6/1): mein, mir. Prāṇān (m. 2/3): Atem, Lebenshauche (Akk. Pl.). Ādāya (avy.): ā- (heran, zu) √dā (geben) genommen habend, empfangen habend. Astaṅgāḥ (luṇ II/1): moegest du untergehen (Injunktiv/Aorist 2.Sg. von astam-√gā). Asau (m. 1/1): jener. Ya (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). Āpūryati (laṭ III/1) Sa (1/1): er, dieser. Sarveṣāṃ (n. 6/3) Bhūtānāṃ (n. 6/3) Prāṇaiḥ (m. 3/3): mit den Atemhauchen (Instr. Pl.). Āpūryati (laṭ III/1)

65

मा मे प्रजया मा पंशूनाम् । मा मम प्राणैरापूरिष्ठाः । असौ योऽपक्षीयति । स सर्वेषां भूतानां प्राणैरपक्षीयति । मा मे प्रजया मा पंशूनाम् । मा मम प्राणैरपक्षेष्ठाः । अमूनि नक्षत्राणि । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च । मा मे प्रजया मा पंशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत

mā me prajayā mā pāsūnām । mā mamā prāṇairāpūriṣṭhāḥ । asau yó'pakṣīyāti । sa sarveṣāṃ bhūtānām prāṇairapākṣīyati । mā me prajayā mā pāsūnām । mā mamā prāṇairapākṣeṣṭhāḥ । amūni nakṣātrāṇi । sarveṣāṃ bhūtānām prāṇairapāprasarpanti cotsārpanti ca । mā me prajayā mā pāsūnām । mā mamā prāṇairapāprasr̥pataḥ motsr̥pata

Nicht möge er mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem zunehmen. Jener dort, der abnimmt - er nimmt ab mit den Atemkräften aller Wesen. Nicht möge er mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem abnehmen. Jene Sternbilder dort - mit den Atemkräften aller Wesen schwinden sie hinweg und kommen wieder hervor. Nicht mögen sie mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem hinschwinden oder [wieder]kommen.

Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschoepfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pāsūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Āpūriṣṭhāḥ** (let): anfüllen, zunehmen (Wurzel ā+pṛ). **Asau** (m. 1/1): jener. **Yah** (m. 1/1): welcher. **Apakṣīyati** (lat): abnehmen, schwinden (apa+kṣi). **Sa** (m. 1/1): das. **Sarveṣāṃ** (n. 6/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Bhūtānām** (n. 6/3): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apakṣīyati** (lat): abnehmen, schwinden (apa+kṣi). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschoepfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pāsūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apakṣeṣṭhāḥ** (let): abnehmen, schwinden (apa+kṣi). **Amūni** (n. 1/3): jener, jene, jenes. **Nakṣātrāṇi** (n. 1/3): Sternbild, Mondhaus. **Sarveṣāṃ** (n. 6/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Bhūtānām** (n. 6/3): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasarpanti** (lat): wegstreichen, hinschwinden (apa+pra+srp). **Ca** (avy.): und. **Utsarpanti** (lat): hervorkommen, wiederkehren (ud+srp). **Ca** (avy.): und. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschoepfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pāsūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasr̥pata** (let): wegstreichen, hinschwinden (apa+pra+srp). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Utsr̥pata** (let): hervorkommen, wiederkehren (ud+srp).

66

इमे मासाश्चार्धमासाश्च । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपंप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृपत् मोत्सृपत् । इम ऋतवः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपंप्रसर्पन्ति चोत्सर्पन्ति च । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृपत् मोत्सृपत् । अयं संवत्सरः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपंप्रसर्पति चोत्सर्पति च

ime māsāścārdhamāsāścā । sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapāprasarpanti cotsarpanti ca । mā me prajayā mā pśūnām । mā mamā prāṇairapāprasrṣpataḥ motsrṣpataḥ । ima ṛta-vāḥ । sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapāprasarpanti cotsarpanti ca । mā me prajayā mā pśūnām । mā mamā prāṇairapāprasrṣpataḥ motsrṣpataḥ । ayaṃ saṃvatsaraḥ । sarveṣāṃ bhūtānāṃ prāṇairapāprasarpanti cotsarpanti ca

Diese Monate und Halbmonate - mit den Atemkräften aller Wesen schwinden sie hinweg und kommen wieder hervor. Nicht mögen sie mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem hinschwinden oder wiederkommen. Diese Jahreszeiten - mit den Atemkräften aller Wesen schwinden sie hinweg und kommen wieder hervor. Nicht mögen sie mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem hinschwinden oder wiederkommen. Dieses Jahr - mit den Atemkräften aller Wesen schwindet es hin und kommt wieder hervor.

Ime (m. 1/3): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Māsāḥ** (m. 1/3): Monat. **Ca** (avy.): und. **Ardhamāsāḥ** (m. 1/3): Halbmonat. **Ca** (avy.): und. **Sarveṣāṃ** (n. 6/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Bhūtānām** (n. 6/3): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasarpanti** (laṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+srp). **Ca** (avy.): und. **Utsarpanti** (laṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+srp). **Ca** (avy.): und. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschöpfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pśūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasrṣpata** (leṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+srp). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Utsrṣpata** (leṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+srp). **Ima** (m. 1/3): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Ṛtavāḥ** (m. 1/3): Jahreszeit. **Sarveṣāṃ** (n. 6/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Bhūtānām** (n. 6/3): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasarpanti** (laṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+srp). **Ca** (avy.): und. **Utsarpanti** (laṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+srp). **Ca** (avy.): und. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschöpfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pśūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasrṣpata** (leṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+srp). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Utsrṣpata** (leṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+srp). **Ayaṃ** (m. 1/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Saṃvatsaraḥ** (m. 1/1): das Jahr (Nom.). **Sarveṣāṃ** (n. 6/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Bhūtānām** (n. 6/3): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasarpanti** (laṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+srp). **Ca** (avy.): und. **Utsarpanti** (laṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+srp). **Ca** (avy.): und.

67

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृप मोत्सृप । इदमहं । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपंप्रसृपति चोत्सृपति च । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृप मोत्सृप । इयं रात्रिः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपंप्रसृपति चोत्सृपति च । मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपंप्रसृप मोत्सृप । ॐ भूर्भुवस्वः । एतद्वो मिथुनं मा नो मिथुनं रिद्धवम्

mā me prajayā mā pśūnām । mā mamā prāṇairapāprasrpa motsrpa । idamahāḥ । sarveṣām bhūtānām prāṇairapāprasarpātī cotsārpatī ca । mā me prajayā mā pśūnām । mā mamā prāṇairapāprasrpa motsrpa । iyaṃrātriḥ । sarveṣām bhūtānām prāṇairapāprasarpātī cotsārpatī ca । mā me prajayā mā pśūnām । mā mamā prāṇairapāprasrpa motsrpa । om bhūrbhuvassvāḥ । etadvō mithunam mā no mithunamrīdhvam

Nicht möge es mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem hinschwinden oder wiederkommen. Dieser Tag - mit den Atemkräften aller Wesen schwindet er hin und kommt wieder hervor. Nicht möge er mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem hinschwinden oder wiederkommen. Diese Nacht - mit den Atemkräften aller Wesen schwindet sie hin und kommt wieder hervor. Nicht möge sie mit meiner Nachkommenschaft, meinem Vieh, meinem Atem hinschwinden oder wiederkommen. Om! Erde, Luftraum, Himmel! Dies ist euer Paar - nicht möget ihr uns [in] diesem Paar bedrängen.

Mā (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschoepfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pśūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasrpa** (leṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+sṛp). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Utsrpa** (leṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+sṛp). **Idam** (n. 1/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Ahāḥ** (n. 1/1): Tag. **Sarveṣām** (n. 6/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Bhūtānām** (n. 6/3): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasarpātī** (laṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+sṛp). **Ca** (avy.): und. **Utsarpātī** (laṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+sṛp). **Ca** (avy.): und. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschoepfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pśūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasrpa** (leṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+sṛp). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Utsrpa** (leṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+sṛp). **Iyaṃ** (f. 1/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Rātriḥ** (f. 1/1): Nacht. **Sarveṣām** (n. 6/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Bhūtānām** (n. 6/3): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasarpātī** (laṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+sṛp). **Ca** (avy.): und. **Utsarpātī** (laṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+sṛp). **Ca** (avy.): und. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Prajayā** (f. 3/1): die Wesen, Geschoepfe (Nom. Pl.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Pśūnām** (m. 6/3): Vieh, Tier, Herdentier. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mama** (6/1): mein, mir. **Prāṇaiḥ** (m. 3/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Apaprasrpa** (leṭ): wegstechen, hinschwinden (apa+pra+sṛp). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Utsrpa** (leṭ): hervorkommen, wiederkommen (ud+sṛp). **Om** (avy.): die heilige Silbe Om. **Bhūḥ** (avy.): Erde (erste der drei Vyāhṛtis). **Bhuvah** (avy.): Luftraum (zweite der drei Vyāhṛtis). **Svah** (avy.): Himmel (dritte der drei Vyāhṛtis). **Etat** (n. 1/1): dieser, diese, dieses. **Vo** (6/3): du, ihr (Pronomen der 2. Person). **Mithunam** (n. 1/1): Paar, Paarung. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **No** (2/3): von uns. **Mithunam** (n. 2/1): Paar, Paarung. **Rīdhvam** (leṭ II/3): bedrängen, verletzen (Wurzel).

68

अथादित्यस्याष्टपुरुषस्य । वसूनामादित्यानस्थाने स्वतेजसा भानि । रुद्राणामादित्यानस्थाने स्वतेजसा भानि । आदित्यानामादित्यानस्थाने स्वतेजसा भानि । सतांसत्यानाम् । आदित्यानस्थाने स्वतेजसा भानि । अभिधून्वतामभिघ्नताम् । वातवतां मरुताम् । आदित्यानस्थाने स्वतेजसा भानि । ऋभूणामादित्यानस्थाने स्वतेजसा भानि । विश्वेषान्देवानाम् । आदित्यानस्थाने स्वतेजसा भानि । संवत्सरस्य सवितुः । आदित्यस्य स्वतेजसा भानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । रश्मयो वो मिथुनं मा नो मिथुनंरीद्वम्

athādityasyāṣṭapuruṣasya । vasūnāmādityānaṁsthāne svatejāsā bhāni । rudrāṇāmādityānaṁsthāne svatejāsā bhāni । ādityānāmādityānaṁsthāne svatejāsā bhāni । satāṁsatyānām । ādityānaṁsthāne svatejāsā bhāni । abhidhūnvatāmabhighnatām । vātavatām marutām । ādityānaṁsthāne svatejāsā bhāni । ṛbhūṇāmādityānaṁsthāne svatejāsā bhāni । viśveṣāṇdevānām । ādityānaṁsthāne svatejāsā bhāni । saṁvatsarasya savituḥ । ādityasya svatejāsā bhāni । om bhūrbhuvassvāḥ । rāsmayo vo mithunaṁ mā no mithunaṁrīdhvam

Sodann betreffend Āditya mit acht Personen: der Vasus [Glanz] erglänzt an der Ādityas-Stelle mit eigenem Licht; der Rudras [Glanz] erglänzt an der Ādityas-Stelle mit eigenem Licht; der Ādityas [Glanz] erglänzt an der Ādityas-Stelle mit eigenem Licht; der Wahrhaftigen, der Seienden [Glanz] erglänzt an der Ādityas-Stelle mit eigenem Licht; der Schüttelnden, Schlagenden, Windbegleiteten, der Maruts [Glanz] erglänzt an der Ādityas-Stelle mit eigenem Licht; der Ṛbhus [Glanz] erglänzt an der Ādityas-Stelle mit eigenem Licht; der Allgötter [Glanz] erglänzt an der Ādityas-Stelle mit eigenem Licht; des Jahres, Savitṛs, des Āditya [Glanz] erglänzt mit eigenem Licht. Om! Erde, Luftraum, Himmel! Die Strahlen sind euer Paar - nicht möget ihr uns [in] diesem Paar bedrängen.

Atha (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Ādityasya** (m. 6/1): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Aṣṭapuruṣasya** (m. 6/1): aus acht Personen bestehend. **Vasūnām** (m. 6/3): Gut, Reichtum; Vasu (Götterklasse). **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sthāne** (n. 7/1): Ort, Stelle. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sthāne** (n. 7/1): Ort, Stelle. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sthāne** (n. 7/1): Ort, Stelle. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Satām** (m. 6/3): das Seiende, die Wahrheit, das wahre Sein. **Satyānām** (m. 6/3): wirklich, wahr, echt, wirksam, treu, Wahrheit, Eid. **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sthāne** (n. 7/1): Ort, Stelle. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Abhidhūnvatām** (m. 6/3): schüttelnd. **Abhighnatām** (m. 6/3): schlagend. **Vātavatām** (m. 6/3): windbegleitet. **Marutām** (m. 6/3): Marut, Sturmgott. **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sthāne** (n. 7/1): Ort, Stelle. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Ṛbhūṇām** (m. 6/3): Ṛbhu (Handwerker-gott). **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sthāne** (n. 7/1): Ort, Stelle. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Viśveṣām** (m. 6/3): jeder, ganz. **Devānām** (m. 6/3): Gott, Gottheit, Deva. **Ādityānām** (m. 6/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sthāne** (n. 7/1): Ort, Stelle. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Saṁvatsarasya** (m. 6/1): das Jahr (Nom.). **Savituh** (m. 6/1): Savitṛ, der Antreiber (Sonnengott). **Ādityasya** (m. 6/1): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Svatejasā** (n. 3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Om** (avy.): die heilige Silbe Om. **Bhūḥ** (avy.): Erde (erste der drei Vyāhrtis). **Bhuvah** (avy.): Luftraum (zweite der drei Vyāhrtis). **Svah** (avy.): Himmel (dritte der drei Vyāhrtis). **Rāsmayaḥ** (m. 1/3): Zügel, Strahl; Name eines Soma-Bechers. **Vah** (6/3): du, ihr (Pronomen der 2. Person). **Mithunaṁ** (n. 1/1): Paar, Paarung. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Nah** (2/3): von uns. **Mithunaṁ** (n. 2/1): Paar, Paarung. **Rīdhvam** (leṭ II/3): bedrängen, verletzen (Wurzel).

69

आरोगस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । भ्राजस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पटरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पतङ्गस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । स्वर्णरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ज्योतिषीमतस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । विभासस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । कश्यपस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । आपो वो मिथुनं मा नो मिथुनं रिद्धवम्

ārogasya sthāne svatejāsā bhāni । bhrājasya sthāne svatejāsā bhāni । paṭarasya sthāne svatejāsā bhāni । pataṅgasya sthāne svatejāsā bhāni । svarṇarasya sthāne svatejāsā bhāni । jyotiṣīmatasya sthāne svatejāsā bhāni । vibhāsasya sthāne svatejāsā bhāni । kaśyapasya sthāne svatejāsā bhāni । om bhūrbhuvassvāḥ । āpo vo mithunaṃ mā no mithunaṃ riḍhvam

Des Gesunden [Glanz] erglänzt an [seiner] Stelle mit eigenem Licht, des Leuchtenden, des Ausgebreiteten, des Vogelgleichen, des Goldfarbenen, des Lichthaften, des Glanzvollen, des Kaśyapa [Glanz erglänzt] an [seiner] Stelle mit eigenem Licht. Om! Erde, Luftraum, Himmel! Die Wasser sind euer Paar - nicht möget ihr uns [in] diesem Paar bedrängen.

Ārogasya (6/1): der Gesunde (Nom.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Bhrājasya** (6/1): der Leuchtende (Nom.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Paṭarasya** (6/1): der Ausgebreitete (Nom.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Pataṅgasya** (6/1): der Vogelgleiche (Nom.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Svarṇarasya** (6/1): der Goldfarbene (Nom.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Jyotiṣīmatasya** (6/1): der Lichthafte (Nom.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vibhāsasya** (6/1): der Glanzvolle (Nom.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Kaśyapasya** (6/1): Kaśyapas (Genitiv). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Om** (avy.): die heilige Silbe Om. **Bhūḥ** (avy.): Erde (erste der drei Vyāhṛtis). **Bhuvāḥ** (avy.): Luftraum (zweite der drei Vyāhṛtis). **Svāḥ** (avy.): Himmel (dritte der drei Vyāhṛtis). **Āpo** (1/3): Wasser, Gewässer (Nom./Akk. Pl., von ap). **Vo** (6/3): du, ihr (Pronomen der 2. Person). **Mithunaṃ** (1/1): Paar, Paarung. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **No** (2/3): von uns. **Mithunaṃ** (2/1): Paar, Paarung. **Riḍhvam** (leṭ II/3): bedrängen, verletzen (Wurzel).

70

अथ वयोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकृतस्य । प्रभ्राजमानानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । व्यवदातानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । वासुकिवैद्युतानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । रजतानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । परुषाणां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । श्यामानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । कपिलानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । अतिलोहितानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । ऊर्ध्वानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि

atha vayorekādaśapuruṣasyaikādaśāstrīkṛtasya । prabhṛājamānānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । vyavadātānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । vāsukivaidyutānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । rajatānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । pa-ruṣāṇām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । śyāmānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । kapilānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । atilohitānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । ūrdhvānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni

Sodann betreffend Vāyu mit elf männlichen und elf weiblichen [Rudra-Gestalten]: der Hervorleuchtenden Rudras [Glanz] erglänzt an [ihrer] Stelle mit eigenem Licht, der Reingewordenen Rudras, der Vāsuki-Blitzgestaltigen Rudras, der Silbrigen Rudras, der Rauhen Rudras, der Dunklen Rudras, der Braunen Rudras, der Feuerroten Rudras, der nach oben [Fliegenden] Rudras [Glanz erglänzt jeweils] an [ihrer] Stelle mit eigenem Licht,

Atha (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Vayor** (6/1): der Windgott, Wind, Luft, Hauch. **Ekādaśapuruṣasya** (6/1): des Elfmaenner-[Vāyu] (Kompositum, Genitiv). **Ekādaśāstrīkṛtasya** (6/1): des Elffrauen-[Vāyu] (Kompositum, Genitiv). **Prabhṛājamānānām** (participle) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vyavadātānām** (participle) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vāsukivaidyutānām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Rajatānām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Paruṣāṇām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Śyāmānām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Kapilānām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Atilohitānām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Ūrdhvānām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel).

71

अवपतन्तानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । वैद्युतानां रुद्राणांस्थाने स्वतेजसा भानि । प्रभ्राजमानीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । व्यवदातीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । वासुकिवैद्युतीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । रजतानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । पुरुषाणां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । श्यामानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । कपिलानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । अतिलोहितीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । ऊर्ध्वानां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । अवपतन्तीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । वैद्युतीनां रुद्राणीनांस्थाने स्वतेजसा भानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । रूपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनंरीद्वम्

avapatantānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । vaidyutānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । prabhrājamānīnām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । vyavadātīnām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । vāsukivaidyutīnām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । rajatānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । paruṣāṇām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । śyāmānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । kapilānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । atilohitīnām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । ūrdhvānām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । avapatantīnām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । vaidyutīnām rudrāṇāmsthāne svatejāsā bhāni । om bhūrbhuvassvāḥ । rūpāṇi vo mithunaṃ mā no mithunaṃrīdham

der Herabfliegenden Rudras, der Blitzgestaltigen Rudras [Glanz erglänzt an ihrer Stelle mit eigenem Licht]; ebenso der Hervorleuchtenden, Reingewordenen, Vāsuki-Blitzgestaltigen, Silbrigen, Rauhen, Dunklen, Braunen, Feuerroten, nach oben [Fliegenden], Herabfliegenden, Blitzgestaltigen Rudrāṇīs [Glanz erglänzt jeweils] an [ihrer] Stelle mit eigenem Licht. Om! Erde, Luftraum, Himmel! Die Gestalten sind euer Paar - nicht möget ihr uns [in] diesem Paar bedrängen.

Avapatantānām (participle) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vaidyutānām** (m. 6/3) **Rudrāṇām** (m. 6/3): Rudra, der Heulende, Sturmgott; der Zerstörer-Aspekt Śivas. **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Prabhrājamānīnām** (participle) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vyavadātīnām** (participle) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vāsukivaidyutīnām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Rajatānām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Paruṣāṇām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Śyāmānām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Kapilānām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Atilohitīnām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Ūrdhvānām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Avapatantīnām** (participle) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vaidyutīnām** (f. 6/3) **Rudrāṇām** (f. 6/3): Rudrāṇī, weibliche Form/Gefährtin Rudras (f.). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Om** (avy.): die heilige Silbe Om. **Bhūḥ** (avy.): Erde (erste der drei Vyāhṛtis). **Bhuvāḥ** (avy.): Luftraum (zweite der drei Vyāhṛtis). **Svāḥ** (avy.): Himmel (dritte der drei Vyāhṛtis). **Rūpāṇi** (n. 1/3): die Formen, Gestalten. **Vo** (6/3): du, ihr (Pronomen der 2. Person). **Mithunaṃ** (1/1): Paar, Paarung. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **No** (2/3): von uns. **Mithunaṃ** (2/1): Paar, Paarung. **Rīdhvam** (leṭ II/3): bedrängen, verletzen (Wurzel).

72

अथाग्नेरष्टपुरुषस्य । अग्नेः पूर्वदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । जातवेदस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । सहोजसो दक्षिणदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । वैश्वानरस्याऽपरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पङ्क्तिराधसौदग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ॐ भूर्भुवस्स्वः । रूपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीद्वम्

athāgnēraṣṭapuruṣasya । agneḥ pūrvadiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । jātavedasa upadiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । sahojaso dakṣiṇadiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । ajirāprabhava upadiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । vaiśvānarasya'paradiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । naryāpasa upadiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । paṅktirādhasau dagdiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । visarpiṇa upadiśyasya sthāne svatejāsā bhāni । om bhūrbhuvassvāḥ । rūpāṇi vo mithunaṁ mā no mithunaṁ rīdhvam

Sodann betreffend Agni mit acht Personen: des östlich gerichteten Agni [Glanz erglänzt] an [seiner] Stelle mit eigenem Licht, des südöstlich [gerichteten] Jātavedas, des südlich [gerichteten] Sahoja, des südwestlich [gerichteten] Ajiraprabhava, des westlichen Vaiśvānara, des nordwestlich [gerichteten] Naryāpa, des nördlich [gerichteten] Paṅktirādhas, des nordöstlich [gerichteten] Visarpiṇ [Glanz erglänzt jeweils] an [seiner] Stelle mit eigenem Licht. Om! Erde, Luftraum, Himmel! Die Gestalten sind euer Paar - nicht möget ihr uns [in] diesem Paar bedrängen.

Atha (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Agneḥ** (m. 6/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Aṣṭapuruṣasya** (6/1): des Achtpersonen-[Agni] (Kompositum, Genitiv). **Agneḥ** (m. 6/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Pūrvadiśyasya** (m. 6/1) **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Jātavedasa** (m. 6/1) **Upadiśyasya** (m. 6/1) **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Sahojaso** (m. 6/1) **Dakṣiṇadiśyasya** (m. 6/1) **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Ajirāprabhava** (m. 6/1) **Upadiśyasya** (m. 6/1) **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Vaiśvānarasya** (m. 6/1): allen Männern gehörig, allgemein, allbekannt, allverehrt, überall wohnend, allgebietend, Feuer, Sonne; gemeint ist das universale Feuer. **Aparadiśyasya** (m. 6/1): westwaerts gerichtet (Adj., Epitheton Agnis). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Naryāpasa** (m. 6/1) **Upadiśyasya** (m. 6/1) **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Paṅktirādhasaḥ** (m. 6/1): Paṅktirādhas, Epitheton/Name Agnis. **Udagdiśyasya** (m. 6/1): nordwaerts gerichtet (Adj., Epitheton Agnis). **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Visarpiṇa** (m. 6/1) **Upadiśyasya** (m. 6/1) **Sthāne** (7/1): Ort, Stelle. **Svatejāsā** (3/1): mit eigenem Glanz/Licht (Instr.-Kompositum). **Bhāni** (laṭ): scheinen, erglaenzen (Wurzel). **Om** (avy.): die heilige Silbe Om. **Bhūḥ** (avy.): Erde (erste der drei Vyāhrtis). **Bhuvāḥ** (avy.): Luftraum (zweite der drei Vyāhrtis). **Svāḥ** (avy.): Himmel (dritte der drei Vyāhrtis). **Rūpāṇi** (n. 1/3): die Formen, Gestalten. **Vo** (6/3): du, ihr (Pronomen der 2. Person). **Mithunaṁ** (1/1): Paar, Paarung. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **No** (2/3): von uns. **Mithunaṁ** (2/1): Paar, Paarung. **Rīdhvam** (leṭ II/3): bedraengen, verletzen (Wurzel).

73

दक्षिणपूर्वस्यान्दिशि विसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि । दक्षिणापरस्यां दिश्यविसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि । उत्तरपूर्वस्यान्दिशि विषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि । उत्तरपरस्यान्दिश्यविषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि । आ यस्मिन्सप्त वासवा इन्द्रियाणि शतक्रतवित्येते

dakṣiṇapūrvasyāndīśi visarpī narakaḥ । tasmānnaḥ paripāhi । dakṣiṇāparasyāṃ diśya-visarpī narakaḥ । tasmānnaḥ paripāhi । uttarapūrvasyāndīśi viṣādī narakaḥ । tasmānnaḥ paripāhi । uttaraparasyāndīśyaviṣādī narakaḥ । tasmānnaḥ paripāhi । ā yasmintsapta vāsavā indriyāṇi śatakratāvityete

In der Südost-Richtung [ist] der herumschleichende Höllenschlund; davor beschütze uns. In der Südwest-Richtung [ist] der herumschleichende Höllenschlund; davor beschütze uns. In der Nordost-Richtung [ist] der giftige Höllenschlund; davor beschütze uns. In der Nordwest-Richtung [ist] der giftige Höllenschlund; davor beschütze uns. In dem, worin die sieben Vasus [wohnen], die Sinneskräfte, der Hundertkräftige - das sind sie.

Dakṣiṇapūrvasyām (f. 7/1): in der Südost-Richtung (Lok. Sg. f.). **Diśi** (f. 7/1): Richtung, Himmelsrichtung. **Visarpī** (m. 1/1) **Narakaḥ** (m. 1/1) **Tasmāt** (5/1): tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Naḥ** (2/3): von uns. **Paripāhi** (loṭ II/1) **Dakṣiṇāparasyām** (f. 7/1) **Diśi** (f. 7/1): Richtung, Himmelsrichtung. **Visarpī** (m. 1/1) **Narakaḥ** (m. 1/1) **Tasmāt** (5/1): tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Naḥ** (2/3): von uns. **Paripāhi** (loṭ II/1) **Uttarapūrvasyām** (f. 7/1): in der Nordost-Richtung (Lok. Sg. f.). **Diśi** (f. 7/1): Richtung, Himmelsrichtung. **Viṣādī** (m. 1/1) **Narakaḥ** (m. 1/1) **Tasmāt** (5/1): tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Naḥ** (2/3): von uns. **Paripāhi** (loṭ II/1) **Uttaraparasyām** (f. 7/1): in der Nordwest-Richtung (Lok. Sg. f.). **Diśi** (f. 7/1): Richtung, Himmelsrichtung. **Viṣādī** (m. 1/1) **Narakaḥ** (m. 1/1) **Tasmāt** (5/1): tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Naḥ** (2/3): von uns. **Paripāhi** (loṭ II/1) **Ā** (avy.): heran, bis, zu. **Yasmin** (7/1): welcher. **Sapta** (numeral): sieben. **Vāsavā** (m. 1/3) **Indriyāṇi** (n. 1/3): Sinnesvermögen, Sinnesorgane (nom./acc. pl. neutr.). **Śatakratāvityete**

74

इन्द्रघोषा वो वसुभिः पुरस्तादुपदधताम् । मनोजवसो वः पितृभिर्दक्षिणत उपदधताम् । प्रचेता वो रुद्रैः पश्चादुपदधताम् । विश्वकर्मा व
आदित्यरुत्तरत उपदधताम् । त्वष्टा वो रूपैरुपरिष्टादुपदधताम् । संज्ञानं वः पश्चादिति । आदित्यस्सर्वोऽग्निः पृथिव्याम् । वायुरन्तरिक्षे
। सूर्यो दिवि । चन्द्रमा दिक्षु । नक्षत्राणि स्वलोके । एवा ह्येव । एवा ह्यग्ने । एवा हि वांयो । एवा हीन्द्र । एवा हि पूषन् । एवा हि देवाः

indraghoṣā vo vasubhiḥ purastādupādadhataṁ । manojavaso vaḥ pitṛbhir dakṣiṇata
upādadhataṁ । pracetā vo rudraiḥ paścādupādadhataṁ । viśvakarmā va ādityarūttara-
ta upādadhataṁ । tvaṣṭā vo rūpairupariṣṭādupādadhataṁ । saṁjñānaṁ vaḥ paścāditi
। ādityassarvo'gniḥ pṛthivyām । vāyuraṇtarikṣe । sūryō divi । candraṁ dīkṣu । nakṣā-
trāṇi svaloke । evā hyēva । evā hyāgne । evā hi vāyo । evā hīndra । evā hi pūṣan । evā hi
dēvāḥ

Indraghoṣā möge euch mit den Vasus von vorn beilegen; Manojavas möge euch mit den Vätern von rechts beilegen; Pracetas möge euch mit den Rudras von hinten beilegen; Viśvakarman möge euch mit den Ādityas von oben beilegen; Tvaṣṭr möge euch mit den Gestalten von hinten beilegen; Saṁjñāna [möge] euch von hinten [beilegen] - so heißt es. Āditya ist ganz Agni auf der Erde; Vāyu im Luftraum; Sūrya im Himmel; der Mond in den Richtungen; die Sternbilder in der eigenen Welt. So ist es fürwahr, so ist es, o Agni, so ist es, o Vāyu, so ist es, o Indra, so ist es, o Pūṣan, so ist es, ihr Götter.

Indraghoṣā (m. 1/1) **Vo** (2/3): euch, von euch (Genitiv/Dativ Plural von yuṣmad, du/ihr). **Vasubhiḥ** (3/3): mit den Vasus (Instr. Pl.). **Purastāt** (avy.): danach, hinterher, im Westen. **Upadadhatām** (loṭ III/1) **Manojavaso** (m. 1/1): Manojavas, "geistesschnell" - Epitheton/Gottheit. **Vo** (2/3): euch, von euch (Genitiv/Dativ Plural von yuṣmad, du/ihr). **Pitṛbhiḥ** (3/3): mit den Vätern (Instr. Pl. von pitṛ). **Dakṣiṇataḥ** (avy.): von rechts/von Sueden (Adv.). **Upadadhatām** (loṭ III/1) **Pracetā** (m. 1/1): Pracetas, Epitheton/Gottheit. **Vo** (2/3): euch, von euch (Genitiv/Dativ Plural von yuṣmad, du/ihr). **Rudraiḥ** (3/3) **Paścāt** (avy.): danach, hinterher, im Westen. **Upadadhatām** (loṭ III/1) **Viśvakarmā** (m. 1/1) **Vo** (2/3): euch, von euch (Genitiv/Dativ Plural von yuṣmad, du/ihr). **Ādityaiḥ** (3/3): mit den Ādityas (Instr. Pl.). **Uttarataḥ** (avy.): von oben/von Norden (Adv.). **Upadadhatām** (loṭ III/1) **Tvaṣṭā** (m. 1/1): Tvaṣṭr (der Gestalter, Bildner). **Vo** (2/3): euch, von euch (Genitiv/Dativ Plural von yuṣmad, du/ihr). **Rūpaiḥ** (3/3): Aussehen, Form, Gestalt, Natur. **Upariṣṭāt** (avy.): von oben (Adv.). **Upadadhatām** (loṭ III/1) **Saṁjñānaṁ** (n. 1/1): Saṁjñāna, Gottheit/Prinzip des Einvernehmens. **Vaḥ** (2/3): euch, von euch (Genitiv/Dativ Plural von yuṣmad, du/ihr). **Paścāt** (avy.): danach, hinterher, im Westen. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Ādityaḥ** (m. 1/1): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Sarvo** (m. 1/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Agniḥ** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Pṛthivyām** (f. 7/1) **Vāyuḥ** (m. 1/1): der Windgott, Wind, Luft, Hauch. **Antarikṣe** (n. 7/1): im Luftraum (Lok. Sg.). **Sūryo** (m. 1/1): Sonne. **Divi** (m. 7/1): im Himmel. **Candramā** (m. 1/1): der Mond (Nom. Sg. m.). **Dikṣu** (f. 7/3): Richtung, Himmelsrichtung. **Nakṣatrāṇi** (n. 1/3): die Sternbilder, Mondhäuser. **Svaloke** (7/1) **Evā** (avy.) **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Evā** (avy.) **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Agne** (8/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Evā** (avy.) **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Vāyo** (8/1): der Windgott, Wind, Luft, Hauch. **Evā** (avy.) **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Indra** (8/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Evā** (avy.) **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Pūṣan** (8/1): Pūṣan, der Nährer (Sonnengott). **Evā** (avy.) **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Devāḥ** (8/1): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva).

75

आपमपामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह संज्वस्करद्धिया । वाय्वश्चां रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्रुहः । देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत । महानाम्नीर्महामानाः । महसो महसस्सर्वः

āpāmāpāmapassarvāḥ । aśmādaśmādīto'mutaḥ agnirvāyuśca sūryaśca । saha sāñcas-
kararddhiyā । vāyvaśvā raśmīpatayaḥ । marīcyātmano adruhaḥ । devīrbhūvanasūvarīḥ
। putravatvāya me suta । mahānāmnīrmāhāmānāḥ । mahaso mahasassvāḥ

[= Vers 1, Wasser-Formel und Vers 2 wiederholt:] Die Wasser mögen uns schützen - von hier, von dort, von überallher. Agni, Vāyu und Sūrya haben sich gemeinsam mit Gedeihen verbunden. Die windschnellen Rosse sind Herren der Strahlen, aus Lichtglanz wesend, ohne Trug. Die Göttinnen, die die Welten hervorbringen - gebäre mir Nachkommenschaft. Die Großnamigen, die Hochgeachteten, aus Größe geboren, [sie erfüllen] den Himmel mit Größe.

Āpam (n. 1/1): Wasser (Akk., von āpaḥ). **Āpām** (f. 6/3): Wasser (Akk. wiederholt). **Apah** (n. 1/1): Wasser, Gewässer (Nom./Akk. Pl., von ap). **Sarvāḥ** (f. 1/3): alle (fem. Pl.). **Asmāt** (avy.): von hier, von diesem (Abl.). **Asmāt** (avy.): von hier, von diesem (Abl.). **Itaḥ** (avy.): von hier (Abl.). **Amutaḥ** (avy.): von dort (Abl.). **Agniḥ** (m. 1/1): Agni: der Feuergott. **Vāyuḥ** (m. 1/1): Vāyu: der Windgott. **Ca** (avy.): und. **Sūryaḥ** (m. 1/1): Sūrya: die Sonne. **Ca** (avy.): und. **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Sañcaskara** (liṭ III/1): √saṃ-cas-kṛ (sich verbinden, gedeihen) sie haben sich verbunden. **Rddhiyā** (f. 3/1): mit Gedeihen (Instr., von ṛddhi: Gedeihen, Wohlstand). **Vāyvaśvāḥ** (m. 1/3): die windschnellen Rosse (Kompositum: vāyu-aśvāḥ, wörtl. Vāyus Rosse). **Raśmīpatayaḥ** (m. 1/3): Herren der Strahlen (Nom. Pl.). **Marīcyātmano** (m. 1/3): aus Lichtglanz wesend (von marīci: Lichtstrahl, ātman: Wesen). **Adruhaḥ** (m. 1/3): ohne Trug, arglos. **Devīḥ** (f. 8/3): die Göttinnen (Nom. Pl.). **Bhūvanasūvarīḥ** (f. 8/3): die die Welten hervorbringenden (Kompositum: bhūvana-sūvarīḥ). **Putravatvāya** (n. 4/1): zur Nachkommenschaft (Dat.). **Me** (4/1): mein, für mich, mir, in mir. **Suta** (liṭ II/2): gebäre! (Imp., von √sū). **Mahānāmnīḥ** (f. 1/3): die Großnamigen (Kompositum: mahā-nāmnīḥ). **Mahāmānāḥ** (f. 1/3): die Hochgeachteten (Kompositum: mahā-mānāḥ). **Mahaso** (n. 5/1): aus Größe (Abl., von mahas). **Mahasaḥ** (n. 6/1): der Größe (Gen., von mahas). **Svāḥ**: Himmel, Himmelslicht.

76

देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत । अपाऽऽश्विन्युष्णिमपा रक्षः । अपाऽऽश्विन्युष्णिमपा रघम् । अपाघ्नमपंचाऽवर्तिम् । अपदेविरितो हित । वज्रन्देवीरजितांश्च । भुवनन्देवसूवरीः । आदित्यानदितीन्देवीम् । योनिर्नोर्ध्वमुदीषत

devīḥ pārjanyaśūvarīḥ । putravatvāya me suta । apāśśnyuṣṇimapā rakṣaḥ । apāśśnyuṣṇimapāragham । apāghrāmapācā’vartim । apādevīrito hita । vajrandevīrajitāṃśca । bhuvānandevaśūvarīḥ । ādityānaditīndevīm । yoninordhvamudīṣata

Die Göttinnen, die den Regen hervorbringen - gebäre mir Nachkommenschaft. [= Vers 3 wiederholt:] Die Wasser mögen die Hitze und das Übel abwehren, die Wasser mögen die schädliche Krankheit abwehren, die Wasser mögen Übles und Unheil abwehren - von den unglückbringenden Göttinnen sei es hier ferngehalten. Den unbezwingbaren, siegreichen Göttinnen, den weltentstehen-lassenden Göttinnen. Zu Aditi, der unendlichen Göttin, dem Ursprung, sind sie emporgestiegen.

Devīḥ (f. 8/3): die Göttinnen (Nom. Pl.). **Parjanyaśūvarīḥ** (f. 8/3): die den Regen hervorbringenden (parjanya + śūvarīḥ). **Putravatvāya** (n. 4/1): zur Nachkommenschaft (Dat.). **Me** (4/1): mein, für mich, mir, in mir. **Suta** (loṭ II/2): gebäre! (Imp., von √sū). **Apa** (avy.): weg, ab- (indeklinabel, Praeverb zu einem elliptischen Verb des Abwehrens). **Aśni**: [unklar - Stamm/Funktion nicht sicher identifiziert, evtl. gebundene Form]. **Uṣṇim** (f. 2/1): die Hitze (Acc. Sg. f., Objekt des elliptischen 'abwehren'). **Apā** (avy.): weg, ab- (indeklinabel, wiederholtes Praeverb, Parallelformel). **Rakṣaḥ** (n. 2/1): das Uebel, den Unhold (Akk.). **Apāśśnyuṣṇimapāragham**: die Wasser mögen abwehren das schädliche Uebel (apa + aśni + uṣṇim + apa + rogham). **Apa** (avy.): weg, ab- (indeklinabel, Praeverb). **Aghrām** (2/1): die Krankheit, das Uebel (Acc. Sg., Objekt - genauer Stamm unsicher, vermutlich zu agha-/aghā-). **Apa** (avy.): weg, ab- (indeklinabel, wiederholtes Praeverb). **Cāvartim**: und das Unheil (ca + āvartim). **Apādevīḥ** (f. 1/3): die Unheils-/unglückbringenden Goettinnen (Kompositum apa+devī, Nom./Acc. Pl. f.). **Itaḥ** (avy.): von hier, davon weg (Indeklinabel, Ablativsinn - realisiert als 'ito' vor folgendem Stimmhaftem). **Hita**: ferngehalten, entfernt (hita, part. von √hi). **Vajram** (m. 2/1): den Blitz, die Waffe (Akk.). **Devīrajitāṃśca**: den siegreichen Goettinnen (devīḥ + ajitāṃ + ca). **Bhuvanam** (n. 2/1): die Welt (Akk.). **Devaśūvarīḥ**: den weltentstehen-lassenden Goettinnen. **Ādityānaditīm**: die Aditi, die unendliche Goettin (ādityān + aditīm). **Devīm** (f. 2/1): die Göttin. **Yoni**: Ursprung, Quelle, Schoss. **Ūrdhvam** (n. 2/1): nach oben, aufwärts, empor. **Udīṣata** (luṇ III/3): √iṣ (sich bewegen) mit ud- (empor): sie stiegen empor.

77

भद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु । केतवो अरुणासश्च । ऋषयो वातरश्नाः । प्रतिष्ठांशतथा हि । समाहितासो सहस्रधायसम् । शिवा नृशन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः । सुमृडीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि

bhadrām karṇēbhiḥ śṛṇuyāmā devāḥ । bhadrām pāśyemākṣabhīryajātrāḥ । sthīrairaṅgaistuṣṭuvāmsāstaṇūbhiḥ । vyaśēma devahitaṁ yadāyuh । svasti na indro vṛddhaśravāḥ । svasti naḥ pūṣā viśvavedāḥ । svasti nāstārksyo ariṣṭanemiḥ । svasti no bṛhaspatīrdadhātu । ketavo aruṇāsaśca । ṛṣayo vātaraśanāḥ । pratiṣṭhāṁśatadhā hi । samāhitāso sahasradhāyasam । śivā naśśantāmā bhavantu । divyā āpa oṣādhayaḥ । sumṛḍīkā sarasvati । mā te vyōma sandṛśi

[= Vers 1, Śānti-Pāṭha wiederholt, mit Fortsetzung:] Wir wollen mit den Ohren Gutes hören, ihr Götter... Heil gewähre uns Bṛhaspati. Die Banner sind Sonnenrot-farben, die Ṛṣis sind windgegürtet; hundertfach ist der feste Halt, versammelt in tausendfacher Fülle. Günstig, höchst friedebringend mögen sie uns sein, die himmlischen Wasser und Kräuter, die gnädige Sarasvatī - nicht komme mir der Himmel abhanden.

Bhadrām (n. 2/1): Gutes, Glückverheissendes, Heilsames. **Karṇēbhiḥ** (m. 3/3): mit den Ohren (Instr. Pl. von karṇa). **Śṛṇuyāma** (vidhiliṅ I/3): √śru (hören) wir möchten hören (Optativ). **Devāḥ** (m. 8/3): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva). **Bhadrām** (n. 2/1): Gutes, Glückverheissendes, Heilsames. **Pāśyema** (vidhiliṅ I/3): √paś/dṛś (sehen) wir möchten sehen (Optativ). **Akṣabhiḥ** (n. 3/3): mit den Augen (Instr. Pl. von akṣi). **Yajatrāḥ** (m. 8/3): die Verehrungswürdigen, Opferwürdigen (Vok.). **Sthiraiḥ** (n. 3/3): mit festen (Instr. Pl. von sthira). **Aṅgaiḥ** (n. 3/3): mit den Gliedern (Instr. Pl. von aṅga). **Tuṣṭuvāmsaḥ** (m. 1/3): die Lobpreisenden (Perfekt-Partizip von √stu). **Tanūbhiḥ** (f. 3/3): mit den Körpern (Instr. Pl. von tanū). **Vyaśema** (vidhiliṅ I/3): √aś (erreichen, genießen) wir möchten erlangen (Optativ). **Devahitaṁ** (n. 2/1): das von den Göttern Bestimmte/Gewährte. **Yat** (n. 2/1): welches, was (Relativpronomen). **Āyuh** (n. 2/1): beweglich, lebendig, Langlebigkeit, Lebensspanne, Lebenskraft. **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Na** (avy.): nicht. **Indro** (m. 1/1) **Vṛddhaśravāḥ** (m. 1/1): von altem/gewachsenem Ruhm (vṛddha + śravas). **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Pūṣā** (m. 1/1): Pūṣan, vedischer Sonnengott, Nährer, Beschützer der Wege. **Viśvavedāḥ** (m. 1/1): der Allwissende (viśva + vedas). **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Tārksyo** (m. 1/1): Tārksya, vedische Gottheit, später mit Garuḍa identifiziert. **Ariṣṭanemiḥ** (m. 1/1): mit unversehrter Radfelge (ariṣṭa + nemi), Beiname des Tārksya. **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **No** (4/3): uns, für uns (enklitisches Pronomen, Dat./Akk./Gen. Pl. von vayam). **Bṛhaspatiḥ** (m. 1/1): der erhabene Herr, der Herr der Weisheit, der Lehrer der Götter. **Dadhātu** (loṭ III/1): √dhā (setzen, geben) er möge gewähren (Imperativ). **Ketavo** (m. 1/3) **Aruṇāsaḥ** (m. 1/3): sonnenrot, rötlich (Nom. Pl. m.). **Ca** (avy.): und. **Ṛṣayo** (m. 1/3): die Ṛṣis (Nom. Pl.). **Vātaraśanāḥ** (m. 1/3): windgegürtet (Nom. Pl. m., vāta+raśana). **Pratiṣṭhāṁśatadhā Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Samāhitāso** (m. 1/3): versammelt, vereint (Nom. Pl. m.). **Sahasradhāyasam** **Śivā** (f. 1/3): guetig, gnaedig, heilbringend (Adjektiv). **Naśśantāmā Bhavantu** (loṭ III/3): moegen sie sein (Imp. 3. Pl., von √bhū). **Divyā** (f. 1/3): die himmlischen (Nom. Pl.). **Āpa** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von āpah). **Oṣādhayaḥ** (f. 1/3): Heilkräuter, Pflanzen (Plural). **Sumṛḍīkā** (f. 1/1): die gnaedige, huldvolle. **Sarasvati Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Te** (6/1): Euer, Dein, das; Dir. **Vyoma** (n. 1/1): der Himmel, der Aether. **Sandṛśi** (leṭ III/1)

78

योऽपां पुष्पं वेदं । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति । चन्द्रमा वा अपां पुष्पम् । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति । य एव वेदं । योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान् भवति । अग्निर्वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति । योऽग्नेरायतनं वेदं

yo'pām puṣpaṃ vedā । puṣpavān prajāvān paśumān bhāvati । caṇḍramā vā apāṃ puṣpam । puṣpavān prajāvān paśumān bhāvati । ya evaṃ vedā । yo'pāmāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati । agnirvā apāmāyatānam । āyatānavān bhavati । yo'gnerāyatanaṃ vedā

Wer die Blüte der Wasser kennt, wird blütenreich, nachkommenreich, viehreich. Der Mond ist fürwahr die Blüte der Wasser; blütenreich, nachkommenreich, viehreich wird - wer dies so weiß. Wer die Wohnstätte der Wasser kennt, erhält eine Wohnstätte. Agni ist fürwahr die Wohnstätte der Wasser; er erhält eine Wohnstätte. Wer die Wohnstätte Agnis kennt,

Yah (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Puṣpaṃ** (n. 2/1): Blüte (Akk. Sg. n.). **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Puṣpavān** (m. 1/1): blütenreich (Nom. Sg. m.). **Prajāvān** (m. 1/1): nachkommenreich (Nom. Sg. m.). **Paśumān** (m. 1/1): viehreich (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Candramā** (m. 1/1): der Mond (Nom. Sg. m.). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Puṣpam** (n. 1/1): Blüte (Nom. Sg. n., Praedikatsnomen). **Puṣpavān** (m. 1/1): blütenreich (Nom. Sg. m.). **Prajāvān** (m. 1/1): nachkommenreich (Nom. Sg. m.). **Paśumān** (m. 1/1): viehreich (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Agniḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Agneḥ** (m. 6/1): Agnis (Gen. Sg.). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda").

79

आयतनवान् भवति । आपो वा अग्नेरायतनम् । आयतनवान् भवति । य एवं वेद । योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । वायुर्व
अपामायतनम् । आयतनवान् भवति । यो वायोरायतनं वेद । आयतनवान् भवति

āyatānavān bhavati । āpo vā agnerāyatānam । āyatānavān bhavati । ya evaṃ vedā ।
yo'pāmāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati । vāyurvā apāmāyatānam । āyatānavān
bhavati । yo vāyorāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati

erhält eine Wohnstätte. Die Wasser sind fürwahr die Wohnstätte Agnis; er erhält eine Wohnstätte - wer dies so weiß. Wer die Wohnstätte der Wasser kennt, erhält eine Wohnstätte. Vāyu ist fürwahr die Wohnstätte der Wasser; er erhält eine Wohnstätte. Wer die Wohnstätte Vāyus kennt, erhält eine Wohnstätte.

Āyatanavān (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āpo** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Agneḥ** (m. 6/1): Agnis (Gen. Sg.). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Yaḥ** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Vāyuh** (m. 1/1): Vāyu: der Windgott. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yo** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Vāyor** (m. 6/1): Vāyus (Genitiv). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein.

80

आपो वै वायोरायतनम् । आयतनवान् भवति । य एवं वेद । योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । असौ वै तपन्नपामायतनम् । आयतनवान् भवति । योऽमुष्य तपत आयतनं वेद । आयतनवान् भवति । आपो वा अमुष्य तपत आयतनम्

āpo vai vāyorāyatānam । āyatānavān bhavati । ya evaṃ vedā । yó'pāmāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati । asau vai tapānnapāmāyatānam । āyatānavān bhavati । yó'muṣya tapāta āyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati । āpo vā amuṣya tapāta āyatānam

Die Wasser sind fürwahr die Wohnstätte Vāyus; er erhält eine Wohnstätte - wer dies so weiß. Wer die Wohnstätte der Wasser kennt, erhält eine Wohnstätte. Jener Brennende dort ist fürwahr die Wohnstätte der Wasser; er erhält eine Wohnstätte. Wer die Wohnstätte jenes Brennenden kennt, erhält eine Wohnstätte. Die Wasser sind fürwahr die Wohnstätte jenes Brennenden.

Āpo (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Vāyor** (m. 6/1): Vāyus (Genitiv). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Asau** (m. 1/1): jener. **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Tapan** (m. 1/1): brennend, gluehend (Praes.Part. von √tap). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Amuṣya** (m. 6/1): jenes (Gen. Sg. von adas). **Tapata** (m. 6/1): des Brennenden, der Sonne (Gen. Sg. Part. Praes. von √tap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āpo** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Amuṣya** (m. 6/1): jenes (Gen. Sg. von adas). **Tapata** (m. 6/1): des Brennenden, der Sonne (Gen. Sg. Part. Praes. von √tap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz.

81

आयतनवान् भवति । य एव वेदं । योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान् भवति । चन्द्रमा वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
यश्चन्द्रमस आयतनं वेदं । आयतनवान् भवति । आपो वै चन्द्रमस आयतनम् । आयतनवान् भवति

āyatānavān bhavati । ya evaṃ vedā । yō'pāmāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati ।
candramā vā apāmāyatānaṃ । āyatānavān bhavati । yaścandramāsa āyatānaṃ vedā ।
āyatānavān bhavati । āpo vai candramāsa āyatānaṃ । āyatānavān bhavati

er erhält eine Wohnstätte - wer dies so weiß. Wer die Wohnstätte der Wasser kennt, erhält eine Wohnstätte. Der Mond ist fürwahr die Wohnstätte der Wasser; er erhält eine Wohnstätte. Wer die Wohnstätte des Mondes kennt, erhält eine Wohnstätte. Die Wasser sind fürwahr die Wohnstätte des Mondes; er erhält eine Wohnstätte.

Āyatanavān (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Candramā** (m. 1/1): der Mond (Nom. Sg. m.). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Candramasa** (m. 6/1): des Mondes (Gen. Sg.). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āpo** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Candramasa** (m. 6/1): des Mondes (Gen. Sg.). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein.

82

य एवं वेद । योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । नक्षत्राणि वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति । यो नक्षत्राणामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । आपो वै नक्षत्राणामायतनम् । आयतनवान् भवति । य एवं वेद

ya evaṃ vedā । yō'pāmāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati । nakṣatrāṇi vā apāmāyatānaṃ । āyatānavān bhavati । yo nakṣatrāṇāmāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati । āpo vai nakṣatrāṇāmāyatānaṃ । āyatānavān bhavati । ya evaṃ vedā

wer dies so weiß. Wer die Wohnstätte der Wasser kennt, erhält eine Wohnstätte. Die Sternbilder sind fürwahr die Wohnstätte der Wasser; er erhält eine Wohnstätte. Wer die Wohnstätte der Sternbilder kennt, erhält eine Wohnstätte. Die Wasser sind fürwahr die Wohnstätte der Sternbilder; er erhält eine Wohnstätte - wer dies so weiß.

Ya (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Nakṣatrāṇi** (n. 1/3): die Sternbilder, Mondhäuser. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yo** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Nakṣatrāṇām** (n. 6/3): der Sternbilder, Mondhaeuser (Gen. Pl. n.). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āpo** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Nakṣatrāṇām** (n. 6/3): der Sternbilder, Mondhaeuser (Gen. Pl. n.). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda").

83

योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान् भवति पर्जन्यो वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति । यः पर्जन्यस्यायतनं वेदं । आयतनवान् भवति । आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम् । आयतनवान् भवति । य एवं वेदं । योऽपामायतनं वेदं

yó'pāmāyatānaṃ veda' । āyatānavān bhavati parjanyaṃ vā apāmāyatānaṃ । āyatānavān bhavati । yaḥ parjanyaśyāyatānaṃ vedā । āyatānavān bhavati । āpo vai parjanyaśyā"ya-tānaṃ । āyatānavān bhavati । ya evaṃ vedā । yó'pāmāyatānaṃ vedā

Wer die Wohnstätte der Wasser kennt, erhält eine Wohnstätte. Parjanya ist fürwahr die Wohnstätte der Wasser; er erhält eine Wohnstätte. Wer die Wohnstätte Parjanya's kennt, erhält eine Wohnstätte. Die Wasser sind fürwahr die Wohnstätte Parjanya's; er erhält eine Wohnstätte - wer dies so weiß. Wer die Wohnstätte der Wasser kennt,

Yaḥ (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Parjanya** (m. 1/1): der Regengott, Donnerer und Befruchter. Gehört zu den zwölf Ādityas. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yaḥ** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Parjanyaśya** (m. 6/1): Parjanya's (Gen. Sg.). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āpo** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Parjanyaśya** (m. 6/1): Parjanya's (Gen. Sg.). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (lat): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Yaḥ** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda").

84

आयतनवान् भवति । संवत्सरो वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति । यस्संवत्सरस्यायतनं वेदं । आयतनवान् भवति । आपो वै संवत्सरस्यायतनम् । आयतनवान् भवति । य एवं वेदं । योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेदं । प्रत्येव तिष्ठति

āyatānavān bhavati । saṁvatsaro vā apāmāyatānam । āyatānavān bhavati । yassaṁvatsarasyāyatānam vedā । āyatānavān bhavati । āpo vai saṁvatsarasyāyatānam । āyatānavān bhavati । ya evaṁ vedā । yo'psu nāvaṁ pratiṣṭhitāṁ vedā । pratyeva tiṣṭhati

erhält eine Wohnstätte. Das Jahr ist fürwahr die Wohnstätte der Wasser; er erhält eine Wohnstätte. Wer die Wohnstätte des Jahres kennt, erhält eine Wohnstätte. Die Wasser sind fürwahr die Wohnstätte des Jahres; er erhält eine Wohnstätte - wer dies so weiß. Wer weiß, dass das Schiff im Wasser gegründet ist, steht selbst fest.

Āyatanavān (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Samvatsaro** (m. 1/1): das Jahr (Nom.). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apām** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Samvatsarasya** (m. 6/1): des Jahres (Gen.). **Āyatanam** (n. 2/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṁ veda"). **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āpo** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Samvatsarasya** (m. 6/1): des Jahres (Gen.). **Āyatanam** (n. 1/1): die Wohnstätte, der Sitz. **Āyatanavān** (m. 1/1): eine Wohnstaette besitzend (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṁ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṁ veda"). **Yah** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Apsu** (f. 7/3): im Wasser (ap: Wasser, Lokativ Plural). **Nāvaṁ** (f. 2/1): das Schiff (Akk. Sg. f.). **Pratiṣṭhitāṁ** (f. 2/1): gegründet, verankert (Akk. Sg. f., Part. Perf. Pass. von prati-√sthā). **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṁ veda"). **Prati** (avy.): zugewandt, entgegen. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Tiṣṭhati** (laṭ): √sthā (stehen) besteht, bleibt bestehen.

85

इमे वै लोका अप्सु प्रतिष्ठिताः । तदेषाभ्यनूक्ता । अपारसमुदयंसन् । सूर्ये शुक्रं समाभृतम् । अपारसस्य यो रसः । तं वो गृह्णाम्युत्तममिति । इमे वै लोका अपारसः । तेषमुष्मिन्नादित्ये समाभृताः । जानुदग्घ्नीमुत्तरवेदिं कृत्वा । अपां पूरयित्वा गुल्फदग्घ्नम्

ime vai lokā apsu pratiṣṭhitāḥ । tadeṣā'bhyanūktā । apāṃrasamudāyaṃsann । sūrye śukraṃsamābhṛtam । apāṃrasasya yo rasāḥ । taṃ vò gr̥hṇāmyuttamamiti । ime vai lokā apāṃrasāḥ । te'muṣminnāditye samābhṛtāḥ । jānudaghnīmūttaravedīṅkhātvā । apāṃ pūrayitvā gulphadagghnam

Diese Welten sind fürwahr im Wasser gegründet. Dazu gibt es diesen ausgesprochenen Vers: 'Der Wasser Essenz ist zusammengekommen, in der Sonne ist der lichte Glanz gesammelt; welches der Essenz der Wasser Essenz ist, das nehme ich als das Höchste von euch.' Diese Welten sind fürwahr die Essenz der Wasser; sie sind in jenem Āditya versammelt. Man grabe einen Altar von Kniehöhe im Norden und fülle ihn kniehoch mit Wasser,

Ime (m. 1/3): diese (Nom. Pl. m., von idam). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Lokā** (m. 1/3): die Welten (Nom. Pl. m.). **Apsu** (f. 7/3): im Wasser (ap: Wasser, Lokativ Plural). **Pratiṣṭhitāḥ** (m. 1/3): gegruendet, verankert (Nom. Pl. m., Part. Perf. Pass. von prati-√sthā). **Tat** (n. 1/1): dieses. **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Abhyanūktā** (f. 1/1): ausgesprochen, rezitiert (Nom. Sg. f., Part. Perf. Pass. von abhi-anu-√vac). **Apāṃ** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Rasam** (m. 2/1): die Essenz, den Saft (Acc. Sg.). **Udayaṃsan**: unklar - moeglich udayan (Part. Praes. "aufsteigend") + san (Part. Praes. von √as "seiend"), keine sichere Ableitung gefunden. **Sūrye** (m. 7/1): in der Sonne (Lok. Sg. m.). **Śukraṃ** (n. 1/1): hell, glänzend, rein, klar. **Samābhṛtam** (n. 1/1): gesammelt, zusammengetragen (Nom. Sg. n., Part. Perf. Pass. von sam-ā-√bhr̥). **Apāṃ** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Rasasya** (m. 6/1): der Essenz (Gen. Sg. m.). **Yo** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Rasāḥ** (m. 1/1): Saft, Geschmack, Essenz. **Tam** (m. 2/1): ihn, den (Akk. von tad). **Vo** (6/3): euch (Dat./Akk. Pl. von yūyam, enklitisch). **Gr̥hṇāmi** (laṭ): ich nehme, ich ergreife (1. Sg. Praes. von √grah). **Uttamam** (n. 2/1): das höchste. **Iti** (avy.): so, Zitatpartikel. **Ime** (m. 1/3): diese (Nom. Pl. m., von idam). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Lokā** (m. 1/3): die Welten (Nom. Pl. m.). **Apāṃ** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Rasāḥ** (m. 1/1): Saft, Geschmack, Essenz. **Te** (m. 1/3): sie, dir (Nom. Pl. von tad / enklitisch). **Amuṣmin** (m. 7/1): in jenem (Lok. Sg. m. von adas). **Āditye** (m. 7/1): in der Sonne, im Āditya (Lok. Sg.). **Samābhṛtāḥ** (m. 1/3): gesammelt, zusammengetragen (Nom. Pl. m., Part. Perf. Pass. von sam-ā-√bhr̥). **Jānudaghnīm** (f. 2/1): knietief (Akk. Sg. f.). **Uttaravedīm** (f. 2/1): der noerdliche (hoehere) Altar (Akk. Sg. f.). **Khātvā**: gegraben habend (Gerundium von √khan). **Apāṃ** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Pūrayitvā**: gefuellt habend (Gerundium Kausativ von √pṛ̥). **Gulphadagghnam** (n. 2/1): knoecheltief (Akk. Sg. n.).

86

पुष्करपर्णैः पुष्करदण्डैः पुष्करैश्च संस्तीर्य । तस्मिन्विहायसे । अग्निं प्रणीयोपसमाधाय । ब्रह्मवादिनो वदन्ति ।
कस्मात्प्रणीतेऽयमग्निश्चीयते । साप्रणीतेऽयमप्सु ह्ययञ्चीयते । असौ भुवनेप्यनाहिताग्निरेताः । तमभित एता अबीष्टका
उपदधाति । अग्निहोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे चातुर्मास्येषु

puṣkaraparnaiḥ puṣkaradaṇḍaiḥ puṣkaraiśca saṁstīrya । tasminvihāyase । agniṁ
praṇīyōpasamādhāyā । brahmavādinō vadanti । kasmātpraṇīte'yamagniścīyate ।
sāpraṇīte'yamapsu hyayañcīyate । asau bhuvānēpyanāhitāgniretāḥ । tamabhitā etā a-
bīṣṭākā upādadhāti । agnihotre dārśapūrṇamāsayoḥ । paśubandhe cāturmāsyeṣu

bestreue ihn mit Lotusblättern, Lotusstengeln und Lotusblüten; darauf, im Luftraum, führe man das Feuer hin und lege es nieder. Die Brahmankenner sagen: 'Wodurch wird dieses geführte Feuer aufgeschichtet? Es wird ohne Führung aufgeschichtet, denn es wird eben im Wasser aufgeschichtet.' Jener [Priester] dort, der [noch] kein Feuer errichtet hat, [legt] um dieses [Feuer] herum diese Ziegel; beim Agnihotra, bei Neu- und Vollmondopfer,

Puṣkaraparnaiḥ (n. 3/3): Lotusblatt. **Puṣkaradaṇḍaiḥ** (m. 3/3): Lotusstängel. **Puṣkaraiḥ** (n. 3/3): Lotus(blüte). **Ca** (avy.): und. **Samstīrya**: ausgebreitet habend, bestreut habend (Gerundium von sam + str). **Tasmin** (n. 7/1): darin, in jenem (Lok. Sg.). **Vihāyase** (n. 7/1): weiter Luftraum, Atmosphäre. **Agniṁ** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Praṇīya**: vorführen, herbeiführen (pra + nī). **Upasamādhāya**: niederlegen, aufschichten (upa + sam + ā + dhā). **Brahmavādinō** (m. 1/3): Kenner/Redekundiger des Brahman. **Vadanti** (laṭ): sprechen, sagen. **Kasmāt** (n. 5/1): was. **Praṇīte** (m. 7/1): geführt, hergebracht (PPP von pra + nī). **Ayam** (m. 1/1): dieser. **Agniḥ** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cīyate** (laṭ karmaṇi): aufschichten, häufen. **Sā** (f. 1/1): sie, jene / satzeinleitendes Pronomen (Fem. Nom. Sg., Brāhmaṇa-Prosa-Stil). **Apraṇīte** (m. 7/1): nicht geführt, nicht hergebracht (a-praṇīta). **Ayam** (m. 1/1): dieser. **Apsu** (f. 7/3): Wasser (die Wasser). **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Ayam** (m. 1/1): dieser. **Cīyate** (laṭ karmaṇi): aufschichten, häufen. **Asau** (m. 1/1): jener. **Bhuvane** (n. 7/1): Welt, Wesen. **Api** (avy.): auch, sogar. **Anāhitāgniḥ** (m. 1/1): einer, der das Feuer (noch) nicht eingerichtet hat. **Etāḥ** (f. 2/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Tam** (m. 2/1): ihn, den (Akk. von tad). **Abhita** (avy.): ringsum, auf beiden Seiten. **Etā** (f. 2/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Abīṣṭākā**: (ungeklärt - evtl. abhi-iṣṭākāḥ "die Ziegel betreffend" oder api-iṣṭākāḥ, siehe grammar-review-todo.md). **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Agnihotre** (n. 7/1): Feueropfer, Brandopfer, geheiliges Feuer. **Dārśapūrṇamāsayoḥ** (m. 7/2): Neu- und Vollmondopfer. **Paśubandhe** (m. 7/1): Tieropfer. **Cāturmāsyeṣu** (n. 7/3): Viermonatsopfer.

87

अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञक्रतुष्विति । एतद्ध स्म वा आहुश्शण्डिलाः । कमग्निज्विनुते । सत्रियमग्निज्विन्वानः । संवत्सरं प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते । सावित्रमग्निज्विन्वानः । अमुमादित्यं प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते

athó āhuḥ । sarveṣu yajñakṛatuṣviti । etaddhā sma vā āhuśśaṇḍilāḥ । kamagniñcinute । satriyamagniñcinvānaḥ । saṁvatsaram pratyakṣeṇa । kamagniñcinute । sāvītramagniñcinvānaḥ । amumādityaṁ pratyakṣeṇa । kamagniñcinute

beim Tieropfer und bei den Vierjahresopfern - so sagen sie auch, bei allen Opferritten. Dazu sagten fürwahr die Śaṇḍilyas: welches Feuer errichtet, wer das Satri-Feuer errichtet? [Er errichtet] das Jahr durch unmittelbare Wahrnehmung. Welches Feuer errichtet, wer das Sāvitra-Feuer errichtet? [Er errichtet] jenen Āditya durch unmittelbare Wahrnehmung. Welches Feuer errichtet,

Atho (avy.): und auch, ferner. **Āhuḥ** (liṭ): sie nennen, man sagt (3. Pl. Perf. von defektivem √ah 'sagen'). **Sarveṣu** (m. 7/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Yajñakṛatuṣu** (m. 7/3): Opferritus, Opferhandlung. **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Etat** (n. 2/1): dies (Nom./Akk. Sg. n.). **Ha** (avy.): fürwahr, gewiss. **Sma** (avy.): dann, dabei, ferner (Betonungspartikel). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Āhuḥ** (liṭ): sie nennen, man sagt (3. Pl. Perf. von defektivem √ah 'sagen'). **Śaṇḍilāḥ** (m. 1/3): Angehöriger der Śaṇḍilya-Priesterlinie. **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): aufschichten, häufen. **Satriyam** (m. 2/1): zum Sattrā (mehrtägigen Opferzug) gehörig. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichten, häufen. **Samvatsaram** (m. 2/1): das Jahr (Nom.). **Pratyakṣeṇa** (3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): aufschichten, häufen. **Sāvītram** (m. 2/1): zu Savitr gehörig. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichten, häufen. **Amum** (m. 2/1): jenen (Akk. Sg. m.). **Ādityaṁ** (m. 2/1): Sonne, Sonnengott, Nachkomme der Aditi. **Pratyakṣeṇa** (3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): aufschichten, häufen.

88

नाचिकेतमग्निज्विन्वानः । प्राणान्प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते । चातुहोत्रियमग्निज्विन्वानः । ब्रह्मं प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते ।
वैश्वसृजमग्निज्विन्वानः । शरीरं प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते । उपानुवक्त्र्यमाशुमग्निज्विन्वानः

nācīketamagniñcinvānaḥ । prāṇānpratyakṣeṇa । kamagniñcinute । cātuhotriyamagniñcinvānaḥ । brahmā pratyakṣeṇa । kamagniñcinute । vaiśvasṛjamagniñcinvānaḥ ।
śarīraṁ pratyakṣeṇa । kamagniñcinute । upānuvākyaṁāśumagniñcinvānaḥ

wer das Nāciketa-Feuer errichtet? [Er errichtet] die Atemkräfte durch unmittelbare Wahrnehmung. Welches Feuer errichtet, wer das Cātuhotriya-Feuer errichtet? [Er errichtet] das Brahman durch unmittelbare Wahrnehmung. Welches Feuer errichtet, wer das Vaiśvasṛja-Feuer errichtet? [Er errichtet] den Körper durch unmittelbare Wahrnehmung. Welches Feuer errichtet, wer das Upānuvākya-, das Āśu-Feuer errichtet?

Nācīketam (m. 2/1): zu Naciketas gehörig (das Nāciketa-Feuer). **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichten, häufen. **Prāṇān** (m. 2/3): Lebenshauch, Lebensatem. **Pratyakṣeṇa** (3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (lat): aufschichten, häufen. **Cātuhotriyam** (m. 2/1): die vier Hotṛ-Priester betreffend (das Cātuhotriya-Feuer). **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichten, häufen. **Brahma** (n. 2/1): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute. **Pratyakṣeṇa** (3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (lat): aufschichten, häufen. **Vaiśvasṛjam** (m. 2/1): zu Viśvasṛj (dem All-Schöpfer) gehörig. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichten, häufen. **Śarīraṁ** (n. 2/1): Körper. **Pratyakṣeṇa** (3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (lat): aufschichten, häufen. **Upānuvākyaṁ** (m. 2/1): zur Anuvākya (Einladungsformel) gehörig. **Āśum** (m. 2/1): schnell. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichten, häufen.

89

इमान् लोकान्प्रत्यक्षेण । कमग्निज्विनुते । इममारुणकेतुकमग्निज्विन्वानः । य एवासौ । इतश्चाऽमुतश्चाऽव्यतीप्सती । तमिति । योऽग्नेर्मिथूया वेद । मिथुनवान्भवति । आपो वा अग्नेर्मिथूयाः । मिथुनवान्भवति । य एवं वेद

imān lokānpratyakṣeṇa । kamagniñcinute । imamāruṇaketukamagniñcinvānaḥ । ya e-
vāsau । itaścā'mutaścā'vyatīpatī । tamiti । yo'gnermithūyā vedā । mīthunavānbhāvati ।
āpo vā agnermithūyāḥ । mīthunavānbhāvati । ya evaṃ vedā

[Er errichtet] diese Welten durch unmittelbare Wahrnehmung. Welches Feuer errichtet, wer dieses Āruṇaketuka-Feuer errichtet? [Er errichtet] eben jenen [Āditya], der von hier und von dort wechselweise auf- und untergeht - eben diesen. Wer die Paarung Agnis kennt, wird paarungsfähig; die Wasser sind fürwahr die Paarung Agnis; er wird paarungsfähig - wer dies so weiß.

Imān (m. 2/3): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Lokān** (m. 2/3): die Welten (Akk. Pl. m.). **Pra-tyakṣeṇa** (3/1): durch unmittelbare Wahrnehmung (Instr.). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): aufschichten, häufen. **Imam** (m. 2/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Āruṇaketu-kam** (m. 2/1): zu Aruṇaketu gehörig (Name eines Feuers). **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichten, häufen. **Ya** (m. 1/1): welcher. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Asau** (m. 1/1): jener. **Itas** (avy.): von hier. **Ca** (avy.): und. **Amutas** (avy.): von dort. **Ca** (avy.): und. **Vyatīpatī**: (ungeklärt - evtl. Partizip zu vyati+√pat "wechselweise auf-/untergehen", aber -i-Endung passt nicht zum erwarteten Nom.Sg.m. -an; siehe grammar-review-todo.md). **Tam** (m. 2/1): ihn, den (Akk. von tad). **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Yo** (m. 1/1): welcher. **Agneḥ** (m. 6/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Mithūyā** (f. 2/1): der Zwiefache, Doppelte (Nom. Sg., von mithu/mithuna 'Paar'). **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Mithunavān** (m. 1/1): paarungsfähig, im Besitz einer Paarung (mithuna-vant). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Āpo** (f. 1/3): Wasser (die Wasser). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Agneḥ** (m. 6/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Mithūyāḥ** (f. 1/3): der Zwiefache, Doppelte (Nom. Sg., von mithu/mithuna 'Paar'). **Mithunavān** (m. 1/1): paarungsfähig, im Besitz einer Paarung (mithuna-vant). **Bhavati** (laṭ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher. **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda").

90

आपो वा इदमांसन्सलिलमेव । स प्रजापतिरेकः पुष्करपर्णे समभवत् । तस्यान्तर्मनसि कामस्समवर्तत । इदं संजेयमिति । तस्माद्यत्पुरुषो मनसि भिगच्छति । तद्वचा वदति । तत्कर्मणा करोति । तदेष्टाभ्यनूक्ता । कामस्तदग्रे समवर्तताधि । मनसो रेतः प्रथमं यदासीत्

āpo vā idamānsantsalīlameva । sa prajāpātīrekāḥ puṣkaraparṇe samābhavat । tasyāntarmanasi kāmāssamāvartata । idamsrjeyamiti । tasmādyatpuruṣo māsaḥ bhigacchati । tadvācā vādati । tatkarmanā karoti । tadeṣṭābhyanūktā । kāmastadagre samāvartatādhi । manaso retāḥ prathamam yadāsīt

Die Wasser waren fürwahr dies alles, nur Flut. Prajāpati allein entstand auf einem Lotusblatt. In seinem Geist regte sich Begehren: 'Dies möchte ich erschaffen.' Deshalb, wonach ein Mensch im Geist strebt, das spricht er mit der Rede aus, das tut er mit der Tat - dazu gibt es diesen ausgesprochenen Vers: 'Das Begehren entstand zuerst darin, das war des Denkens erster Same,'

Āpo (f. 1/3): Wasser (die Wasser). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Idam** (n. 1/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Āsan** (lañ): sie waren (3.Pl.Impf. von √as). **Salilam** (n. 1/1): Flut, Wassermasse. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Sa** (m. 1/1): das. **Prajāpatiḥ** (m. 1/1): Prajāpati, Herr der Geschöpfe. **Ekah** (numeral): eins, ein. **Puṣkaraparṇe** (n. 7/1): Lotusblatt. **Samābhavat** (lañ): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Tasya** (m. 6/1): das. **Antar** (avy.): innen, innerhalb, zwischen durch, hinein. **Manasi** (n. 7/1): Geist, Sinn, Denken. **Kāmaḥ** (m. 1/1): Wunsch, Begehren, Trieb, Lust, Liebe. **Samāvartata** (lañ): sich drehen, entstehen, sein (mit sam: entstehen, sich einstellen). **Idam** (n. 2/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Srjeyam** (vidhiliñ): erschaffen, aussenden. **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Tasmāt** (n. 5/1): das. **Yat** (n. 1/1): welcher. **Puruṣo** (m. 1/1): Mensch, Mann, Person; der Puruṣa. **Masa** (n. 3/1): mit/im Geist (Instr. Sg., Oberflächenform evtl. verkürzt aus \”manasā\” -> \”masa\”, siehe grammar-review-todo.md). **Abhigacchati** (laṭ): herangehen, erreichen, streben nach (abhi + √gam). **Tat** (n. 2/1): das. **Vācā** (f. 3/1): Rede, Wort, Stimme. **Vādati** (laṭ): sprechen, sagen. **Tat** (n. 2/1): das. **Karmanā** (n. 3/1): Handlung, Tat, Werk, Ritual. **Karoti** (laṭ): machen, tun. **Tat** (n. 1/1): das. **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Abhyanūktā** (f. 1/1): ausgesprochen, rezitiert (Nom. Sg. f., Part. Perf. Pass. von abhi-anu-√vac). **Kāmaḥ** (m. 1/1): Wunsch, Begehren, Trieb, Lust, Liebe. **Tat** (n. 1/1): das. **Agre** (n. 7/1): Spitze, Anfang (Lok. agre: am Anfang). **Samāvartata** (lañ): sich drehen, entstehen, sein (mit sam: entstehen, sich einstellen). **Adhi** (avy.): darüber hinaus, aus. **Manaso** (n. 6/1): Geist, Sinn, Denken. **Retāḥ** (n. 1/1): Guss, Strom, Same, Samenerguss. **Prathamam** (n. 1/1): erster. **Yat** (n. 1/1): welcher. **Āsīt** (lañ): er/es war.

91

सतो बन्धुमसति निरविन्दन् । हृदि प्रतीष्या कवयो मनीषेति । उपैन्नतदुपपन्नमति । यत्कामो भवति । य एवं वेद । स तपोऽतप्यत । स तपस्तप्त्वा । शरीरमधूनत । तस्य यन्मांसमासीत् । ततोऽरुणाः केतवो वातरश्ना ऋषय उदतिष्ठन्

sato bandhumasati niravindann । hr̥di praṭiṣyā kavayo manīṣeti । upainantadupānamati । yatkāmo bhavāti । ya evaṃ vedā । sa tapó'tapyata । sa tapástaptvā । śarīramadhūnuta । tasya yannmāmsamāsīt । tató'ruṇāḥ ketavo vātaraśanā ṛṣaya udātiṣṭhann

'das Band des Seienden im Nichtseienden fanden, im Herzen suchend, die weisen Seher.' Nach diesem [Begehren] richtet sich, wonach [der Mensch] verlangt - wer dies so weiß. Er übte Askese, und nachdem er Askese geübt hatte, schüttelte er seinen Leib. Von dem, was sein Fleisch war, erhoben sich die rötlichen, bannergleichen, windgegürteten Ṛṣis;

Sato (n. 6/1): das Seiende, die Wahrheit, das wahre Sein.. **Bandhum** (m. 2/1): Band, Verwandtschaft, Verbindung. **Asati** (n. 7/1): das Nicht-Seiende. **Niravindann** (lañ III/3): fanden (3. Pl. Imperfekt von nir+vid). **Hr̥di** (n. 7/1): Herz. **Praṭiṣyā**: suchend, sich zuwendend (Gerundium von prati+i). **Kavayo** (m. 1/3): Dichter, Sänger, Poet. **Manīṣā** (f. 3/1): Weisheit, Einsicht, Verstand. **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Upa** (avy.): her, herzu ; dazu, ferner, in der Nähe von; Neben-, Unter- zu, nach, bei, neben unter, weniger als ; auf, in, über, mehr als ; mit, gemäßig. **Enam** (m. 2/1): ihn, es (enklitisches Pronomen, nur Akkusativ). **Tat** (n. 1/1): das. **Upanamati** (laṭ I/1): nähert sich, wendet sich zu (3. Sg. Praesens von upa+nam). **Yat** (sam.): welches, was (Relativpronomen). **Kāmo** (m. 1/1): Wunsch, Begehren, Trieb, Lust, Liebe. **Bhavati** (laṭ I/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ I/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Tapah** (n. 2/1): Askese, Glut. **Atapyata** (lañ III/1): übte Askese, erhitzte sich (3. Sg. Imperfekt Medium von tap). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Tapah** (n. 2/1): Askese, Glut. **Taptvā**: nachdem er Askese geübt hatte (Gerundium von tap). **Śarīram** (n. 2/1): Körper. **Adhūnuta** (lañ III/1): schüttelte (3. Sg. Imperfekt Medium von dhū). **Tasya** (m. 6/1): das. **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Māmsam** (n. 1/1): Fleisch. **Āsīt** (lañ III/1): war (3. Sg. Imperfekt von as). **Tataḥ** (avy.): dieses, von da her, dahin, darauf, alsdann, danach. **Aruṇāḥ** (m. 1/3): rötlich, morgenrot. **Ketavaḥ** (m. 1/3): Banner, Zeichen. **Vātaraśanā** (m. 1/3): windgegürtet (vāta Wind + raśanā Guertel). **Ṛṣayaḥ** (m. 1/3): Seher, Ṛṣi. **Udātiṣṭhann** (lañ III/3): erhoben sich, standen auf (3. Pl. Imperfekt von ud+sthā).

92

ये नखाः । ते वैखानसाः । ये वालाः । ते वालखिल्याः । यो रसः । सोऽपाम् । अन्तरतः कूर्मं भूतंसर्पन्तम् । तमब्रवीत् । मम वैत्वङ्मांसं । समभूत्

ye nakhāḥ । te vaikhāṇasāḥ । ye vālāḥ । te vāḥkilyāḥ । yo rasāḥ । so'pām । antarataḥ kūrmaṁ bhūtaṁsarpāntam । tamābravīt । mamaḥ vai tvaṁmāṁsā । samābhūt

was seine Nägel waren, das wurden die Vaikhāṇasas; was seine Haare waren, das wurden die Vāḥkilyas; was die Essenz war, das [wurde] das Wasser. Darin, [im Wasser,] eine Schildkröte kriechend, sprach er zu ihr: 'Meine Haut und mein Fleisch bist du fürwahr geworden.'

Ye (m. 1/3): welcher. **Nakhāḥ** (m. 1/3): Nagel, Krallen. **Te** (m. 1/3): das. **Vaikhāṇasāḥ** (m. 1/3): Vaikhāṇasa (Klasse von Einsiedler-Weisen). **Ye** (m. 1/3): welcher. **Vālāḥ** (m. 1/3): Haar. **Te** (m. 1/3): das. **Vāḥkilyāḥ** (m. 1/3): Vāḥkilya (Klasse daumengrosser Weiser). **Yo** (m. 1/1): welcher (Nom. Sg. m. Relativpronomen). **Rasāḥ** (m. 1/1): Saft, Geschmack, Essenz. **Saḥ** (m. 1/1): er (Nom. Sg. von tad). **Apām** (f. 6/3): Wasser (die Wasser). **Antarataḥ** (avy.): von innen her, inmitten (mit Genitiv: inmitten von). **Kūrmaṁ** (m. 2/1): Schildkröte. **Bhūtaṁ** (m. 2/1): geworden, vergangen; Wesen, Geschöpf. **Sarpāntam** (m. 2/1): kriechend (Partizip Praesens von srp). **Tam** (m. 2/1): ihn, den (Akk. von tad). **Abravīt** (lañ III/1): √brū (sprechen) er sprach. **Mama** (6/1): mein, mir. **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Tvaṁmāṁsā** (f. 1/1): aus Haut und Fleisch bestehend (Bahuvrīhi: tvac Haut + māṁsa Fleisch). **Samābhūt** (luñ III/1): wurde (3. Sg. Wurzelaorist von bhū).

93

नेत्यब्रवीत् । पूर्वमिवाहमिहासनिर्ति । तत्पुरुषस्य पुरुषत्वम् । स सहस्रशीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षस्सहस्रपात् । भूत्वोदतिष्ठत् । तमब्रवीत् । ह । त्वं वै पूर्वमसमभूः । त्वमिदं पूर्वं कुरुष्वेति । स इत् आदायापः ।

netyabravīt । pūrvamevāhamiḥāsāniti । tatpuruṣasya puruṣatvam । sa sahasraśīrṣā puruṣaḥ । sahasrākṣassahasrapāt । bhūtvodatiṣṭhat । tamābravīt । h । tvam vai pūrvamaśamābhūḥ । tvamidaṁ pūrvāḥ kuruṣveti । sa ita ādāyāpāḥ ।

Sie sprach: 'Nein - schon zuvor war ich hier.' Das ist des Puruṣa Puruṣa-Sein. Er, der tausendköpfige, tausendäugige, tausendfüßige Puruṣa, erhob sich; zu ihm sprach er: 'Du warst fürwahr zuerst; du gestalte hier zuerst dies.' Er nahm von hier Wasser

Na (avy.): nicht, nein. **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel]. **Abravīt** (lañ III/1): √brū (sprechen) sie/er sprach. **Pūrvam** (n. 2/1): zuvor, zuerst, vorher. **Eva** (avy.): eben, gerade, nur, wirklich. **Aham** (1/1): ich. **Iha** (avy.): hier. **Āsam** (lañ III/1): √as (sein) ich war. **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Tat** (n. 1/1): das. **Puruṣasya** (m. 6/1): Mensch, Mann, Person; der Puruṣa. **Puruṣatvam** (n. 1/1): Puruṣa-Sein, Personhaftigkeit (Abstraktum mit -tva-Suffix). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Sahasraśīrṣā** (m. 1/1): tausendköpfig (Bahuvrīhi, Zitat-Anklang an RV 10.90.1 Puruṣasūkta). **Puruṣaḥ** (m. 1/1): Mensch, Mann, Person; der Puruṣa. **Sahasrākṣaḥ** (m. 1/1): tausendäugig; der Tausendäugige. **Sahasrapāt** (m. 1/1): tausendfüessig (RV 10.90.1). **Bhūtvā** (avy.): √bhū (sein, werden) geworden seiend. **Udātiṣṭhat** (lañ III/1): erhob sich, stand auf (3. Sg. Imperfekt von ud+sthā). **Tam** (m. 2/1): ihn (Akk.). **Abravīt** (lañ III/1): √brū (sprechen) er sprach. **Tvam** (1/1): Du. **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Pūrvam** (n. 2/1): zuvor, zuerst, vorher. **Samābhūḥ** (luñ II/1): du wurdest (2. Sg. Wurzelaorist von sam+bhū). **Tvam** (1/1): Du. **Idam** (n. 2/1): dieser, diese, dieses (Demonstrativpronomen). **Pūrvāḥ** (numeral): der erste, vordere. **Kuruṣva** (loṭ II/1): mache! (Imperativ von √kr). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Ita**: von hier (Adverb, = itaḥ). **Ādāya** (avy.): ā- (heran, zu) √dā (geben) genommen habend, empfangen habend. **Apāḥ** (f. 2/3): Wasser (die Wasser).

94

अञ्जलिनां पुरस्तादुपादधात् । एवाह्येवेति । तत आदित्य उदतिष्ठत् । सा प्राची दिक् । अथाऽरुणः । केतुर्दक्षिणत उपादधात् । एवाह्यग्न् इति । ततो वा अग्निरुदतिष्ठत् । सा दक्षिणा दिक् । अथाऽरुणः केतुः पश्चादुपादधात् । एवाहि वायो इति

añjalinaṁ purastādupādādhāt । evāhyēveti । tata āditya udātiṣṭhat । sā prācī dik । athā'ruṇaḥ । keturdākṣiṇata upādādhāt । evāhyagna iti । tato vā agnirudātiṣṭhat । sā dākṣiṇā dik । athāruṇaḥ ketuḥ paścādupadādhāt । evāhi vāyo iti

und legte es mit der hohlen Hand im Osten nieder [mit den Worten]: 'So sei es fürwahr!' Da erhob sich der Āditya - das ist die östliche Richtung. Sodann legte der Aruṇa-Ketu [das Wasser] im Süden nieder [mit den Worten]: 'So sei es fürwahr, o Agni!' Da erhob sich fürwahr Agni - das ist die südliche Richtung. Sodann legte der Aruṇa-Ketu [es] im Westen nieder [mit den Worten]: 'So sei es fürwahr, o Vāyu!'

Añjalinaṁ (m. 3/1): hohle Hand, Handmulde (zum Wasserschoepfen). **Purastāt** (avy.): von vorne, von Osten. **Upādadhāt** (lañ III/1): legte nieder (3. Sg. Imperfekt von upa+ā+dhā). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āhi** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā+i; ritualformelhaft, im Kontext frei mit "so sei es" uebersetzt). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Tata** (avy.): dieses, von da her, dahin, darauf, alsdann, danach. **Āditya** (m. 1/1): Sonne, Sonnengott, Nachkomme der Aditi. **Udātiṣṭhat** (lañ III/1): erhob sich, stand auf (3. Sg. Imperfekt von ud+sthā). **Sā** (f. 1/1): sie, jene / satzeinleitendes Pronomen (Fem. Nom. Sg., Brāhmaṇa-Prosa-Stil). **Prācī** (f. 1/1): oestlich (f. von prāñc). **Dik** (f. 1/1): Himmelsgegend, Zone, Richtung, Gegend, Ort, Raum, Hinweis, Andeutung, Art. **Athā** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Aruṇaḥ** (m. 1/1): der rötliche, goldgelbe (Nom. Sg. von aruṇa). **Ketur** (m. 1/1): Banner, Zeichen. **Dakṣiṇata** (avy.): von rechts/von Sueden (Adv.). **Upādadhāt** (lañ III/1): legte nieder (3. Sg. Imperfekt von upa+ā+dhā). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āhi** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā+i; ritualformelhaft, im Kontext frei mit "so sei es" uebersetzt). **Agna** (m. 8/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Tato** (avy.): dieses, von da her, dahin, darauf, alsdann, danach. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Agnir** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Udātiṣṭhat** (lañ III/1): erhob sich, stand auf (3. Sg. Imperfekt von ud+sthā). **Sā** (f. 1/1): sie, jene / satzeinleitendes Pronomen (Fem. Nom. Sg., Brāhmaṇa-Prosa-Stil). **Dakṣiṇā** (f. 1/1): im Süden (dakṣiṇā: nach/im Süden). **Dik** (f. 1/1): Himmelsgegend, Zone, Richtung, Gegend, Ort, Raum, Hinweis, Andeutung, Art. **Athā** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Ruṇaḥ** (m. 1/1): der rötliche, goldgelbe (Nom. Sg. von aruṇa). **Ketuḥ** (m. 1/1): Banner, Zeichen. **Paścād** (avy.): danach, hinterher, im Westen. **Upadadhāt** (lañ III/1): legte nieder (3. Sg. Imperfekt von upa+ā+dhā). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āhi** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā+i; ritualformelhaft, im Kontext frei mit "so sei es" uebersetzt). **Vāyo** (m. 8/1): Wind; Vāyu, der Windgott. **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede].

95

ततो वायुरुदतिष्ठत् । सा प्रतीची दिक् । अथारुणः केतुर्मुत्तरत उपादधात् । एवाहीन्द्रेति । ततो वा इन्द्र उदतिष्ठत् । सोदीची दिक् । अथारुणः केतुर्मध्य उपादधात् । एवाहि पूषन्निति । ततो वै पूषोदतिष्ठत् । सेयन्दिक्

tato vāyurudātiṣṭhat । sā pratīcī dik । athāruṇaḥ keturuttaraṭa upādādhāt । evāhīndre-
ti । tato vā indra udātiṣṭhat । sodīcī dik । athāruṇaḥ keturmādhyā upādādhāt । evāhi
pūṣanniti । tato vai pūṣodātiṣṭhat । seyandik

Da erhob sich Vāyu - das ist die westliche Richtung. Sodann legte der Aruṇa-Ketu [es] im Norden nieder [mit den Worten]: 'So sei es fürwahr, o Indra!' Da erhob sich fürwahr Indra - das ist die nördliche Richtung. Sodann legte der Aruṇa-Ketu [es] in der Mitte nieder [mit den Worten]: 'So sei es fürwahr, o Pūṣan!' Da erhob sich fürwahr Pūṣan - das ist diese [mittlere] Richtung.

Tato (avy.): dann. **Vāyuḥ** (m. 1/1): Wind; Vāyu, der Windgott. **Udatiṣṭhat** (lañ III/1): erhob sich, stand auf (3. Sg. Imperfekt von ud+sthā). **Sā** (f. 1/1): sie, zusammen mit. **Pratīcī** (f. 1/1): westlich (f. von pratyāñc). **Dik** (f. 1/1): Himmelsgegend, Zone, Richtung, Gegend, Ort, Raum, Hinweis, Andeutung, Art. **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Aruṇaḥ** (m. 1/1): der rötliche, goldgelbe (Nom. Sg. von aruṇa). **Ketuḥ** (m. 1/1): Banner, Zeichen. **Uttarataḥ** (avy.): von oben/von Norden (Adv.). **Upādadhāt** (lañ III/1): legte nieder (3. Sg. Imperfekt von upa+ā+dhā). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āhi** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā+i; ritualformelhaft, im Kontext frei mit "so sei es" uebersetzt). **Indra** (m. 8/1): o Indra (Vok. Sg.). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Tato** (avy.): dann. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Indra** (m. 1/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Udatiṣṭhat** (lañ III/1): erhob sich, stand auf (3. Sg. Imperfekt von ud+sthā). **Sā** (f. 1/1): sie, zusammen mit. **Udīcī** (f. 1/1): nördlich (f. von udañc). **Dik** (f. 1/1): Himmelsgegend, Zone, Richtung, Gegend, Ort, Raum, Hinweis, Andeutung, Art. **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Aruṇaḥ** (m. 1/1): der rötliche, goldgelbe (Nom. Sg. von aruṇa). **Ketuḥ** (m. 1/1): Banner, Zeichen. **Madhya**: Mitte, mittlerer (unklare Kasusform in dieser Formel). **Upādadhāt** (lañ III/1): legte nieder (3. Sg. Imperfekt von upa+ā+dhā). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āhi** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā+i; ritualformelhaft, im Kontext frei mit "so sei es" uebersetzt). **Pūṣan** (m. 8/1): Pūṣan (vedische Gottheit). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Tato** (avy.): dann. **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Pūṣā** (m. 1/1): Pūṣan, vedischer Sonnengott, Nährer, Beschützer der Wege. **Udatiṣṭhat** (lañ III/1): erhob sich, stand auf (3. Sg. Imperfekt von ud+sthā). **Sā** (f. 1/1): sie, zusammen mit. **Iyam** (f. 1/1): diese (Nom. Sg. f. von idam). **Dik** (f. 1/1): Himmelsgegend, Zone, Richtung, Gegend, Ort, Raum, Hinweis, Andeutung, Art.

96

अथारुणः केतुरुपरिष्ठादुपादधात् । एवाहि देवा हतिं । ततो देवमनुष्याः पितरं । गन्धर्वाप्सरसश्चोदतिष्ठन् । सोर्ध्वा दिक् । या विप्रुषो विपरापतन् । ताभ्योऽसुरा रक्षसि पिशाचाश्चोदतिष्ठन् । तस्मात्ते पराभवन् । विप्रुड्भ्यो हि ते समभवन् । तदेषाभ्यनूक्ता

athāruṇaḥ keturupariṣṭādupādadhāt । evāhi devā hati । tatō devamanuṣyāḥ pitarāḥ । gandharvāpsarasaścodātiṣṭhann । sordhvā dik । yā vipruṣo viparāpatann । tābhyo'surā rakṣāṃsi piśācāścodātiṣṭhann । tasmātte parābhavann । vipruḍbhyo hi te samābhavann । tadeṣābhyanūktā

Sodann legte der Aruṇa-Ketu [es] oben nieder [mit den Worten]: 'So sei es fürwahr, ihr Götter!' Da erhoben sich die Götter, die Menschen, die Väter, die Gandharvas und Apsaras - das ist die obere Richtung. Die Tropfen, die daneben fielen - aus ihnen erhoben sich die Asuras, die Rakṣas und Piśācas; deshalb unterlagen sie, denn sie entstanden aus den herabgetropften [Resten]. Dazu gibt es diesen ausgesprochenen Vers:

Atha (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Aruṇaḥ** (m. 1/1): der rötliche, goldgelbe (Nom. Sg. von aruṇa). **Ketuḥ** (m. 1/1): Banner, Zeichen. **Upariṣṭāt** (avy.): von oben (Adv.). **Upādadhāt** (lañ III/1): legte nieder (3. Sg. Imperfekt von upa+ā+dhā). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āhi** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā+i; ritualformelhaft, im Kontext frei mit "so sei es" uebersetzt). **Devāḥ** (m. 8/3): Gott, Gottheit, Deva. **Hati Tato** (avy.): dann. **Devamanuṣyāḥ** (m. 1/3): Götter-und-Menschen (Dvandva, Nom. Pl. m.). **Pitarāḥ** (m. 1/3): die Väter, Vorväter, Ahnen (Nom. Pl. von pitṛ). **Gandharvāpsarasah** (m. 1/3): Gandharvas-und-Apsaras (Dvandva, Nom. Pl.). **Ca** (avy.): und. **Udatiṣṭhan** (lañ III/3): erhoben sich, standen auf (3. Pl. Imperfekt von ud+sthā). **Sā** (f. 1/1): sie, zusammen mit. **Ūrdhvā** (f. 1/1): aufwärts gerichtet. **Dik** (f. 1/1): Himmelsgegend, Zone, Richtung, Gegend, Ort, Raum, Hinweis, Andeutung, Art. **Yā** (f. 1/3): welche (Relativpronomen, fem. Nom. Sg.). **Vipruṣaḥ** (f. 1/3): Tropfen (Nom. Pl. von vipruṣ). **Viparāpatann** (lañ III/3): fielen ab, fielen daneben (3. Pl. Imperfekt von parā+pat). **Tābhyah** (f. 5/3): von ihnen (Abl. Pl. f. von tad). **Asurāḥ** (m. 1/3): mächtiger Herr, Asura. **Rakṣāṃsi** (n. 1/3): die Rakṣas, Dämonen (Nom. Pl. n. von rakṣas). **Piśācāḥ** (m. 1/3): die Piśācas, Dämonen (Nom. Pl. m.). **Ca** (avy.): und. **Udatiṣṭhan** (lañ III/3): erhoben sich, standen auf (3. Pl. Imperfekt von ud+sthā). **Tasmāt**: tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Te** (m. 1/3): sie, dir (Nom. Pl. von tad / enklitisch). **Parābhavann** (lañ III/3): unterlagen, gingen zugrunde (3. Pl. Imperfekt von parā+bhū). **Vipruḍbhyaḥ** (f. 5/3): von den Tropfen (Abl. Pl. von vipruṣ). **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Te** (m. 1/3): sie, dir (Nom. Pl. von tad / enklitisch). **Samābhavann** (lañ III/3): entstanden, wurden (3. Pl. Imperfekt von sam+bhū). **Tad** (n. 2/1): das. **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Abhyanūktā** (f. 1/1): ausgesprochen, rezitiert (Nom. Sg. f., Part. Perf. Pass. von abhi-anu-√vac).

97

आपो ह यद्ब्रह्मतीर्गमायन् । दक्षन्दधाना जनयन्तीस्स्वयंभुम् । तत इमेध्यसृज्यन्त सर्गाः । अद्भ्यो वा इदं समंभूत् । तस्मादिदंसर्वं
ब्रह्म स्वयंभवेति । तस्मादिदंसर्वं शिथिलमिवाऽध्रुवमिवाभवत् । प्रजापतिर्वा तत् । आत्मनात्मानं विधाय । तदेवानुप्राविशत् ।
तदेषाभ्यनूक्ता

āpō ha yadbṛhatīrgarmamāyann̄ । dakṣandadhānā janayāntīssvayaṃbhūm । tatā imed-
hyasṛjyanta sargāḥ । adbhyo vā idaṃ samābhūt । tasmādidamsarvaṃ brahmā sva-
yaṃbhviti । tasmādidamsarvaṃ śithilamivā'dhruvāmivābhavat । prajāpātīrvāva tat ।
ātmanātmānaṃ vidhāya । tadevānuprāviśat । tadeṣābhyanūktā

'Als die hohen Wasser zum Gharma-Opfer kamen, die Kraft empfangend, die den Selbst-
entstandenen gebar' - daraus wurden diese Schöpfungen erschaffen. Aus den Wassern
fürwahr entstand dieses Alles; deshalb ist dieses Alles das Brahman, der Selbstentstan-
dene. Deshalb wurde dieses Alles gleichsam locker, gleichsam unbeständig. Prajāpati
fürwahr war das; nachdem er sich selbst durch sich selbst gestaltet hatte, drang er eben
in dies ein. Dazu gibt es diesen ausgesprochenen Vers:

Āpaḥ (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Ha** (avy.): fürwahr, gewiss. **Yat** (avy.): welches, dass (Nom./Akk. Sg. n. von yad, hier konjunkional). **Bṛhatīḥ** (f. 1/3): die grossen, hohen (Nom. Pl. f. von bṛhatī). **Garmam** (m. 2/1): das Gharma-Opfer, den heissen Trank (Akk. Sg.). **Āyann** (lañ III/3): sie gingen, kamen (3. Pl. Imperfekt von ā+i). **Dakṣam** (m. 2/1): die Kraft, das Koennen (Akk. Sg.). **Dadhānāḥ** (f. 1/3): tragend (Nom. Pl. f. Partizip Praes. Med. von √dhā). **Janayantiḥ** (f. 1/3): erzeugend, gebaerend (Nom. Pl. f. Partizip Praes. Akt. von jan, Kausativ). **Svayaṃbhūm** (m. 2/1): den Selbstentstandenen (Akk. Sg. m.). **Tataḥ** (avy.): dieses, von da her, dahin, darauf, alsdann, danach. **Ime** (m. 1/3): diese (Nom. Pl. m., von idam). **Adhyasṛjyanta** (lañ karmaṇi III/3): wurden erschaffen, entstanden darauf (3. Pl. Imperfekt Passiv von adhi+sṛj). **Sargāḥ** (m. 1/3): die Schoepfungen (Nom. Pl. m. von sarga). **Adbhyo** (f. 5/3): aus den Wassern (Abl. Pl. von ap). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Idaṃ** (n. 1/1): dies, dieses hier, hierher, jetzt, hiermit, recht, gerade. **Samabhūt** (luñ III/1): wurde (3. Sg. Wurzelaorist von bhū). **Tasmāt**: tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Idaṃ** (n. 1/1): dies, dieses hier, hierher, jetzt, hiermit, recht, gerade. **Sarvaṃ** (n. 1/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Brahma** (n. 1/1): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute. **Svayaṃbhū** (m. 1/1): der Selbstentstandene (Nom. Sg. m.). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Tasmāt**: tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Idaṃ** (n. 1/1): dies, dieses hier, hierher, jetzt, hiermit, recht, gerade. **Sarvaṃ** (n. 1/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Śithi-lam** (n. 1/1): locker, schlaff (Nom./Akk. Sg. n.). **Iva** (avy.): wie, gleichsam. **Adhruvam** (n. 1/1): unbestaendig, nicht fest (Nom./Akk. Sg. n., a-privativum + dhruva). **Iva** (avy.): wie, gleichsam. **Abhavat** (lañ III/1): er wurde, entstand. **Prajā-patiḥ** (m. 1/1): Prajāpati (der Herr der Geschöpfe). **Vāva** (avy.): fuerwahr, wirklich (emphatische Partikel). **Tat** (n. 1/1): dieses. **Ātmanā** (m. 3/1): durch sich selbst (Instr. Sg. von ātman). **Ātmānaṃ** (m. 2/1): das Wesen, die Natur, die Seele, das Selbst. **Vidhāya**: nachdem er gestaltet/geformt hatte (Gerundium ktvā von vi+dhā). **Tat** (n. 2/1): dieses. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Anuprāviśat** (lañ III/1): er drang ein, drang hinein (3. Sg. Imperfekt von anu+pra+viś). **Tad** (n. 1/1): das. **Eṣā** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Abhyanūktā** (f. 1/1): ausgesprochen, rezitiert (Nom. Sg. f., Part. Perf. Pass. von abhi-anu-√vac).

98

विधायं लोकान् विधायं भूतानि । विधाय सर्वाः प्रदिशो दिशंश्च । प्रजापतिः प्रथमजा ऋतस्य । आत्मनात्मानंमभि संविवेशेति । सर्वमिवेदमाप्त्वा । सर्वमवरुद्धं । तदेवानुप्रविशति । य एवं वेद

vidhāyā lokān vidhāyā bhūtāni । vidhāya sarvāḥ pradiśo diśāśca । prajāpātiḥ prathamajā ṛtasya । ātmanātmānamābhi samviveśeti । sarvamevedamāptvā । sarvāmavaruddhā । tadevānupraviśati । ya evaṃ vedā

’Nachdem er die Welten gestaltet, nachdem er die Wesen gestaltet, nachdem er alle Himmelsrichtungen und Weltgegenden gestaltet hatte - Prajāpati, der Erstgeborene der kosmischen Ordnung, drang mit sich selbst in sich selbst ein.’ Nachdem er dieses Alles erlangt, nachdem er alles erobert hat, dringt er eben in dies ein - wer dies so weiß.

Vidhāya: nachdem er gestaltet/geformt hatte (Gerundium ktvā von vi+dhā). **Lokān** (m. 2/3) **Vidhāya:** nachdem er gestaltet/geformt hatte (Gerundium ktvā von vi+dhā). **Bhūtāni** (n. 2/3): die Wesen. **Vidhāya:** nachdem er gestaltet/geformt hatte (Gerundium ktvā von vi+dhā). **Sarvāḥ** (f. 2/3): alle (fem. Pl.). **Pradiśo** (f. 2/3): die Zwischenrichtungen, Nebenrichtungen (Nom. Pl. von pradiś). **Diśaḥ** (f. 2/3): Richtung, Gegend, Ort, Raum Hinweis. **Ca** (avy.): und. **Prajāpatiḥ** (m. 1/1): Prajāpati (der Herr der Geschöpfe). **Prathamajā** (m. 1/1) **Ṛtasya** (n. 6/1): der heiligen Wahrheit, der heiligen Ordnung, des göttlichen Gesetzes. **Ātmanā** (m. 3/1): durch sich selbst (Instr. Sg. von ātman). **Ātmānam** (m. 2/1): das Wesen, die Natur, die Seele, das Selbst. **Abhi** (avy.): hinzu, gegenüber, gegen. **Samviveśa** (liṭ III/1): er trat ein, er drang ein (3. Sg. Perfekt liṭ von sam+viś, ”eintreten”). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Sarvam** (n. 2/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Idam** (n. 2/1): dies, dieses hier, hierher, jetzt, hiermit, recht, gerade. **Āptvā:** nachdem er erlangt/erreicht hatte (Gerundium ktvā von āp, ”erlangen, erreichen”). **Sarvam** (n. 2/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Avaruddhya:** nachdem er umfasst/eingeschlossen/erobert hatte (Gerundium ktvā von ava+rudh, ”zurückhalten, umfassen, erobern”). **Tat** (n. 2/1): dieses. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Anupraviśati** (laṭ III/1): er tritt ein, er dringt hinein (3. Sg. Präsens laṭ von anu+pra+viś, ”hineingehen”). **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ III/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in ”ya evaṃ veda”).

99

चतुष्टय्य आपो गृह्णाति । चत्वारि वा अपांरूपाणि । मेधो विद्युत् । स्तनयित्नुवृष्टिः । तान्येवावरुन्धे । आतपति वर्ष्या गृह्णाति । ताः पुरस्तादुपदधाति । एता वै ब्रह्मवर्चस्य आपः । मुखत एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे । तस्मान्मुखतो ब्रह्मवर्चसितरः

catuṣṭayya āpō grhṇāti । catvārī vā apāmrūpāṇi । medhō vidyut । stanayitnurvr̥ṣṭiḥ । tānyevāvarundhe । ātapāti varṣyā grhṇāti । tāḥ purastādupādadhāti । etā vai brāhmarvacasyā āpaḥ । mukhata eva brāhmarvacasamavarundhe । tasmānmukhato brāhmarvacasitarah

Er nimmt vierfaches Wasser: vier sind fürwahr die Gestalten der Wasser - Regenwasser, Blitz, Donnerschlag, Regenguss; eben diese erwirbt er. Was vom Himmel herabregnet, das nimmt er; dieses legt er im Osten nieder. Diese sind fürwahr die geisteskraftverleihenden Wasser; von vorn eben erwirbt er die Geisteskraft; deshalb ist [der Mensch] von vorn geisteskraftreicher.

Catuṣṭayya (f. 2/3): vierfach (Adjektiv zu catuṣṭaya, hier fem. Akk. Pl. zu āpaḥ). **Āpo** (f. 2/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Grhṇāti** (laṭ) **Catvāri** (numeral): vier. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Apāmrūpāṇi** (n. 1/3): die Wasserformen (Tatpuruṣa-Kompositum apām+rūpāṇi, n. Nom. Pl.). **Medho** (m. 1/1) **Vidyut** (f. 1/1) **Stanayitnuḥ** (m. 1/1): Donner, Donnerschlag. **Vṛṣṭiḥ** (f. 1/1): Regen. **Tāni** (n. 2/3): diese. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Avarundhe** (laṭ III/1): er erwirbt, er sichert sich (3. Sg. Präsens laṭ Ātmanepada von ava+rundh/rudh). **Ātapati** (laṭ III/1): er erwärmt, erglüht, scheint (ā+√tap). **Varṣyā** (f. 2/3) **Grhṇāti** (laṭ) **Tāḥ** (f. 2/3): sie, jene (Nominativ Plural Feminin von tad). **Purastāt** (avy.): von vorne, von Osten. **Upadadhāti** (laṭ III/1): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Etā** (f. 1/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Brahmarvacasyā** (f. 1/3) **Āpaḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Mukhata Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Brahmarvacasam** (n. 2/1): die Geisteskraft, den brahmanischen Glanz (Akk. Sg. n. von brahmarvacas). **Avarundhe** (laṭ III/1): er erwirbt, er sichert sich (3. Sg. Präsens laṭ Ātmanepada von ava+rundh/rudh). **Tasmāt**: tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Mukhato Brahmarvacasitarah** (m. 1/1): geisteskraftreicher, mehr brahmarvacas besitzend (Komparativ zu brahmarvacasin).

100

कूप्यां गृह्णाति । ता दक्षिणत उपदधाति । एता वै तेजस्विनीरापः । तेज एव वास्यं दक्षिणतो दधाति । तस्मादक्षिणोऽर्धस्तेजस्वितरः ।
स्थावरा गृह्णाति । ताः पश्चादुपदधाति । प्रतिष्ठिता वै स्थावराः । पश्चादेव प्रतिष्ठति । वहन्तीर्गृह्णाति

kūpyā grhṇāti । tā dākṣiṇata upādadhāti । etā vai tejasvinīrāpāḥ । teja e'vāsyā dakṣiṇato
dādhati । tasmāddakṣiṇo'rdhastejasvitārah । sthāvarā grhṇāti । tāḥ paścādupādadhāti
। pratiṣṭhitā vai sthāvarāḥ । paścādeva pratīṣṭhati । vahantīrgrhṇāti

Er nimmt Brunnenwasser; dieses legt er im Süden nieder. Dies sind fürwahr die glanzvollen Wasser; Glanz eben verleiht er ihm auf der rechten Seite; deshalb ist die rechte Körperhälfte glanzvoller. Er nimmt stehendes [Wasser]; dieses legt er im Westen nieder. Stehende [Gewässer] sind fürwahr fest gegründet; im Westen eben steht [der Mensch] fest. Er nimmt fließendes [Wasser];

Kūpyā (f. 2/3): Brunnenwasser, zum Brunnen gehörig. **Grhṇāti** (laṭ) **Tā** (f. 2/3): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Dakṣiṇata** (avy.) **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Etā** (f. 1/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Tejasvinīḥ** (f. 1/3): glanzvoll, strahlend (Adjektiv, hier fem. Nom. Pl.). **Āpāḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Teja** (n. 2/1) **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Asya** (m. 6/1): seine (Gen. Sg. von idam). **Dakṣiṇato** (avy.) **Dadhāti** (laṭ) **Tasmāt**: tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Dakṣiṇaḥ** (m. 1/1): rechts, rechte (Adjektiv). **Ardhaḥ** (m. 1/1): Hälfte, halb. **Tejasvitarāḥ** (m. 1/1): glanzvoller (Komparativ zu tejasvin). **Sthāvarā** (f. 2/3) **Grhṇāti** (laṭ) **Tāḥ** (f. 2/3): sie, jene (Nominativ Plural Feminin von tad). **Paścāt** (avy.): danach, hinterher, im Westen. **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Pratiṣṭhitā** (participle) **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Sthāvarāḥ** (f. 1/3) **Paścāt** (avy.): danach, hinterher, im Westen. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Pratiṣṭhati** (laṭ): prati- (hin zu, entgegen) √sthā (stehen, bestehen) fest steht, fest gegründet ist. **Vahantīḥ** (f. 2/3): fließend (Präs.-Partizip fem. Akk. Pl. von √vah). **Grhṇāti** (laṭ)

101

ता उत्तरत उपदधाति । ओजंसा वा एता वहन्तीरिवोद्वर्तीरिव आकूजन्तीरिव धावन्तीः । ओजं एवास्योत्तरतो दधाति । तस्मादुत्तरतोऽर्धं ओजस्वितरः । संभार्या गृह्णाति । ता मध्य उपदधाति । इयं वै संभार्याः । अस्यामेव प्रतितिष्ठति । पल्वल्या गृह्णाति । ता उपरिष्ठादुपादधाति

tā ūttarata upādadhāti । ojasā vā etā vahantīrivodgātīriṣa ākūjatīriṣa dhāvantīḥ । oja evāsyottarato dādadhāti । tasmāduttaro'rdhā ojasvitarāḥ । sambhāryā grhṇāti । tā madhya upādadhāti । iyaṃ vai sambhāryāḥ । aśyāmeva pratitiṣṭhati । palvalyā grhṇāti । tā upariṣṭādupādadhāti

dieses legt er im Norden nieder. Mit Kraft fürwahr, gleichsam tragend, gleichsam aufsteigend, gleichsam murmelnd, gleichsam laufend [sind diese Wasser]; Kraft eben verleiht er ihm im Norden; deshalb ist die nördliche Hälfte kraftvoller. Er nimmt zusammengetragenes [Wasser]; dieses legt er in der Mitte nieder. Dies ist fürwahr das Zusammengetragene; eben darin steht er fest. Er nimmt Teichwasser; dieses legt er oben nieder.

Tā (f. 2/3): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Uttarata** (avy.): von oben/von Norden (Adv.). **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Ojasā** (n. 3/1) **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Etā** (f. 1/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Vahantīr** (f. 1/3): fließend (Präs.-Partizip fem. Akk. Pl. von √vah). **Iv** (avy.): wie. **Odgātīr** (f. 1/3): aufsteigend (Partizip von ud+√gā). **Iva** (avy.): wie. **Ākūjatīr** (f. 1/3): murmelnd (Partizip von ā+√kūj). **Iva** (avy.): wie. **Dhāvantīḥ** (participle) **Oja** (n. 2/1) **Ev** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āsy** (m. 6/1): seine (Gen. Sg. von idam). **Ottarato** (avy.): von oben/von Norden (Adv.). **Dadhāti** (laṭ) **Tasmād**: tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Uttaro** (m. 1/1): der nördliche. **'rdha** (m. 1/1): Hälfte, halb. **Ojasvitarāḥ** (m. 1/1) **Sambhāryā** (f. 2/3): zusammengetragen (Gerundiv, hier f.). **Grhṇāti** (laṭ) **Tā** (f. 2/3): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Madhya**: Mitte, mittlerer (unklare Kasusform in dieser Formel). **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Iyaṃ** (f. 1/1) **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Sambhāryāḥ** (f. 1/3): zusammengetragen (Gerundiv, hier f.). **Asyām** (f. 7/1): in dieser (Lok. Sg. f. von idam). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Pratitiṣṭhati** (laṭ): prati- (hin zu, entgegen) √sthā (stehen, bestehen) fest steht, fest gegründet ist. **Palvalyā** (f. 2/3) **Grhṇāti** (laṭ) **Tā** (f. 2/3): diese, jene (Demonstrativpronomen, hier auf zuvor genommenes Wasser bezogen). **Upariṣṭād** (avy.): von oben (Adv.). **Upādadhāti** (laṭ): legt darauf/darüber (upa+ā+√dhā, laṭ kartari 3.Sg.).

102

असौ वै पल्वयाः । अमुष्यामेव प्रतितिष्ठति । दिक्षूपदधति । दिक्षु वा आपः । अन्नं वा आपः । अद्भ्यो चा अन्नञ्जायते । यदेवद्भ्योऽन्नञ्जायते । तदवरुन्धे । तं वा एतमरुणाः केतवो वातरासानां रषयोऽचिन्वन् । तस्मादारुणकेतुकः

asau vai pālvayāḥ । amuṣyāmeva pratitiṣṭhati । dīkṣūpādadhāti । dīkṣu vā āpāḥ । annaṃ vā āpāḥ । adbhyo cā annāñjāyate । yadevadbhyo'nnāñjāyate । tadavarundhe । taṃ vā etamaruṇāḥ ketavo vātaraśanārṣayo'cinvaṇn । tasmādāruṇaketukāḥ

Dies ist fürwahr das des Teiches; eben darin steht [der Mensch] fest. Er legt [Wasser] in den Himmelsrichtungen nieder; in den Richtungen sind fürwahr die Wasser, Speise sind die Wasser; aus den Wassern entsteht die Speise. Was eben aus den Wassern an Speise entsteht, das erwirbt er. Eben dieses errichteten die rötlichen, windgegürteten Ṛṣis; deshalb [heißt es] Āruṇaketuka.

Asau (f. 1/1): jener. **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Palvayāḥ** (f. 1/3): wtl. "palvayāḥ" – vermutlich Schreibfehler fuer palvalyāḥ (Teichwasser-Adj.), hier Nom. Pl. f.. **Amuṣyām** (f. 7/1): in jenem (Lok. Sg. f. von adas). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Pratitiṣṭhati** (laṭ): prati- (hin zu, entgegen) √sthā (stehen, bestehen) fest steht, fest gegründet ist. **Dīkṣū** (7/3): in den Himmelsrichtungen (Lok. Pl. von dīś). **Padadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Dīkṣu** (7/3): in den Himmelsrichtungen (Lok. Pl. von dīś). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Āpāḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Annaṃ** (n. 1/1): Speise, Nahrung. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Āpāḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Adbhyo** (5/3): aus den Wassern (Abl. Pl. von ap). **Cā** (avy.): und. **Annañ** (n. 1/1): Speise, Nahrung. **Jāyate** (laṭ): √jan geboren, entspringen, produziert. **Yad** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Ev** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Adbhyo** (5/3): aus den Wassern (Abl. Pl. von ap). **'nnāñ** (n. 1/1): Speise, Nahrung. **Jāyate** (laṭ): √jan geboren, entspringen, produziert. **Tad** (n. 2/1): dieses. **Avarundhe** (laṭ): er erwirbt, er sichert sich (3. Sg. Präsens laṭ Ātmanepada von ava+rundh/rudh). **Taṃ** (m. 2/1): ihn, den (Akk. von tad). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Etam** (m. 2/1): diesen (Akk. Sg. von etad). **Aruṇāḥ** (m. 1/3): die Aruṇas (Nom. Pl. m., Eigennamen). **Ketavo** (m. 1/3): die Strahlen, Banner, Erscheinungen. **Vātaraśanā** (m. 1/3): windgegürtet (Nom. Pl. m., vāta+raśana). **Rṣayo** (m. 1/3): die Seher, Ṛṣis. **'cinvaṇn** (lañ): sie errichteten/haeuften auf (√ci, lañ kartari 3.Pl.). **Tasmād**: tad (das) von dem, deshalb, daraus. **Āruṇaketukāḥ** (m. 1/1): Āruṇaketuka (Name des Feueraltars, wtl. "der die rötlichen Zeichen hat").

103

तदेषाभ्यनुक्ता । केतवो अरुणासश्च । ऋषयो वार्तरश्नाः । प्रतिष्ठां शतधाहि । समर्हितासो सहस्रधायसमिति । शतशश्चैव सहस्रशश्च
प्रतिष्ठति । य एतमग्निञ्चिनुते य उचैनमेवं वेदं

tadeṣābhyanūktā । ketavo aruṇāsaśca । ṛṣayo vātaraśanāḥ । pratiṣṭhām śatadhāhi ।
samāhitāso sahasradhāyāsamiti । śataśaścaiva sahasraśaśca pratitiṣṭhati । ya etamag-
niñcinute ya ucainamevaṃ vedā

Dazu gibt es diesen ausgesprochenen Vers: 'Die Banner sind Sonnenrot-farben, die Ṛṣis sind windgegürtet; hundertfach ist der feste Halt, versammelt in tausendfacher Fülle.' Hundertfach und tausendfach steht fest, wer dieses Feuer errichtet und wer dies so weiß.

Tad (n. 1/1): dieses. **Eṣ** (f. 1/1): diese (fem. von etad). **Ābhyanūktā** (f. 1/1): ausgesprochen, rezitiert (Nom. Sg. f., Part. Perf. Pass. von abhi-anu-√vac). **Ketavo** (m. 1/3): die Strahlen, Banner, Erscheinungen. **Aruṇāsaś** (m. 1/3): sonnenrot, rötlich (Nom. Pl. m.). **Ca** (avy.): und. **Ṛṣayo** (m. 1/3): die Seher, Ṛṣis. **Vātaraśanāḥ** (m. 1/3): windgegürtet (Nom. Pl. m., vāta+raśana). **Pratiṣṭhām** (f. 2/1) **Śatadhāhi Samāhitāso** (m. 1/3): versammelt, vereint (Nom. Pl. m.). **Sahasradhāya-sam Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Śataśaś** (avy.): hundertfach (-śas-Adverb, bleibt konventionsgemaess grammatisch leer). **C** (avy.): und. **Aiva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Sahasraśaś** (avy.): tausendfach (-śas-Adverb, bleibt konventionsgemaess grammatisch leer). **Ca** (avy.): und. **Pratiṣṭhāti** (laṭ): prati- (hin zu, entgegen) √sthā (stehen, bestehen) fest steht, fest gegründet ist. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Etam** (m. 2/1): diesen (Akk. Sg. von etad). **Agniñ** (m. 2/1): das Feuer (Acc. Sg.). **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **U** (avy.): auch, aber, ferner. **C** (avy.): und. **Ainam** (m. 2/1): ihn, es (enklitisches Pronomen, nur Akkusativ). **Evam** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda").

104

जानुदग्घ्नीमुत्तरवेदीङ्घ्रत्वा । अपां पूरयति । आपं सर्वत्वाय । पुष्करपर्णरुक्मं पुरुषमित्युपदधाति । तपो वै पुष्करपर्णम् । सत्यरुक्मः ।
अमृतं पुरुषः । एतावद्वा वास्ति । यावदेतत् । यावदेवास्ति

jānūdaghñīmūttaravedīṅkhātvā । apāṃ pūrayati । āpaṃ sarvatvāyā । puṣkara-
parṇaṃruṣkmaṃ puruṣamityupādadhāti । tapo vai puṣkaraparṇam । satyaṃruṣkmaḥ ।
amṛtaṃ puruṣaḥ । etāvadvā vāsti । yāvādetat । yāvādevāsti

Nachdem man einen kniehohen Altar im Norden gegraben hat, füllt man ihn ganz mit Wasser. 'Lotusblatt, Goldscheibe, Puruṣa' - so legt man nieder. Askese ist fürwahr das Lotusblatt, Wahrheit die Goldscheibe, das Unvergängliche der Puruṣa. Genau so viel ist das All, wie viel dies ist, gerade so viel ist es überhaupt -

Jānūdaghñīm (f. 2/1): knietief (Akk. Sg. f.). **Uttaravedīm** (f. 2/1): der noerdliche (hoehere) Altar (Akk. Sg. f.). **Khātva**: gegraben habend (Gerundium von √khan). **Apāṃ** (f. 6/3): die Wasser (Gen. Pl., von ap). **Pūrayati** (ṇic laṭ) **Āpaṃ** (f. 2/1) **Sarvatvāyā** (n. 4/1) **Puṣkaraparṇam** (n. 2/1) **Rukmaṃ** (n. 2/1): Goldschmuck, goldene Scheibe (Ornament). **Puruṣam** (m. 2/1): Mensch, Person, Weltgeist, Seele, Lebenskraft. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Tapo** (n. 1/1): Askese, Glut. **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Puṣkaraparṇam** (n. 1/1) **Satyaṃ** (n. 1/1): Wahrheit, Wirklichkeit, das Wahre, Wahrhaftigkeit. **Rukmaḥ** (m. 1/1): Goldschmuck, goldene Scheibe (Ornament). **Amṛtaṃ** (n. 1/1): das Unsterbliche. **Puruṣaḥ** (m. 1/1): Mensch, Person, Weltgeist, Seele, Lebenskraft. **Etāvad** (n. 1/1): so viel, so gross. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Asti** (laṭ): ist, besteht (3. Sg., von √as). **Yāvad** (n. 1/1): wie viel, so weit wie (Korrelativ zu etāvat). **Etat** (n. 1/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von etad). **Yāvad** (n. 1/1): wie viel, so weit wie (Korrelativ zu etāvat). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Asti** (laṭ): ist, besteht (3. Sg., von √as).

105

तदवरुन्धे । कूर्ममुपदधाति । अपामेव मेधमवरुन्धे । अथो स्वर्गस्य लोकस्य समंष्ट्यै । आपंमापामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः । अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सहसञ्चस्कृद्धिया इति । वायवश्चा रश्मिपतयः । लोकं पूर्णच्छिद्रं पूर्ण

tadavarundhe । kūrmanupādadhāti । apāmeva medhamavarundhe । atho svargasya lokasya samāṣṭyai । āpāmāpāmapassarvāḥ । āsmādaśmādīto'mutaḥ । agnirvāyuśca sūryaśca । sahasāñcaskararddhiyā iti । vāyvaśvā raśmīpatayaḥ । lokam pṛṇacchidram pṛṇa

das erwirbt er. Man legt eine Schildkröte nieder; eben damit erwirbt man die Kraft der Wasser, und für das Erlangen der himmlischen Welt. Die Wasser mögen uns schützen - von hier, von dort, von überallher. Agni, Vāyu und Sūrya haben sich gemeinsam mit Gedeihen verbunden - so [heißt es]. Die windschnellen Rosse sind Herren der Strahlen - fülle die Welt, fülle den Spalt,

Tat (n. 2/1): dieses. **Avarundhe** (laṭ): er erwirbt, er sichert sich (3. Sg. Präsens laṭ Ātmanepada von ava+rundh/rudh). **Kūrmam** (m. 2/1): Schildkröte. **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Apām** (f. 6/3): Wasser (Akk. wiederholt). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Medham** (m. 2/1): Kraft, (Opfer-)Essenz, Vigor. **Avarundhe** (laṭ): er erwirbt, er sichert sich (3. Sg. Präsens laṭ Ātmanepada von ava+rundh/rudh). **Atho** (avy.): und auch, ferner. **Svargasya** (m. 6/1): Himmel. **Lokasya** (m. 6/1): Welt. **Samāṣṭyai** (f. 4/1) **Āpam** (n. 1/1): Wasser (Akk., von āpaḥ). **Āpām** (f. 6/3): Wasser (Akk. wiederholt). **Apah** (n. 1/1): Wasser, Gewässer (Nom./Akk. Pl., von ap). **Sarvāḥ** (f. 1/3): alle (fem. Pl.). **Asmāt** (avy.): von hier, von diesem (Abl.). **Asmāt** (avy.): von hier, von diesem (Abl.). **Itaḥ** (avy.): von hier (Abl.). **Amutaḥ** (avy.): von dort (Abl.). **Agniḥ** (m. 1/1): Agni: der Feuergott. **Vāyuḥ** (m. 1/1): Vāyu: der Windgott. **Ca** (avy.): und. **Sūryaḥ** (m. 1/1): Sūrya: die Sonne. **Ca** (avy.): und. **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam. **Samcaskara** (liṭ): √sam-cas-kṛ (sich verbinden, gedeihen) sie haben sich verbunden. **Rddhiyā** (f. 3/1): mit Gedeihen (Instr., von ṛddhi: Gedeihen, Wohlstand). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Vāyvaśvā** (m. 1/3): die windschnellen Rosse (Kompositum: vāyu-aśvāḥ, wörtl. Vāyus Rosse). **Raśmīpatayaḥ** (m. 1/3): Herren der Strahlen (Nom. Pl.). **Lokam** (m. 2/1): Welt. **Pṛṇa** (loṭ II/1): fülle! (Imperativ von √pṛ). **Chidram** (n. 2/1): Lücke, Spalt, Öffnung. **Pṛṇa** (loṭ II/1): fülle! (Imperativ von √pṛ).

106

यास्तिस्रः परमजाः । इन्द्रघोषा वो वसुभिरेवाह्येवेति । पञ्चचितंय उपदधाति । पाङ्क्तोऽग्निः । यावनेवाग्निः । तज्जिनुते । लोकंपृणया द्वितीयामुपदधाति । पञ्च पदा वै विराट् । तस्या वा इयं पादः । अन्तरिक्षं पादः । द्यौः पादः । दिशः पादः । पुरोरजाः पादः । विराज्येव प्रतितिष्ठति । य एतमग्निज्जिनुते । य उचैनमेवं वेदं

yāstisraḥ pāramajāḥ । indraghoṣā vo vasubhirevāhyeveti । pañcacitāya upādadhāti । pāṅkto'gniḥ । yāvānevāgniḥ । tañcinute । lokampṛṇayā dvitīyāmupādadhāti । pañcā padā vai virāṭ । tasyā vā iyaṃ pādāḥ । antarikṣaṃ pādāḥ । dyauḥ pādāḥ । diśaḥ pādāḥ । parorajāḥ pādāḥ । virājyeva pratitiṣṭhati । ya etamagniñcinute । ya ucainamevaṃ vedā

die drei, die höchstgeboren sind. 'Indraghoṣā möge euch mit den Vasus [beilegen]' - so sei es. Er legt fünf Schichten nieder; fünffach geschichtet ist das Feuer. So viel wie das Feuer, so viel errichtet er. Als zweite legt er die 'Loka-Füllende' nieder. Fünf Füße hat fürwahr die Virāj; ein Fuß von ihr ist diese [Erde], ein Fuß der Luftraum, ein Fuß der Himmel, ein Fuß die Himmelsrichtungen, ein Fuß das jenseits des Staubes Liegende - eben in der Virāj steht [der Mensch] fest, wer dieses Feuer errichtet und wer dies so weiß.

Yāḥ (f. 1/3): welche (Nom. Pl. f. von yad). **Tisraḥ** (f. 1/3): drei (Nom. Pl. f.). **Paramajāḥ** (f. 1/3) **Indraghoṣā** (f. 1/1) **Vaḥ** (4/3): euch (Dat./Akk. Pl. von yūyam, enklitisch). **Vasubhiḥ** (m. 3/3): mit den Vasus (Instr. Pl.). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Āhi** (loṭ II/1): komm! (2. Sg. Imperativ von ā+i; ritualformelhaft, im Kontext frei mit "so sei es" uebersetzt). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Pañca**: fünf. **Citayaḥ**: Schicht(en) (Kasus/Endung unsicher, siehe grammar-review-todo). **Upādadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Pāṅktaḥ** (m. 1/1): fünffach, aus fünf Teilen bestehend. **Agniḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Yā-vān** (m. 1/1): so viel/groß wie (Korrelativ, m. Nom. Sg. von yāvat; Oberfläche zeigt kurzes 'a' statt 'ā'). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Agniḥ** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Tam** (m. 2/1): ihn (Akk. Sg.). **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Lokapṛṇām** (f. 2/1): die "Weltfüllende" (Name eines Ritualziegels; Akk.-Rolle nach Sinn, Endung -ayā nicht sicher abgeleitet). **Dvītyām** (f. 2/1): zweite(r/s) (Ordinalzahl). **Upādadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Pañca**: fünf. **Pādāḥ** (m. 1/3): Fuß, Viertel (Nom. Pl., Oberfläche ohne Visarga - vermutlich Korruption von pādāḥ). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Virāṭ** (f. 1/1): Virāj (die kosmische Herrscherin/Ausstrahlung). **Tasyā** (f. 6/1) **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Iyaṃ** (f. 1/1) **Pādāḥ** (m. 1/1): ein Viertel, Fuß. **Antarikṣam** (n. 1/1): der Luftraum, die Atmosphäre. **Pādāḥ** (m. 1/1): ein Viertel, Fuß. **Dyauḥ** (m. 1/1): der Himmel. **Pādāḥ** (m. 1/1): ein Viertel, Fuß. **Diśaḥ** (f. 1/3): Richtung, Gegend, Ort, Raum Hinweis. **Pādāḥ** (m. 1/1): ein Viertel, Fuß. **Parorajāḥ** (n. 1/1): das jenseits des Staubes/der Sphäre Liegende (Kompositum para+rajas). **Pādāḥ** (m. 1/1): ein Viertel, Fuß. **Virāji** (f. 7/1): Virāj (die kosmische Herrscherin/Ausstrahlung). **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Pratiṣṭhati** (laṭ): prati- (hin zu, entgegen) √sthā (stehen, bestehen) fest steht, fest gegründet ist. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Etam** (m. 2/1): ihn (Akk. Sg.). **Agnim** (m. 2/1): das Feuer (Acc. Sg.). **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **U** (avy.): auch, aber, ferner. **Ca** (avy.): und. **Enam** (m. 2/1): ihn, es (enklitisches Pronomen, nur Akkusativ). **Evam** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda").

107

अग्निं प्रणीयोपसमाधाय । तमभित एता अबीष्टका उपदधाति । अग्निहोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे चातुर्मास्येषु । अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञकृतुष्विति । अथ हस्माहारुणस्वायंभुवः । सवित्रः सर्वोऽग्निरित्यननुषङ्गं मन्यामाहे । नाना वा एतेषां वीर्याणि । कमग्निज्जिनुते

agnim praṇīyōpasamādhāyā । tamabhita etā abīṣṭakā upādadhāti । agnihotre dārśapūrṇamāsayoḥ । paśubandhe cāturmāsyeṣu । atho āhuḥ । sarveṣu yajñakratuṣviti । atha hasmāhāruṇassvāyaṃbhuvāḥ । sāvitraḥ sarvo’gnirityanānuṣaṅgaṃ manyāmahe । nānā vā eṭeṣāṃ vīryāṇi । kamagniñcinute

Man führt das Feuer hin und legt es nieder; um dieses herum legt man diese Ziegel; beim Agnihotra, bei Neu- und Vollmondopfer, beim Tieropfer und bei den Vierjahresopfern - so sagen sie auch, bei allen Opferriten. Sodann sprach der Aruṇa Svāyaṃbhuvā: 'Das Sāvitra-Feuer ist ganz [dasselbe]' - wir halten dies für unzusammenhängend; verschiedenen fürwahr sind ihre Wirkkräfte. Welches Feuer errichtet

Agniṃ (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Praṇīya**: vorführen, herbeiführen (pra + nī). **Upasamādhāya**: niederlegen, aufschichten (upa + sam + ā + dhā). **Tam** (m. 2/1): ihn, den (Akk. von tad). **Abhita** (avy.): ringsum, auf beiden Seiten. **Etā** (f. 2/3): diese (fem. Nom. Pl.). **Abīṣṭakā**: (ungeklärt - evtl. abhi+īṣṭakāḥ "die Ziegel betreffend" oder api+īṣṭakāḥ, siehe grammar-review-todo.md). **Upadadhāti** (laṭ): hinlegen, niederlegen, aufschichten (upa + dhā). **Agnihotre** (n. 7/1): Feueropfer, Brandopfer, geheiligtes Feuer. **Dārśapūrṇamāsayoḥ** (m. 7/2): Neu- und Vollmondopfer. **Paśubandhe** (m. 7/1): Tieropfer. **Cāturmāsyeṣu** (n. 7/3): Viermonatsopfer. **Atho** (avy.): und auch, ferner. **Āhuḥ** (liṭ III/3): sie nennen, man sagt (3. Pl. Perf. von defektivem √ah 'sagen'). **Sarveṣu** (m. 7/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Yajñakratuṣu** (m. 7/3): Opferritus, Opferhandlung. **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Ha** (avy.): fürwahr, gewiss. **Sma** (avy.): dann, dabei, ferner (Betonungspartikel). **Āha** (liṭ III/1): √ah (sagen, defektives Verb): er sagte, er sprach (3. Sg. Perf.). **Āruṇaḥ** (m. 1/1): Āruṇa (Eigenname eines vedischen Lehrers, hier: Āruṇa Svāyaṃbhuvā). **Svāyaṃbhuvāḥ** (m. 1/1): Nachkomme/Sohn des Svayambhū (Beiname/Patronymikon). **Sāvitraḥ** (m. 1/1): zu Savitr gehörig. **Sarvaḥ** (m. 1/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Agniḥ** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Ananuṣaṅgaṃ** (n. 2/1): unverbunden, ohne Zusammenhang, unabhängig (a- + anuṣaṅga). **Manyāmahe** (laṭ I/3): wir halten/betrachten, wir meinen (1. Pl. Präs. Med. von man, "meinen, denken"). **Nānā** (avy.): vielfach, verschiedenartig, mannigfaltig. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Eṭeṣāṃ** (n. 6/3): dieser, diese, dieses. **Vīryāṇi** (n. 1/3): Kräfte, Wirkkräfte, Fähigkeiten (Nom./Akk. Pl. Neutr. von vīrya). **Kam** (m. 2/1): was. **Agniṃ** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.).

108

सत्रियमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते । सावित्रमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते । नाचिकेतमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ।
चातुर्होत्रियमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते । वैश्वसृजमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ।

satriyamagninīcivānaḥ । kamagninīcinute । sāvītramagninīcivānaḥ । kamagninīcinute ।
nācīketamagninīcivānaḥ । kamagninīcinute । cāturhotriyamagninīcivānaḥ । kamagninīci-
nute । vaiśvasrjamagninīcivānaḥ । kamagninīcinute

wer das Satri-Feuer errichtet? Welches Feuer errichtet, wer das Sāvitra-Feuer errich-
tet? Welches Feuer errichtet, wer das Nāciketa-Feuer errichtet? Welches Feuer errich-
tet, wer das Cāturhotriya-Feuer errichtet? Welches Feuer errichtet, wer das Vaiśvasrja-
Feuer errichtet?

Satriyam (m. 2/1): zum Sattrā (mehrtägigen Opferzug) gehörig. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cin-
vānaḥ** (m. 1/1): aufschichtend, errichtend (Präs. Med. Partizip von ci, "aufschichten, häufen" - vgl. cinute). **Kam** (m.
2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.).
Sāvītram (m. 2/1): zu Savitr̥ gehörig. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichtend,
errichtend (Präs. Med. Partizip von ci, "aufschichten, häufen" - vgl. cinute). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer;
Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Nācīketam** (m. 2/1): zu Naciketas
gehörig (das Nāciketa-Feuer). **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m. 1/1): aufschichtend, errich-
tend (Präs. Med. Partizip von ci, "aufschichten, häufen" - vgl. cinute). **Kam** (m. 2/1): was. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni,
der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Cāturhotriyam** (m. 2/1): zum Catur-
hotra (Vierpriester-Ritus) gehörig (das Cāturhotriya-Feuer). **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m.
1/1): aufschichtend, errichtend (Präs. Med. Partizip von ci, "aufschichten, häufen" - vgl. cinute). **Kam** (m. 2/1): was.
Agnim (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Vaiśva-
srjam** (m. 2/1): zu Viśvasrj (dem All-Schöpfer) gehörig. **Agnim** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvānaḥ** (m.
1/1): aufschichtend, errichtend (Präs. Med. Partizip von ci, "aufschichten, häufen" - vgl. cinute). **Kam** (m. 2/1): was.
Agnim (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.).

109

उपानुवाक्यमाशुमग्निर्ज्वानः । कमग्निर्ज्वनुते । इममारुणकेतुकमग्निर्ज्वान इति । वृषा वा अग्निः । वृषाणो संस्फालयेत् । हन्येतास्य यज्ञः । तस्मान्नानुषज्यः । सोत्तरवेदिषु क्रतुषु चिन्वीत । उत्तरवेद्यां ह्यग्निश्चीयते । प्रजाकामश्चिन्वीत

upānuvākyamāśu¹magniñcivānaḥ । kamagniñcinute । imamāruṇaketukamagniñcivāna itī । vṛṣā vā agniḥ । vṛṣāṇo saṁsphālayet । hanyetāśya yajñāḥ । tasmānnānuṣajyaḥ । sōttāra²vedīṣu krātuṣu cinvīta । uttaravedyāṁhyāgniścīyate । prajākāmaścinvīta

Welches Feuer errichtet, wer das Upānuvākya-, das Āśu-Feuer errichtet? Welches Feuer errichtet, wer dieses Āruṇaketuka-Feuer errichtet? Ein Stier fürwahr ist das Feuer; einen Stier möge man nicht kastrieren, [sonst] würde sein Opfer vernichtet; deshalb soll man es nicht [mit anderen] verbinden. Man errichte es auf erhöhten Altären bei den Opferritten; denn auf dem erhöhten Altar wird das Feuer aufgeschichtet. Wer sich Nachkommenschaft wünscht, errichte es;

Upānuvākya (m. 2/1): zur Anuvākya (Einladungsformel) gehörig. **Āśu** (m. 2/1): schnell. **Agni** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvāna** (m. 1/1): aufschichtend, errichtend (Präs. Med. Partizip von ci, "aufschichten, häufen" - vgl. cinute). **Kam** (m. 2/1): was. **Agni** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Imam** (m. 2/1): diesen (Akk.). **Āruṇaketukam** (m. 2/1): zu Aruṇaketu gehörig (Name eines Feuers). **Agni** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinvāna** (m. 1/1): aufschichtend, errichtend (Präs. Med. Partizip von ci, "aufschichten, häufen" - vgl. cinute). **Iti** (avy.): so [heißt es] (Zitatpartikel). **Vṛṣā** (m. 1/1): Bulle, Stier; männliches Prinzip (konsonantischer n-Stamm). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Agni** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Vṛṣāṇo**: Bulle, Stier, männliches Prinzip (konsonantischer n-Stamm). **Saṁsphālayet** (vidhiliṅ): kastrieren, verschneiden (Kausativ von sam + sphal/sphuṭ). **Hanyeta** (liṅ III/1): töten, vernichten, zerstören (Wurzel han). **Asya** (m. 6/1): seine (Gen. Sg. von idam). **Yajñāḥ** (m. 1/1): Opfer, Opferhandlung (Nom. Sg.). **Tasmāt**: deshalb, daher. **Na** (avy.): nicht. **Anuṣajyaḥ** (m. 1/1): anzuhängen, zu verbinden (Gerundivum von anu + sañj, "anhängen, verbinden"). **Sa** (m. 1/1): er (Nom. Sg. von tad). **Uttaravedīṣu** (f. 7/3): erhöhter (nördlicher) Altar, Uttaravedi. **Kratuṣu** (m. 7/3): Opfer, Opferhandlung; Einsicht, Kraft. **Cinvīta** (vidhiliṅ III/1): er/man möge aufschichten/errichten (Opt. Med. von ci, "aufschichten"). **Uttaravedyāṁ** (f. 7/1): erhöhter (nördlicher) Altar, Uttaravedi. **Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Agni** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cīyate** (laṭ III/1): aufschichten, häufen. **Prajākāmaḥ** (m. 1/1): Nachkommenschaft wünschend (prajā + kāma). **Cinvīta** (vidhiliṅ III/1): er/man möge aufschichten/errichten (Opt. Med. von ci, "aufschichten").

110

प्राजापत्यो वा एषोऽग्निः । प्राजापत्याः प्रजाः । प्रजावान् भवति । य एवं वेद । पशुकामश्चिन्वीत । संज्ञानं वा एतत् पशूनाम् । यदापः
पशूनामेव संज्ञानेऽग्निञ्चिनुते । पशुमान् भवति । य एवं वेद

prājāpatyo vā eṣo'gniḥ । prājāpatyāḥ prajāḥ । prajāvān bhavati । ya evaṃ vedā । paśukā-
maścinvīta । saṃjñānaṃ vā etat pāsūnām । yadāpāḥ pāsūnāmeva saṃjñāne'gniñcinate
। pśumān bhāvati । ya evaṃ vedā

dieses Feuer gehört fürwahr Prajāpati; von Prajāpati [stammt] die Nachkommenschaft; nachkommenreich wird - wer dies so weiß. Wer sich Vieh wünscht, errichte es; dies ist fürwahr das Erkennungszeichen des Viehs; da man mit Wasser das Erkennungszeichen des Viehs [darstellend] das Feuer errichtet, wird man viehreich - wer dies so weiß.

Prājāpatyo (m. 1/1): zu Prajāpati gehörig. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Eṣaḥ** (m. 1/1): dieser. **Agniḥ** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Prājāpatyāḥ** (f. 1/3): zu Prajāpati gehörig. **Prajāḥ** (f. 1/3): die Wesen, Geschöpfe (Nom. Pl.). **Prajāvān** (m. 1/1): nachkommenreich (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Paśukāmaḥ** (m. 1/1): Vieh begehrend, der sich Vieh wünscht. **Cinvīta** (vidhiliṅ III/1): er/man möge aufschichten/errichten (Opt. Med. von ci, "aufschichten"). **Samjñānaṃ** (n. 1/1): Erkennungszeichen, Kennzeichen. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Etat** (n. 1/1): dieses (Nom./Akk. von etad). **Pāsūnām** (m. 6/3): Vieh, pecus, das einzelne Stück, die Herde, das zum Opfer dienende Kleinvieh, Ziegenbock, Thier. **Yadā** (avy.): wenn, da, als. **Āpāḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Pāsūnām** (m. 6/3): Vieh, pecus, das einzelne Stück, die Herde, das zum Opfer dienende Kleinvieh, Ziegenbock, Thier. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Samjñāne** (n. 7/1): Erkennungszeichen, Kennzeichen. **Agniṃ** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Paśumān** (m. 1/1): viehreich (Nom. Sg. m.). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda").

111

वृष्टिकामश्चिन्वीत । आपो वै वृष्टिः । पर्जन्यो वर्षुको भवति । य एवं वेद । आमयावी चिन्वीत । आपो वै भेषजम् । भेषजमेवासमै करोति । सर्वमायुरेति । अभिचरंश्चिन्वीत । वज्रो वै आपः

vr̥ṣṭikāmaścinvīta । āpo vai vr̥ṣṭiḥ । parjanyaḥ varṣuko bhavati । ya evaṃ vedā । āmayāvī cinvīta । āpo vai bheṣajam । bheṣajamevāsmāi karoti । sarvamāyūreti । abhicaraṃścinvīta । vajro vai āpaḥ

Wer sich Regen wünscht, errichte es; die Wasser sind fürwahr der Regen; Parjanya wird zum Regenspender - wer dies so weiß. Ein Kranker errichte es; die Wasser sind fürwahr das Heilmittel; es wird ihm zum Heilmittel, er erlangt volles Lebensalter. Wer einen Fluch wirken will, errichte es; die Wasser sind fürwahr der Donnerkeil;

Vr̥ṣṭikāmaḥ (m. 1/1): Regen begehrend, der sich Regen wünscht. **Cinvīta** (vidhiliṇ III/1): er/man möge aufschichten/errichten (Opt. Med. von ci, "aufschichten"). **Āpaḥ** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Vr̥ṣṭiḥ** (f. 1/1): Regen. **Parjanyaḥ** (m. 1/1): Parjanya (Regengott). **Varṣukaḥ** (m. 1/1): regenspendend, regenbringend. **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Āmayāvi** (m. 1/1): der Kranke, Leidende (Nom. Sg.). **Cinvīta** (vidhiliṇ III/1): er/man möge aufschichten/errichten (Opt. Med. von ci, "aufschichten"). **Āpaḥ** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Bheṣajam** (n. 1/1): die Heilkraft, das Heilmittel. **Bheṣajam** (n. 2/1): die Heilkraft, das Heilmittel. **Eva** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Asmai** (m. 4/1): ihm (Dat.). **Karoti** (laṭ III/1): macht, verursacht (3. Sg. Präs. von √kr). **Sarvam** (n. 2/1): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Āyuh** (n. 2/1): beweglich, lebendig, Langlebigkeit, Lebensspanne, Lebenskraft. **Eti** (laṭ III/1): er erreicht, geht (3. Sg. Präsens von √i). **Abhicaran** (m. 1/1): verwünschend, Zauber wirkend (Part. Präs. Akt. von abhi-car). **Cinvīta** (vidhiliṇ III/1): er/man möge aufschichten/errichten (Opt. Med. von ci, "aufschichten"). **Vajrah** (m. 1/1): der Blitz, Donnerkeil (Indras Waffe). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Āpaḥ** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von ap).

112

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्रहरति।स्तृणुत एनम् । तेजस्कामो यशस्कामः । ब्रह्मवर्चसकामस्स्वर्गकामश्चिन्वीत । एतावद्वा वास्ति । यावदेतत् । यावदेवास्ति । तदवरुन्धे । तस्यैतद् व्रतम् । वर्षति न धावेत्

vajrāmeva bhrātr̥vyebhyaḥ prahāṛati|str̥ṇuta énam । tejāskāmo yaśāskāmaḥ । brah-mavar̥casakāmassvargakāmaścinvīta । etāvadvā vāsti । yāvādetat । yāvādevāsti । tada-varundhe । tasyaitad vṛtam । varṣātina dhāvet

eben den Donnerkeil schleudert er gegen die Widersacher - 'schlagt ihn nieder'. Wer Glanz, wer Ruhm, wer Brahman-Kraft, wer die himmlische Welt begehrt, errichte es. Genau so viel ist das All, wie viel dies ist, gerade so viel ist es überhaupt - das erwirbt er. Dies ist sein Gelübde: bei Regen soll er nicht laufen,

Vajram (m. 2/1): Donnerkeil, Blitz(waffe Indras). **Eva** (avy.): eben, gerade, nur, wirklich. **Bhrātr̥vyebhyaḥ** (m. 4/3): Ri-vale, Widersacher (wörtl. Vetter/Bruders Sohn). **Praharati** (laṭ): √pra-hṛ (schleudern, schlagen) er schleudert. **Str̥ṇu-ta** (loṭ II/3): schlägt nieder, streut nieder (2. Pl. Imp. loṭ von √str̥). **Enam** (m. 2/1): ihn, es (enklitisches Pronomen, nur Akkusativ). **Tejaskāmo** (m. 1/1): Glanz begehrend. **Yaśaskāmaḥ** (m. 1/1): Ruhm begehrend. **Brahmavar̥casakā-mas** (m. 1/1): Brahman-Glanz begehrend. **Svargakāmaś** (m. 1/1): die himmlische Welt begehrend. **Cinvīta** (vidhiliṅ III/1): er/man möge aufschichten/errichten (Opt. Med. von ci, "aufschichten"). **Etāvad** (n. 1/1): so viel, so gross. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **V** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Āsti** (laṭ): ist, besteht (3. Sg., von √as). **Yāvad** (n. 1/1): wie viel, so weit wie (Korrelativ zu etāvat). **Etat** (n. 1/1): dies, dieses. **Yāvad** (n. 1/1): wie viel, so weit wie (Korrelativ zu etāvat). **Ev** (avy.): eben, gerade, nur, wirklich. **Āsti** (laṭ): ist, besteht (3. Sg., von √as). **Tad** (n. 1/1): das, dieses. **Avarundhe** (laṭ III/1): er erwirbt, er sichert sich (3. Sg. Präsens laṭ Ātmanepada von ava+rundh/rudh). **Tasy** (m. 6/1): (tat: dieser) dessen. **Aitad** (n. 1/1): dies, dieses. **Vratam** (n. 1/1): Gelübde. **Varṣati** (lokativ-absolutiv (adverbial, "während es regnet") laṭ III/1): es regnet (Lok.-Absolutiv-Partizip: während es regnet). **Na** (avy.): nicht. **Dhāvet** (vidhiliṅ): er soll laufen (Opt. vidhiliṅ von √dhāv).

113

अमृतं वा आपः । अमृतस्यानन्तरित्यै । नाप्सु मूत्रपुषीषङ्कुर्यात् । न निष्ठीवेत् । न विवसनस्स्नायात् । गुह्यो वा एषोऽग्निः । एतस्याग्नेरनन्तिदाहाय । न पुष्करपर्णानि हिरण्यवाऽधितिष्ठेत् । एतस्याग्नेरनभ्यारोहाय । न कूर्मस्याश्रीयात् । नोदकस्याघातुकान्येनमोदकानि भवन्ति । अघातुका आपः । य एतमग्निञ्चिनुते । य उचैनमेवं वेदं

amṛtaṁ vā āpaḥ । amṛtasyānantarītyai । nāpsu mūtrāpurīṣaṅkuryāt । na niṣṭhīvet । na vīvasānassnāyāt । guhyo vā eṣo'gniḥ । etasyāgneranātidāhāya । na puṣkaraparnāni hiraṇyaṁvā'dhitiṣṭhet । etasyāgneranābhyārohāya । na kūrmasyāśnīyāt । nodakasyāghātukānyenamodakāni bhavanti । aghātukā āpaḥ । ya etamagniñcinute । ya ucainamevaṁ vedaṁ

die Wasser sind fürwahr unsterblich - zur Unsterblichkeit gehört [dieses Gelübde]. In die Wasser soll man nicht Urin oder Kot [entlassen], nicht hineinspeien, nicht unbekleidet baden. Ein geheimnisvolles Feuer ist dies fürwahr; damit dieses Feuer nicht verbrennt, soll man nicht auf Lotusblätter oder Gold treten; damit man dieses Feuer nicht besteigt, soll man keine Schildkröte essen; auch dürfen keine wasserfeindlichen [Handlungen ihm] widerfahren - feindlos sind die Wasser - wer dieses Feuer errichtet und wer dies so weiß.

Amṛtaṁ (n. 1/1): das Unsterbliche. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Āpaḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Amṛta-sy** (n. 6/1): unsterblich. **Ānantarītyai** (f. 4/1): Ununterbrochenheit, Kontinuität. **N** (avy.): nicht. **Āpsu** (f. 7/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Mūtrapurīṣaṅ** (n. 2/1): Urin und Kot. **Kuryāt** (vidhiliṅ): er soll tun/machen (Opt. vidhiliṅ von √kr). **Na** (avy.): nicht. **Niṣṭhīvet** (vidhiliṅ): er soll spucken (Opt. vidhiliṅ von niḥ+√ṣṭhiv). **Na** (avy.): nicht. **Vīvasanas** (m. 1/1): unbekleidet, nackt. **Snāyāt** (vidhiliṅ): er soll baden (Opt. vidhiliṅ von √snā). **Guhyo** (m. 1/1): geheim, verborgen. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Eṣo** (m. 1/1): dieser. **'gniḥ** (m. 1/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Etasy** (m. 6/1): dieses, dessen (Gen. Sg. m./n. von etad). **Āgner** (m. 6/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Anatidāhāya** (n. 4/1): damit [es] nicht überbrennt (Dat. Zweckform, an-ati-dāha). **Na** (avy.): nicht. **Puṣkaraparnāni** (n. 2/3): Lotusblatt. **Hiraṇyaṁ** (n. 2/1): Gold. **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **'dhitiṣṭhet** (vidhiliṅ): er soll betreten/darauf treten (Opt. vidhiliṅ von adhi-√sthā). **Etasy** (m. 6/1): dieses, dessen (Gen. Sg. m./n. von etad). **Āgner** (m. 6/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **An-abhyārohāya** (n. 4/1): damit [man es] nicht besteigt (Dat. Zweckform, an-abhi-ā-ruh). **Na** (avy.): nicht. **Kūrmasy** (m. 6/1): Schildkröte. **Āśnīyāt** (vidhiliṅ): er soll essen (Opt. vidhiliṅ von √as). **Nodakasyāghātukānyenamodakāni**: (noch ungeklärter Fusions-Block - siehe docs/grammar-review-todo.md). **Bhavanti** (laṭ): sie werden/sind (3. Pl. laṭ von √bhū). **Aghātukā** (f. 1/3): harmlos, unschädlich. **Āpaḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Etam** (m. 2/1): diesen (Akk. Sg. von etad). **Agniṅ** (m. 2/1): das Feuer (Acc. Sg.). **Cinute** (laṭ): er errichtet/haeuft auf (√ci, laṭ Ātmanepada 3.Sg.). **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **U** (avy.): auch, aber; ferner. **C** (avy.): und. **Ainam** (m. 2/1): ihn, es (enklitisches Pronomen, nur Akkusativ). **Evam** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (liṭ): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṁ veda").

114

इमानुक्ं भुवना सीषधेम । इन्द्रश्च विश्वे च देवाः । यज्ञश्च नस्तन्वज्च प्रजाज्च । आदित्यैरिन्द्रस्सह सीषधातु । आदित्यैरिन्द्रस्सगणो मरुद्भिः । अस्माकं भूत्वविता तनूनाम् । आप्लवस्व प्रप्लवस्व । आण्डीभंवज मा मुहुः । सुखादीन्दुःखनिधनाम् । प्रतिमुञ्चस्व स्वां पुरम्

imānūkaṃ bhūvanā sīṣadhema । indrāśca viśve ca devāḥ । yajñaśca nastanvañcā prajāñcā । ādityairindrāssaha sīṣadhātu । ādityairindrassagaṇo marudbhiḥ । asmākaṃ bhūtvavitā taṇūnām । āplavasva praplavasva । āṇḍībhāvaja mā muhuḥ । sukhādīnduḥkhanidhanām । pratimuñcasva svām puram

Diese Welten mögen wir bezwingen, Indra und alle Götter; das Opfer, unseren Leib und unsere Nachkommenschaft möge Indra mit den Ādityas bezwingen, Indra mit der Schar der Maruts zusammen - er möge unserer Leiber Beschützer sein. Tauche ein, schwimme hinüber, werde wie ein Ei, verwirre dich nicht; vom Glücklichen zum leidvollen Ende - kleide dich in deine eigene Stadt.

Imā (n. 2/3): diese hier (fem. Plural, bezogen auf die Lobreden). **Nu** (avy.): wohl, denn (Partikel). **Kaṃ** (avy.): vedische Verstaerkerpartikel (nach nu, expletiv). **Bhuvanā** (n. 2/3): Welten (bhuvana: Welt, Akkusativ Plural). **Sīṣadhema** (san liṅ I/3) **Indraś** (m. 1/1): Vedischer Donner- und Heldengott. König der Devas. **Ca** (avy.): und. **Viśve** (m. 1/3): alle (Nom. Pl. von viśva). **Ca** (avy.): und. **Devāḥ** (m. 1/3): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva). **Yajñaś** (m. 1/1): Opfer, Opferhandlung (Nom. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Nas** (6/3): von uns. **Tanvañ** (f. 2/1): Körper, Gestalt, Selbst. **Ca** (avy.): und. **Prajāñ** (f. 2/1): die Wesen, Geschöpfe (Nom. Pl.). **Ca** (avy.): und. **Ādityair** (m. 3/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Indrass** (m. 1/1): Vedischer Donner- und Heldengott. König der Devas. **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Sīṣadhātu** (san loṭ III/1) **Ādityair** (m. 3/3): Āditya, Sohn der Aditi; die Sonnengötter. **Indras** (m. 1/1): Vedischer Donner- und Heldengott. König der Devas. **Sagaṇo** (m. 1/1): mit [seiner] Schar/Gefolge (sa+gaṇa). **Marudbhiḥ** (m. 3/3) **Asmākaṃ** (6/3): unser, von uns (Genitiv Plural von asmā). **Bhūtvā** (avy.): √bhū (sein, werden) geworden seiend. **Vitā** (m. 1/1): Beschuetzer (Nomen Agentis von vi/paa - schuetzen), Nom. Sg.. **Tanūnām** (f. 6/3) **Āplavasva** (loṭ II/1) **Praplavasva** (loṭ II/1) **Āṇḍībhavaja** (loṭ II/1) **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Muhuḥ** (avy.) **Sukhādīnduḥkhanidhanām** (f. 2/1) **Pratimuñcasva** (loṭ II/1) **Svām** (f. 2/1) **Puram** (f. 2/1)

115

मरीचयस्स्वायंभुवाः । ये शरीराण्यकल्पयन् । ते ते देहङ्कल्पयन्तु । मा च ते ख्यास्म तीरिषत् । उत्तिष्ठतु मा स्वप्त । अग्निमिच्छध्वं
भारताः । राज्ञस्सोमस्य तृप्तासः । सूर्येण सयुजोषसः । युवां सुवासाः । अष्टाचक्रा नवद्वारा

marīcayassvāyaṃbhuvāḥ । ye śārīrāṇyākalpayann । te te dehaṅkālpayantu । mā cā te
khyāsmā tīriṣat । uttiṣṭhata mā svāpta । agnimicchadhvaṃ bhārātāḥ । rājñāssomasya
tṛptāsāḥ । sūryeṇa sayujōśasaḥ । yuvā suvāsāḥ । aṣṭācākrā navādvārā

Die selbstentstandenen Lichtstrahlen, die die Körper gestalteten - sie mögen [dir wieder] einen Körper gestalten; nicht mögen wir vergehen, [nicht] verschwinden. Steht auf, schläft nicht, suchet das Feuer, ihr Bharatas! Ihr, die Zufriedenen des Königs Soma, mit der Morgenröte der Sonne verbunden, jugendlich, wohlgekleidet: [dies ist] die achträdrige, neuntorige

Marīcayaḥ (m. 1/3): die Lichtstrahlen (Nom. Pl. m. von marīci). **Svāyambhuvāḥ** (m. 1/3): Nachkomme/Sohn des Svayambhū (Beiname/Patronymikon). **Ye** (m. 1/3): (ya) welche. **Śārīrāṇi** (n. 2/3): Körper (Plural). **Akalpayan** (lañ): sie gestalteten, ordneten. **Te** (m. 1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Te** (m. 1/3): Euer, Dein, das; Dir. **Deham** (m. 2/1): den Körper. **Kalpayantu** (ñic loṭ): sie moegen gestalten/ordnen (3. Pl. Imp. Kausativ von √kṣp). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Ca** (avy.): und. **Te**: Euer, Dein, das; Dir. **Khyāsmā** (leṭ): wir moechten nicht erscheinen/vergehen (mā + Injunktiv Aor. von √khyā, 1. Pl.). **Tīriṣat** (leṭ): moege nicht schwinden/vergehen (Injunktiv, Person unsicher). **Uttiṣṭhata** (loṭ): steht auf! (2. Pl. Imp. von ud+√sthā). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Svāpta** (loṭ): schläft! (2. Pl. Imp. von √svap). **Agnim** (m. 2/1): das Feuer (Acc. Sg.). **Ichchadhvam** (loṭ): wuenscht, sucht (2. Pl. Imp. Ā. von √iṣ). **Bhārātāḥ** (m. 8/3): Bhaaratas, Nachkommen des Bharata (Vok. Pl.). **Rājñāḥ** (m. 6/1): des Koenigs (Gen. Sg. von rājan). **Somasya** (m. 6/1): des Soma (Gen. Sg. von soma). **Tṛptāsāḥ** (m. 8/3): gesaettigt, zufrieden (Nom./Vok. Pl. m., -āsāḥ-Endung). **Sūryeṇa** (m. 3/1): durch/mit der Sonne (Instr. Sg.). **Sayujaḥ** (m. 8/3): verbunden, Gefaehrten (Nom./Vok. Pl. m. von sayuj). **Uśasaḥ** (f. 6/1): der Morgenroete (Gen. Sg. f. von uśas). **Yuvā**: ein Pfeil. **Suvāsāḥ** (m. 8/3): wohlgekleidet (Nom./Vok. Pl. m.). **Aṣṭācākrā** (f. 1/1): achtraedrig (Nom. Sg. f., attributiv zur [ausgelassenen] Stadt/puḥ). **Navadvārā** (f. 1/1): neuntorig (Nom. Sg. f., attributiv zur [ausgelassenen] Stadt/puḥ).

116

देवानां पूरयोध्या । तस्याहिरण्मयः कोशः । स्वर्गो लोको ज्योतिषाऽऽवृतः । यो वै तां ब्रह्मणो वेद । अमृतेनाऽऽवृतां पुरीम् । तस्मै ब्रह्म च ब्रह्मा च । आयुः कीर्तिं प्रजान्ददुः । विभ्राजमानां हरिणीम् । यशसां सम्परीवृताम् । पुरंहिरण्मयीं ब्रह्मा

devānāṃ pūrāyodhyā । tasyāṇhiraṇmayāḥ kośaḥ । svargo loko jyotiṣā”cṛtaḥ । yo vai tāṃ brahmaṇo veda । amṛtenā”vṛtāṃ purīm । tasmai brahma ca brahmā ca । āyuh kīrtiṃ prajāndāduḥ । vibhrājamānāṇharinīm । yaśasā samparivṛtām । puraṇhiraṇmayīm brahmā

uneinnehmbare Stadt der Götter. Darin ist eine goldene Schatzkammer, mit Licht bedeckt, die himmlische Welt. Wer diese Stadt des Brahman kennt, mit Unsterblichkeit umhüllt - dem gaben Brahman und der Brahmane Lebensalter, Ruhm und Nachkommenschaft. Die strahlende, gelblich schimmernde, mit Ruhm umgebene Stadt, golden, [gehört] Brahman;

Devānām (m. 6/3): der Götter (Gen.). **Pūḥ** (f. 1/1): die Stadt/Burg (Nom. Sg. f. von pur). **Ayodhyā** (f. 1/1): uneinnehmbar (Nom. Sg. f.). **Tasyām** (f. 7/1): in ihr, darin (Lok. Sg. f. von tad). **Hiraṇmayāḥ** (m. 1/1): golden, aus Gold bestehend (Nom. Sg. m.). **Kośaḥ** (m. 1/1): die Schatzkammer (Nom. Sg. m.). **Svargo** (m. 1/1): Himmel. **Loko** (m. 1/1): Welt. **Jyotiṣā** (n. 3/1): Licht, Glanz (Instr.). **Ācṛtaḥ** (m. 1/1): bedeckt, umhüllt (Nom. Sg. m. Ppp. von ā+√kr). **Yo** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Vai** (avy.): wahrlich, ja (das vorgehende Wort hervorhebend). **Tām** (f. 2/1): diese. **Brahmaṇo** (n. 6/1): des Brahman (Gen. Sg.). **Veda** (lit): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in ”ya evaṃ veda”). **Amṛtena** (n. 3/1): mit dem Nektar, Unsterblichkeitstrank, nicht gestorben, unsterblich, unvergänglich. **Āvṛtām** (f. 2/1): umhüllt (Akk. Sg. f. Ppp. von ā+√vr). **Purīm** (f. 2/1): die Stadt (Akk. Sg. f.). **Tasmai** (m. 4/1): diesem (Dativ von tad). **Brahma** (n. 1/1): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute. **Ca** (avy.): und. **Brahmā** (m. 1/1): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute. **Ca** (avy.): und. **Āyuh** (n. 2/1): beweglich, lebendig, Langlebigkeit, Lebensspanne, Lebenskraft. **Kīrtiṃ** (f. 2/1): den Ruhm. **Prajām** (f. 2/1): die Nachkommenschaft (Akk. Sg. f.). **Daduḥ** (lit): sie gaben (3. Pl. Perfekt von √dā). **Vibhrājamānām** (f. 2/1): strahlend, leuchtend (Akk. Sg. f. Partizip Praes. Med.). **Harinīm** (f. 2/1): gelblich-glänzend. **Yaśasā** (n. 3/1): mit Ruhm. **Samparivṛtām** (f. 2/1): umgeben (Akk. Sg. f. Ppp. von sam-pari-√vr). **Puraṃ** (f. 2/1) **Hiraṇmayīm** (f. 2/1): golden, aus Gold bestehend. **Brahmā** (m. 1/1): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute.

117

विवेशाऽपराजिता । पराङ्केत्यंज्यामयी । पराङ्केत्यनाशकी । इहचामुत्रचान्वेति । विद्वान्देवासुरानुभयान् । यत्कुमारी मन्द्रयते । यद्योषद्यत्पतिव्रता । अरिष्टं यत्किञ्च क्रियते । अग्निस्तदनुवेदति । अश्रुतांसश्रुतासश्च

viveśā'parājitā । parāṅgetyājyāmayī । parāṅgetyānāśakī । ihacāmutracānveti । vidvān-
dēvāsuraṇubhayān । yatkumārī mandrayāte । yadyoṣadyatpātivrata । ariṣṭaṃ yatkiṃcā
kriyate । agnistadanūvedhati । aśṛtāsaśṛtāsaśca

die unbesiegte drang [darin] ein. 'Fort mit dir' [heißt es] von der Krankheit, 'fort mit dir' von der Hungersnot; hier wie dort geht sie einher, die Kundige, an Götter wie Dämonen sich wendend. Was ein Mädchen Böses ausspricht, was eine Frau, was eine dem Gatten Treue [Böses tut], was auch immer an Unheil geschieht - Agni durchbohrt es.

Viveśa (lit): trat ein, drang ein (3. Sg. Perfekt von vi+√viś). **Aparājitā** (f. 1/1): die Unbesiegte (Nom. Sg. f.). **Parāṅgetyājyāmayī**: Teil einer apotropaeischen Formel gegen Krankheit ("parāṇ ... iti ... āmayī"? - Segmentierung NICHT sicher hergeleitet, siehe grammar-review-todo.md). **Parāṅgetyānāśakī**: Teil einer apotropaeischen Formel gegen Hungersnot ("parāṇ ... iti ... anāśakī"? - Segmentierung NICHT sicher hergeleitet, siehe grammar-review-todo.md), enthaelt vermutlich anāśakī (Hungersnot/Verhungern-Daemonin). **Ihacāmutracānveti**: "hier und dort geht sie" (iha+ca+amutra+ca+anveti - Segmentierung plausibel aber nicht Zeichen-fuer-Zeichen verifiziert). **Vidvāndevāsuraṇubhayān**: die Kundige, an Goetter und Daemonen beide sich wendend (vidvān + deva + asura + ubhayān - Segmentierung plausibel aber nicht Zeichen-fuer-Zeichen verifiziert). **Yat** (n. 2/1): welches, was (Relativpronomen). **Kumārī** (f. 1/1): ein Maedchen (Nom. Sg. f.). **Mandrayate** (lat): spricht, aeussert (3. Sg. Praes. Med. von √mand). **Yadyoṣadyatpātivrata**: was eine Frau [tut], was eine dem Gatten treue Frau [tut] (yat+yoṣā+yat+pātivrata - genaue interne Sandhi-Fuge NICHT sicher hergeleitet, eigener Rekonstruktionsversuch scheiterte an der Zeichen-Verifikation, siehe grammar-review-todo.md). **Ariṣṭaṃ** (n. 1/1): Unheil, Schaden (Nom. Sg. n., Subjekt des Passivs kriyate). **Yatkiṃca** (avy.): was auch immer (yat+kiṃ+ca). **Kriyate** (lat karmanī): wird getan, geschieht (3. Sg. Praes. Passiv von √kr). **Agnis** (m. 1/1): Agni (Nom. Sg.). **Tad** (n. 2/1): das (Akk. Sg. n.). **Anuvedhati** (lat): durchbohrt, durchdringt, verfolgt (3. Sg. Praes. von anu+√vyadh). **Aśṛtāsaś** (m. 1/3): die ungereiften, rohen [Opfergaben] (Nom. Pl. m. von aśṛta). **Śṛtāsaś** (m. 1/3): die gereiften, gekochten (Nom. Pl. von śṛta). **Ca** (avy.): und.

118

यज्वानो येऽप्ययज्वनः । स्वयन्तो नापेक्षन्ते । इन्द्रमग्निश्च ये विदुः । सिकता इव संयन्ति । रश्मिभिस्समुदीरिताः । अस्माल्लोकादमुष्माच्च । ऋषिभिरदात्पृश्निभिः । अपेत वीत वि च सर्पतातः येऽत्रस्थ पुराणा ये च नूतनाः । अहोभिरद्विरक्तुभिव्यक्तम्
 yajvāno ye'pyāyajvanāḥ । svāryanto nāpekṣante । indramagnīścā ye viduḥ । sikatā iva
 saṃyanti । raśmibhissamudīritāḥ । āsmāllōkādamuṣmācca । ṛṣibhiradātpr̥śnibhiḥ । apē-
 ta vīta vi cā sarpatātāḥ ye'trastha pūrāṇā ye cā nūtānāḥ । ahōbhiradviraktubhivvyāk-
 tam

Gekochte und ungekochte [Opfer], Opferwillige wie auch nicht Opferwillige, zum Himmel Ziehende - sie fragen nicht [danach]; die Indra und Agni kennen, sammeln sich wie Sandkörner, von den Strahlen aufgewirbelt, aus dieser und jener Welt. Von den Ṛṣi, den Ṛśni-Kühen wurde es gegeben. 'Weichet, entfernt euch, kriechet fort von hier, die ihr hier seid, die Alten wie die Neuen -

Yajvānaḥ (m. 1/3): Opferer, wer Opfer darbringt. **Ye** (m. 1/3): (ya) welche. **Api** (avy.): auch, sogar. **Ayajvanāḥ** (m. 1/3): wer nicht opfert, Nicht-Opferer. **Svāryantaḥ** (m. 1/3): zum Himmel gehen/tönen (denominativ von svar). **Na** (avy.): nicht. **Apekṣante** (laṭ III/3): beachten, sich kümmern um, verlangen (apa+īkṣ). **Indram** (m. 2/1): Indra, vedischer Donner- und Heldengott, König der Devas. **Agniḥ** (m. 2/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Ca** (avy.): und. **Ye** (m. 1/3): (ya) welche. **Viduḥ** (liṭ III/3): sie wissen, kennen (3. Pl. Perfekt von √vid). **Sikatā** (f. 1/3): Sand, Kies. **Iva** (avy.): wie. **Samyanti** (laṭ III/3): zusammenkommen, sich versammeln (sam+i). **Raśmibhiḥ** (m. 3/3): Zügel, Strahl; Name eines Soma-Bechers. **Samudīritāḥ** (f. 1/3): aufgewirbelt, erregt (PPP von sam+ud+īr). **Asmāt** (avy.): von hier, von diesem (Abl.). **Lokāt** (m. 5/1): Welt. **Amuṣmāt** (5/1): von jenem, von dort (Abl. Sg. von adas). **Ca** (avy.): und. **Ṛṣibhiḥ** (m. 3/3): Seher, Ṛṣi. **Adāt** (luṅ III/1): geben. **Pr̥śnibhiḥ** (f. 3/3): Ṛśni, die gesprenkelte Kuh, Mutter der Marut (Eigenname). **Ape-ta** (loṭ II/3): weggehen! (Imperativ 2. Pl. von apa+i). **Vīta** (loṭ II/3): fortgehen! (Imperativ 2. Pl. von vi+i). **Vi** (avy.): auseinander, verteilt, durch, hindurch. **Ca** (avy.): und. **Sarpata** (vi (Tmesis, Praeverb getrennt) loṭ II/3): offenbar, sichtbar, manifest (PPP von vi+añj). **Ataḥ** (avy.): von da, darüber hinaus, noch mehr. **Ye** (m. 1/3): (ya) welche. **Atra** (avy.): hier, dort, dabei. **Stha** (laṭ II/3): ihr seid (2. Pl. Präsens von √as). **Purāṇā** (m. 1/3): alt, die Alten. **Ye** (m. 1/3): (ya) welche. **Ca** (avy.): und. **Nūtānāḥ** (m. 1/3): neu, die Neuen. **Ahobhiḥ** (n. 3/3): Tag. **Adbhīḥ** (f. 3/3): Wasser (die Wasser). **Aktubhiḥ** (m. 3/3): Nacht, Dunkel. **Vyaktam** (n. 1/1): kriechen, schleichen.

119

यमो दंदात्ववसानंमस्मै । नृ मुणन्तु नृपात्वयः । अकृष्टा ये च कृष्टजाः । कुमारीषु कनीनीषु । जारिणीषु च ये हिताः । रेतःपीताः । अङ्गरीषु च ये हुताः । उभयान् पुत्रपौत्रकान् । युवेऽहं यमराजगान् । शतमिन्नु शरदः

yamo dādātvavaśānāmasmai । nṛ muṇantu nṛpātvaryāḥ । akṛṣṭā ye ca kṛṣṭajāḥ । kumārīṣu kaṇīniṣu । jāriṇīṣu ca ye hitāḥ । retāḥpitā āṇḍāpitāḥ । aṅgāreṣu ca ye hutāḥ । ubhayān putrapautrakān । yuve'ham yamarājagān । śataminnu śaradāḥ

möge Yama diesem eine Bleibe geben; Männer mögen [ihn] befreien, der herrschaftliche Schutzherr [möge ihn schützen]' - die Ungepflügten wie die Pflug-Erzeugten, unter Mädchen und jungen Frauen, und die, welche sich an Ehebrecherinnen ergötzen, die den Samen tranken, die aus dem Ei Getrunkenen, und die in glühende Kohlen Geopfer-ten - beide, Söhne und Enkel. 'Ich [gehe] jung zum Königreich Yamas' - hundert Herbste fürwahr

Yamo (m. 1/1): Yama (Totengott). **Dādātv** (loṭ III/1): √dā (geben) er möge geben. **Avasānam** (n. 2/1): Aufenthalt, Rastplatz, Ende. **Asmai** (4/1): ihm (Dat.). **Nṛ**: Mann. **Muṇantu** (loṭ III/3): √muc (befreien) sie mögen befreien (attestizierte Form muṇantu fuer muñcantu). **Nṛpātvaryāḥ** **Akṛṣṭā** (f. 1/3): ungepflügt, unbestellt (a + kṛṣṭa). **Ye** (1/3): (ya) welche. **Ca** (avy.): und. **Kṛṣṭajāḥ** (f. 1/3): pflug-erzeugt, durch den Pflug entstanden (kṛṣṭa + ja). **Kumārīṣu** (f. 7/3): ein Mädchen (Nom. Sg. f.). **Kaṇīniṣu** (f. 7/3): junge Frau, Mädchen. **Jāriṇīṣu** (f. 7/3): Ehebrecherin (fem. von jāra). **Ca** (avy.): und. **Ye** (1/3): (ya) welche. **Hitāḥ** (m. 1/3): ferngehalten, entfernt (hita, part. von √hi). **Retāḥ**: Same, Samen, Strom. **Pitā** (m. 1/3): getrunken (Partizip Perfekt Passiv von √pā). **Āṇḍa**: Ei. **Pitāḥ** (m. 1/3): getrunken (Partizip Perfekt Passiv von √pā). **Aṅgāreṣu** (m. 7/3): glühende Kohle. **Ca** (avy.): und. **Ye** (1/3): (ya) welche. **Hutāḥ** (m. 1/3): geopfert (Partizip von √hu). **Ubhayān** (m. 2/3): beide. **Putrapautrakān** (m. 2/3): Söhne und Enkel (Kompositum putra + pautraka). **Yuve** (m. 7/1): jung, jugendlich. **'ham** (1/1): ich. **Yamarājagān** **Śataminnu** **Śaradāḥ** (f. 2/3): Herbst, Jahr.

120

अदो यद्ब्रह्मं विलभम् । पितृणाञ्च यमस्य च । वरुणस्याश्विनोरग्नेः । मरुताञ्च विहायंसाम् । कामप्रयवणं मे अस्तु । स ह्येवास्मिं सनातनः । इति नाको ब्रह्मिश्चर्यो रायौ धनम् । पुत्रानापो देवीरिहाऽऽहित

ado yadbrahmā vilabam । pitṛṇāñca yamasya ca । varuṇasyāśvinoragneḥ । marutāñca viḥāyāsām । kāmāprayavaṇam me astu । sa hyévāsmi sanātanaḥ । iti nāko brahmiśravó rāyó dhanam । putrānāpó devīrīhā"hita

[sollen es sein], jenes Brahman dort, das ich ergriff, [gehört] den Vätern und Yama, Varuṇa, den Áśvins und Agni, den Maruts des weiten Luftraums. Mein Begehren möge sich erfüllen, denn ich bin ja der Ewige - so [spricht] Nāka Brahmiśravas: Reichtum, Besitz, Söhne mögen mir die göttlichen Wasser hierher bringen.

Ado (n. 1/1): jener, jene, jenes. **Yad** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Brahma** (n. 1/1): Brahma der Schöpfergott das heilige Wesen, der höchste Gott, das Absolute. **Vilabam** (luṇ I/1): vi+√labh (ergreifen, erlangen) ich ergriff. **Pitṛṇāñ** (m. 6/3): Vater; die Väter, Ahnen. **Ca** (avy.): und. **Yamasya** (m. 6/1): des Yama (Gen. Sg.). **Ca** (avy.): und. **Varuṇasya** (m. 6/1): Varuṇa, Gott des Ozeans und der kosmischen Ordnung. **Āśvinor** (m. 6/2): der beiden Áśvins (Gen. Dual). **Agneḥ** (m. 6/1): Feuer; Agni, der Feuergott. **Marutāñ** (m. 6/3): der Maruts (Gen. Pl.). **Ca** (avy.): und. **Viḥāyāsām** (m. 6/3): weiter Luftraum, Atmosphäre. **Kāmāprayavaṇam** (n. 1/1): Begehrniserfüllung, Wunscherfüllung (kāma + prayavaṇa). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Astu** (loṭ III/1): √as (sein) er sollte sein. **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Hy** (avy.): denn, wahrlich. **Evā** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Smi** (laṭ I/1): √as (sein) ich bin. **Sanātanaḥ** (m. 1/1): ewig, uralt. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Nāko** (m. 1/1): Nāka (Ṛṣi-Name, Teil von 'Nāka Brahmiśravas'). **Brahmiśravó** (m. 1/1): Brahmiśravas (zweiter Teil des Ṛṣi-Namens 'Nāka Brahmiśravas'). **Rāyó** (f. 2/3): Reichtümer (Plural von rai). **Dhanam** (n. 2/1): Reichtum, Besitz. **Putrān** (m. 2/3): Sohn; Pl. Söhne. **Āpo** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Devīr** (f. 1/3): die Göttinnen (Nom. Pl.). **īhā"hita**

121

विशीर्ष्णीङ्ग्रशीर्ष्णीञ्च । अपेतोनिर्ऋतिहंथः । परिबाधश्चेतकुक्षम् । निजङ्घंशबलोदरम् । स तान् वाच्यायया साह । अग्ने नाशाय सन्दृशः । ईर्ष्यासूये बुभुक्षाम् । मन्युं कृत्यां च दीधिरे । रथेन किंशुकावता । अग्ने नाशाय सन्दृशः

viśīrṣṇīṅgrdhrāśīrṣṇīñca । apetonirṛtiṃhāthaḥ । paribādhamśvetaḥkukṣam । nijaṅghaṃśabalodāram । sa tān vācyāyayā saha । agne nāśāya sandṛśaḥ । īrṣyāsūye bubhukṣām । manyuṃ kṛtyāṃ ca dīdhire । rathena kiṃśukāvātā । agne nāśāya sandṛśaḥ

Die Kopflose und die Geierköpfige, entfernt euch, Unheilsgöttin; die Bedrängerin, die Weißbäuchige, die Krummschenklige, die Fleckigbäuchige - sie alle, o Agni, mit der Vācya, vertreibe aus dem Blickfeld. Neid und Missgunst, Hunger, Zorn und Zauberspruch hegten sie; auf dem mit Kiṃśuka-Blüten [geschmückten] Wagen, o Agni, vertreibe [sie] aus dem Blickfeld.

Viśīrṣṇīñ (f. 2/1): die Kopflose (vi- + śīrṣan). **Grdhrāśīrṣṇīñ** (f. 2/1): die Geierköpfige (grdhra + śīrṣan). **Ca** (avy.): und. **Apetonirṛtiṃhathah** **Paribādham** (n. 2/1): die Bedrängung, Bedrängerin (personifiziert). **Śvetakukṣam** (n. 2/1): die Weißbäuchige (śveta + kukṣi). **Nijaṅgham** (n. 2/1): die Krummschenklige (ni- + jaṅghā). **Śabalodaram** (n. 2/1): die Fleckigbäuchige (śabala + udara). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Tān** (m. 2/3): diese (Akkusativ Plural von tad). **Vācyāyayā** (f. 3/1): Vācyā (Dämonenname, wörtl. "die Anzuklagende"). **Saha** (avy.): zusammen, mit uns, gemeinsam, siegrich, gewaltig, stark. **Agne** (m. 8/1): oh Feuer. **Nāśaya** (ṇic loṭ II/1): √naś (zerstören, vernichten) vernichte. **Sandṛśaḥ** (f. 5/1): Blickfeld, Sichtweite (Wurzelnomen zu drś). **Īrṣyāsūye** (f. 2/2): Neid und Missgunst (Dvandva-Kompositum īrṣyā + asūyā). **Bubhukṣām** (f. 2/1): Hunger, Genussverlangen (Desiderativabstraktum zu bhuj). **Manyuṃ** (m. 2/1): Zorn, Grimm, Eifer, Sinn. **Kṛtyāṃ** (f. 2/1): Zauberspruch, schwarze Magie. **Ca** (avy.): und. **Dīdhire** (liṭ III/3): sie hegten, dachten (3. Pl. Perfekt Ā. zu dīdhī). **Rathena** (m. 3/1): Wagen. **Kiṃśukāvātā** (m. 3/1): mit Kiṃśuka-Blüten geschmückt (-vat Possessivsuffix). **Agne** (m. 8/1): oh Feuer. **Nāśaya** (ṇic loṭ II/1): √naś (zerstören, vernichten) vernichte. **Sandṛśaḥ** (f. 5/1): Blickfeld, Sichtweite (Wurzelnomen zu drś).

122

पर्जन्याय प्रगायत । दिवस्पुत्राय मीढुषे । स नो यवसंमिच्छतु । इदं वचं पर्जन्याय स्वराजे । हृदो अस्त्वन्तरन्तद्युयोत । मयोभूर्वातो विश्वकृष्टयस्सन्त्वस्मे । सुपिप्पला ओषधीर्देवगोपाः । यो गर्भमोषधीनम् । गवाङ्कृणोत्यर्वताम् । पर्जन्यः पुरुषीणाम्

parjanyaāya pragāyata । divasputrāyā mīdhuṣe । sa nō yavasāmicchatu । idam vacaḥ parjanyaāya svarāje । hr̥do āstvantārantadyūyota । mayobhūrvātō viśvakṛṣṭayassantvaśme । supippalā oṣādhīrdevagopāḥ । yo garbhāmoṣādhīnam । gavāṅkr̥ṇotyarvātām । parjanyaḥ puruṣīṇām

Besinget Parjanya, den Sohn des Himmels, den Freigebigen; er möge uns Weideland gewähren. Dieses Wort [richte sich] an Parjanya, den selbstherrschenden: unser Herz möge sich freuen - haltet dieses fern. Wohltätig sei der Wind, alle Völker mögen bei uns [wohnen]; von guten Früchten reich, von Göttern behütet [seien] die Kräuter. Er, der die Leibesfrucht der Kräuter, der Rinder, der Rosse hervorbringt - Parjanya [gehört] den vielen [Wesen].

Parjanyaāya (m. 4/1) **Pra** (avy.): vor, voran (Praeverb). **Gāyata** (loṭ II/3): singet! (2. Pl. Imperativ zu √gai, "singen"). **Divaḥ** (m. 6/1): Himmel (Pl. dyavah). **Putrāya** (m. 4/1): Sohn; Pl. Söhne. **Mīdhuṣe** (m. 4/1): dem Freigebigen (Dat. von mīdhvas, Beiname Rudras). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **No** (4/1): uns, für uns (enklitisches Pronomen, Dat./Akk./Gen. Pl. von vayam). **Yavasam** (n. 2/1): Weideland, Futter (Akk.). **Ichchatu** (loṭ III/1): √iṣ (wuenschen, gewaehren) er moege gewaehren (Imp.). **Idam** (n. 1/1): dies, dieses. **Vacaḥ** (n. 1/1) **Parjanyaāya** (m. 4/1) **Svarāje** (m. 4/1) **Hṛdaḥ** (n. 6/1) **Astu** (loṭ III/1): √as (sein) er sollte sein. **Antaram** (n. 2/1): das Innere, innerlich (Adj./Adv.). **Tat** (n. 1/1): das (Akk. Sg. n.). **Yuyota** (loṭ II/3): trennen, fernhalten (Wurzel yu). **Mayobhūḥ** (m. 1/1): Freude bringend (mayas + bhū). **Vātaḥ** (m. 1/1): Wind. **Viśvakṛṣṭayaḥ** (f. 1/3): alle Völker, alle Stämme (viśva + krṣṭi). **Santu** (loṭ III/3): sie mögen sein (3. Pl. Imperativ von √as). **Asme** (4/3): uns, bei uns (enklitisches Pronomen, Dat./Lok. Pl.). **Supippalāḥ** (f. 1/3) **Oṣadhīḥ** (f. 1/3): Kraut, Heilpflanze. **Devagopāḥ** (f. 1/3): von den Göttern behütet (deva + gopa). **Yaḥ** (m. 1/1): der, welcher (Relativpronomen, Nominativ). **Garbham** (m. 2/1) **Oṣadhinām** (f. 6/3): Kraut, Heilpflanze. **Gavām** (f. 6/3): Rind, Kuh. **Kṛṇoti** (laṭ III/1): er macht, bewirkt (3. Sg. Präsens von √kr̥). **Arvatām** (m. 6/3): Ross, Pferd. **Parjanyaḥ** (m. 1/1): der Regengott, Donnerer und Befruchter. Gehört zu den zwölf Ādityas. **Puruṣīṇām** (f. 6/3)

123

पुनर्मामैत्विन्द्रियम् । पुनरायुः पुनर्भगः । पुनर्ब्रह्मणमैतु मा । पुनर्द्रविणमैतु मा । यन्मेऽद्य रेतः पृथिवीमस्कान् । यदोषधीरप्यसंख्यदापः । इदन्तत्पुनराददे । दीर्घायुत्वाय वर्चसे । यन्मे रेतः प्रसिच्यते । यन्म आजायते पुनः । तेन माममृतं कुरु । तेन सुप्रजसंकुरु

punārmāmaitvindriyam । punarāyuh punarbhagaḥ । punarbrāhmaṇamaitu mā । punardraviṇamaitu mā । yanme'dya retāḥ pṛthivīmaskān । yadoṣādhīrapyasāradyadāpāḥ । idantatpunarādāde । dīrghāyutvāya varcāse । yanme retāḥ prasicyate । yanma ājāyate punaḥ । tenā māmamṛtāṁ kuru । tenā suprajasāṅkuru

Wieder möge zu mir die Sinneskraft kommen, wieder das Leben, wieder das Glück; wieder möge das Brahman zu mir kommen, wieder der Besitz zu mir kommen. Was von meinem Samen heute auf die Erde fiel, was in die Kräuter floss, was ins Wasser - dies nehme ich hier wieder auf, für langes Leben und Glanz. Was von meinem Samen vergossen wird, was von mir wieder geboren wird - dadurch mache mich unsterblich, dadurch gib mir gute Nachkommenschaft.

Punar (avy.): wieder, zurück (punar + me). **Mām** (avy.): mich (Akk. Sg. von aham). **Aitu** (loṭ III/1): er/es möge kommen (3. Sg. Imperativ von √i, "gehen/kommen"). **Indriyam** (n. 1/1): Sinne. **Punar** (avy.): wieder, zurück (punar + me). **Āyuh** (n. 1/1): beweglich, lebendig, Langlebigkeit, Lebensspanne, Lebenskraft. **Punar** (avy.): wieder, zurück (punar + me). **Bhagaḥ** (m. 1/1): Wohlstand, Glück, Hoheit, Schönheit, Liebeslust, Liebe. **Punar** (avy.): wieder, zurück (punar + me). **Brāhmaṇam** (n. 1/1): Brahṁā, der Schöpfer; Brahman, das Absolute. **Aitu** (loṭ III/1): er/es möge kommen (3. Sg. Imperativ von √i, "gehen/kommen"). **Mā** (avy.): mich (Akk. Sg. von aham). **Punar** (avy.): wieder, zurück (punar + me). **Draviṇam** (n. 1/1): bewegliches Gut, Habe, Reichtum, Geld, eine Menge von Kostbarkeiten, Wesenhaftigkeit, Bestand, Vermögen, Kraft. Bewegliche Güter für mich. **Aitu** (loṭ III/1): er/es möge kommen (3. Sg. Imperativ von √i, "gehen/kommen"). **Mā** (avy.): mich (Akk. Sg. von aham). **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Adya** (avy.): heute, jetzt. **Retāḥ** (n. 1/1): Guss, Strom, Same, Samenerguss. **Pṛthivīm** (f. 2/1): Erde. **Askān** (luṇ III/1): es fiel, es floss hin (Wurzelaorist von ā + skand, "aufspringen, fallen"). **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Oṣadhīḥ** (f. 2/3): Kraut, Heilpflanze. **Api** (avy.): auch, sogar. **Asarat** (luṇ III/1): es floss (Wurzelaorist von sṛ, "fließen"). **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Āpāḥ** (f. 1/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Idam** (n. 1/1): dieses (Nom./Akk. Sg. n. von tad, Anfang des Gāyatrī-Mantra). **Tat** (n. 2/1): das (Akk. Sg. n.). **Punar** (avy.): wieder, zurück (punar + me). **Ādāde** (laṭ I/1): ich nehme, ich empfangen (1. Sg. Präsens Med. von ā + dā). **Dīrghāyutvāya** (4/1) **Varcāse** (n. 4/1) **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Retāḥ** (n. 1/1): Guss, Strom, Same, Samenerguss. **Prasicyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird ausgegossen, wird vergossen (3. Sg. Präsens Passiv von pra + sic). **Yat** (n. 1/1): welches, was (Relativpronomen). **Me** (6/1): mein, für mich, mir, in mir. **Ājāyate** (laṭ karmaṇi III/1): wird geboren (3. Sg. Präsens Med./Pass. von ā + jan). **Punaḥ** (avy.): zurück, wieder, abermals, öfters. **Tena** (n. 3/1): mit ihm, dadurch. **Mām** (avy.): mich (Akk. Sg. von aham). **Amṛtam** (n. 2/1): Nektar, Unsterblichkeitstrank, nicht gestorben, unsterblich, unvergänglich. **Kuru** (loṭ II/1): mache! (Imperativ von √kṛ). **Tena** (n. 3/1): mit ihm, dadurch. **Supraja-sam** (2/1): gute Nachkommenschaft habend (su- + prajā). **Kuru** (loṭ II/1): mache! (Imperativ von √kṛ).

124

अद्भ्यस्तिरोधाऽजायत । तवं वैश्रवणस्सदा । तिरोधेहि सपत्नान्नः । ये अपोऽश्नन्ति केचन । त्वाष्ट्रीं मायां वैश्रवणः । रथसहस्रवन्धुरम् । पुरुश्चक्रंसहस्राश्वम् । आस्थायायाहि नो बलिम् । यस्मै भूतानि बलिमावहन्ति । धनङ्गावो हस्तिहिरण्यमश्वान्

adbhyaṣtirodhā'jāyata । tavā vaiśravaṇassādā । tirōdhehi sapatnānnāḥ । ye apo'snanti kecana । tvāṣṭrīm māyāṃ vaiśravaṇaḥ । rathaṃsahasravandhūram । puruścakramsa-hāsrāśvam । āsthāyāyāhi no balim । yasmai bhūtāni balimāvāhanti । dhanaṅgāvo hastihiraṇyamaśvān

Aus den Wassern entstand die Verhüllung; dein [Reich], o Vaiśravaṇa, sei allzeit [bewahrt]. Verhülle unsere Rivalen, wer immer die Wasser [uns] wegnimmt. Mit Tvaṣṭr's Zauberkunst, o Vaiśravaṇa, [fahre auf] dem Wagen mit tausend Deichseln, dem vielräd-rigen, tausendrossigen; besteige ihn und komm zu uns mit Tribut, dem, dem die Wesen Tribut bringen: Reichtum an Rindern, Elefanten, Gold, Rossen -

Adbhyah (f. 5/3): aus den Wassern (Abl. Pl. von ap). **Tirodhā** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Ajāyata** (laṅ III/1): er wurde geboren, entstand. **Tava** (6/1): Dein. **Vaiśravaṇaḥ** (m. 1/1): Vaiśravaṇa (= Kubera, Gott des Reichtums, Sohn des Viśravas). **Sadā** (avy.): allzeits, stets, immerwährend, immer. **Tirodhehi** (loṭ II/1): verhülle! decke zu! (2. Sg. Imperativ von tiras + dhā). **Sapatnān** (m. 2/3): Rivale, Feind, Nebenbuhler. **Naḥ** (6/1): uns, für uns (enklitisches Pronomen, Dat./Akk./Gen. Pl. von vayam). **Ye** (m. 1/3): (ya) welche. **Apah** (f. 2/3): Wasser, Werk, tätig sein. **Aśnanti** (laṭ III/3): sie nehmen weg, sie genießen (3. Pl. Präsens von √as). **Kecana** (m. 1/3): irgendwer, irgendwelche (unbestimmtes Pronomen, mit ye "wer auch immer"). **Tvāṣṭrīm** (f. 2/1): zu Tvaṣṭr gehörig (Adj., von Tvaṣṭr, dem göttlichen Handwerker). **Māyāṃ** (f. 2/1): Zauberkraft, Kraft. **Vaiśravaṇaḥ** (m. 1/1): Vaiśravaṇa (= Kubera, Gott des Reichtums, Sohn des Viśravas). **Ratham** (m. 2/1): Wagen. **Sahasravandhūram** (m. 2/1): mit tausend Deichseln/Wagensitzen (sahasra + vandhura). **Puruścakram** (m. 2/1): vielrädig (puru + cakra; die Herkunft des eingefügten -ś- ungeklärt). **Sahasrāśvam** (m. 2/1): tausendrossig (sahasra + āśva). **Āsthāya**: nachdem er bestiegen hat (Gerundium/lyap zu ā + sthā). **Āyāhi** (loṭ II/1): komm her! (2. Sg. Imperativ von ā-√yā). **Naḥ** (6/1): uns, für uns (enklitisches Pronomen, Dat./Akk./Gen. Pl. von vayam). **Balim** (m. 2/1): Tribut, Abgabe (Akk. Sg.). **Yasmai** (m. 4/1): dem (Dat. Sg. von yad). **Bhūtāni** (n. 1/3): die Wesen. **Āvahanti** (laṭ III/3): sie bringen dar (3. Pl. Präsens von ā + vah). **Balim** (m. 2/1): Tribut, Abgabe (Akk. Sg.). **Dhanam** (n. 2/1): Reichtum, Besitz. **Gāvaḥ** (f. 1/3): die Kühe, Rinder. **Hastihiraṇyam** (n. 2/1): Elefanten und Gold (Kompositum hasti + hiraṇya). **Aśvān** (m. 2/3): Rind, Kuh.

125

असाम सुमतौ यज्ञियस्य । श्रियं बिभ्रतिऽन्नमुखीं विराजम् । सुदशने च क्रोञ्चे च । मैनागे च महागिरौ । शतद्वारंगमन्ता । संहार्यन्नगं तव । इति मन्त्राः । कल्पोऽत ऊर्ध्वम् । यदि बलिं हरेत् । हिरण्यनाभये वितुदये कौबेरायाय बलिः

asāma sumatau yajñiyasya । śriyaṃ bibhrati'nnāmukhīm virājam । sudarśane ca kroñce ca । maināge ca mahāgirau । śatadvāṭṭāragamantā । saṃhāryannagaram tava । iti mantrāḥ । kalpo'ta ūrdhvam । yadi balim haret । hiraṇyanābhaye vitudaye kauberāyāyaṃ baliḥ

wir seien in der Gunst des Verehrungswürdigen. Sie tragen den Glanz, die reiskornmündige Virāj, im Sudarśana- und im Krauñca-[Berg] und im Mainā-, dem großen Berg, mit hundert Toren, [wo] Tāraka endet - deine Stadt vereinend. So [lauten] die Sprüche. Dies ist die Regel von hier an: wenn man den Tribut darbringt, für Hiraṇyanābha, Vitudi, dem Kaubera [Vaiśravaṇa] gehört dieser Tribut,

Asāma (leṭ I/3): wir moechten/wollen sein (1.Pl. vedischer Subjunktiv/leT von √as). **Sumatau** (f. 7/1): in der Gunst, im Wohlwollen (Lok. Sg. f. von sumati). **Yajñiyasya** (m. 6/1): des Verehrungswuerdigen, des Opferwuerdigen (Gen. Sg. m. Adj., substantiviert). **Śriyaṃ** (f. 2/1): Śrī (Göttin des Glücks). **Bibhrati** (laṭ III/3): sie tragen (3.Pl. Praes. Akt. von √bhr). **Annamukhīm** (f. 2/1): reiskornmuendig, mit einer Speise-/Kornoeffnung (Akk. Sg. f. Adj., zu virājam). **Virājam** (f. 2/1): Virāj (die kosmische Herrscherin/Manifestation, Akk. Sg.). **Sudarśane** (m. 7/1): im Sudarśana[-Berg] (Lok. Sg., Bergname). **Ca** (avy.): und. **Kroñce** (m. 7/1): im Krauñca[-Berg] (Lok. Sg., Bergname). **Ca** (avy.): und. **Maināge** (m. 7/1): im Mainā[ka]-[Berg] (Lok. Sg., Bergname). **Ca** (avy.): und. **Mahāgirau** (m. 7/1): im grossen Berg (Lok. Sg., Apposition zu maināge). **Śatadvāṭṭāragamantā Saṃhāryannagaram Tava** (6/1): Dein. **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Mantrāḥ** (m. 1/3): Mantra, Spruch. **Kalpah** (m. 1/1): die Regel, Vorschrift (Nom. Sg. m.). **Atah** (avy.): von hier an, henceforth (Adverb). **Ūrdhvam** (avy.): aufwärts, nach oben. **Yadi** (avy.): wenn, so, so wahr. **Balim** (m. 2/1): der Tribut, die Opfergabe (Akk. Sg. m.). **Haret** (vidhiliṅ III/1): er moege bringen, darbringen (3.Sg. Optativ von √hr). **Hiraṇyanābhaye** (m. 4/1): Hiraṇyanābha (Beiname/Gefolgsmann Kuberas, Dat. Sg.). **Vitudaye** (m. 4/1): Vitudi (Beiname/Gefolgsmann Kuberas, Dat. Sg.). **Kauberāya** (m. 4/1): dem Kaubera [Vaiśravaṇa] gehoerig (Dat. Sg. Adj.). **Ayam** (m. 1/1): dieser (Nom. Sg. m.). **Baliḥ** (m. 1/1): der Tribut, die Opfergabe (Akk. Sg. m.).

126

सर्वभूतधिपतये नम इति । अथ बलिहृत्योपतिष्ठेत । क्षत्रं क्षत्रं वैश्रवणः । ब्राह्मणां वयस्मः । नमस्ते अस्तु मा मां हिंसीः । अस्मात्प्रविश्यान्नमदधीति । अथ तमग्निमादधीत । यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जीत । तिरोधा भूः । तिरोधा भुवः

sarvabhūṭadhipataye nāma iti । atha baliṃhṛtvopātiṣṭheta । kṣātram kṣātram vaiśra-
vaṇaḥ । brāhmaṇā vayaṃsmaḥ । namaste astu mā mā hiṃsīḥ । asmātpraviśyānnamad-
dhīti । atha tamagnimādadadhīta । yasminnetatkarma prayuñjīta । tīrodhā bhūḥ । tīrodhā
bhuvah

Verehrung dem Herrscher über alle Wesen. Sodann, nachdem man den Tribut dargebracht hat, verehere man [ihn]: 'Herrschaft um Herrschaft, o Vaiśravaṇa; wir sind Brahmanen; Verehrung sei dir, verletze mich nicht; nachdem du hiervon eingetreten bist, verzehre die Speise.' Sodann entzünde man jenes Feuer, in dem man diese Handlung vollzieht: 'Verhüllung der Erde, Verhüllung des Luftraums,

Sarvabhūṭadhipataye (m. 4/1): dem Herrscher ueber alle Wesen (Dat. Sg. Kompositum). **Nama** (avy.): Verehrung (Sandhi-Form von namaḥ vor folgendem Vokal). **Iti** (avy.): so sei es, auf diese Weise. **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Baliṃ** (m. 2/1): der Tribut, die Opfergabe (Akk. Sg. m.). **Hṛtvā**: nachdem er dargebracht hat (Gerundium von √hr). **Upatiṣṭheta** (vidhiliṅ III/1): er moege sich naehern/verehere (3.Sg. Optativ Med. von upa+√sthā). **Kṣātram** (n. 8/1): Herrschaft, Kṣātra-Macht (Vok. Sg. n., invokatorisch wiederholt). **Kṣātram** (n. 8/1): Herrschaft, Kṣātra-Macht (Vok. Sg. n., invokatorisch wiederholt). **Vaiśravaṇaḥ** (m. 1/1): Vaiśravaṇa (Nom. Sg.; Uebersetzung liest vokativisch, Oberflaeche ist Nominativ). **Brāhmaṇā** (m. 1/3) **Vayaṃ** (1/3): wir (Nom. Pl.). **Smaḥ** (laṭ I/3): wir sind (1.Pl. Praes. von √as). **Namaste** (avy.): namaḥ + te, Verehrung dir. **Astu** (loṭ III/1): √as (sein) er sollte sein. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Hiṃsīḥ** (leṭ II/1): verletze (nicht) (von √hiṃs, mit vorangegehendem mā = Prohibitiv). **Asmāt** (5/1): von diesem, hiervon (Abl. Sg.). **Praviśya**: nachdem er eingetreten ist (Gerundium von pra+√viś). **Annam** (n. 2/1): die Speise (Akk. Sg. n.). **Addhi** (loṭ II/1): iss! (2.Sg. Imperativ von √ad). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Tam** (m. 2/1): jenen (Akk. Sg. m.). **Agnim** (m. 2/1): das Feuer (Akk. Sg. m.). **Ādadadhīta** (vidhiliṅ III/1): er moege entzuenden/aufstellen (3.Sg. Optativ Med. von ā+√dhā). **Yasmin** (n. 7/1): in welchem (Lok. Sg., Relativpronomen). **Etat** (n. 2/1): dies (Akk. Sg. n.). **Karma** (n. 2/1): die Handlung, das Ritual (Akk. Sg. n.). **Prayunñjīta** (vidhiliṅ III/1): er moege vollziehen, anwenden (3.Sg. Optativ Med. von pra+√yuj). **Tīrodhā** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Bhūḥ** (avy.): Erde (erste der drei Vyāhṛtis). **Tīrodhā** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Bhuvah** (avy.): Luftraum (zweite der drei Vyāhṛtis).

127

तिरोधास्वः । तिरोधा भूर्भुवस्वः । सर्वेषां लोकानामधिपत्ये सिदेति । अथ तमग्निमिन्धीत । यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुज्जीत । तिरोधा भूस्वाहा । तिरोधा भुवस्वाहा । तिरोधास्वस्वाहा । तिरोधा भूर्भुवस्वस्वाहा । यमिन्नस्य काले सर्वा आहुतीर् हुता भवेयुः

ṭirodhāssvāḥ । ṭirodhā bhūrbhuvasvāḥ । sarveṣāṃ lokānāmādhipatyē sīdeṭi । atha tamagnimindhīta । yasminnetatkarma prayuñjīta । ṭirodhā bhūssvāhā । ṭirodhā bhuvassvāhā । ṭirodhāssvāssvāhā । ṭirodhā bhūrbhuvasvāssvāhā । yaminasya kāle sarvā āhutīr hutā bhaveyuh

Verhüllung des Himmels, Verhüllung von Erde-Luftraum-Himmel; über alle Welten sollst du herrschen.’ Sodann entfache man jenes Feuer, in dem man diese Handlung vollzieht: ’Verhüllung der Erde, svāhā; Verhüllung des Luftraums, svāhā; Verhüllung des Himmels, svāhā; Verhüllung von Erde-Luftraum-Himmel, svāhā.’ Zu welcher Zeit alle Opfergüsse für ihn dargebracht wären,

Tirodhās (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Svāḥ** (avy.): Himmel (dritte der drei Vyāhrtis). **Tirodhā** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Bhūr** (f. 1/1): Erde (erste der drei Vyāhrtis). **Bhuvas** (f. 1/1): Luftraum (zweite der drei Vyāhrtis). **Svāḥ** (avy.): Himmel (dritte der drei Vyāhrtis). **Sarveṣāṃ** (m. 6/3) **Lokānām** (m. 6/3): der Welten (Gen. Pl. m.). **Ādhipatyē** (n. 7/1): in der Oberherrschaft, Souveränität (Lok. Sg.). **Sīda** (loṭ II/1): sitze, herrsche! (2.Sg. Imperativ von √sad). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Atha** (avy.): darauf, nun, jetzt, jetzt folgt, dann, alsdann. **Tam** (m. 2/1): jenen (Akk. Sg. m.). **Agnim** (m. 2/1): das Feuer (Akk. Sg. m.). **Indhīta** (vidhiliṇ III/1): er moege entfachen (3.Sg. Optativ Med. von √indh). **Yasmin** (n. 7/1): in welchem (Lok. Sg., Relativpronomen). **Etat** (n. 2/1): dies (Akk. Sg. n.). **Karma** (n. 2/1): die Handlung, das Ritual (Akk. Sg. n.). **Prayuñjīta** (vidhiliṇ III/1): er moege vollziehen, anwenden (3.Sg. Optativ Med. von pra+√yuj). **Tirodhā** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Bhūs** (f. 1/1): Erde (erste der drei Vyāhrtis). **Svāhā** (avy.): ein ritueller Ausruf. Möge es so sein. **Tirodhā** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Bhuvas** (f. 1/1): Luftraum (zweite der drei Vyāhrtis). **Svāhā** (avy.): ein ritueller Ausruf. Möge es so sein. **Tirodhās** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Svas** (f. 1/1): Himmel (dritte der drei Vyāhrtis). **Svāhā** (avy.): ein ritueller Ausruf. Möge es so sein. **Tirodhā** (f. 1/1): Verhüllung, Deckung (tiras + dhā). **Bhūr** (f. 1/1): Erde (erste der drei Vyāhrtis). **Bhuvas** (f. 1/1): Luftraum (zweite der drei Vyāhrtis). **Svas** (f. 1/1): Himmel (dritte der drei Vyāhrtis). **Svāhā** (avy.): ein ritueller Ausruf. Möge es so sein. **Yaminn** (n. 7/1): in welchem (Lok. Sg.; Oberflaeche korrupt fuer ’yasminn’, fehlendes ’s’). **Asya** (6/1): von ihm, dessen (Gen. Sg.). **Kāle** (m. 7/1): zur Zeit (Lok. Sg. m.). **Sarvā** (f. 1/3): ganz, vollständig, all, jeder, alles. **Āhutīr** (f. 1/3): die Opfergüsse (Nom. Pl. f., Vedische i-Stamm-Form āhutīḥ). **Hutā** (participle) **Bhaveyuh** (vidhiliṇ III/3)

128

अपि ब्राह्मणमुखीनाः । तस्मिन्नहः काले प्रयुञ्ज्जीत । परंस्सुप्तजनाद्वेपि । मास्म प्रमाद्यन्तमाध्यापयेत् । सर्वार्थास्सिद्ध्यन्ते । य एवं वेद । क्षुध्यन्निदमजानताम् । सर्वार्था न सिद्ध्यन्ते । यस्तं विघातुको भ्राता । ममान्तर्हृदये श्रितः

api brāhmaṇāmukhīnāḥ । tasminnahnaḥ kāle prayuññjīta । parāssuptajānādvepi । māśma pramādyantāmādhyāpayet । sarvārthāssiddhyante । ya evaṃ veda । kṣudhyannidamajānatām । sarvārthā nā siddhyante । yastē vighātūko bhrātā । mamāntarhṛdaye śritaḥ

auch [wenn sie] den Mündern der Brahmanen [gälten] - zu dieser Tagesstunde vollziehe man [das Ritual], jenseits des Schlafenden, nicht möge man den Nachlässigen [dabei] unterrichten. Alle Ziele werden erreicht - wer dies so weiß. Wer hungrig ist und dies nicht kennt, dessen Ziele werden nicht erreicht. 'Der Bruder, der dich vernichten will, wohnt in meinem Herzen -

Api (avy.): auch, sogar. **Brāhmaṇāmukhīnāḥ** (m. 1/3): den Muendern der Brahmanen zugewandt/geltend (Nom. Pl. m. Adj., Bezug unklar). **Tasminn** (m. 7/1): in jenem (Lok. Sg.). **Ahnaḥ** (n. 6/1): des Tages (Gen. Sg. von ahan). **Kāle** (m. 7/1): zur Zeit (Lok. Sg. m.). **Prayuññjīta** (vidhiliṇ III/1): er moege vollziehen, anwenden (3.Sg. Optativ Med. von pra+√yuj; Schreibvariante zu prayuññjīta). **Parassuptajanāt** (m. 5/1): jenseits/fern vom schlafenden Menschen (Abl. Sg., para + supta + jana). **Vepi** (avy.): vermutlich 'vā api' (oder auch) - Vokal-Diskrepanz ungeklaert. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitiv-Partikel). **Sma** (avy.): emphatische Partikel, oft mit mā im Prohibitiv (etwa: ja nicht). **Pramādyantam** (m. 2/1): den Nachlaessigen, Sorglosen (Akk. Sg. m. Praesenspartizip von pra+ā+√mad). **Ādhyāpayet** (ñic vidhiliṇ III/1): er moege lehren (3.Sg. Optativ Kausativ von adhi+√i). **Sarvārthās** (m. 1/3): alle Ziele, Zwecke (Nom. Pl. m.). **Siddhyante** (laṭ karmaṇi III/3): sie werden erreicht/vollendet (3.Pl. Praes. Pass. von √sidh). **Ya** (m. 1/1): welcher (Relativpronomen, mask. Nom. Sg.). **Evaṃ** (avy.): so, genau, wirklich, auf diese Weise. **Veda** (laṭ III/1): weiss, kennt (3. Sg. Perfekt von √vid, mit praesentischer Bedeutung, formelhaft in "ya evaṃ veda"). **Kṣudhyan** (m. 1/1): hungrig, hungernd (Nom. Sg. m. Praesenspartizip von √kṣudh). **Idam** (n. 2/1): dies (Akk. Sg. n.). **Ajānatām** (m.): nicht wissend, unkundig (Praesenspartizip Neg. von √jñā; Kasus/Numerus unklar - Oberflaeche -ām passt weder zu erwartetem Gen.Sg. -ataḥ noch eindeutig zu Gen./Akk.Pl.). **Sarvārthā** (m. 1/3) **Na** (avy.): nicht. **Siddhyante** (laṭ karmaṇi III/3) **Yas** (m. 1/1): der/welcher (Nom. Sg. m., Relativpronomen). **Te** (6/1): dein, von dir (Gen./Dat. Sg. enklitisch). **Vighātuko** (m. 1/1): verderblich, vernichtend (Nom. Sg. m. Adj.). **Bhrātā** (m. 1/1): der Bruder (Nom. Sg. m.). **Mama** (6/1): mein, von mir (Gen. Sg.). **Antarhṛdaye** (n. 7/1): im Innern des Herzens (Lok. Sg., antar + hṛdaya). **Śritaḥ** (m. 1/1): √śri (ruhen, sich lehnen, stützen) der sich niederliess, der weilt, Zuflucht genommen hat.

129

तस्मा इममग्रपिण्डं जुहोमि । स मेऽर्थान्मा विवंधीत् । मयि स्वाहा । राजाधिराजाय प्रसह्यसाहिने । नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे ।
स मे कामान्कामकामाय मह्यम् । कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु । कुबेराय वैश्रवणाय । महाराजाय नमः । केतवो अरुणासश्च । ऋषयो
वातरश्नाः । प्रतिष्ठांशुतथा हि । सुमार्हितासो सहस्रधार्यसम् । शिवानुशन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः । सुमृडीका सरस्वति
। मा ते व्योम सन्दृशि

tasmā imamagrapiṇḍāñjuhomi । sa me'rthānmā vivādhīt । mayi svāhā । rājādhirājāya
prasahyasāhine । namo vayaṃ vaiśravaṇāya kurmahe । sa me kāmānkāmākāmāya ma-
hyam । kāmeśvaro vaiśravaṇo dādātu । kuṇḍarāya vaiśravaṇāya । mahārājāya namaḥ ।
ketavo aruṇāsaśca । ṛṣayo vātaraśanāḥ । pratiṣṭhāṃśatadhā hi । samāhitāso sahasrad-
hāyasam । śivāṇaśśantāmā bhavantu । divyā āpa oṣadhayaḥ । sumṛḍīkā sarāsvati । mā
te vyōma sandṛśi

diesem opfere ich diesen ersten Kloss; er möge mir nicht meine Anliegen verwirren. Mir
svāhā! Dem König über Könige, dem gewaltsam Bezwingenden - Verehrung erweisen
wir Vaiśravaṇa; er, der Herr der Wünsche, gebe mir alle Wünsche, was ich begehre. Dem
Kubera Vaiśravaṇa, dem Großkönig, Verehrung.' Die Banner sind Sonnenrot-farben, die
Ṛṣis sind windgegürtet; hundertfach ist der feste Halt, versammelt in tausendfacher
Fülle. Günstig, höchst friedebringend mögen sie uns sein, die himmlischen Wasser und
Kräuter, die gnädige Sarasvatī - nicht komme mir der Himmel abhandeln.

Tasmā (4/1): dem, fuer den (Dat. Sg., vedisch fuer tasmai). **Imam** (m. 2/1): dieses (Akk. Sg. m.). **Agrapiṇḍam** (m. 2/1):
den ersten Kloss, die Erstlingsopfergabe (Akk. Sg. m.). **Juhomi** (laṭ I/1): ich opfere (1.Sg. Praes. von √hu). **Sa** (m. 1/1):
(tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Me** (6/1): mein (Gen. Sg. enklitisch). **Arthān** (m. 2/3):
die Anliegen, Zwecke (Akk. Pl. m.). **Mā** (avy.): nicht (Prohibitiv-Partikel). **Vivadhīt** (leṭ III/1): er moege nicht verwir-
ren/schaedigen (3.Sg. Injunktiv von vi+√vyadh). **Mayi** (7/1): in mir. **Svāhā** (avy.): ein ritueller Ausruf. Möge es so sein.
Rājādhirājāya (m. 4/1): dem Koenig der Koenige (Dat. Sg., rāja+adhirāja). **Prasahyasāhine** (m. 4/1): dem gewaltsam Be-
zwingenden (Dat. Sg., pra+sahya+sāhin). **Namo** (avy.): √nam (beugen, grüssen) Verehrung. **Vayaṃ** (1/3): wir (Nom. Pl.).
Vaiśravaṇāya (4/1): Vaiśravaṇa (= Kubera, Gott des Reichtums, Sohn des Viśravas). **Kurmahe** (laṭ I/3): wir tun, erweisen
(1.Pl. Praes. Med. von √kr). **Sa** (m. 1/1): (tad) das, er, als Prefix: mit, zusammen mit, habend, besitzend. **Me** (4/1): mein,
für mich, mir, in mir. **Kāmān** (m. 2/3): die Wuensche, Begierden (Akk. Pl. m.). **Kāmākāmāya** (m. 4/1): dem nach Wuen-
schen Verlangenden (Dat. Sg., Apposition zu mahyam). **Mahyam** (4/1): mir. **Kāmeśvaro** (m. 1/1): der Herr der Wuensche
(Nom. Sg., kāma+īśvara). **Vaiśravaṇo** (1/1): Vaiśravaṇa (= Kubera, Gott des Reichtums, Sohn des Viśravas). **Dādātu** (loṭ
III/1): √dā (geben) er möge geben. **Kuṇḍarāya** (m. 4/1): dem Kubera (Dat. Sg.). **Vaiśravaṇāya** (4/1): Vaiśravaṇa (= Kubera,
Gott des Reichtums, Sohn des Viśravas). **Mahārājāya** (m. 4/1): dem Grosskoenig (Dat. Sg.). **Namaḥ** (avy.): √nam (beu-
gen, grüssen) Verehrung, Huldigung. **Ketavo** (m. 1/3) **Aruṇāsaḥ** (m. 1/3): sonnenrot, rötlich (Nom. Pl. m.). **Ca** (avy.):
und. **Ṛṣayo** (m. 1/3): die Ṛṣis (Nom. Pl.). **Vātaraśanāḥ** (m. 1/3): windgegürtet (Nom. Pl. m., vāta+raśana). **Pratiṣṭhāṃśa-
tadhā Hi** (avy.): denn, wahrlich. **Samāhitāso** (m. 1/3): versammelt, vereint (Nom. Pl. m.). **Sahasradhāyasam Śivā** (f.
1/3): guenstig, guetig, gnaedig, heilbringend (Adjektiv). **Naḥ** (4/3): uns (Dat. Pl. enklitisch). **Śantamāḥ** (f. 1/3): hoechst
befriedend, wohlthuend (Superlativ, Nom. Pl. f.). **Bhavantu** (loṭ III/3): moegen sie sein (Imp. 3. Pl., von √bhū). **Divyā** (f.
1/3): die himmlischen (Nom. Pl.). **Āpa** (f. 1/3): die Wasser (Nom. Pl., von āpah). **Oṣadhayaḥ** (f. 1/3): Heilkräuter, Pflanzen
(Plural). **Sumṛḍīkā** (f. 1/1): die gnaedige, huldvolle. **Sarasvati** (f. 1/1): reich an Wasserbehältern, Geschmack, Gefallen
finden an, Rede, Beredsamkeit, Lehre, Name einer Göttin. **Mā** (avy.): nicht (Prohibitivpartikel). **Te** (6/1): Euer, Dein, das;
Dir. **Vyoma** (n. 1/1): der Himmel, der Aether. **Sandṛśi** (leṭ III/1)

130

संवत्सरमेतद् व्रतं चरेत् । द्वौ वा मासौ । नियमस्समासेन । तस्मिन्नियमविशेषः । त्रिषवणमुदकोपस्पृशी । चतुर्थकालपानं भक्तुं स्यात् । अहरहर्वा भैक्षमश्नीयात् । औदुम्बरीभिस्समिद्धिरग्निं परिचरेत् । पुनर्मामैत्तिन्द्रियनित्येतेनाऽनुवाकेन । उद्धृतपरिपूताभिरद्भिः कार्यं कुर्वीत
 samvatsarametād vrataṃ caret । dvaū vā māsau । niyamassāmāseṇa । tasminniyamā-
 viśeṣāḥ । triṣavaṇamudakōpasparśī । caturthakālapānābhaktasyāt । aharaharvā bhai-
 kṣāmaśnīyāt । audumbarībhissamidbhiragniṃ paricaret । punarmāmaittivindriyani-
 tyetenā'nuvākeṇa । uddhṛtaparipūtābhiradbhiḥ kāryaṃ kurvīta

Ein Jahr lang übe man dieses Gelübde, oder auch nur zwei Monate; die Regel [gilt] zusammenfassend, darin bestehen die besonderen Vorschriften: dreimal täglich berühre man Wasser; zur vierten Zeit nehme man Speise und Trank; oder täglich esse man Bettelspeise; mit Feigenbaum-Brennscheiten pflege man das Feuer. 'Wieder möge zu mir die Sinneskraft kommen' - mit diesem Abschnitt beständig [rezitierend], mit herausgehobenen, gereinigten Wassern vollziehe man das Werk.

Samvatsaram (n. 2/1): ein Jahr (Akk. Sg. n., Akk. der Zeitdauer). **Etat** (n. 2/1): dies (Akk. Sg. n.). **Vrataṃ** (n. 2/1): Gelübde, religiöse Pflicht. **Caret** (vidhiliṅ III/1) **Dvau** (numeral): zwei (Nom./Akk. Dual m.). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Māsau** (m. 2/2): zwei Monate (Akk. Dual m.). **Niyamas** (m. 1/1): die Regel, Vorschrift (Nom. Sg. m.). **Samāseṇa** (m. 3/1): zusammenfassend, kurz (Instr. Sg., Adverb). **Tasmin** (m. 7/1): darin, in jenem (Lok. Sg.). **Niyamaviśeṣāḥ** (m. 1/3): die besonderen Vorschriften (Nom. Pl. m., niyama+viśeṣa). **Triṣavaṇam** (avy.): dreimal, zu den drei Pressungszeiten (Akk. Sg. Adverb). **Udakopasparśī** (m. 1/1): der Wasserberührende (Nom. Sg. m., udaka+upasparśin). **Caturthakālapānabhaktas** (m. 1/1): Speise und Trank zur vierten Zeit habend (Nom. Sg. m. Kompositum). **Syāt** (vidhiliṅ III/1): er möge sein (3.Sg. Optativ von √as). **Aharahar** (avy.): tagtäglich, Tag fuer Tag (Adverb, Reduplikation von ahar). **Vā** (avy.): oder. **Bhaikṣam** (n. 2/1): Bettelspeise, erbettelte Speise (Akk. Sg. n.). **Aśnīyāt** (vidhiliṅ III/1): er möge essen (3.Sg. Optativ von √as). **Audumbarībhis** (f. 3/3): mit Feigenbaum-[Scheiten] (Instr. Pl. f., von audumbarī). **Samidbhir** (3/3): mit Brennscheiten, Kindling (Instr. Pl., von samidh). **Agniṃ** (m. 2/1): das Feuer (Akk. Sg. m.). **Paricaret** (vidhiliṅ III/1) **Punar** (avy.): wieder, zurück (punar + me). **Mām** (2/1): mich (Akk. Sg. von aham). **Aitu** (loṭ III/1): er/es möge kommen (3. Sg. Imperativ von √i, "gehen/kommen"). **Indriyam** (n. 1/1): Sinne. **Nityā** (f. 3/1): beständig, ständig (Instr. Sg. f. bzw. adverbial; grammatische Kongruenz unsicher). **Etena** (3/1): mit diesem (Instr. Sg. m./n.). **Anuvākeṇa** (m. 3/1): mit dem Abschnitt, Anuvāka (Instr. Sg. m.). **Uddhṛtaparipūtābhir** (f. 3/3): mit herausgehobenen, gereinigten [Wassern] (Instr. Pl. f. Kompositum). **Adbhiḥ** (f. 3/3): mit Wassern (Instr. Pl. f. von ap). **Kāryaṃ** (n. 2/1) **Kurvīta** (vidhiliṅ III/1)

131

अंसञ्चयवान् । अग्नये वायवे सूर्याय । ब्रह्मणे प्रजापतये । चन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यः । ऋतुभ्यस्संवत्सराय । वरुणायारुणायेति व्रतहोमाः । प्रवर्ग्यवाददेशः । अरुणाः काण्डऋषयः । अरण्येऽधीरन् । भद्रङ्गणेभिरिति द्वे जपित्वा

āsañcayavān | agnaye vāyave sūryāya | brahmaṇe prajāpataye | candramase nākṣa-
trebhyaḥ | ṛtubhyassāṃvatsarāya | varuṇāyāruṇāyeti vratahomāḥ | pravargyavādā-
deśaḥ | aruṇāḥ kāṇḍarṣayaḥ | araṇye'dhīrann | bhadraṅkarṇebhiriti dvē japitvā

Nichts anhäufend, [opfere man] Agni, Vāyu, Sūrya, Brahman, Prajāpati, dem Mond, den Sternbildern, den Jahreszeiten, dem Jahr, Varuṇa und Aruṇa - so [lauten] die Gelübde-Opfer; die Anweisung [gilt] wie beim Pravargya. Die Aruṇas sind die Ṛṣis dieses Abschnitts; im Wald soll man [dies] studieren, nachdem man 'bhadraṅ karṇebhiḥ' zweimal rezitiert hat.

Asañcayavān (m. 1/1): nichts anhaeufend, ohne Vorratsbildung (Nom. Sg. m., a+sañcaya+vant). **Agnaye** (m. 4/1): dem Agni (Dat. Sg.). **Vāyave** (m. 4/1): dem Vāyu (Dat. Sg.). **Sūryāya** (m. 4/1): dem Sūrya (Dat. Sg.). **Brahmaṇe** (n. 4/1): Brahman, Brahmane. **Prajāpataye** (m. 4/1): dem Prajāpati (Dat. Sg.). **Candramase** (m. 4/1): dem Mond (Dat. Sg.). **Nakṣatrebhyāḥ** (n. 4/3): den Sternbildern (Dat. Pl. n.). **Ṛtubhyas** (m. 4/3): den Jahreszeiten (Dat. Pl. m.). **Sāṃvatsarāya** (m. 4/1): dem Jahr (Dat. Sg. m.). **Varuṇāya** (m. 4/1): dem Varuṇa (Dat. Sg.). **Aruṇāya** (m. 4/1): dem Aruṇa (Dat. Sg.). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Vratahomāḥ** (m. 1/3): die Geluebde-Opfergüsse (Nom. Pl. m., vrata+homa). **Pravargyavad** (avy.): wie beim Pravargya[-Ritus] (Adverb mit -vat-Suffix). **Ādeśaḥ** (m. 1/1): die Anweisung, Vorschrift (Nom. Sg. m.). **Aruṇāḥ** (m. 1/3): die Aruṇas (Nom. Pl. m., Eigennamen). **Kāṇḍarṣayaḥ** (m. 1/3): die Ṛṣis dieses Abschnitts (Nom. Pl. m., kāṇḍa+ṛṣi). **Araṇye** (n. 7/1): im Wald (Lok. Sg. n.). **Adhīrann** (vidhiliṅ III/3): sie moegen studieren/rezitieren (3.Pl. Optativ Med. von adhi+√i; Oberflaeche mit unerklaertem doppeltem -nn). **Bhadraṅ** (n. 2/1): Gutes, Glück-verheissendes, Heilsames. **Karṇebhir** (m. 3/3): mit den Ohren (Instr. Pl. von karṇa). **Iti** (avy.): so, [Zitatpartikel, schliesst die woertliche Rede]. **Dve** (numeral): zweimal (Akk. Dual n., adverbial). **Japitvā**: nachdem er rezitiert/gemurmelt hat (Gerundium von √jap).

132

महानाम्नीभिरुदकं संस्पर्शय । तमाचार्यो दद्यात् । शिवानश्शन्तमेत्योषधीरालभते । समृद्धिकेति भूमिम् । एवमपवर्गे । धेनुर्दक्षिणा । कंसं वासंश्च क्षौमम् । अन्यद्वा शुक्लम् । यथाशक्ति वा । एवंस्वाध्यायधर्मेण । अरण्येऽधीयीत । तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति

mahānāmñibhirudakaṃ saṃsparśya | tamācāryo dadyāt | śivānaśśantametyoṣadhīrālābhate | sumṛḍhikēti bhūmim | evamāpavarge | dhēnurdakṣiṇā | kaṃsaṃ vāsāśca kṣaumam | anyādvā śuklam | yathāśakti vā | evaṃsvādhyāyādharmeṇa | araṇyē'dhīyīta | tapasvī puṇyo bhavati tapasvī puṇyo bhavati

Nachdem man mit den 'Großnamigen' [Sprüchen] das Wasser berührt hat, gebe der Lehrer es [dem Schüler]; mit 'śivānaśśantametyoṣadhīr' berühre man die Kräuter; mit 'sumṛḍhiketi' die Erde. So [verfährt man] beim Abschluss. Als Priestergabe [gebe man] eine Kuh, ein Gewand und leinene Kleidung, oder auch anderes Weißes, nach Vermögen; nach dieser Regel des Studiums soll man im Wald studieren - der Asket wird verdienstvoll, der Asket wird verdienstvoll.

Mahānāmñibhir (f. 3/3): mit den 'Großnamigen' [Sprüchen] (Instr. Pl. f.). **Udakaṃ** (n. 2/1): das Wasser (Akk. Sg. n.). **Saṃsparśya**: nachdem er beruehrt hat (Gerundium von sam+√sprś). **Tam** (n. 2/1): jenes, dieses [Wasser] (Akk. Sg.). **Ācāryo** (m. 1/1): der Lehrer (Nom. Sg. m.). **Dadyāt** (vidhiliṅ III/1): moege geben (Opt., von √dā). **Śivā** (f. 1/3): guenstig, guetig, gnaedig, heilbringend (Adjektiv). **Naś** (4/3): uns (Dat. Pl. enklitisch). **Śantam** (f. 1/3): hoechst befriedend, wohl-tuend (Superlativ, Nom. Pl. f.; Oberflaeche verkuerzt durch Vokalfusion mit folgendem iti). **Ety** (avy.): so, [Zitatpartikel] (iti, Oberflaeche durch Vokalfusion/Halbvokalisierung verkuerzt). **Oṣadhīr** (f. 2/3): die Heilkraeuter, Pflanzen (Akk. Pl. f., Objekt von ālabhate). **Ālabhate** (laṭ III/1): er beruehrt, ergreift (3.Sg. Praes. Med. von ā+√labh). **Sumṛḍhike** (f. 1/1): die gnaedige, huldvolle. **Ti** (avy.): so, [Zitatpartikel] (iti, Oberflaeche durch Vokalfusion verkuerzt). **Bhūmim** (f. 2/1): die Erde. **Evam** (avy.): so, auf diese Weise. **Apavarge** (m. 7/1): beim Abschluss, bei der Vollendung (Lok. Sg. m.). **Dhenur** (f. 1/1): eine Kuh (Nom. Sg. f.). **Dakṣiṇā** (f. 1/1): die Priestergabe, das Opferhonorar (Nom. Sg. f.). **Kaṃsaṃ** (m. 2/1): ein [Metall-]Gefaess, Becher (Akk. Sg. m.). **Vāsah** (m. 1/1): ein Gewand (Nom. Sg. m.; Kasus-Bruch gegenueber dem akkusativischen kaṃsaṃ/kṣaumam, nicht korrigiert). **Ca** (avy.): und. **Kṣaumam** (n. 2/1): leinene Kleidung (Akk. Sg. n.). **Anyad** (n. 1/1): etwas anderes (Nom. Sg. n.). **Vā** (avy.): oder. **Śuklam** (n. 1/1) **Yathāśakti** (avy.): nach Vermoegen, entsprechend der Faehigkeit (Adverb, yathā+śakti). **Vā** (avy.): oder, wie, selbst, sogar. **Evam** (avy.): so, auf diese Weise. **Svādhyāyadharmeṇa** (m. 3/1): nach der Regel des Selbststudiums (Instr. Sg. m., sva+adhyāya+dharma). **Araṇye** (n. 7/1): im Wald (Lok. Sg. n.). **Adhīyīta** (vidhiliṅ III/1): er moege studieren/rezitieren (3.Sg. Optativ Med. von adhi+√i). **Tapasvī** (m. 1/1): der Asket (Nom. Sg. m.). **Puṇyo** (m. 1/1): verdienstvoll, heilig (Nom. Sg. m. Adj.). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein. **Tapasvī** (m. 1/1): der Asket (Nom. Sg. m.). **Puṇyo** (m. 1/1): verdienstvoll, heilig (Nom. Sg. m. Adj.). **Bhavati** (laṭ III/1): √bhū (sein, werden, existieren) wird, wird sein.

133

ॐ भद्रङ्गोभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

om bhadrāṅkarnēbhiḥ śṛṇuyāma devāḥ । bhadraṁ pāśyemākṣabhīryajātrāḥ । sthīrai-
raṅgaistuṣṭuvāṁsāstanūbhiḥ । vyaśēma devahitaṁ yadāyūḥ । svasti na indrō vṛddha-
śrāvāḥ । svasti naḥ pūṣā viśvavedāḥ । svasti nastārksyo ariṣṭanemiḥ । svasti no bṛhas-
patirdadhātu ॥ om śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ

[= Vers 1: der Śānti-Pāṭha, hier abschließend wiederholt.] Wir wollen mit den Ohren Gutes hören, ihr Götter, mit den Augen Gutes sehen, ihr Verehrungswürdigen. Mit festen Gliedern und Körpern wollen wir, euch lobpreisend, das von den Göttern bestimmte Lebensalter erreichen. Heil sei uns durch Indra von altem Ruhm, Heil durch Pūṣan, den Allwissenden, Heil durch Tārksya, den Unverletzten, Heil gewähre uns Bṛhaspati. Om! Friede! Friede! Friede!

Om (avy.): Der Urklang des Universums. Die erste Schwingung der Schöpfung. **Bhadraṁ** (n. 2/1): Gutes, Glückverheissendes, Heilsames. **Karṇebhiḥ** (m. 3/3): mit den Ohren (Instr. Pl. von karṇa). **Śṛṇuyāma** (vidhiliṅ): √śru (hören) wir möchten hören (Optativ). **Devāḥ** (m. 8/3): Götter, Devas (Nom./Vok. Pl. von deva). **Bhadraṁ** (n. 2/1): Gutes, Glückverheissendes, Heilsames. **Pāśyema** (vidhiliṅ): √paś/drś (sehen) wir möchten sehen (Optativ). **Akṣabhiḥ** (n. 3/3): mit den Augen (Instr. Pl. von akṣi). **Yajatrāḥ** (m. 8/3): die Verehrungswürdigen, Opferwürdigen (Vok.). **Sthiraiḥ** (n. 3/3): mit festen (Instr. Pl. von sthira). **Aṅgaiḥ** (n. 3/3): mit den Gliedern (Instr. Pl. von aṅga). **Tuṣṭuvāṁsaḥ** (m. 1/3): die Lobpreisenden (Perfekt-Partizip von √stu). **Tanūbhiḥ** (f. 3/3): mit den Körpern (Instr. Pl. von tanū). **Vyaśēma** (vidhiliṅ): √aś (erreichen, geniessen) wir möchten erlangen (Optativ). **Devahitaṁ** (n. 2/1): das von den Göttern Bestimmte/Gewährte. **Yat** (n. 2/1): welches, was (Relativpronomen). **Āyuh** (n. 2/1): beweglich, lebendig, Langlebigkeit, Lebensspanne, Lebenskraft. **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Indraḥ** (m. 1/1): Vedischer Donner- und Heldengott. König der Devas. **Vṛddhaśrāvāḥ** (m. 1/1): von altem/gewachsenem Ruhm (vṛddha + śravas). **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Pūṣā** (m. 1/1): Pūṣan, vedischer Sonnengott, Nährer, Beschützer der Wege. **Viśvavedāḥ** (m. 1/1): der Allwissende (viśva + vedas). **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Tārksyaḥ** (m. 1/1): Tārksya, vedische Gottheit, später mit Garuḍa identifiziert. **Ariṣṭanemiḥ** (m. 1/1): mit unversehrter Radfelge (ariṣṭa + nemi), Beiname des Tārksya. **Svasti** (f. 1/1): Wohlergehen, Heil, Segen. **Naḥ** (4/3): von uns. **Bṛhaspatiḥ** (m. 1/1): der erhabene Herr, der Herr der Weisheit, der Lehrer der Götter. **Dadhātu** (loṭ III/1): √dhā (setzen, geben) er möge gewähren (Imperativ). **Om** (avy.): Der Urklang des Universums. Die erste Schwingung der Schöpfung. **Śāntiḥ** (avy.): Gemütsruhe, Frieden, Seelenruhe, Heil, Segen. **Śāntiḥ** (avy.): Gemütsruhe, Frieden, Seelenruhe, Heil, Segen.

4 Quellenverzeichnis

Zu diesem Werk sind in der Textdatenbank noch keine Fundstellen erfasst.